

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiae, 1675

Tractatus II. De Sacramentis In Communi, Ac de Baptismo & Confirmatione
in particulari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](#)

TRACTATUS II.
DE
SACRAMENTIS
IN COMMUNI,
AC
DE BAPTISMO
ET CONFIRMATIONE
IN PARTICULARI.

PRÆFATIO.

EXPLICATA Christi vitâ, & ex parte œconomia, sequitur adhuc explicanda non modica ejusdem œconomia pars, videlicet institutio & natura septem Sacramentorum. 1078
 Legis. Quæ sunt septem illæ columnæ, quas excidit Patris Sapientia Christius ad fundandam super illas Ecclesia sua immobilem structuram. Eadem sunt uberrimi fontes, per quos di-vina gratia in nos derivatur, juxta illud Isaiae 12. Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris; sanctis nimurum Sacramentis, quæ sunt fontes Jesu, qui in Evangelio clamabat: Qui sicut, veniat ad me, & bibat, & per quæ omnis vera justitia vel incipit, vel coepit augetur, vel amissa reparatur, ut ait Trid. sess. 7. in Proœmio. Hac dñeque sunt illa fortissima vincula, quibus Deus societatem novi populi colligavit. De quibus plurima sunt pertractanda, hoc præsertim tempore, quo vincula ista disrumpentes Sectari recentiores, variis & invicem repugnantibus erroribus etiam dissecti, societatem populi Christiani multis in lœcis fadissimo schismate & heresi dissolvere, ac tunicam inconsutilem Christi lacerare non cessant; id operante humani generis inimico, ut fontes illos salutares & pharmaca illa cœlestia sanguine Christi quodammodo confecta Christianis eriperet. Quare hanc ipsam materiam

Tracta-

Tractatu non uno, ne nimium ex crescatur, sed pluribus expli-
cabitur; Et in presenti quidem illa, quæ tum Sacra menta om-
nia generice spectata, tum quæ Sacramentis nova Legis in com-
muni, vel saltem pluribus convenient, nec non ea, quæ in spe-
ciali pertinent ad Sacramentum Baptismi, quod est ceterorum
janua, Et Sacramentum Confirmationis, quod est Baptismi
velut complementum seu consummatio.

DISPUTATIO PRIMA.

De Definitione Sacramenti, & Differentia Sacramentorum.

QUESTIO I.

De Nominis Sacramenti.

NOMEN Sacramenti à sacro derivatum juxta diversas ad rem sacram habitudines diversas fortitur significations. Nam primò antiquitus, teste *Variione l. 4. De Lingua Latina prope finem*, sumebatur pro pignore seu pecunia à litigantibus deponi solita apud Gentilium pontifices, cā conditione, ut pecunia illius qui causā ca- deret, divino cultui seu ærario cederet, in penam in justæ litigationis, victor vero diuam reciperebat.

Secundo etiam jūramenta, eo quod fiant per res sacras, vel ipsa tamquam sacra invocabiliter servar' debeant, dicuntur sacramenta. Qui nominis usus etiam in Jure invalidit, ut patet ex *L. Sacramenta puberum C. Si adver- sis venditionem, & Can. Si publicis, & Can. Qui Sacramento 22. q. 4.* Similiter *Tertullianus lib. ad Martyres c. 3.* spōnionē factam in baptismo vocat sacramentum.

Tertiò frequenter in Scripturā usurpatur pro re occulta, ut sacramentum sit quasi sacrum secretum, quod Græcè dicitur mysterium, ut *Sap. 2. Nescierunt sacramenta Dei. Ad Ephes. 1. Ut notum faceret sacramentum voluntatis, & alibi.* Quibus locis in Græco correspon- dē vox mysterium: quæ etiam à latino Interprete subinde est retenta, ut *March. 13. 1. ad Cor. 13.* & alibi. Et utraque vox est posita ad *Ephes. 3. ubi ait Apostolus: Notum mihi factum est sacramentum..... prout potestis legentes intelligere prudētiā meā in mysterio.* Subinde ta- men vox sacramentum vel mysterium su- mitur pro secreto, et si non sacro, ut pro oc- culta quadam & notabili malitiā, *2. ad Thes- sal. 2. Mysterium jam operatur iniquitatis. Apo-*

17. Sacramentum mulieris & bestie. Vel per quamdam analogiam pro secretis Regum & amicorum; ut *Tobit 12. Sacramentum regis abscondere bonum est.* Et *Proverb. 20. Et qui re-*

velat mysteria &c.

Hinc ulterius factum est, ut non tantum res sacræ & secrætæ, sed etiam illarum signa subinde à Scripturā & Patribus dicantur sa- cramenta. Sic ad *Ephes. 5.* conjugium dicitur sacramentum magnum, eō quod significaret coniunctionem Christi cum Ecclesia. Et eodem sensu *Apoc. 1.* agitur de sacramento septem stellarum. Patres vide apud *Suarez in praefatione.* Inter quos *Augustinus l. 4. de Sym- bolo ad Catechumenos*, nomine Sacramenti ap- pellat exorcismos, infumations & reliquas ceremonias, quas nos Sacramentalia appel- lamus.

Ex dictis patet, quād falsò *Lutherus l. de Vnderſetzung Capituli Babylonica c. de matrimonio scripsit:* Non habet univerſa Scriptura sancta hoc nomen, *littera canum* Sacramentum, in ea significatio, quā noster nō usus, sed in contraria. *Vbiq[ue] enim significat, non signum rei sacrae, sed rem sacram, secretam & abditam.* Quādvis idem postea in aliis libris nomen Sacramenti in hac significatio mordicus defendat contra *Carostadium & Zwinglium.*

Denique communī usu Ecclesiæ, Patrum & omnium posteriorum Doctorum, nomen Sacramenti specialiter accommodatum est ad illa signa sacra, quæ simul sunt sacrantia seu sanctificantia, sive ad signa rei sacrae quā sanctificantis. Et hoc modo Baptismum & Confirmationem sacramenta vocat *Cyprianus Ep. 1. 2. Epist. 1.* quæ est ad Stephanum dicens: Tunc enim denum plenū (alias plenē) sanctificari & esse filii Dei posunt, si sacramento utroque na- cantur. Vide euīdem l. 2. Ep. 3. ad Ceciliū, ubi de Sacramento Eucharistie. Et l. 4. Ep. 7. ad *Magnum*, ubi de Baptismi sacramento fa- lutari est sermo. Similiter Ecclesiæ Sacra- menta hoc nomine appellat *Tertullianus, La- stantius, Hilarius, Hieronymus, Augustinus*, quos citat *Bellarus l. 1. de Sacram. c. 7.* Proinde non novum, sed vetustissimum est in Ecclesia Dei nomen Sacramenti in sensu præfato; adeo ut in Latina Ecclesia omnes lingue

Hieronim. Sum. Theol. Pars IV.

K 2

vul-

112 Disp. I. De Definitione Sacramenti & Differentia Sacram.

Sic hoc nomen usurpare, immo instituere licuit Ecclesia.

Et congruit huic acceptationi Etymologia.

vulgares hoc nomen retinuerint, ut Italica Gallica, Hispanica, Germanica, Flandrica &c. Licetque indubie Ecclesiae hujusmodi nomen tali sensu usurpare, aut etiam instituere, quantumvis in Scripturis non habetur; uti nomina Trinitatis, Personae, consubstantialis &c. quae non sunt in Scripturis expressa, Ecclesia meritò usurpat ad explicandas fidei veritates in Scriptura contentas. Denique congruit postremè significationis ipsa nominis Etymologia: Sacramentum enim aptè deducitur à sacrando, ut significetur illud quod sacrat seu sanctificat, sicut medicamentum dicitur id quod medetur, & documentum id quod docet. Ea vero Symbola extēra seu ceremonias sacras, quas Ecclesia Catholica hoc sensu Sacramenta appellat, veluti instrumenta gratiæ verè hominem Deo consecrare seu ipsum sanctificare suo loco patebit ex Scriptura & aliis auctoritatibus.

Q U A E S T I O II.

De Definitione Sacramenti.

S. I.

Definitiones Lutheranorum & Calvinistarum proponuntur & refutantur.

Lutherana
Sacramenti
descrip. **L**UTHERUS cum suis vult Sacramentum nil aliud esse, quam Testimonium divinum ad excitandam vel nutriendam fidem institutum, quod instar miraculi confirmet & instar sigilli obsignet promissionem gratiæ, contentam scilicet in verbo Dei, qua velut generalis per Sacramentum applicetur seu obsignetur singulis, qui eo cum fide utuntur. Unde Lutherus confert Sacramentum cum vellere Gedeonis & cum iride quam Noë in signum accepit. Vultque Kemnitius promissionem praefatam debere esse de remissione peccatorum; non quod Sacramentum illam causet, sed quod juxta promissionem divinam esse Petro v.g. qui baptizatur factam remissionem peccatorum, Deus testetur per ablutionem, seu baptismum, qui consequenter sit velut sigillum affixum diplomati seu verbo Dei promittentis remissionem peccatorum, idemque diploma seu verbum confirmans.

Calvinista ex Calvinlo. 4. Instit. c. 14. §. 1. Sacramentum definiunt Symbolum externum, quo Deus benevolentia erga nos suæ promissiones conscientiis nostris obsignat ad sustentandam fidem nostræ imbecillitatem. Loquuntur autem hi de promissione gratiæ prædestinationis, adeoque volunt hujus divinae benevolentiae & electionis testeram esse Sacramentum, ipsumque non justificare instar causæ instrumentariæ, sed solum valere ad hoc objectivè excitando fidem.

6. Verum utraque Definitio est inepta, ut-

pote ex mente definitiū exclusiva à Sacramentis novæ Legis vim justificandi; quā solle^{trahit} tamē Scriptura & recta fides iis adscribit: dicitur enim v.g. Baptismus in Scriptura absuere peccata, mundare, regenerare &c. De quo postea. Deinde non possunt Sacramenta parvulis seu eorum conscientiis obsignare promissiones Dei, eorumque fidem excitare (quidquid Lutherus deliraverit illos, dum baptizantur, habere usum rationis) qui tamē recte & utiliter baptizantur & à peccato mundantur. Tertiò falsissimum est Deum v.g. per ablutionem baptismalem testari in particulari ei qui baptizatur, sive quod ei remiserit peccata, sive quod eum ab æterno prædestinaverit: neque enim de justificatione aut salute quisquam est certus vi Sacramenti. Neque ullibet talis promissio aut testificatio est scripta vel tradita: sed illa solum, quā promittitur cuivis gratia sanctificans vi Sacramenti, si sit ritè dispositus, & vita æterna, si usque in eum in gratiā perseveraverit. Sanè etiam Judas, aliivè reprobi, aut etiam indispositi suscipiunt Sacramentum: & tamē eis non fit testificatio divina, qualem sive Lutherani sive Calvinistæ singunt; quæ utique falsa foret. Denique (ut plura præterea) Sacramenta potius à verbo Dei ac in eo contentis divinis promissionibus accipiunt testimonium, quod sint res sacræ & sanctificatiæ, quām è contra ipsa præbeant attestacionem verbo Dei divinisque promissis; ut proinde potius verbum Dei sit sigillum Sacramenti, quām è contraria. Nam uti sigillum etiam sine diplomate vim suam habet & agnoscitur, diploma non sine sigillo; sic verbum Dei sine Sacramento suam eamque summam auctoritatem habet, Sacramentum vero sine verbi testimonio nullam. Neque enim ex lotione baptismali quis fidem incipiet habere verbo Dei, sed ex hoc dicit fidem habere virtuti & efficaciæ lotionis. Quæ vero verbum Dei confirmant, & faciunt tamquam tale agnoscendi quod per prædicatores proponitur, sunt consequientia signa seu miracula per quæ, & non per Sacramenta (quæ etiam nil speciale habent ad objectivè excitandam fidem; quod longè excelleret non habeat concio) sermonem suum Dominus confirmavit.

Nihilominus ade recta supposita de Sacramentorum institutione & fructu sunt ea dem nobis signa divinæ erga nos benevolentiae, quā dignatus est nobis de tam salutibus salutis remediis providere; & per gratias, quas conferunt, excitant in nobis laetitia, fiduciam christianam de justificatione & salute; præsegitum sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum, quod futura gloriæ pignus seu arrha vocatur. Baptismus quoque dicitur sacramentum fidei, & obsignatio fidei, quatenus scilicet est professio fidei Christianæ, & janua quā quis in Ecclesiam seu cœtum Christianorum

rum admittitur. Eatenus quoque publicè & exterius, & per characterem interius homo secernitur a non baptizatis. Et sic etiam sano sensu sigillum quoddam dici potest. Vide Bellarum in Praefat. & l. i. De Sacram. t. 14. & seqq. ubi fuscè errores Sectariorum circa definitionem Sacramenti refutat.

§. II.

Definitio Sacramenti latè sumpti.

Exclusis Hæreticorum definitionibus, Theologi antiquiores Sacramentum definiunt *Signum rei sacrae*. Quæ definitio ut bona & adæquata sit, debent multa subintelligi, scilicet ut sensus sit, quod sit signum sensibile divinitus institutum prædicum rei sacrae hominem sacramantis.

A Recentioribus quoque Sacramentum latè sumptum, prout est commune ad antiqua & nova, variè describitur. Inter ceteras autem definitiones videtur hæc satiè commoda (quæ in re est communis Doctorum) *Est signum sensibile gratia divinitus institutum, hominemque suo usu sanctificans vel (quod coincidit) ceremonia sacra significans gratiam, à Deo instituta, ut usu suo hominem sanctificet*. Dicitur *signum gratiae*, scilicet sanctificantis: nam hanc non solum Sacraenta novæ legis, sed & veteræ significabant, ut ex Florentino in Decreto de Aenamis, & Patribus; communique consensu constat. Quarè cùm hic describatur Sacramentum secundum rationem quatenus communè veteribus & novis, rectè additur *ly gratiae*. Ideoquæ magis probanda est hæc descriptio, quam illa quâ definitur simpliciter, *Signum practicum sanctitatis aliquis frē internæ frē externæ*. Ubi præterea desideratur particula *divinitus institutum*: cùm alioquin etiam pænes Ecclesiam sit potestas instituendi signa practica cujusdam sanctitatis externæ seu legalis, ut patet in sacramentalibus. Dicitur *hominem suo usu sanctificans*, intellige, sive exteriùs, ut vetera, sive interius, & nova.

Non rectè autem Lugo d. 1. sct. 2. n. 23. adit, omne Sacramentum etiam causare gratiam veram, quasi etiam Vetera sacramenta fuerint causa gratiae, non quidem illa fuscipienti, sed nova suscepitur: cùd quod novorum Sacramentorum, adeoque gratiae per illa dandæ erant promissiones, promissio autem sit causa moralis rei promissæ. Non rectè (inquam) id addit, prout fuscè contra arguit Diestillo d. 1. dubit. 2. Nam sic v. g. præteritus ante millenos annos esus agnietiam nunc esset causa moralis gratiae, quæ datur in Sacramentis novæ Legis. Deinde promissio ut sit causa moralis effectus, debet etiam illum præcedere, & non præsupponere; vetera autem Sacraenta præsupponere; Herinck Sum. Theol. Pars IV.

nebant Christum venturum & gratiam ipsam dandam, uti umbra corporis præluponit corpus. Nec tam erant promissiones (etsi non malè sic vocentur, sed sensu congruo) quād earumdem Patribus jam factarum signa & monumenta; immo ipsæ promissiones atribus factæ Christum tamquam datorem omnis gratiae præsupponebant.

Potissimum quod posset objici huic definitioni est, quod per illam non salvetur univocatio Sacramentorum veterum & novorum, ex eo quod sanctificatio interna & externa non convenient univocè in ratione sanctificationis, uti nec utraque sanctitas correspondens in ratione communi sanctitatis. Sed si salvari non posset univocatio, quid inde? Ubi enim scriptum est, omnia Sacraenta esse univocè talia? Quod ad rem attinet, multi Doctores univocationem non admittunt, nisi inter Sacraenta novæ Legis, & illa antiqua, quæ conferbant seu causabant quoque gratiam sanctificationis, si quæ talia fuerint; prout fuisse circumcisionem & remedium Legis naturæ, patet quæst. 4. Cetera autem sunt univocè cum novis signa sanctitatis non tantum in ratione causæ sanctitatis; cùm nec signi, sed ipsa sanctitas per illa causata sit univocè sanctitas, sed tantum figura sanctitatis, sicut homo pictus est homo.

Dices I. cum Coninck q. 60. a. 4. dub. 2. & quibusdam aliis: sicut Sacraenta nostra cauſant sanctitatem veram, sic vetera cauſabunt umbraticam; ergo sunt univocè causa. Resp. Dist. Seq. sunt univocè causa in generali, Conc. univocè causa sanctitatis, Neg. Seq. Nam ad hoc deberet esse univocatio in ipsis sanctitatibus causatis. Sicut videns risum hominis & videns risum prati sunt univocè videntes ut sic, non tamen quantum videntes risum. Et sicut pictor & generans verè convenient in ratione operantis, non tamen in ratione producentis hominem, cùd quod hic pictum, is vivum producat, qui non fuisse univocè homo. Non enim est univocatio, nisi quatenus est convenientia; hæc autem requirit convenientiam ipsarum rerum.

Dices II. cum Lugo etiam ipsa sanctitas vera & umbratica convenient in conceptu communi sanctitatis; puta, forma Deo consecrativæ. Resp. in ipsa ratione consecrati (quod est terminus synonimus) esse similem æquivocationem, ut arguit Diestillo d. 1. dubit. 3. & Arriaga d. 1. sct. 7. n. 65. Nil enim commune habet consecratio veterum Sacramentorum cum consecratione novorum, nisi quod ista hanc significaverint, scilicet filiationem Dei &c. quæ ratio signi non sufficit ad univocationem. Deinde sanctitas determinat significat sanctitatem veram, sicut homo hominem vivum, & utrumque cum determinatione

10.

Conveniens
in ratione
men univocè
cauſe sanctitatis; cùm nec signi, sed
ipsa sanctitas per illa causata sit univocè sanctitas, sed tantum figura sanctitatis, sicut
homo pictus est homo.

II.
Quod solu-
tione ob-
jectionis con-
firmatur.

12.
Dissolvitur
altera ob-
jectione.

114 Disp. I. De Definitione Sacramenti & Differentia Sacram.

quadam alienante sanctitatem umbraticam
sive hominem pictum. Alioquin pari
dici poterit homo vivus & homo pictus es-
se univocè homo, canis terrestris & mari-
nus esse univocè canis; concipiendo seu fin-
gendo, quod ly homo significet conceptum
communem, scilicet sensibile coloratum
certa figura & proportione praeditum, ly
canis substantiam corpoream praeditam fi-
gurâ utique converente.

Dices III. cum *Arriaga*: Sacra-
menta vetera & nova convenient univocè in ra-
tione pignoris gratiæ: propria autem no-
tio Sacramenti consistit in hoc, quod sit ce-
notio sacramenta, remonia sacra sensibilis, stabilis, in pignus gratiæ
instituta, proat ipsum definit *Arriaga* disp. I.
sect. 5. Quarè non requirit, ut Sacra-
mentum sit causa moralis gratiæ (quod asseren-
tem *Lugo* refutat n. 46. & seqq.) sed merum
pignus gratiæ promissæ; pignus autem præ-
supponit rem promissam, daturque in assec-
curationem. Sacramentum itaque (ut habet
n. 43.) est quasi quædam Dei loqua, quæ
nobis exterius promittit dare gratiam, seu
est quasi pignus, quo se ipsum obligat ad
eam conferendam, vel statim quando exer-
cetur, ut contingit in nostris, vel post ali-
quod tempus, ut contingebat in antiquis,
per quæ promittebatur gratia hoc tempore
danda per Sacra-menta novæ Legis. Ita hic
Auctor, in quem serius incidi; qui quidem
videtur professionem fecisse impugnandi
aliorum sententias, an potius, quæm stabi-
liendi suas, alii judicent. Quare fusissime
per integrum serè Disputationem primam
occupatur refutandis aliorum definitionib-
us & explicationibus; quarum tamen
nonnullæ vel solum sunt datae pro Sacra-
mentis strictè dictis, qualia sunt nova, vel
facile recto sensu explicari possunt. Ipse au-
tem novam definitionem astruens ceteris
refutatis, id quod potissimum erat, non satis
ostendisse videtur, præcipuum nempe con-
ceptum Sacramenti consistere in ratione
pignoris. Itaque

14. *Quod re-
probatur.*
Resp. Definitionem estam displicere ob-
suam novitatem; cum haec tenus ratio Sacra-
menti putata fuerit consistere in ratione,
tum signi, tum causæ sanctitatis. Estque potius
neganda univocatio veterum & novo-
rum Sacramentorum, quæm communis
& adeò recepta ratio Sacramenti. Deinde
insolens est locutio in Ecclesia, ut v. g. Eu-
charistia (idem est de aliis Sacramentis no-
væ Legis) dicatur pignus gratiæ; sed potius
dicitur ipsa pignus futuræ gloriæ. Et me-
tio cum pignus propriè detur creditori ad
securitatem seu in securitate solutionis assec-
curationem; nec locum habeat, quando ip-
so facto sit solutio, immo per illud ipsum,
quod pignus dici contendit: prout in ipsa
fusceptione Sacramentorum novæ Legis,
immo per ipsam Sacra-menta confertur &
donatur gratia promissa: quæ proinde non

tam sunt pignora, quæm vasa seu instrumen-
ta significantia gratiam quam continent, ut
Catholici loquuntur. Infuper quod attinet
ad vetera Sacra-menta, hæc non desinerent
esse talia, hoc ipso quod sunt signa sacra gra-
tiæ hominem ex divina institutione sancti-
ficantia, quantumvis decesset illis prætena
ratio pignoris. Nec potest merito veri in
dubium, quin (quod habet communis &
fundatus conceptus) circumcisio quatenus
parvulis Judæorū confrebat in præsen-
tia originalis remissiæ (prout ipsam
coptulisse fateretur etiam *Arriaga*) fuerit ve-
rum Sacra-mentum; & tamen ipsam non
fuisse pignus gratiæ istius præsens, sed
tantum futuræ in nova Legi, supponit idem
Arriaga sup. n. 57. & seqq. Denique minus aptè
Sacramentis Mosaicis videtur congruere
ratio pignoris, sed potius figura futuræ gra-
tiæ, & signi præteriti scederis: tum quia
pignus dari solet provisionaliter illis ad
quos alioquin pertinet ipsum principale
quod solvendum est; gratia autem confe-
renda per novæ Legis Sacra-menta non per-
tinebat ad veteres Prophetas & Israélitas,
sed ad Christianos. Tum quia pignus solet
habere, valorem quodammodo proporcio-
natum & notum accipientibus ipsum pig-
nus, ut inde assecurentur de futuro; umbras
autem istæ legales nil magni præter meram
significationem continebant aut valebant.
Secùs quæm Eucharistia, quæ nobis est pig-
nus futuræ gloriæ, quatenus inde assecura-
mur de illa, dum etiam in hoc exilio Christus
semel pignus nobis in cibum & potum
exhibit.

Sed instabis: statuendo Sacra-mentum
ut sic esse pignus gratiæ optimè patet, quod
Sacra-menta, etiam qualia erant antiqua, à
solo Deo principaliter institui potuerint;
cum ramen possit etiam per homines v. g.
Ecclesiæ institui signa gratiæ sanctifi-
cantis legaliter seu externè. Resp. quod ex gratiæ
communi conceptu & usu vox Sacra-mentum
significet sola hujusmodi signa instituta à
Deo, cuius uti est instituere Synagogam &
Ecclesiæ, sic & communia Symbola; que
Sacra-menta vocentur, quidquid sit de co-
munitate homines possint instituere signa de cetero
similia. Deinde adhuc id non possent ho-
mines, instituere scilicet signa infallibiliter
promissiva vel collativa gratiæ sanctifi-
cantis, sive signa infallibilia gratiæ per ipsum
instituentem donandæ in præsenti aut fu-
to; qualia sunt & esse intelliguntur Sacra-
menta à Deo instituta. Quævis homines
possint signum sensibile instituere specula-
tivè significantia essentiam gratiæ v. g. vo-
cem gratia, ut voces significantes Deum,
Trinitatem, chimeram &c. & similiter
possunt sanctitatem quædam externam
legali similem (non tamen illam ipsum,
quam Deus in sua lege determinaverat) per
aliqua Symbola conferre.

Insta-

16. Instabis iterum: Non satis excluduntur à ratione Sacramenti sacrificia vetera; quæ omnia alioquin forent dicenda Sacra menta. Item ceremonia multæ, vobis probabiliter (ut censet *Arriaga d. 1. Iecl. 2. insine*) à Christo post resurrectionem per se immediate instituta, & Apostolis traditæ, ac perpetuò in Ecclesia servatae, forent alioquin Sacra menta. Resp. nos Sacra menta vetera aequæ faci le excludere, quam excludat *Arriaga*; quod scilicet quæ sacrificia non sint instituta in signa gratiæ, sed præcisè ad protestandum ex parte nostra supremum Dei dominium. Deinde non omnia conferebant sanctitatem legalem. Quæ verò illam conferebant (est illam contulissent omnia) dicantur mere & concomitantē lūsse Sacra menta; quod inde inconveniens sequitur? Quod autem ad dit *Arriaga* de ceremoniis per Christum im mediate instituti, est nova & mera conjectura, habens hoc etiam inconveniens, quod non forent illæ mutabiles per Ecclesiæ: cum tamen præter ea quæ ad substantiam Sacramentorum spectant, cetera sublīt dispositioni Ecclesiæ, juxta communissimam Doctrinam, quæ colligitur ex *Trid. sej. 2. 1.* 6.2. Unde Christus per se illas non instituit, sed de instituendis per Ecclesiæ Apostolos instruxit. Quod si verè tales ipsi instituissent, quæ & forent signa divina gratiæ habitualis, & sanctificarent quodammodo, consequenter forent Sacra menta; sed non st̄cte dicta seu causativa gratiæ, qualia sunt solū septem in nova Lege juxta fidem.

§. III.

Definitio Sacramenti strictè dicti.

17. SACRAMENTUM strictè dictum nō est aliud, quam Sacramentum collativum gratiæ sanctificantis. Quod quidem diversimode definiri solet; videlicet *Signum sensibile gratiæ ad nostram sanctificationem* (sub intellige, efficiendam) *divinum institutum*. Vel (ut definit *Catechismus Romanus Tit. de Sacram. in genere*) *Res sensibiles subiecta, quæ ex Dei institutione sanctitatis & iustitiae, tum significanda, tum efficiende vim habet*. Quæ definitiones etiam possent accommodari Sacramentis latè dictis, sanctitatem scilicet & sanctificationem sumendo generatissi. Alter & satis clarè definiri potest: *Signum sensibile institutum à Deo ad conferendum infallibiliter ex opere operato gratiam sanctificantem homini suscipienti non indisposito*. Ita serè *Poncii dist. 41. q. 1. n. 3.*

18. Denique *Scotus 4. d. 1. q. 2. n. 9.* aliam as signat definitionem, in qua magis explicatur effectus, finis & subiectum Sacramenti; nempe, *Signum sensibile gratiam vel effectum Dei gratuitum ex institutione divina efficaciter significans, ordinatum ad salutem hominis viatoris*, quæ definitione explicatæ; ceteræ quoque

sufficienter declaratæ manebunt.

19. Dicitur *signum sensibile*. Sufficit autem, ut *Qualiter* *absolutè secundum aliquid sit per se sensibile*, & per illud ipsum reliqua fiant quodammodo sensibilia. Unde quædam partes aliquorum Sacramentorum, non sunt per se & immediate sensibiles; ut contrito, quæ est pars Sacra menta poenitentia, & prodit per extermam confessionem. Et confessus mutuus, qui est pars Sacra menta matrimonii, & prodit per signum consensus expressivum. Sic denique in Eucharistia corpus Christi sit sensibile per species & verba.

Ceterum eti⁹ Deus absolutè potuisset instituere sensibilia & merè spiritualia gratiæ signa (quæ non forent Sacra menta juxta præsentem accepti onem, sive ejusdem rationis cum præsentibus, eti⁹ juxta aliam vocis institutionem aut accepti onem Sacra menta dici possent) congruenter tamen pro hominibus sensibili bus sensibilia instituit: nam (ut pulchrè ait *Chrysost. Hom. 83. in Matth.*) *Si in incorporeus esses, nuda ipsa dona tradidisset tibi: quoniam verò corpori conjuncta est anima tua, in sensibili bus intelligenda tibi traduntur*. Deinde non nisi per signa sensibilia possunt homines congregari & uniri in unum corpus Ecclesiæ visibilis, ac ab aliis discerni; ut rectè *Ang. 1. 19. contra Fanum c. 11.* & alibi. Denique si intelligibili tantum media salutis nobis suissent data, non potuissent per homines applicari, & consequenter non suisset subordinatio inter homines quoad participationem mediiorum salutis, ex qua tamen subordinatione multum sovetur humilitas & charitas inter membra ejusdem corporis Ecclesiæ, dum videlicet pastores, aliaque Ecclesiasticae personæ exercent officium charitatis ad ministrando, & subditi humilitatis petendo. Plures congruentiæ videri possunt in *Catechismo Romano*, & apud alios.

20. Additur in definitione *gratiæ*, intellige habitualem seu sanctificantem. Secundiō tamen & nr̄m̄ principaliter posset etiam comprehendendi gratia actualis, quam Sacra menta ultra habitualem quoque conservent; ut postea patet.

Dicitur infuper, *veleffictum Dei gratuitum*, intellige, accumulatiō, q. d. vel etiam effectum gratuitum, cumque non suembit, sed talē, qui eti⁹ secundum se non sit gratia actualis vel habitualis, confertur tamen à Deo ad gratiam suscipienti vel alteri conciliandam; prout est character sacramentalis. Similiter Sacra mentum Eucharistiæ cùm sit aliquid permanens, non significat proximè & primariō gratiam, quæ tantum in illius usu seu sumptione confertur; sed corpus & sanguinem Christi: quæ tamen possunt quoque intelligi nomine gratiæ, non quidem accidentalis, sed substantialis.

116 Disp. I. De Definitione Sacramenti & Differentia Sacram.

21.

Sacramenta sunt signa ex instituto.

Additur ex institutione divina: Sacra-
menta enim sunt signa divinitus tradita, non hu-
manitus inventa, neque etiam sunt signa
naturalia: cum nihil sensibile possit ex na-
tura rei esse signum efficax gratiae: quæ
enim est ex natura rei connexio aquæ aut
verborum seu vocum ad gratiam sanctifican-
tem? Quamvis Sacra-menta habeant de
facto appositam quandam proportionem
ad significandos effectus sacramentales. Sic
ablutio sive baptizatio corporalis apta est ad
significandum ablutionem animæ in Sacra-
mento baptismi; species panis & vini ad
significandum spirituale alimentum animæ
in Eucharistia &c. Et hoc putat Suarez disp.

*Habent ta-
men quam-
dam ap-
positam pro-
portionem
cum signis-
catis suis.*

*Explicitatur locus Augu-
stini.*

1. scilicet 3. intendere Augustinum Ep. 23. ad Bonifacium ubi ait: *Sacra-menta quandam similitudinem habent earum rerum, quarum sunt Sa-
cra-menta; quam si non haberent, omnino Sa-
cra-menta non essent.* Quod ut subsistat, intelligi
consequenter deberet, de congruo, quia ni-
mirum congrue non instituerit Christus
Sacra-menta, nisi simul aliquam antecedentem
proportionem haberent; sine qua pro-
inde Sacra-menta non essent, utpote aliæ
non instituenda. Alioquin intelligi deberet
Augustinus (ut eum explicat Coninck q. 60. a.
2. dub. 2. & revera aptius explicatur) de
similitudine consequenti: quia nimurum per
institutionem (quæ absque alia prævia si-
militudine sufficit) recipiunt vim repre-
sentandi, quæ deficiente signa atque adeo
Sacra-menta non essent.

22.

*Sunt signa
practica.*

*Postrema
particula
denotat fi-
nem Sacra-
mentorum
& subjectum.*

23.

*Excluditur
Martyrium
à ratione
Sacramenti;*

*Sacrificium
nova Legis*

Dicitur etiam efficiens significans, quo in-
dicatur Sacra-mentum esse signum practi-
cum, quod non solum significat, sed etiam
significando causat suum significatum, id-
que ex opere operato, ut loquuntur omnes
Theologi, sive ex vi signi extrinseci citra
meritum operantis. Unde Baptismus v. g.
etiam malo fine collatus confert gratiam,
tum adultis, tum parvulis; utique vi suâ,
& non ex opere aut merito operantis. Per
hoc proinde excluduntur à Definitione o-
pera meritoria.

Denique dicitur ordinatum ad salutem ho-
minis viatoris, ut significetur tum finis, tum
subjectum seu quinam sint capaces Sacra-
mentorum; ii nimurum, qui necum in
termino constituti possunt gratiam acci-
pere, acceptam augere, vel perditam recu-
perare.

A definitione Sacra-menti primò ex-
cludit martyrium; quod licet gratiam pra-
dictè significet, tamen inferri vetitum est:
Sacra-mentum autem debet esse signum a
Deo in illum finem institutum, sive jussum
conferri, ut sanctitatem causet. Quare de-
finitio loquitur de institutione seu volun-
tate, quâ Deus ordinavit signum simul cum
ipso usu; qualiter non ordinavit usum seu
actionem martyrii.

Secundò solet excludi sacrificium, scili-
cet sumptum sub formali ratione sacrificii,

nam quatenus tale non est institutum ad significationem aut conferendam sanctitatem, sed ut sic tantum ordinatur ad significationem divinam excellentiam & nostram submissionem per immutationem hostie sive cultura qui Deo in sacrificio exhibetur. Quamvis in sacrificio possit materialiter simul concurre ratio Sacra-menti; ut videtur est in sacrificio nova Legis, cuius hostia est verum Sacra-mentum sive sumptione nos sanctificare. In modo non sola hostia seu victimâ, sed ipsum quoque sacrificium novæ Legis videtur concomitante posse dici Sacra-mentum; transiens scilicet, & completere idem cum Eucharistia: nam consecratio significat practicè corpus & sanguinem Christi, & remota saltet gratiam sanctificantem. Addunt Aliqui etiam sumptionem hostie (quæ fit à sacerdote, & est pars, sive essentialis, sive saltet integralis sacrificii) significare practicè & immediate gratiash. Alii tamen censem esse meram applicationem cause sanctificantis. Quidquid dicatur (de quo postea) manet hoc saltet, quod censeatur idem Sacra-mentum cum hostia que sumitur.

Tertiò excluditur lotio pedum: et si enim latè loquendo à Cypriano, Ambroso & Bernardo vocetur Sacra-mentum: in rigore tamen non est, utpote non instituta à Christo ad sanctificandum ex opere operato; sed partim ad præbendum humilitatis exemplum, in similibus occasionibus à discipulis imitan-
tandum, adhibita, per quam ex opere ope-
rantis conducentur potest ad purgationem ve-
nialium peccatorum: partim etiam adhibita
ad designandum, quantâ anitzi puritate ad Sacra-mentum Eucharistiae oporteat accede-
re. Quod autem Christus Joan. 13. dixit Pe-
tro: *Si non lavero te, non habebis partem Meum;* solum indicat mandatum ad voluntatem Christi, nolentis alioquin Petrum ad com-
municationem sui corporis aut etiam regni adiungere: non quod humilis Petri recula-
tio præcedens meruisse tantam poenam,
sed pertinax contra voluntatem Christi re-
luctatio meruisse illam, si perficiisset.

Quartò excluduntur sacramentalia &
ceremonia Ecclesiastica; tum quia sunt ab Ecclesia, non à Deo immediate instituta, à ratione Sacra-mentorum institui debent: tum quia non conferunt gratiam ex opere ope-
rato. Quamvis prima tonsura, benedictio
Abbatis, absolutione à censura, & similia sa-
cramentalia conferre videantur sanctitatem aliquam externam & velut legalem, quæ statui Sacra-mentorum novæ Legis non est proportionata. Usus etiam aquæ benedictæ per se non operatur remissionem venialium peccatorum ex opere operato; prout nec ad illum effectum ordinatur, ut ex ejus be-
nedictione potest intelligi: sed propter Ec-
clesiæ preces, quæ adhibentur, valet in pri-
mis ad compressionem dæmonum & tem-
pora-

Quæst. III. De Sacram. quæ fuerunt ante statum Legis novæ. 117

poralia beneficia impetranda. Similiter potest in uteribus per modum impetratio- nis caufare aliquos pios motus, & his me- diantibus venialia delere.

Denique excludunt Vario signa quædam sensibilia, quibus Christus subire uetus est ad conferendam gratiam, sed non stabiliter instituit pro communitate seu Ecclesiâ suâ: ut quando dixit paralytico *Math. 9.* & Mag- dalene *Luce.* Remittuntur tibi peccata tua, Et quando mediante statu seu insufflatione contulit Apostolis Spiritum sanctum *Ioan.* 20. Sed hoc pertinet ad meram quæstionem de nomine Sacramenti; quod omnino ita posset accipi, ut etiam similia signa compreherederet, quæ quāvis non stabilia, dici possent Sacra menta. Prout etiam vocaretur & esset verum sacrificium, et si non stabili- ter, immo et si pro una tantum vice foret à Deo institutum. Verum quia communius videtur exigi quædam stabilitas in proprii nominis Sacramentis, exigatur, & loqua- mur ut multi.

Quod equidem ad exempla præfata atti- net, videntur verba Christi *Luce.* 7. non tam fuisse remissiva peccati, quām declarativa remissionis jam factæ, ut ex antecedentibus patet. Idemque dici posset de iisdem verbis dictis paralytico. Quia tamen de hoc non constat, quod ei prius fuerint peccata re- missa, conjectant alii, signanter *Dicasillo* *disp. 1. n. 322.* illa fuisse remissiva practicæ peccatorum; adeoque posse dici Sacra men- tum. Sed conjecturam istam non ausim as- fertivè defendere; cum minus credibile vi- deatur paralyticum dumtaxat fuisse attri- tum, & per ista verba vélut Sacramentum mortuorum accepisse gratiam remissionis peccatorum. Textus quoque græcus habet: *Remissa sunt tibi peccata tua;* quod potius ñg- nificat declarationem remissionis interioris per Christum jam factæ.

De insufflatione autem potiori jure dici posset fuisse sacramentum; cum per illud signum fuerint Apostoli facti complete sa- cerdotes, scilicet quoad potestatem absol- vendi à peccatis. Quod autem de facto Ec- clesia non utatur insufflatione parum refert: cum hoc sit vélut materiale, & loco illius utatur impositione manuum; sicut in mate- ria & forma Ordinum similes variatio seu differentia in Ecclesia Latina & Græca ali- bi notabitur. Quemadmodum etiam et si A- postoli per solam impositionem manuum dispensativè ex voluntate Christi contulerint Confirmationem sine crismate, recte tamq[ue] asseritur istam ceremoniam fuisse sacramentum.

Potes, An formalis ratio Sacramenti sit ens rationis? Resp. sic loqui Plurimos, etiam ipsum *Scotum*, qui generaliter idem dicunt de ratione signi ex instituto ut sic, cuius species est sacramentum: attendunt enim nostrum modum concipiendi, quo solemus

tale signum concipere instar cuiusdam res- pectus, qui indubie non potest esse realis. Nihilominus considerando rem ipsam, Sa- cramentum, uti & alia signa ex instituto, pro materiali quidem est ens reale sensibile; quāvis aggregatum per accidens, habens effectum præstantissimum: pro formaliter vero est ens quoddam morale, seu denominatio extrinseca realis desumpta à voluntate in- stituentis, quæ res istas sensibiles denominat mediante institutione in iis moraliter per- severante; idque citra ullam fictionem, quæ ex nullo capite apparet esse necessaria. Nec *Scotus* umquam contrarium voluit, ut nec fortè plures alii Doctores.

Q U A E S T I O III.

De Sacramentis quæ fuerunt ante statum Legis novæ.

Dico I. In statu Innocentiae qui dura- 28. *In statu innocentiae de facto nullus sacra- mentum.*
vit à creatione Adami usque ad lapsum ejusdem, nullum fuit Sacramentum. Ita *D. Thomas q. 61. a. 2.* *Scotus d. 1. q. 3. n. 7.* & alii communiter. Probatur: quia de nullo Sa- cramento constat ex aliquo fundamento, nec fuit ullius necessitas, immo nec opere pretium pro tantillo tempore quo duravit, immo ipsum matrimonium Adami & Hevae (de quo maximè dubitari potuisset) non fuisse Sacramentum constat satis ex sensu Ecclesiæ: quāvis ab Apostolo *ad Ephes. 5.* sic vocetur, largè sumpto vocabulo Sacra- menti; quia videlicet erat mysterium figu- rativum Incarnationis Christi, seu conjunc- tionis Christi cum Ecclesia.

Utrum autem futura fuissent Sacra men- tia gratiæ sanctificantis, sive solius sanctita- 29. *An fuissent si status per se veraffet?*
tis exteriores collativa, si status innocentiae si status per se veraffet, disputant varii Auctores fu- sius, quā res tam incerta pendens à solo Dei beneplacito nobis ignoto mercatur. Et quidem satis constat futuras fuisse oblatio- nes, sacrificia, similisque ceremonias ad di- vinum cultum pertinentes; hi enim actus fundantur in ipsa præcisè hominis natura; quæ cùm pro parte saltē sit corporea & sensibilis, convenientissimum etiam fuisset in illo statu cultum externum & sensibilem ab homine exhiberi. De Sacramentis au- tem, saltem gratiæ collatiis, non fuisset par- congruentia aut necessitas pro statu isto, quæ pro statu naturæ lapsæ, respectu cujus Sacra menta sunt medicinae infirmitatem san- nantes, eamque præcaventes, & naturam debilitatem confortantes. Aliæ nihilomi- nus congruentia adferri possent, ob quas convenienter Sacra menta, sive gratiæ sanctificantis non collativa, sive ex liberalitate divina etiam gratiæ collativa, tunc quoque fuissent instituta. Et maximè id con- jecture licet de Sacramento & sacrificio Eu-

118 Disp. I. De Definitione Sacramenti & Differentia Sacram.

Eucharistiae; ob excellentiam illius statu & charitatem Christi, si (quod docet *Scotus* cum plurimis aliis) Adamo non peccante Filius Dei fuisset incarnatus. Vide *Squaret* disp. 3. sect. 3. circa finem. Et *Cominic* q. 61. a. 2. n. 7. qui addit Sacramentum Ordinis, quo decuisset tam venerabiles Sacramenti ministros consecrari. Quid autem factum fuisset, si Adamo non peccante peccassent posteri, quibus consequenter opportuna fuisset Sacramenti medicina, pariter incertum est, utpote dependens à libera Dei voluntate, cuius nulla facta est revelatio.

D i c o II. In statu Legis naturae (qui duravit à lapsu Adæ usque ad Legem Moysæ saicam, quoad posteros Abrahæ descendentes per Isaac & Jacob ac proselytos, quoad quod sacra mentum,) fuit aliquid Sacramentum à Deo institutum in remedium peccati originalis pro parvulis. Ita *Scotus* d. 1. q. 7. & alii communiter. Conclusio supponit in isto statu fuisse aliquid remedium peccati pro parvulis. Quod probatur: tum ex communis consensu Theologorum post *Augustinum* l. 5. *Contra Julianum*. c. 11. *Gregorium* 4. *Moral.* c. 2. *Bedam*, *Bernardum* & *Hugonem Victorinum*. tum etiam ex benigna & generali voluntate Dei, salvandi omnes hominum status, ut ponderat *Innocentius III. cap. Majores de Baptismo*, agens quidem de tempore Baptismi & Circumcisionis, statuens tamen rationem generalem, quæ æquè locum habet pro tempore Legis naturae: *Ab sit enim* (inquit) *ut universi parvuli pereant, quorum quotidie tanta multitudo moritur, quin ipsis misericors Deus, qui geminem vult perire, aliquod remedium procuraverit ad salutem.* Hoc supposito

31. Probatur Conclusio I. auctoritate *S. Augustini* sup. ubi ait: *Nec ramen credendum, ante fe sacramentum, datum circumcisum famulos Dei, quandoque idem iis inerat mediatoris fides in carne venturi, nullo probatur.* *I.* *Sacramento eius optimatus fuisse parvulis suisquamvis quod illud esset, aliqui necessariæ causæ Scriptura latere voluerit.* Ex quibus verbis sat satis constat *Augustinum* loqui de aliquo signo externo; cum illud vocet Sacramentum, & conferat cum baptismo ac circumcisione. Deinde dicit Scripturam vocuisse nos latere, quodnam illud esset; quod de solo signo externo potest verificari, cum si in actu interno confisteret, pateat ex verbis *Augustini* & sensu aliorum fuisse actum fidei.

Probatur secundò ex coquientia *Augustini*. Quia conveniebat ut membra coetus sensibilis humano modo & per sensibile signum Deo ac veræ Religioni consecrarentur. Deinde potuissent alioquin parvuli etiam absentes, immo in utero materno adhuc existentes sanctificari, quemadmodum fides interna potuisset ad illos dirigi, & ex supposito non fuisset necessaria actio exterior exercenda circa parvulos. Quare nihil obest, quod minus peccatum originale possit auferri à parvulo in

utero matris existente tempore Legis novæ, nisi quod baptismus ei nequeat applicari. Remedium autem istud specialiter sic fuisse à Deo restrictum, ut non posset prodere, nisi parvulo præsenti, voluntariè ex cogitatum idetur. Accedit, quod non recte fuisset provisum parvulis, si fides supernaturalis, præsertim charitate formata, velut meritum saltem congruum operantis debuisset concurrere in isto tempore. Immo sic finis venialiter malus remedium irritum fecisset, ut rationem meriti destruxisset. Fides autem naturalis videtur omnino impertinens ad efficaciam hujus remedium, immo ad omne meritum. Denique circumcisio adhibita à Samaritanis (qui erant Hæretici aut semigentiles) proderat juxta *Augustinum* l. 1. contra *Crescon.* c. 31. Neque aliquid hic obstat.

Nihilominus variis Doctores existimant sufficisse solam fidem internam parentum, juxta aliquos *sciem naturalem*, juxta alios necessariò supernaturalem, aut etiam explicitam Mediatoris, juxta paucos insuper charitate formatam. Quibus, *Augustino* excepto, cæteri Patres suprà citati favere vindentur; signanter *Gregorius loc. cit.* dicens: *Quod apud nos valet aqua baptismatis, hoc egit apud veteres vel pro parvulis sola fides, vel pro majoribus virtus sacrificii, vel pro his, qui de stirpe Abraham prodierunt, mysterium circumcisionis.* Omisis aliorum responsionibus, dico Patres velle parvulis sufficisse solam fidem expressam in aliquo signo externo fidei protestativi; quod non in usitatè etiam fides vocatur (scilicet exterior, seu fidei confessio, procedere solita à fide parentum), adeoque illos fidem tam internam, quam externam opponere sacrificiis propitiatoriis, quibus exceptis aut adulti, habentes peccata actualia. Vide *Scotus* d. 1. q. 7. n. 3.

Sed dubium restat, an signum illud exterrum fuerit determinatum; an vero determinata fuisse sola fides, parvulo applicanda in aliquo signo fidei protestativi ad libitum parentum aut curatorum parvuli vel aliorum assumendo. Pro utraque parte sunt. Auctores, & incertæ conjecturæ. Verofilius tamen est, quod insinuat *Scotus* sup. & docet *Bellarminus* lib. 1. de *Sacram.* c. 21. Prop. 1. in fine, *Cominic* sup. n. 22. & alii, fuisse signum determinatum; et si incognitum, consistens forte (ut ait *Scotus*) in verbo aliquo invocandi Deum, vel offerendi parvulum Deo; idque quia *Augustinus* (cuius auctoritas in hac questione est præcipua) id significat, loquens de isto remedio tamquam de uno ac determinato aliquo Sacramento, quod dicit Scripturam latere vocuisse; non latet autem, si fuerit aliqua ceremonia religiosa in communi ad libitum alsumenda, actus nempe quicunque fidel protestativus.

D i c o III. Præter Remedium contra pecca-

Quæst. III. De Sacram. quæ fuerunt antestatum Legis nova. 119

peccatum originalis nullum fuit in statu Legis naturæ verum Sacramentum. Ita Doctores communius. Probatur: quia cum institutio Sacramentorum pendeat ex voluntate Dei, non sunt sine sufficienti auctoritate vel ratione multiplicanda quæ hic nulla est. Fuerunt quidem in illa Lege sacerdotes; sed non constat eos fuisse ordinatos, aut ritu extero à Deo instituto consecratos.

Similiter eti fortassis aliqua sacrificia istius temporis fuisse à Deo instituta (de aliqui arbitrantur de sacrificio Abrahæ Gen. 15) non constat tamen quod ex eadem institutione contulerint aliquam sanctitatem, etiam externam: adeoque videntur fuisse nera sacrificia. Nisi quod Aliqui arbitrentur, sacrificium Melchisedech fuisse simul sacramentum, ut inducere fuit typus novi sacrificii & Eucharistiae, & panem ac vinum in eo oblatæ quodammodo sanctificasse Abramum, cui Melchisedech illa in eibum & potum dedit, ut antiqui Patres docent. Equidem non constat sacrificium istud fuisse immediata à Deo institutum. Et hoc dato, non constat de stabilitate; et si Suarez conjectet stabilitatem fuisse institutum pro familia Melchisedech.

Denique Circumcisio fuit quidem Sacramentum pro familia Abrahæ diu ante Legem scriptam institutum; propter quod Joan. 7. dicitur esse, non ex Moysi, sed ex Patri. Sub Moysi fuit tamen confirmata & legi inscripta, immo sic conjuncta, ut illius esset janua ac professio; ideoque vulgo inter veteris Legis sacramenta censetur, immo subinde pro ipsa veteri Lege supponitur.

Circumcisio poterit convenienter fiebat in membro generationis, in quo spes generationis & naturæ propagandæ in Abrahamo deficiebat: tum quia signum Christi ex semine illius juxta promissionem nascitur: tum quia ibi urget concupiscentia frumentaria.

Fiebat octavo die, eo quod ante fuisse parvulus periculum crætum. Per quod Mysticè significatur circumcisio spiritualis, in octava resurrectionis (quæ octava ætas per octavum diem figuratur) perfectissimè consummenda. Non poterat cessante periculo differri; et si dies sabbati foret, juxta illud Joan. 7. Si circumcisionem accipit homo in sabbato, ut non solvatur lex Moysi, scilicet de circumcidendo parvulo die octavo.

Instrumentum autem poterat esse ferreum iuxta D. Thomas, q. 70. a. 3. ad 2. cum nusquam lapideum præcipiat, eti aliquid cultus lapideus fuerit adhibitus Exod. 4. & Iosue 5. Unde & Judæi frequenter cultro ferreo usi sunt & adhuc utuntur; ut de suo tempore indicat D. Thomas, & etiam a patre experientia. Judæi quoque per chirurgos circumcidunt nunc parvulos, eo quod alioquin facile nasceretur pe-

riculum prolibus.

Denique in Scriptura nil est determinatum, quantum ad locum in quo fieri, & minister ministrum à quo adhiberi deberet circumcisio. Unde & semina, uxori scilicet Moyse, terminatus in legitur circumcidisse filium; & Abraham scriptura. seipsum. De his vide Sivez q. 70. a. 3. Vaszquez disp. 163.

Dico IV. In statu legis scriptæ seu Mosaicæ (quæ Israëlitæ seu posteros Jacob & In Lege Proselytos concernebat, & duravit usque ad statum Legis novæ) fuerunt varia sacramenta, saltem non collativa gratiæ sanctificantis. Ita unanimiter Theologi, & aperte supponit Concilium Florentinum in Decreto de Armenis, ac Trid. sess. 7. can. 2. de Sacram. in genere.

Et quidem si Sacramentum latius capiatur pro quolibet signo rei sacræ, fuerunt quasi innumera, ut ex libris Exodi, Levitici, Numerorum, & Deuteronomii constat, omnes scilicet sacræ figuræ & ceremoniae ibi præscriptæ.

Si vero paulo strictius (uti solet) sumatur pro signo aliquo modo sanctificante, & perfectam sanctitatem per Sacramenta Legis nove conferendam saltem præfigurante, solent Sacra menta antiquæ Legis ex D. Thoma 1. 2. q. 102. a. 5. reduci ad tres classes præter circumcisionem carnis, cui succedit circumcisionem mentis in Baptismo per illam adumbrata: nempe ad Esum agni paschalis, qui fuit typus Eucharistiae, & confirmabat in sanctitate legali. Cui adjungi potest eis panum propositionis. Secundo ad purifications & iustificationes legales, quibus correspondet Pœnitentia. Tertio ad consecrationes Sacerdotum & Levitarum, quæ erant signa Ordinis. Confirmationi autem & Extremæ-Uncioni nullum in antiqua Legi Sacramentum correspondere repertur: quod penderet à voluntate Dei. Cujus congruentiam satis infirmam affigunt D. Thomas sup. ad 3. quod in Confirmatione detur gratiæ plenitudo, quæ ad novam Legem pertinet; quodque Extremæ-Uncio sit immedietata præparatio ad introrūm glorie, cuius aditus nondum patebat in veteri Lege. Cur enim hoc non obstante congrue nequivissent in ista lege dati Sacra menta adumbrativa illius, quod futurum erat in Lege nova, non quod fiebat tunc in præsenti? Matrimonium quoque tunc non erat Sacramentum, sed nudus contractus & naturæ officium: quia non erat à Deo institutum, ut, conferret suscipientibus aliquam sanctitatem. Infirma autem est ratio, quam affigunt D. Thomas supr., scilicet quod tunc nondum facta erat conjunctione humanitatis cum Verbo, cuius est symbolum: nam bene potuisse esse Sacramentum præfigurativum conjunctionis futuræ. Similiter quod addit in veteri Lege locum habuisse libellum repudii, quod est contra Sacramenti rationem;

Quæ praeter circumcisionem ad tres classes reducuntur,

120 Disp. I. De Definitione Sacramenti & Differentia Sacram.

nem; falsum est, id rationi genericæ Sacramenti adversari: immo cum dissolubilitate aliqua consistit in nova Lege Sacramentum Matrimonii; cùm in ea ratum solvatur per professionem solemnem Religionis. Neque inter figuram & figuratum debet esse omnimoda proportio.

Q U A E S T I O N E I V.

De Efficacia veterum Sacramentorum, præfertim Circumcisionis.

37.
Veteris Legis Sacra-
menta non conseruent
gratiam, sed legalem
sanctitatem.

DE Sacramentis veteris Testamenti (si Circumcisionem seu remedium parvolorum excipias.) satis convenient inter Theologos Catholicos, ea non causasse in recipientibus gratiam sanctificantem ex opere operato, sed solum legalem aliquam sanctitatem. Unde Apostolus in Epistola ad Hebraeos pluribus inculcat sacrificia & ceremonias veteris Legis generatim nihil ad perfectum adduxisse, neque potuisse (ut expressit cap. 9.) juxta conscientiam perfectum facere servientem, sed tantum sanctificasse ad emundationem carnis. Deinde Concilium Florentinum in Decreto de Armenis de Sacramentis novæ Legis ait: *Quæ nullum à Sacramentis differunt antiqua Legis: illa enim non causabant gratiam, sed eam solum per passum Christi dandam figurabant: Hæc vero nostra & continent gratiam, & ipsam dignè suscipientibus conferunt.* Et Aug. in Psal. 73. ait: *Alia sunt Sacra menta dantia salutem, alia promittentia Salvatorem: Sacra menta novi Testamenti dant salutem, Sacra menta veteris Testamenti promiserunt Salvatorem.* Idem tradit aliis locis, Dum vero Tract. 26. in Ioan. significat Sacra menta vetera & nova posse dici paria, sive eadem virtute spirituali, solum vult esse paria in virtute seu ratione signi, adeoque eadem analogicæ ex parte rei significatae, quia idem significant, non tamen esse in ratione causa eadem aut paria. Allegatque illud 1. ad Cor. 10. *Omnes eamdem escam spiritalem manducaverunt &c.* Quamvis alioquin verè Apostolus, ibi non conseruat Judæos, cetera Christianis (ut vult Calvinus) sed ipso inter se, ut patet ex contextu: *Paries (inquit) nostri omnes sub nube fuerunt, & omnes in Moyse baptizati sunt &c. & omnes eamdem escam spiritalem manducaverunt &c. sed non in pluribus eorum beneplacatum est Deo, seu plures eorum Deo non placuerunt, puniti in deserto.*

38.
Sacrificia expiatoria non valebant ad delendum peccata, nisi ex opere operantis,

sæculi, nisi ex opere operantis, accedente nimis contritione ipius peccatois, pro quo offerabantur sacrificia protestativa adventus Messiae. Quemadmodum etiam constat exercitum reliquarum antiquæ Legis ceremoniarum, cùm forent cultus Religionis & actus verae virtutis, sive ex opere operantis meritorum, sive de congruo sive de condigno, eo modo quo actus aliarum virtutum. Quod apparet indubitate apud omnes Doctores. Quidquid Nonnulli antiqui videantur ex istim affectu, ea tantum sive in onus imposita, sic ut quantumvis iusti illa susciperent, nil fructus vel augmenti gratiae ac meriti apud Deum obtinerent. Quod sane absurdum est, & à communibus de merito regulis aliciusum. Deinde quid dicent isti de oblatione sacræ Virginis, cùm obtulit par turtrum aut duos pullos columbarum, numquid & ista à merito vacua fuit? inquit D. Bonaventura 4. d. 1. p. 1. art. 1. q. 5.

Principia igitur difficultas manet de Circumcisione. Pro resolutione

Dico I. Circumcisio primariò quidem fuit instituta, ut esset signaculum fœderis, quod poplit Deus cum Abraham, & distinctivum posteritatis & familiæ Abrahæ à reliquis populis: simulq[ue] protestativum fideli in Messiam ventum. Colligitur ex genitio institutione Circumcisionis, prout retetur Genes. 17. & de Abraham ad Rom. 4. dicitur: *Sigillum accepit Circumcisio, signaculum iustitiae fidei, qua est in præcepto.* Id ipsum saltem volunt Patres, Iustinus Martyr Dial. contra Tryphonem; Circumcisio (inquit) accepit Abraham, significationis gratia, non iustitiae. Irenæus lib. 4. contra heres cap. 3. ubi assertit Circumcisio esse datum, non ut confirmationem iustitiae, sed ut cognoscibile perseveraret genus Abrahæ. Cyrillus 1. to. in Julianum negat valuisse ad iustitiam. Similia habent alii Patres.

Dico II. Nihilominus circumcisio secundariò & consequenter instituta fuit remedium originalis peccati pro parvulis malis culis, quo ipsum originale celebatur, & per naturam consequens gratia justificans infundebatur. Ita communiter Doctores cum D. Thoma q. 70. art. 4. in corp. Qui addit ita ab omnibus sentiri, ut mire ipsum citari à Vasquez & Lugo in contrarium ex hoc loco aut ex q. 6. art. 6. ad 3. ubi similiter tradit potius Conclusionem nostram. Quam etiam tradit D. Bonav. d. 1. p. 2. in Expos. textus dub. 1. & art. 2. q. 1. in Conclis. & q. 3. in corp. Immo Scotus d. 1. q. 6. n. 1. ait, *hoc supponendum esse tamquam certum. Quod censem etiam vacuisse illi Doctores. Probatur ex August. liv. 3. contra Julian. cap. 18. Responde si patet: cur ipse Iesus, nisi baptismatis Christi signo circumcisus die octavo natus, manifeste let, perisset anima ejus de populo suo?* Explicatur doct. Augustinus: *tanta pena quo merito pleceretur, nisi ab alio hac illo Sacramento liberaretur?* Lib. 2. contra patrem litteras

Ques. IV. De Efficacia veterum Sacramentorum &c. 121

litteras Petilianis c. 72. Antiquus populus Dei circumisionem pro baptismō habebat. Lib. 4. de Baptismo contra Donatistas c. 24. cur preceptum est ei, Abraham, ut omnem deinceps in Antem masculum octavo die circumcidere, nisi quia & ipsius per seipsum Sacramentum multū valebat? Et alibi sāpē. Gregorius 4. Moral. c. 2. Quod apud nos vales aqua baptismatis, hoc egit apud Veteres pro iis qui de stirpe Abrahā prodierunt mysterium circumisionis. Idem tradunt Propter Ep. ad Demeritatem, Elgentinus de Incarnatione, cap. 15. Isidorus, Beda, Bernardus, Rupertus, Hugo Victorinus.

Nec non Inveniuntur III. Maiores de Baptismo dicit, quod Baptisma circumcisioni succedit. Et consert verba Gen. 17. Māsculus cuius caro prepucii circumcisio non fuerit. &c. verbis Christi Joan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non intrabit in regnum Dei. Expli- canque utriusque effectus subjungit: Est originalis culpa remittetur per Circumcisionis mysterium, & damnationis periculum vitabatur, non tamen perveniebat ad regnum celorum, quod usque ad mortem Christi fuit omnibus obser- tam.

Habet insuper hæc Patrum doctrina fundamentum in illis verbis Gen. 17. Māsculus, aqua prepucii caro circumcisio non fuerit, debilitur anima illa de populo suo, quia pactum meum irritum fecit. Quæ verba licet Varii intelligent de solis adultis; tamen Septuaginta Interpretes, & ex iis Augustinus ac multi veteres Patres repetunt, octavo die. Quod etiam nostor Interpretis antea v. 12. posuerat. Et quāvis postea rursus id non adat, sententia tamen generalis est, ut etiam de parvulis intelligi possit. Unde lectio Septuaginta (quæ etiam in nova editione facta fuit Sixti V. retenta fuit) explicat editionem vulgata. Cūna itaque parvuli octavo die non circumfisi anima fuerit delenda de populo Dei, non solum carnali Judaico, sed potissimum spirituali, nemp̄ iustorum, ut constanter hunc locum intelligit. August. 16. de Civit. c. 27. & frequenter in libris contra Julianum, signanter lib. 2. cap. 6. sequitur circumcisionem purgasse à peccato originali, & soli anima pueri est subjecta.

Denique idem confirmat ratio, quæ in predictis verbis allegatur, videlicet, quia pactum meum irritum fecit: cūm enim parvulus octavo die non circumfisi damnari non potuerit ex eo præcisè, quod irritum fecerit pactum de adhibenda circumcisione, quandoquidem pacti personalis sit inca- pax; sequitur fuisse damnandum ex eo, quod insuper irritum fecerit pactum peccando in Adamo, à quo peccato debebat per circumcisionem purgari. Ita Aug. 1. 2. de Nupt. & Concupis. c. 11.

Est tamen observandum circumcisionem nō potuisse adhiberi seminis, nec ante octavum diem masculis ob infantium teneritudinem; et si forte citius adhibita, fuisse va-

lida quantum ad præsentem effectum, cūm remedium tenet p̄as juxta D. Bonaventuram 4. d. 1. p. 2. legis naturæ. art. 2. q. 2. sit quidem necessarium quod observantiam, non tamen quoad efficaciam. Deinde ipsa fuit omessa in deserto quadriginta annis, ut colligitur ex Josue 5. Unde cūm non sit credibile lamenas generaliter, aut masculos ante octavum diem fuisse defititores Sacramento justificante, seu remedio, quod licet potuerit adhiberi, aut fideles tanto tempore tam universaliter neglexisse medium unicē necessarium parvulis frequenter mox à nativitate morientibus, existimandum est feminis generaliter & masculis periclitantibus ante octavum diem potuisse adhiberi remedium legis naturæ: idemque ex dispensatione aut instinctu divino fuisse adhibitum tempore peregrinationis Israëlitarum per desertum, quo tempore ob incertitudinem motus castrorum, quæ movebantur ad motum nubis, non poterat servari circumcisione. Quæ insuper tunc erat minus necessaria in quantum erat signum distinctivum: cūm in deserto non possint Gentibus commisceri. Unde postmodum præcepta fuit una generalis circumcisione in terra promissionis, in typū illius quæ futura est in patria. Quæ recte notavit D. Bonav. sup.

Ex dictis hac Conclusione sat̄ colligitur infundatam esse recentem opinionem Lugo disp. 5. scilicet 2. qui volens componere autoritates Patrum speciemē repugnantes dixit circumcisionem tantum fuisse à Deo institutam in signum, adeo quæ ex institutione sua non delevisse originale; equidem solitam fuisse, eadē operā assumi pro remedio legis naturæ (quod putat fuisse ceremoniam liberam) quoad masculos parvulos, quibus aliud necdum erat applicatum. Hoc namque manifeste dissonat allegatis auctoritatibus, quæ aperte tribuunt hanc vim circumcisioni vi institutionis factæ Gen. 17. Quas proinde constanter ita intellexerunt antiquiores Theologi. Deinde gratis dissimulato, quod determinatio remedii legis naturæ fuerit olim in arbitrio illud applicantium: unde didicit Lugo Judæos aedē concorditer relicto veteri remedio adhibuisse masculis suis novum circumcisionis, & usque ad octavum diem expectasse, non adhibitū citius aliquā oblatione parvuli mandativā, si non erat vi divinæ ordinationis seu institutionis obligatio in hunc finem regulariter adhibendi circumcisionem?

DICO III. Circumcisio (idem serè est de Remedio legis naturæ) recte dici potest parvulis contulisse gratiam deletivam peccati originalis ex opere operato. Ita Scotus sup. gratiam ex opere operato saltem parvulis.

Hinc Sum. Theol. Pars IV.

122 Disp. I. De Definitione Sacramenti & Differentia Sacram.

per mysterium circumcisionis remitti; & consequenter per illud conferri gratiam sanctificantem, sine qua juxta legem ordinariam peccati non sit remissio: atque nihil aliud requiritur ad conferendam gratiam ex opere operato, ergo &c. Confirmatur: quia circumcisione non habet vim ex opere operantis parvuli, qui est incapax meriti personalis; nec ex opere operantis ipsius parentis aut circumcidentis parvulum: nam alioquin male fuisse pro viam parvulis, utpote qui a malis circumcisioni nullum fructum habuissent. Unde falsum est fuisse requisitam fidem internam parentum, velut meritum operantis: sufficiat enim implicita seu objectiva in ipsa circumcisione, quae adhibebatur, inclusa, vel ad summum fides Ecclesie aut congregationis Fidelium: alioquin non recte auctoritates remissionem culpe in solam circumcisionem refunderent. Unde Aug. lib. I. contra Crescon. c. 31. & alibi assertum circumcisionem etiam Samaritanorum parvulis valuisse.

45.

*Ex quo non
recte argui-
tur conve-
lisse gratiam
adulterii,*

*Quamvis
& his gra-
tiam conve-
lisse sit in-
certa quo-
rumdam nee
ad eo fidata
conjectura.*

*Non tamen
Abrahæ il-
lam conve-
lit.*

Dices I. Circumcisio non contulit gratiam adultis, ut ex Patribus fuisse probat Bellarmine l. 2. de Sacrament. c. 14. & seqq. ideoque Apostolus ad Rom. 4. docet Abraham non fuisse justificatum ex circumcisione, sed ex fide, scilicet vivâ per charitatem, & accepisse circumcisionem tamquam signaculum justitiae fidei, quæ erat in praeputio Abrahæ: ergo circumcisione non confert gratiam ex opere operato: alioquin etiam conferret illam omni non ponenti obicem, idque præter ejus meritum. Resp. dissimilato Antec. Neg. Cons. ad suus probationem dico sufficere ut conferat gratiam non ponenti obicem, quando adhibetur illi, pro quo est instituta in ratione signi efficacis gratiae; prout solum instituta fuit pro parvulis peccato originali infectis, sequit per actus proprios ad justificationem disponere non valentibus, ut ex auctoritatibus & congruentia colligitur, & innuit a Scoto sup. Pro adultis vero tantum fuit instituta insignum feederis & distinctivum populi Dei a reliquis gentibus. Idemque communiter dicitur de Remedio legis naturæ, quod etsi respectu parvolorum esset efficax gratiae, non tamen respectu adulorum. Aliqui nihilominus existimant remedium externum deletivum originalis peccati potuisse cum fructu semel singulis, etiam adultis, quibus necdum fuisse adhibutum, vel antea justificatis per actum internum, potuisse applicari; non quidem causando in adultis primam gratiam cum attritione instar sacramenti mortuorum (quod imperfectiōnem istius statū excedit) sed conferendo gratiae augmentum. Quare idem consequenter dicunt de circumcisione quoad masculos Hebreorum: essi ita non profudit Abrahæ, utpote qui dudum per remedium legis naturæ gratiam accepérat. Quæ

tamen satis gratis videntur dicta, minusque imperfectioni istius statū congruētia.

Dices II. Apostolus ad Rom. 3. c. 4. ad Gal. 3. & 5. aliisque locis videtur adimere circumcisioni vim justificandi, quod etiam faciunt variis Patres. Idem continetur in generalibus locutionibus Scripturæ & Patrum, dicentium Sacra menta veteris legis (sub quibus communiter receperetur circumcisione) non contulisse gratiam, sed illam tantum præfigurasse conferendam per passionem Christi in Sacramentis novæ legis. Quod clare expressit Concilium Florentinum in Decreto de Armenis, cuius verba in principio quæstionis retulimus. Resp. Auctoritates istas posse & debere explicari, ut non contrariantur auctoritatibus Augustinianis, Gregorii, Innocentii III. & aliorum Patrum manifestè tradentium doctrinam nostræ Conclusionis.

Dico itaque Apostolum subinde loqui de circumcisione pro statu novæ Legis; prout 1. ad Cor. 7. ait: Circumcisio nihil est, scilicet homini qui Christianam fidem suscepit. Subiungit de eam sumit pro ipso Judaismo. Quo sensu ad Galat. 5. ait: In Christo Iesu neque circumcisione aliiquid valet, neque præceptum, id est, in Christianismo neque Judaismus, neque Gentilismus quidquam valet ad justitiam seu beatam vitam.

Aliis autem locis ad sensum Judæorum negat circumcisionem aut ulla opera Legis valuisse ad justificationem sine spiritu fidei & meriti Christi Jesu; cum tamen ipsi plus aequo in efficacia operū suæ legis præ Gentibus gloriarentur. Ad quod impertinens est, circumcisionem profuisse parvulis masculis Hebreis ex secundaria ordinatione Domini ad deletionem originalis peccati: cum & illam vim habere ipsam dicamus, quatenus erat protestatio fidei in Christum, atque adeo ex ejus meritis & passione. Et Judæi hac ratione non possent præ Gentibus glorificari, cum non justificaret tamquam opus legis, sed deserviret tantum parvulis masculis loco remedii legis naturæ, quod etiam habebant Gentes. Alioquin cum Apostolus etiam excludat gloriationem Gentium, sequeretur nec remedium Legis naturæ quidquam valuisse ad justificantum parvulos.

Eodem modo intelligendi sunt Patres, qui phrasit Apostoli non nisi utilitatem specificalem circumcisionis præ praeputio aut de cunctis favorib[us] Gentibus concessu excludunt. Vel certe volunt non valuisse Abrahæ adulto & dudum justificato etiam per remedium legis naturæ ad justitiam; neque valere ex primaria institutione: non autem, quia saltem parvulis ex secundaria institutione valuerit. Vel illam sic esse institutam tamquam remedium sine quo non possit obtineri universaliter justificatio, utpote quia sine illa feminis, nec non ante institutionem

Qu. V. An. Quot, & à quo instituta sint Sacramenta novæ Legis. 123

nem etiam masculis obtigerit, ut arguunt quidam Patres. Vel denique illam non fuisse datam velut consummationem seu statum consummatum justitiae, neque ut dispositio nem immediatam ad gloriam, quia non aperuit januam. Vide *Sicutum d. i. q. n. 11.* Si unus vel alter nullam explicationem patetur (ut solus *Chrysostomus* iuxta *Arraga* *diss. 9. s. 4. n. 19.*) id non debet præjudicare nostra doctrinæ.

Ad auctoritates aliorum generaliter asserentium inefficaciam Sacramentorum *versus* Legis, dico illos non comprehendere Circumcisionem respectu parvolorum infectorum peccato originali. Nam præterquam quod circumcisio non sit ex Moyse, sed ex Patribus, ut dicitur *Iohann. 7.* non conferbat quoque ipsa gratiam quatenus erat præcisus opus legis, sed quatenus erat remedium Legis naturæ. Gentibus quidem commune, sed pro Israëlitis masculis divinitus restitutum ad tale signum, & proinde non poterant Iudei idcirco præ Gentibus gloriariri. Specialiter autem id censendum est de *Concilio Florentino*, quod agit contra Armenos ex errore existimantes Sacramenta novæ Legis non habere efficaciam, sed esse nuda signa instar Sacramentorum aut ceremoniarum legis Mosaicae: non enim solent Concilia in locutionibus generalibus condonare *Augustini*, *Gregorii*, *Innocentii III.* & totaliorum Patrum ac Theologorum doctrinam: de qua in *Concilio Florentino* non fuerat nota controversia specialis. Loquitur itaque *Florentinum* stylo consuetueto etiam ipsius *Augustini* (de cuius tamen mente quis meritò dubitet, quantum ad efficaciam circumcisionis?) qui iisdem ferè verbis in *Psal. 73.* & *Ep. 19.* quæ est ad Hieronymum, docet Sacramenta antiquæ legis non contulisse gratiam sed tantum præfigurasse. Similia habet *lib. 19. contra Faustum c. 13.* Unde sic ipse *Augustinus* non comprehendit circumcisionem quatenus erat remedium pro originali pro Israëlitis, sic nec *Florentinum* simili modo loquens, aut alia Concilia. Vel certè cum *Arraga* *d. 9. sect. 4. num. 19.* & *ibid.* dicendum foret *Florentinum* loqui de antiquis, uti de novis, universaliter, adeoque discrimen subsistere per hoc quod omnia nova contineant & causent gratiam, non tamen omnia antiqua, sed potius vix illa, unum scilicet vel alterum. Et planè ipsi adversarii debent simili aliquo modo explicare *Florentinum* quantum ad remedium legis naturæ, quod etiam cum Sacramentis ceteris in antiqua lege quoad se minus perseveravit, adeoque simili quæ circumcisione ratione inter antiqua Sacramenta recensendum esset.

Instabis: Concilia videntur continentiam & efficientiam gratiae appropriare Sacramentis novæ Legis; adeo ut nequidem remedium legis naturæ videatur pos-

se conferre gratiam ex opere operato, & per consequens nec circumcisione. Resp. Neg. Ass. cùm ex antè dictis constet institutum fuisse remedium contra peccatum originale, idque pro masculis de posteritate *solutio.* Abraham fuisse regulariter circumcisionem, adeoque non potuerunt Concilia prædicto remedio efficientiam gratiae denegare, & consequenter loquuntur de Sacramentis & ceremoniis legis Mosaicæ non comprehensis præfatis remediis. Quamvis Sacramenta novæ Legis speciali ratione contineant gratiam, tamquam scilicet sibi propriam, eamque abundantiorem, cùm etiam remedium legis naturæ gratiam, quam conferbat parciorē, deberet ex lege Evangelica mendicare. Sunt tamen Nonnulli, qui putent remedium hoc sive circumcisionem non tam causas fuisse gratiam ex opere operato, quā fuisse meram conditionem sine qua non. Sed hi reducent difficultatem ad questionem de nomine, in qua sine ratione negant remedium illud sive circumcisionem fuisse causam moralem gratiae, contra aperta testimonia *Augustini*, *Gregorii*, *Innocentii III.* & aliorum suprà citatorum.

Dices denique: Si circumcisione habuerit istum effectum, mirum est, quod *Iosephus* & *Cur Iosephus & Philo* illius non meminerint, cùm tamen ex- *Philo non meminire* actis omnia describant. Resp. Neg. Ass. quia nec meminerunt remedium Legis naturæ: ef- *tā singula- ris effectus.*fectus autem ille circumcisionis non est, qua- *circum-* tenus ipsa est ceremonia legis Mosaicæ (de *circum-* quia agunt) sed quatenus jam ante erat sub- *solutio.*rogata in locum remediis legis naturæ.

Q U A E S T I O V.

An. Quot, & à quo instituta sint Sacramenta novæ Legis?

Esse in nova Lege proprii nominis *Sacramenta* apud omnes est indubitatum, *In nova lege* & patet ex dicendis de eorum numero, ac *Sacramenta* singulari in particulari. Necesse porro ea *instituta sunt com-* instituendi non fuit absoluta & simpliciter: *gruentissi-* poterat enim Deus aliis externis symbolis, *mē.* præseruimus sacrificiis, populum Christianum adunare, & gratiis liberaliter donandis efficaciam Sacramentorum supplere. Congruentissimum tamen fuit, attentâ Dei benignitate, hominisque infirmi indigentia & conditione, hujusmodi sensibilia signa institui. Quare *paucia pro multis antiquis, eademque facta facilissima, & intellectu angustissima, & conservazione castissima ipse Dominus & Apostolica tradidit disciplina;* ut inquit *S. Ang. l. 3. de doctrina Christiana c. 9.* quibus Deus, (ut ait *Ep. 118. in princip.*) *societatem novi populi colligavit;* & in quibus (ut ait *Trid. sess. 14. in proemio de Extrema Uult*) auxilia maxima preparavit, quibus Christiani conservare se integrō, dum ricercent, ab omni graviori spiritu incommode possint.

L 2

D 6

124 Disp. I. De Definitione Sacramenti & Differentia Sacram.

52.
De quorum
numero
valde incer-
tanter &
diversimode
loquuntur
Sectarii re-
centiores.

De numero Sacramentorum Hæretici recentiores tam diversimode & incon-
ter scripsérunt, ut omnes inter se, & idem
sæpè secum pugnent; ut ex illorum scriptis
deducit Bellarmus l. 2. de Sacram. in genere
l. 23. Calvinista quidem communiter solum
admittunt Baptismum & Cœnam: Calvinus
ipse l. 4. Inst. c. 19. §. 28. & 31. illis addit
Ordinationem: quam ideo non posuit in nu-
mero, quod non est Sacramentum Ordina-
rium, nec commune apud omnes fideles,
ut habet §. 28. citato. Alii admittunt Baptis-
mum, Cœnam & Matrimonium, ut Zwingli-
us. Lutherani communius admittunt Baptis-
mum, Eucharistiam & Pœnitentiam, secuti
Lutherum; qui tamen aliquando docet, se-
cundum usum Scripturæ loquendo tantum
esse unum, aliquando vero, si rigidè loqui
velimus, esse duo, Baptismum & Eucharis-
tiam. Alii his tribus etiam annumerant Or-
dinem; ut Melanchton; qui alibi propendet
ad superaddendum Matrimonium: quamvis
idem nunc duo, nunc tria, nunc quatuor ad-
mittat. Tandem Lutherani aliqui admittunt
septem: quæ eti neganda censuerit Lutherus
in lib. de . . . Babylonica in initio, tamen in
medio lib. ap. de Confirmat. dixit se non dam-
nare septem Sacraenta, sed tantum negare
ea ex Scripturis probari posse. De quibus
vide Bellarmino sup.

53.
Sed fides
Catholica
non plura
neque pau-
ciora fa-
zuit, quam
septem.

Qua fun-
datur in
universalis
traditione
Ecclesia.

Fides Catholica docet esse septem, & non
plura, neque pauciora novæ legi Sacra-
menta propriæ dicta; quæ sunt, Baptismus,
Confirmatio, Eucharistia, Pœnitentia, Ex-
tremæ-Uncio, Ordo & Matrimonium. Ita
definit Trid. sess. 7. de Sacram. in gen. c. 1. Idem
antea definierat Florentinum in Decreto de Ar-
menis, consentientibus non solum Latinis,
sed etiam Græcis & Armenis. Idem jam ab
annis amplius quadringentis cum Magistro
docuerunt unanimiter Theologi. Ratio
principalis est voluntas Christi; cuius cer-
tissimum testimonium sumitur ex Ecclesiæ
universalis traditione: quam à Christo & A-
postolis profluxisse inde patet, quod nec in-
ter Catholicos hac de re, umquam fuerit
diffensio, nec Hæretici Lutherani & Calvi-
nistis antiquiores contradixerint; nullum eti-
am Concilium aut Pontifex istum nume-
rum primò introduxisse legatur, nec ullus
Historicus umquam retulerit primum istius
doctrinæ auctorem, vel tempus quo ceperit
doceri; ut de singulis hæretibus origo ea-
rum resertur ab Auctoriis res sui tempo-
ris consribentibus. Provenit ergo extra-
ditione Christi & Apostolorum, juxta regu-
lam Augustini l. 4. de Baptismo c. 24. Quod uni-
versa tenet Ecclesia, nec Concilii institutum, sed
semper reverentum est, non nisi auctoritate Apostolicæ
traditionis refutare creditur. Deinde agendo de
singulis Sacramentis in particulari ostendetur,
quod sint verum Sacramentum; de
aliquo autem alio, præter septem prædicta,
ex nullo capite ostendi potest.

Congruentiam hujus numeri septenarii
affignat Florentinum sup. Nam cùm Sacra-
menta ordinentur ad hominem perficien-
dum; isquæ perfici possit, vel in ordine ad
communitatem, vel in ordine ad seipsum.
Hinc quinque prima Sacraenta ad spiri-
tualem hominis in se ipso perfectionem, duo
ultiæ ad totius Ecclesiæ regimen multi-
plicationem ordinata sunt. Nam baptis-
mo spiritualiter regeneramur, confirmatione
augemur & in spiritu roboramur: renati
& roborati nutrimur divinas Eucharistiae
alimoniam: infirmati sive vulnerati per pecca-
tum medicinali Pœnitentiæ Sacramento sa-
namur; sicut & per Extremam-Uncionem
sublatis infirmatum reliquiis ex pecca-
to relictis spiritualiter sanamur, pro extre-
ma lucta roboramur, ac etiam corpora-
lem (si expediatur) sanitatem recipimus. Or-
dine Ecclesia gubernatur ac propagatur
spiritualiter, corporaliter Matrimonio. Vi-
de D. Bonav. l. 2. art. 1. q. 3. in corp. & D. Tho-
mas q. 65. a. 1.

Nec obstat, quod Scriptura & Patres
nullibi dicant esse septem Sacraenta: nam
nullibi etiam hoc negant: adeoque id non
concludit ab auctoritate negativa. Quem-
admodum non sequitur, non esse quatuor
ea ex Scripturis probari posse. De quibus
vide Bellarmino sup. c. 24.

Sufficere profecto deberet auctoritas &
traditio Ecclesiæ, ut de ea præclarè Hieronymus
Dialogo contra Luciferianos ante me. An ne-
fis (inquit) hunc esse Ecclesiæ morem, ut baptis-
tatis postea manus imponantur, & ita invocetur
Spiritus sanctus? Exigit ibi scriptum sit, in actibus
Apostolorum. Et quamvis sacra Scripturæ auctoritas
non subferet, totius Orbis in hanc partem consensus
instar præcepti obtineret.

Nec obstat etiam, quod Augustinus Ep. 118.
in princ. dicat, Christianos frui Sacramentis na-
mero pauciori, observatione facilius, signifi-
catione præstantius. sicut est Baptismus na-
mine Trinitatis consecratus. Communicatio corporis aliquæ
& sanguinis ipsius; & si quid aliud Scripturis Ca-
nonicis commendatur. Nam ibi duo principia,
facilia & communia solum exprimit
gratiæ exempli, non dubitans tamen, sed po-
tius supponens esse plura. Pro quo remittit
ad commendationem Scripturæ, haud ta-
men excludens Traditionem Ecclesiæ,
quam tanti fecit, ut l. contra Epistolam funda-
menti c. 5. dicere non dubitaverit: Ego vero
Evangelio non crederem, nisi Catholica Ecclesia me
commoveret auctoritas.

Simili modo quo Epist. 118. loquitur
etiam l. 3. de Doctrina Christiana c. 9. ubi
post

Qu. V. An, quot, à quo instituta sunt Sacra menta nova Legis. 125

post verba relata ad i. subdit: *Sicut et Baptizatum Sacramentum, & celebratio corporis & sanguinis Domini.* Quare alibi aperte plura significat. Nam Concilium in Psal. 103, circa medium ait: *Rejice ad manera ipsis Ecclesie. Muius Sacramentorum in Baptismo, in Eucharistia, in ceteris Sacramentis.* Et lib. 5. de Baptismo cap. 20. ait: *Quomodo exaudit Deus homicidam deprecans, vel super aquas baptismi, vel super oleum, vel super Eucharistiem, vel super capita eorum quibus manus imponitur?* De Confirmatione lib. 2. contra litteras Petilianianas cap. 104. *Sacramentum Christi in genere visibilium signaculorum sacramentum est, sicut ipse Baptismus.* De ordine l. 2. contra Epist. Parmenianam c. 13. inquit: *Vtrumque (scilicet Baptismus & Ordinatio) Sacramentum est, & quadam consecratione utrumque homini datur.* De Extrema-Uncione videndum est in libro de Speculo, & Serm. 215. de temp. & l. 2. de Visitat. infirorum (de quod tamen non constat, quod sit Augustini) c. 4. De Sacramento Matrimonii clare tractat lib. de bono conjugali c. 16. 18. 19. & 24. Unde patet Augustinum omnia septem Sacra menta agnoscere.

Quod ad ordinem Sacramentorum attinet, enumerantur ea ordine à nobis superiori posito, tum à Florentino & Tridentino, tum à Catholicis Scriptoribus communiter. Idemque serè est ordo susceptionis seu executionis: cùm ingrelsis Ecclesiam per Baptismum adultis mox, si opportunum sit, deatur Confirmatione, dein Eucharistia, etiam parvulis post Baptismum olim præberi solita; quam proinde per accidens ad alios præcedit Pœnitentia, cuius, ipsiusque Christianæ vitae consummativa est Extrema-Uncio. Ordo & Matrimonium inter se non habent ordinem. Quantum ad ordinem dignitatis, non omnia esse inter se paria definit Trid. sess. 7. can. 3. Dignissimum siquidem constat esse divinum & Venerabile Sacramentum, quod & sanctitate & mysteriorum numero ac magnitudine longè ceteris antecellit. In reliquis variae possunt considerari rationes, quibus singula singulis præfarrantur, ut in Baptismo major efficacia, in Confirmatione dignior minister, in ordine nobilior gradus seu status &c.

Denique quod attinet Auctorem sive institutorem novæ Legis, inindubie est Christus Dominus; qui omnia instituit per se immediate. Ita unanimiter Theologi, præsertim post Tridentinum. Nonnulli tamen (quod non mirum) qui olim ante Tridentinum scriperunt aliter sentierunt, vel sensi vici sunt de quibusdam Sacramentis, signanter Confirmatione velut institutâ à Concilio Meldensi, & Extrema-Uncione velut institutâ ab Apostolis, nisi fortasse de promulgatione loquantur. Difficilia quædam de his habet S. Bonaventura 4. d. 7. art. 1. q. 1. in corp. ubi videtur præferre illam sententiam, quæ docebat Confirmationem quoad for-

Herinex Sum. Theol. Pars IV,

mam suisse postmodum institutam à Spiritu sancto & q. 2. Christus (inquit) hoc Sacramentum non instituit. Similiter d. 23. art. 1. q. 2. in corp. videtur docere Extremam-Uncionem esse à Spiritu sancto per Apostolos velut promulgantes institutam, sicut præcepta Legis veteris sunt à Deo data per Moysen, ut explicat ibid. ad 2. Nihilominus sensum S. Bonaventura non differre à doctrina hodie communii obseruat Angelus Rocca in Prefat. ad Lectorem præfixâ Tomo 5. Ex Breviloquii p. 6. c. 4. Centiloquii p. 3. scđt. 47. Hoc tenendum est (inquit Brevilog. loco cit.) quod septem Sacra menta legis gratia Christus instituit tamquam novi testamenti mediator, & principius laetus legis, in qua vocavit ad promissa eterna, dedit præcepta dirigentia, & instituit Sacra menta significantia.

Et infra subdit: *Instituit autem predicta Sacra menta diversimodè: Quædam scilicet ex eis confirmando, approbando & consummando, ut matrimonium & Pœnitentiam (quæ nempe ante legem novam extiterant, & per Christum sunt confirmata & consummata in ratione Sacra menti novæ legis) Quædam autem insinuando & initiendo, ut Confirmationem & Vnctionem extreamam (quæ nimurum velut novæ legi propriissima insinuavit, dum pueris manum imposuit, & Apostolos misit ungere ægrotos, & quibus sua institutione primum initium dedit) Quædam vero initiendo, & consummando, & in semel ipso suscipiendo, ut Sacramentum Baptismi, Eucharistie & Ordinis. Hac enim tria, & plenè instituit, & etiam primus suscepit.*

Probatur doctrina communis ex Trid. sess. 7. can. 1. ubi dicitur: *Si quis dixerit Sacra menta nova Legis non suisse omnia à Iesu Christo Domino nostro instituta anathema sit.* Quod effectus in Tridentino. Ubi licet Concilium non addat, immediatè id tamen exigit verborum proprietas: cùm non dicatur proprio quis aliquid instituere, ad quod insinuendum alteri solum tribuit potestatem. Sic etiam eti. Deus sive Christus Ecclesiæ dederit potestatem ferendi leges, tamen leges ab Ecclesia latæ, non dicuntur divinae aut latæ à Deo. Deinde Trid. sess. 14. can. 1. de Sacramento Extremæ-Uncionis (de quo poterat maximè dubitari) definit, illud esse à Christo Domino nostro institutum, & à B. Jacobo, Apostolo promulgatum. Ubi cum Apostolo solum tribuat promulgationem, clare patet, ipsum non Apostolis, sed Christo adscribere immediatam institutio nem. Denique quia alias rectè diceretur, Christum instituisse omnia sacramentalia, quia dedit Ecclesiæ potestatem ista instituendi.

Probatur II. Quia Trid. sess. 21. cap. 2. supponit Ecclesiam nihil posse mutare circa substantiam Sacramentorum: existimavit ergo Ecclesiam non posse instituere; cùm ejus sit legem mutare, cuius est ferre.

Confirmatur I. ex Apostolo 1. ad Cor. 4.

L 3

ubi

126 Disp. I. De Definitione Sacramenti & Differentia Sacram.

ubi dicuntur Apostoli non Auctores, sed dispensatores mysteriorum Dei. Confirmatur II. quia aliqua Sacraenta sunt immediate à Christo instituta; ergo omnia: cum de omnibus sit par ratio: omnia enim significant & efficiunt gratiam, quae à solo Deo potest causari: omnia concurrunt tamquam columnæ & ædificium Ecclesie, cuius architectus & caput est Christus.

*Quanta sit
bujus do-
ctrina certi-
tudo.*

60.

*Auctor Ser-
monis de
ablutione
pedum non
est Cypri-
nius:*

*Cujus equi-
dem verba
explicantur.*

61.

*Explicatur
locus Augu-
stini ex
Epist. 118.*

62.

Ob evidentiam horum testimoniorum, signanter Tridentini, censent Aliqui Conclusionem esse de fide: Alii (ut Sotus & Suarez) cam sine temeritate negari non posse. Nec mitiorem censuram alii recentiores Scriptores de opposita doctrina ferrent, qui nostram velut indubitatem unanimiter tradunt.

Nec obstat illud Cypriani Serm. de ablutione pedum dicentes: *Ipsé summus Sacerdos sui est Sacramenti* (intellige, Eucharistie) *instituens & auctor: in ceteris homines Spiritum sanctum habere Doctorem.* Nam ex hoc, usonat, accepto contra ipsos Haereticos sequeretur Christum nequidem baptismi esse auctorem. Deinde ex stylo & aliundè fatis colligitur auctorem non esse Cyprianum, qui etiam præjudicare non posset doctrinæ ab Ecclesia declaratae. Præterea responderi posset, per suum Sacramentum, intelligi omnia septem, utpote verè Christi Sacraenta, à quo & alia præcepta immobiliter instituta esse Auctor præmiserat, inter illa recensens Baptismum, Confirmationem & Ordinem. Quare ly in ceteris non resert ad Sacraenta, sed ad ea, quæ Apostoli Spiritu sancto dictante scripserunt & radiderunt, quibus similiter nihil addi, nihilque subtrahi potest, ut idem Auctor ait. Vide Vaquez, disp. 135. n. 12. & 13.

Non obstat etiam, quod Ang. Epist. 118. c. 1. postquam dixisset: *Sacramentis numero pan-*
cisimis societatem novi populi colligavit;
sicuti ei Baptismus, Communicatio corporis & san-
guinis ipsius, & si quid allud in Scripturis Cano-
nicis commendatur, subdat: Illa autem, que non
scripta, sed tradita custodinus, que quidem toto
terrarium orbe observantur, dantur intelligi, vel
ab ipsis Apostolis, vel plenariis Conciliis com-
mandata atque statuta retineri. Nam hæc verba non resert Augustinus ad Sacraenta (ut explicat Poncius disp. 41. n. 43. consequenter sic torquens verba Augustini, quasi signifiet ea retineri in Ecclesia tamquam instituta & commendata à Deo, & data intelligi per Apostolos vel Concilia) quæ quidem generatim jam antea expresserat, sed ea referit ad instituta Ecclesiastica, scinti (verba sunt Augustini immediatè subiecta) quid Domini passio & resurrectione & ascensio in celum, & adventus de celo Spiritus sancti, anniversaria solemnitate celebrantur. Et si quid aliud tale occurrerit, quod servatur ab universa quacunque se diffundit Ecclesia.

Sed controversia manet inter Scholasti-

cos, an ex speciali Dei commissione potuerit institui aliquod Sacramentum à pro homine. Quæ lis cum videatur de nomine; breviter.

Dico, quod posset Deus committere creature potestatem designandi certa signa, quibus Deus infallibiliter annexeret gratiam, sicut est annexa Sacramentis de facto institutis; cum nulla in hoc appareat repugnantia. Unde si institutio Sacramenti nil aliud importet (prout vult Suarez & plures alii) potest creature comunitati facultas instituendi Sacraenta. Non potest tamen creature à Deo committi potestas instituendi signa efficacia gratiae tali modo, ut si-
cūt vis significandi, sic etiam vis causandi gratiam (quod utrumque importat Sacra-
mentum) in voluntate seu institutione crea-
ture radicetur, aut illa principaliter nitatur: quāvis enim significatio ex instituto non excedat facultatem hominis tamquam in-
stituentis & cause principis; gratia ramen causatio vires illius superat. Unde Sto-
tus d. 1. q. 3. n. 5. & 6. Vaquez disp. 135. c. 2. &
alii considerantes institutionem Sacramenti seu signi causativi gratiae, quatenus æqualiter referretur in instituentem, tum sub ratione signi, tum sub ratione causa gratiae, recte illam creature esse delegabilem ne-
garunt. Atque ita constat, esse quæstionem de nomine; in qua optimè dici videtur, po-
testatem instituendi Sacramentum sic posse delegari creature, ut tamen institutio simul & principaliter foret à Deo, tum quatenus delegante autoritatem designandi signa quæ vellet, tum quatenus ipse dat efficaciam conferendi gratiam, scilicet per volitionem suam institutione creature priorem, quæ voluit gratiam annexi signis à creature de-
signandis, posito quod designentur. Ita Poncius d. 4. q. 6. n. 40.

Si vero queratur, an potestas excellen-
tiae, qua competit humanitati Christi cir-
ca institutionem Sacramentorum, potuisse
divinitus communicari puræ creature.
Resp. Doctores passim id quidem negare, rursum in
quæstionem tamen indigere declaratione. Nam humanitas Christi concurrit in primis
designando signa sensibilia, eaque Ecclesia
præscribendo. Et hoc constat potuisse com-
municari puræ creature. Secundò concur-
rit merendo de condigno gratiam remissio-
nis peccatorum vel augmentum justitiae
istis signis annexi, adeoque ipsam gratiam
moraliter causando. Et de hoc quoque
censendum est non implicare quantum ad
meritum augmenti gratiae. Sed est contro-
versia, quæ non est hujus loci, ap. divinitus
possibile sit meritum puræ creature,
quāvis sanctæ, quod sit condignum re-
missionis alienorum peccatorum mortalium,
afferentibus id Scritis, ceteris ferè id ne-
gantibus. Verum independenter ab hujus-
modi merito potuisset in humanitate Ver-
bo

bo upitā; adeoq; etiam in pura creatura esse potestas excellentiae quantum ad praesens, quāvis non tam perfectè defectu tituli meriti seu moralis causalitatis gratia. Deinde concurret humanitas Christi sic, ut in ordine ad habendam causam completè institutivam non foret opus ire extra personam; utpote, in qua junctim erat humanitas & divinitas. Et hoc constat non esse

communicabile puræ creatura manentia ratiō; ut nec communicabilem esse potestatem excellentiae, quatenus connotat suam radicem seu fundamentum, scilicet Unionem hypothaticam. Et sic satis declaratum manet, an vel qualiter pura creatura divinitus potuisset circa institutionem Sacramentorum facere id quod humanitas Christi fecit.

DISPUTATIO SECUNDAS.

De Materia & Forma Sacramentorum novæ Legis.

CUM omne Sacramentum novæ Legis sit signum sensibile, dubitari non potest, quin in eo reperiatur illud quod signum est, & insuper ipsa significatio, qua se habet ad rem, qua signum dicitur, tamquam forma ad Materiam: sicut figura v. g. sedis habet se per modum formæ respectu ligni, ex quo tamquam materia illud arte factum componitur. Sed si cut in hac ipsa materia v. g. ligno est præterea materia & forma ligni: sic queritur, an in ipsis rebus sensibilibus, quæ signa Sacramentalia sunt, reperiatur præterea quod se habet instar materiæ, & aliud quod per modum formæ.

QUÆSTIO I.

An Sacraenta novæ Legis continent rebus ut materiæ, & verbis ut formæ?

RE.P. affirmativè. Est certa & communis Théologorum Doctrinæ. Eamque expressit Concilium Florentinum in Decreto de Armenis dicens: *Hec omnia Sacraenta & perficiuntur rebus tamquam materiæ, verbis tamquam formæ.* Ideoque Innocentius III. c. Non ut apponeres 5. De Baptismo definit, non esse Baptismum, qui collatus fuit per salivari defectu aquæ. Et Alexander III. c. Si quis eod. tit. determinat non esse Baptismum collatum per ablutionem aquæ sine prolatione verborum: *Ego te bapto.* Item de quibusdam Sacramentiis v. g. Baptisi & Eucharistia, colligitur ex Scriptura, & de omnibus docet Ecclesiæ traditio, qua ab Apostolis profluxit. De quibus Dionysius Areopagita: *Ecclesiastica Hierarchia* ait: *Primi Dux sacerdotalis muneri visibilibus signis celestia Sacraenta texerunt, & partim scriptis, partim non scriptis institutionibus nobis tradiderunt.* Ratio à priori est voluntas Christi nobis per Ecclesiam intimata: supposito enim quod Christus determinata signa instituerit, patet ea necessario esse observanda: cum significatio practica gratiæ competere nequeat signis, nisi

ex divina institutione. Congruètia est, quod Sacraenta novæ legis proportionate ad ipsam legem debeant esse signa perfectissima, adeoque sensibilia sensibus perfectioribus, qui sunt visus & auditus; res autem videntur, verba audiuntur: & quia res præfuppontur verbis, & ab his quasi determinantur, ideo res dicuntur materia, verba forma.

In veteri tamen Lege pleraque aut etiam forte omnia Sacraenta confabant solis rebus: non enim reperitur aliqua verborum formula pro Circumcisione ceterisque illius legis Sacramentis prescripta. Idque congruebat obscuritati istius statutus & Sacramentorum umbraticorum; cum verba clarius & expressius significant, quam res.

Notandum autem non velle Concilium Florentinum, quod in quolibet Sacramento ^{3.} *verba in omni* ^{1.} *quavis verba in omni* ^{2.} *idem Concilium, ac etiam Tridentinum* ^{3.} *confessio* ^{4.} *Confessionem veralem* ^{5.} *mentis sunt recensent tantum materialia Sacraenti forma.*

Poenitentia, ac similiter satisfactio sèpè consistat in verbis, v. g. precibus vocalibus. Mater equidem doctrina Concilii generaliter vera: quidquid aliquam exceptionem fecerit Durandus 4. diff. 1. q. 3 n. 8. quia etiam Sacramentum Poenitentia consistat verbis absolutionis tamquam formæ, & rebus tamquam materiæ, scilicet peccatis, quæ sunt ad materiæ

^{Generaliter} ^{tamen vera} ^{mater do} ^{trina Flo} ^{renini quo} ^{ad materiæ} ^{& formam.}
mater circa quam, & contritione, quæ est materia proxima. Confessio etiam, eti. consistat in verbis, sive propriè dictis, sive æquivalentibus in necessitate; habet se tandem instar rei, quatenus ulterius determinatur per verba absolutionis tamquam formam. Similiter in Matrimonio reperiuntur res tamquam materia, scilicet corpora contrahentium, quæ sunt materia circa quam & obiectum contractus ac Sacramenti matrimonii: nec opus est aliam ibi materiam querere, ex qua Sacramentum componatur (qua in re plurimum laborant Varii, signanter Hugo d. 2. scđ. 1.) cum illud imitetur naturam contractuum, quorum materia censetur esse ipsum objectum quod in contractu proponitur. Ex quibus soluta manent rationes dubitandi Durandi.

128 Disp. II. De Materia & Forma Sacram̄torum novae legis.

4.
Excepto,
quod solum
matrimo-
nium possit
perfici sine
verbis stri-
ctè dictis,

Notandum II. non velle Concilium Florentinum, quod omnia Sacra menta debent constare verbis propriè dictis sive vocibus tamquam formâ: quandoquidem matrimonium possit etiam celebrari per natus & signa, v.g. à surdis & mutis, ut determinat Innocentius III. c. Tua fraternitati 23. de Sponsalibus: Et apertè insinuat ipsum Florentinum in Decreto dicens: *Causa efficiens matrimonii regulariter est mutuus confessio per verba de praesenti expressus.* Ubi addendo, *regulariter*, significat extraordinarie posse perfici sine verbis. Ex quo etiam colligitur in aliis Sacramentis semper oportere adhibere verba propriè dicta; cum in solo matrimonio fiat exceptio, quæ firmat regulam in contarium. Idem etiam habet communis sensus Doctorum & praxis Ecclesiae.

5.
Nō est equi-
dem mens
Florentini,
quod omnia
essentialiter
constituantur
ex rebus
& verbis.

Notandum III. non velle Florentinum, quod omnia Sacra menta intrinsecè & essentialiter componantur ex rebus & verbis, sive ex materia & forma. Ut proinde nullius momenti sit argumentum, quod inde Nonnulli desumere tentarunt, ad probandum, quod in hoc vel illo Sacramento materia vel forma sit essentialis & intrinsecâ. Patet manifeste ex ipso Concilio, quod postea specificans & declarans res, quibus singula Sacra menta perficiuntur, pro materia Eucharistiae assignat panem & vinum, quæ utique essentialis illius non ingrediuntur, immo vi consuetudinis destruantur. Similiter pro forma ejusdem assignat verba, quibus hoc conficitur Sacramentum; quæ similiter juxta plurimos Doctores non sunt de intrinsecâ ratione Eucharistiae sed eidem potius extrinsecâ, uti solet esse causa efficiens. De quo tamen suo loco. De Sacramento etiam Pœnitentia docet Scotus essentialiam illius consistere in sola absolutione; quæ tamen cadere debeat super pœnitentem contritum & confessum. De quo postea. Similiter satisfactio, quæ assignatur tamquam materia partialis Sacramenti Pœnitentiae, indubie non est ei essentialis. Sacramentum quoque Matrimonii, uti ipse contractus, non includit intrinsecâ corpora contrahentium, sed essentialia illius consistit in solo signo expressivo mutuali ac legitimis consensu. De quo similiter suo loco agetur.

Accedit quod Florentinum specificans materias Sacramentorum ferè tantum assignet materiam remotam, v.g. aquam pro baptismo; & tamen aqua non est intrinsecâ Sacramento Baptismi (quod est actio quædam transiens) sed est potius materia ch.ca quam versatur ipsa materia proxima & Sacramento intrinsecâ, scilicet ablutio, per quam applicatur aqua corpori baptizandi.

Denique accedit, quod eodem plane modo Florentinum supra dicat, *Omnia Sacra menta perfici personam ministeris conferentis Sacramentum, cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia: & tamen minister ejusve intentio non in-*

greditur intrinsecâ essentia in Sacramenti, tem-
juxta Doctores paucim: quāvis aliter op-
tinetur Lugo d. 2. scilicet 7. Quem operosè refutat
Dicastillo d. 1. dub. 19. & rufsum in simili d. 4.
De Sacramento Pœnitentie dub. 5. parte 2. Sanè tunc
nimis procul Lugo abscessisse videtur, dum
consequenter etiam ipsa peccata censuit esse
de intrinsecâ essentia seu partem essentia-
lem Sacramenti pœnitentia; quasi nimi-
rum quidquid necessariò omnino ab ali-
quo requiritur vel presupponitur sit pars
essentialis ejusdem. Cujus equidem fallitas
patet: tum quia Deus v.g. involvitur in ob-
jecto contritionis, & tamen non est pars es-
sentialis Sacramenti pœnitentiae: uti ne-
que est pars essentialis aliquorum Sacra-
mentorum, vel cuiuslibet creaturæ, à quibus
omnibus necessariò presupponitur. Tum
quia agens non est pars essentialis respectu
actionis, terminus respectu relationis, ob-
jectum respectu actus vitalis; quorum ta-
men singula sunt respectivè necessariò, aut
essentialiter prærequisita. Alias quoque
prædicta forent aggregata per accidens ex
Deo & creaturâ, substantiâ & accidente
&c. Accedit, quod ex eodem fundamento
etiam persona suscipientis, nec non inten-
tio ejusdem (si sit adulterus, cuius proinde
baptismus v.g. haberet plures partes diver-
sæ rationis, quām baptismus parvuli, in
quo non requiritur intentio) item in qui-
busdam Sacramentis Sacerdotium, in Pœ-
nitentia iurisdictio, in Extrema-Uncione
infirmitas, in sex posterioribus Sacra-
mentis Baptismus includeretur tamquam pars es-
sentialiter componens; quæ absona & haec
nus inaudita videntur; cum tamen Sacra-
menta cum suis partibus adeò membratim
a Conciliis & Doctoribus Catholicis suc-
rint recensita & enucleata.

Magis tolerabile foret, si intentio mini-
stri diceretur esse pars essentialis ipsius ac-
tionis Sacramentalis, v.g. ablutionis bap-
tismalis, consecrationis, &c. pars, inquam,
indistincta, & sub ipsa actione computata
cum intelligatur per ablutionem v.g. ablu-
tio libera, & quidem certæ speciei moralis.
Quare sicut intentio non tantum proferten
verba seu signa consensus, sed etiam con-
trahendi seque obligandi censetur esse de
intrinsecâ essentia contractus, & intentio
orandi de essentia orationis: sic actio Sa-
cramentalis, quæ est libera & certæ speciei
moralis, videri posset in se includere intentionem illius quæ talis. Nec contra hoc ur-
gent ea, quæ suprà contra Lugo allegata
sunt. Solum occurrit disparitas inter Sacra-
menta ex una parte, & orationem, votum,
contractum &c. ex altera parte, quod hæc
essentialiter & primariò consistant in actu
interno, in quo etiam consummari possunt;
nisi quod contractus, quatenus est inter
homines, exigat signum externum consen-
sus expressivum: ut proinde actus externi
sint

6.
Personam
& intentio-
nem mini-
steris esse par.

Quæst. II. An verba Sacram. debeant esse concionatoria &c. 129

sint signa internorum, & ab his participant nomen orationis &c. At Sacraenta sunt ex prima & propria sua ratione externa symbola, quæ non sunt signa interni actus, cui primariò conveniat ratio Sacramenti; sed solum exigunt actum internum, tamquam conditionē sine qua non, quo determinentur ad significandum quod Christus instituit. Is etenim instituit seu decretivit, ut certa symbola sensibilia efficaciter significant gratiam, dummodo in subiecto capaci seu disposito ponerentur libere tamquam substantia institutioni Christi; ubi apparent ratio Sacramenti esse velut effectus internæ intentionis. Quod non facile improbari potest. Tamen forte quis responderet, non obstante hac disparitate potuisse internam intentionem esse minus principaliter de essentia actionum Sacramentalium, et si primariò externarum; uti est de essentia aliarum actionum primariò internarum; v. g. orationis vocalis, contractus civilis &c; quarum essentiam complet, tum interior, tum exterior operatio.

Finaliter satis convenienter Doctores in eo, quod Baptismi, Confirmationis, extrema-Untionis & Ordinis essentiam ingrediantur, tum materia proxima, scilicet ablutio, chrismatio &c. tum forma, seu verba correspondientia; quia non est posterior ratio de una quam de altera: cum utraque sit à Christo instituta, habeatque proportionem ad significandum effectum Sacramenti, ut singulas applicanti constabit.

Q U A E S T I O N E I I .

An verba Sacramentorum debeant esse concionatoria, an vero ritualia?

HÆRETICI variè & inconstanter ad Sacraenta requiserunt concionem, quam divinæ promissiones proponantur, & fides circa eas excitetur. Et quidem aliqui eam requirunt tamquam partem essentialem Sacramenti, ut Calvinus *I. 4. Instit. c. 4.* §. 4. & in *c. 5. ad Ephes.* ait: *In Papatu nullam esse legitimam signorum observationem, quia nulla sit mysterii explicatio ad populum, que sola facit, ut poriorum elementum incipiat esse sacramentum.* Alii aliter loquuntur. Sed repugnat praxi & sensui totius Ecclesiaz: cui velle refragari est insolentissima insanía, ut ait *Ang. Epist. 118. ad Januarium.* Deinde si requiratur concio, utique quam exactetur fides vera, adeoque à ministris veræ Ecclesiaz, & consequenter non possit quis validè suscipere Sacramentum nisi ab eisdem: quod tamen est contra ipsos Hæreticos, qui censem non esse rebaptizandos baptizatos à Papistis, ut docet Calvinus *I. 4. Instit. c. 15. §. 16.* Et si consequenter ad præallegata ex codem.

Tertiò sequeretur nec *Calvinum* nec alios p̄t̄nos Hæreticos validè fuisse baptizatos, quippe qui sunt baptizati ritu Catholico sine concione. Denique parvulus saltem sine fructu conferetur Sacramentum Baptismi, cùm in illis per concionem nequeat excitari fides. Idem est de furdo, amente &c. Neque plebeis posset aliâ lingua conferri, quam vulgari: neque etiam in necessitate conferti v. g. Baptismus ab inidoneo ad instruendum seu concionandum.

Veritas itaque Catholica habet, quod verba, quibus conficitur Sacramentum, sint ritualia, seu consecratoria, quia videlicet sunt certa & determinata verba, quibus materia Sacramenti consecratur, & quæ sunt operatoria, independenter ab instructione audientium. Cùm enim ex dictis constet, non debere esse verba concionatoria, sequitur esse consecratoria; cùm hoc non ob aliā rationem negaverint Hæretici, quam quia existimabant prius, quod jam refutavimus. Patet etiam ex perpetuo usu Ecclesiaz: quæ proinde jam olim in *Consilio Niceno Can. 19.* baptismum *Cataphrygum & Paulianistarum* reprobavit, eo quod *Ecclesia semper Ecclesia regula & Paulianistarum* quisivit. non uterentur sacris verbis seu formâ à Christo præscriptâ; quæ utique non sapit concionem, sed consecrationem seu benedictionem. Patet quoque ex auctoritatibus Patrum, quæ videri possunt apud *Bellarmino L. I. de Sacram. c. 19.* Nobis sufficiat *Cyprianus* (sive alias antiquus Auctor) in docto *Tractatu de Operibus Christi Cardinal. Tit. De Baptismo Christi*, dicens: *Verborum solemnitas & sacri invocatio nominis, & signa institutionibus Apostolicis Sacerdotum ministeris attributa, visible celebrant Sacramentum.* Et *Ang. l. 20. contra Faustum c. 13.* ubi ait: *Noster panis & calix certa consecratione mysticus fit nobis.*

Idem denique intelligitur ex Scriptura, quam semper ita intellexit Ecclesia, optime Scripturarum interpres: quia verba praescripta à Christo pro Sacramento Baptismi *Math. 28.* non habent formam concionis, sed invocationis sive benedictionis: non enim dixit Christus: docete omnes gentes nomen Patris & Filii & Spiritus; qualiter dicere debuisset, si verba illa respexissent actum docendi; sed dixit: *Baptizantes eos in nomine Patris &c.* quod respicit actum baptizandi, & sonat invocationem Trinitatis super aspersionem aquæ. Quemadmodum *m nomine*, passim in Scriptura sonat invocationem, non instructionem; ut *Marci ultime. In nomine meo demonia ejicient. Act. 3. In nomine Jesu Christi surge, & ambula.* Et alibi. Quāvis igitur docendi sunt adulti, necdum satis instructi, mysteria fidei, juxta monitionem Christi: *docete omnes gentes;* non tamen per formam Baptismi: hæc enim non se extendit ad omnia mysteria, in quibus necessario instruuntur adulti baptizandi, sed hi docendi sunt per prævious catechisationes, ut in

130 Disp. II. De Materia & Forma Sacramentorum nova Legis.

in mysteriis fidei sufficienter instructi Baptismum debet & legitimè suscipiant: quodvis nec hoc tunc requiratur ad Baptismi valorem. Insuper 1. ad Cor. 10. verba quæ adhibentur in consecratione Eucharistie dicuntur verba benedictionis: Calix benedictionis cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? quæ certè non instructionem, sed ritum & consecrationem indicant. Prout etiam faciunt verba consecrationis: hoc est corpus meum, hic est sanguis meus; quæ tam explicitè & in substantia uniformiter à tribus Evangelistis sunt expressa, & perpetuò in Ecclesiâ Catholicâ adhibita.

12.
Calvinus
fundat se in
Augustino.

Calvinus in patrocinium sui erroris, omissis locis claris S. Augustini pro veritate Catholica, more Hæreticorum adducit obscuriorem ejusdem ex Tract. 80. in Ioan. ubi de Baptismo ait: Vnde ista virtus aqua, ut corpus tangat, & cor abluat, nisi faciente verbo? non quia dicitur, sed quia creditur. Nam & in ipso verbo aliud est sonus transiens, aliud virtus manens. Hoc est verbum fidei, quod prædicamus, ait Apostolus. Ergo secundum Augustinum verbum Baptismi abluit cor, quia creditur; adeoque in quantum instruit & inducit suscipientem ad credendum.

Qui tamen
aperie vim
sanctificandi
tribuit ver-
bo rituali.

Resp. Augustinum variis locis tribuere verbo rituali vim mundandi, signanter 1.6. contra Donatistas c. 25. Certa, inquit, ista Euangelica verba, sine quibus non potest Baptismus consecrari tantum valent, ut per illa sic evacuentur quæcumque in prece viciose contra regulam fidei dicuntur &c. Immo Tract. 80. citato dicit de Baptismo: Accedit verbum ad elementum, & sit Sacramentum. Concio autem non accedit, sed præcedit Baptismum. Deinde non accedit ad elementum, ad quod nullo modo dirigitur, sed potius ad circumstantes, ad elementum autem accedit verbum consecratorium, quod afficit ablationem. Dicit insuper ibidem Augustinus, Hoc verbo consecrari Baptismum, ut mundare posset; Baptismus autem non consecratur concione, quæ ad populum dirigitur, sed invocatione sanctissimæ Trinitatis, quæ fit per verbum rituale. Denique dicit infantes mundari per verbum fidei, qui tamen corde credere ad justitiam non possunt, adeoque pro quibus concio esset inutilis.

13.
Explicatur
locus ejus
celebris ex
Tract. 80. in
Ioannem.

Dico itaque Augustinum Tract. cit. occasione verborum Christi, Iam vos mundi estis propter sermonem (Augustinus legit verbum) quem locutus sum vobis; inquire, cur ita potius dixerit Christus, quam, propter Baptismum quo loci estis; & appositiè magis quam litteraliter responderet id factum ideo, quod sermo seu verbum Christi sit radicale quasi & generale mundatorium, loquens universaliter de verbo sive concionario, sive consecratorio, adeò ut etiam Baptismo vim tribuat verbum Christi, scilicet institutum ab ipso pro forma Baptismi, quod proinde creditur. Quare per illud, sed quia creditur, in-

telligit ipsum fidei obiectum, q.d. quod animam abiuit verbum Baptismi, non oritur à sono verborum, qui naturalis & transiens est, sed à mysterio illo sacramentali, quod ab omnibus creditur iis verbis inesse. Nam sicuti Deus trinus & unus dicitur fides nostra, sic etiam Augustinus formam Baptismi, quæ præcipuum istud mysterium continet verbum fidei vocavit. Simili modo dicimus, nomen Jesu esse dæmonibus terribile, non præcise ut est sonus aure perceptibilis, sed quatenus continet se repræsentat Filium Dei, qui vires dæmonum confregit. Quod si etiam per illud, sed quia creditur, intelligeremus ipsum fidei actum; non debet intelligi actus eliciendus semper ab ipso Baptizando, qui sèpè est parvulus; nec ab ipso ministro, qui potest esse hæreticus seu infidelis; sed ipsius, sive Baptizandi, si sit adultus (in quo ad fructuosum Baptismum prærequisitor actus fidei) sive Ecclesiæ, in cuius sola fidei parvulos baptizari supponit Trid. sess. 7. de Baptismo can. 13. & satis insinuat Aug. sup. tractatum sic concludens: Hoc verbum fidei tantum valeat in Ecclesia Dei, ut per ipsam credentem & offerentem, mundet infantem &c. Et Ep. 23. ait, Parvulos offerri ad percipiendam gratiam, non tam ab eis, quorum gestantur manus, quam ab universa societate fidelium.

Porro verba hæc consecratoria (idem est de rebus seu materia) ita sunt à Christo determinata, ut non sit in potestate Ecclesie illa immutare quoad substantiam, juxta Doctores unanimiter, & aperte inuinuntur Trid. sess. 20. c. 2. ubi, declarat hanc potestatem in perpetuo in Ecclesia fuisse, ut in Sacramentorum dispensatione, salvâ eorum substantiâ, ea statueret vel mutaret, quæ suscipientium utilitati, seu ipsorum Sacramentorum veneracioni magis expedire judaret. Ubi dum addit, salvâ eorum substantiâ, satis indicat hanc non fuisse relictam Ecclesie arbitrio, sed fuisse determinatam à Christo. Unde Florentinum pro singulis Sacramentis materiam & formam determinatam assignat. Idemque confirmat perpetuus usus & sensus Ecclesie. Ideoque omnes Patres Concilii Nicæni baptismum Cataphrygarum & Paulianistarum esse nullum definierunt can. 19. quia isti mutaverant formam à Christo præscriptam; Congruentia est, quod hoc servaret ad majorem unitatem & decorum Ecclesie; quæ sicut est una per universum orbem diffusa, sic decens fuit certis ubique ac iisdem signis illam uti, suamque in Deum fidem profiteri.

Nec obstat quod Ecclesia irritaverit matrimonia clandestina, quæ alioquin erant verum Sacramentum inter fideles: nihil enim mutavit circa substantiam Sacramenti, sed tantum irritavit naturalem contrarium, sive consensum clandestinè exprefsum; qui facta irritatione uti non manet irritatum, validus & legitimus ad transferendum jus in mutua corpora, sic non manet sufficiens.

Quest. III. Quæ Mutatio reddat Sacramentum invalidum &c. 131

ad rationem Sacramenti: cum ad hanc elevaverit Christus solum consensum validum & legitimum. Aliud est, si Ecclesia noluerit contractum aliquem legitimum in baptizatis esse Sacramentum. Quemadmodum etiam qui destruit substancialis panis & vini, non mutat formaliter materiam Eucharistie, sed tantum facit, ut non maneat verus panis & verum vinum, prout Christus requisiuit.

16. *Tu neque nisi Ordinatus sacramentum Graciorum & Latro- vanis &c. sub- stitutio- significatio-*
Similiter in Sacramento Ordinis inter ritum nostrum & Graecorum nulla cernitur substancialis diversitas, sed tantum materialis: utrobique enim adhibentur verba & signa externa quibus sufficienter significatur collatio proportionata potestatis: quod Christus tantum determinasse videtur, ut colligi solet ex allegata differentia utriusque Ecclesiæ: adeoque videtur permisisse dispositioni Ecclesiæ physicam velut ac magis specificam signorum determinationem. Similiter in Sacramento paenitentia materia sufficiens est peccatum mortale vel veniale, contritio vel attritio. Materia quoque Eucharistiæ non est ita determinata ad certam speciem, quin indifferenter sit, cuius v.g. coloris vel speciei vinum consecratur; materia autem & forma Baptismi est magis determinata. De quibus plura agendo de singulis in particulari.

Q U A E S T I O III.

Quæ Mutatio in materia vel forma reddat Sacramentum invalidum, aut administrationem illicitam.

17. *Omnis mu- tatio sub- ficiens transfor- mationem Sacra- mentum.*
DICIO I. Omnis mutatio substancialis reddit Sacramentum irritum, non autem accidentalis. Ita omnes Thelogi. Et patet ex sensu & praxi Ecclesiæ. Ratio est, quod in ceteris rebus mutatio substancialis, & non accidentalis destruat ipsam rem. Confirmatur: quia omnis valor & vis Sacramenti dependet à Christi institutione; hanc autem destruit sola mutatio substancialis; ut amplius declarabitur.

Itaque censetur mutatio substancialis materiae, quando tanta contingit diversitas, ut juxta communem usum & dominum estimationem sit alterius nominis & rationis ab illa, quam Christus prescrivit; alias tantum est accidentalis, v.g. in Baptismo est mutatio substancialis materiae, si loco aquæ naturalis accipiatur rosacea, vel alia distillata, aut succus e pomis expressus; aut glacies, utpote inepta ad usum abluiendi, ad quem in Baptismo est principaliter instituta, etiæ specie physica glacies ab aqua non distinguitur. Secus est, si loco aquæ frigidæ affluitur calida; si in missa loco panis azymi adhibetur fermentatus &c.

Mutatio formæ est substancialis, quo-
tum cumque corruptitur verus & legitimus sensus illius, aliás est accidentalis: cum enim generaliter sensus sit velut anima verborum, manente codem sensu censetur manere eadem verborum forma. Si dubia sit verborum æquivalencia, dubius similiter erit valor Sacramenti. Ille autem est sensus legitimus, quem Christus in institutione ejusque Sacramenti requisivit seu intendit: quem proinde si forma servet, indubie est vera & legitima, & à Christo instituta. Sensus porro iste à nobis est colligendus ex doctrina & traditione Ecclesiæ. Propraxi autem notandæ sunt quædam species regulae.

Contingit itaque mutatio substancialis formæ primò, quando omittitur vel additur verbum quod sensum formæ immutat aut falsificat. Intellige, si verbum falsificans afficiat illud quod est de substanciali: nam si quis v.g. falso dicere, ego Episcopus te baptizo, vel baptizo te hac aqua clara, cum sit turbida, validè baptizaret. Item validè absolvaret, qui formæ absolutionis adderet, in nomine Patris majoris & Filii minoris &c. quia sicut vox accidentalis potest omitti, ita & falsificari absque praæjudicio formæ substancialis.

Hinc non valet Baptismus, si omittatur verbum baptizo, neque consecratio hostiæ, si omittatur vox corpus aut meum. Similiter si forma Baptismi prostratur, in nomine Patris increati & Filii creati &c. eo quod invocatio vera & divinae Trinitatis sit de substanciali forma Baptismi. Idem est, si dicarur, Ego te baptizo in nomine Patris & Filii & spiritus sancti & beatae Virginis, sumendo ly in nomine B. Virginis, ut siclicet fundum, si designet Baptismum æquè dari in auctoritate B. Virginis; eo quod sensus substancialis formæ exigat ablutionem fieri in auctoritate solius Trinitatis, non quaternitatis. Secus si ly in nomine B. Virginis adderetur designando solam invocationem intercessionis; prout designare potest, & de facto designat, dum in Commendatione animæ Ecclesia orans eam de hoc mundo proficiunt in nomine Trinitatis, addit in eadem orationis serie, in nomine Angelorum & Archangelorum &c. Similiter invalida foret hæc consecratio, Hoc est corpus meum aerium; ut pote falsificata in significacione substanciali per ly aerium, quod distrahit ly corporis a significacione veri corporis Christi. Nisi forte (quod tamen solet contra ordinarium agendi modum) legitimis verbis consecrationis debitâ intentione prolatis, per novam intentionem subito quis adderet similem particulam falsificantem: quæ juxta Ponitum d. 44. n. 44. tunc non obstatet valori formæ, utpote perfectæ, & ex priori intentione sensum ac significacionē habentis, adeoque effectum ipso instanti ultimo operantis, quæ subsequens intentio impedi re nequit. Idem consequenter dicendum foret

18. *Quando generaliter informa.*

Regule ad hanc muta- tionem dig- noseundam.

Prima, Corolla- rium.

Quid cen- nome utrilibet in eodem sensu, ut scilicet fundum, si designet Baptismum æquè dari in auctoritate B. Virginis; eo quod sensus substancialis formæ adda- tur ly & B. Virginis.

Quid cen- tendon de hac forma consecratio- nis. Hoc est corpus meum æ- riun.

132 Disp. II. De Materia & Forma Sacramentorum novae legis.

in simili casu de Baptismo, cuius formæ ad-
deretur ly & B. Virginis.

20.

*Item de
ista: Hic est
sanguis
meus, qui
pro vobis
non effun-
deretur.*

Quod autem dictum est de falsificatione
& invaliditate formæ consecrationis præ-
allegatae, etiam locum habet, et si dicatur
v.g. *Hic est sanguis meus, qui pro vobis non ef-
fundetur*: quamquam diversum quid censeat
de hoc Lugo, ob implexam ibi mediante
relativo novam propositionem, cuius falsitas
non inficiat formam substantialem. Re verâ
tamen perinde hoc est, ac si diceretur: *Hic
est sanguis meus pro vobis non effundendus*: adeo-
que non minus in illa, quam in hoc expri-
mendi modo significatur aliud sanguis,
quam qui ex Christi institutione est signi-
ficandus. Nisi fortasse Sacerdos volens sig-
nificare verum sanguinem veri Salvatoris,
solum erret circa punctum effusionis illius
pro nobis; sic enim videretur intactus relin-
qui sensus substancialis formæ: sicut si quid
aliud erroneum apponenteret ad sensum for-
mæ non pertinens ex simili errore, v.g. *Hoc
est corpus meum, quod altera post sepulturam die
resurrexit &c.* Quare rectè Scorsus d. 3. q. 3. n. 11.
*Si (inquit) anteponitur vel postponitur aliquid non
repugnans, sit: si aliter, non fit Sacramentum.*
Eiusmodi autem apposito non repugnat
vero & reali Corpori Christi, quod per for-
mam consecrationis oportet designari.

*Equivoca
determinan-
tur ad cer-
tum sensum
etiam ab
intentione
loquuntur.*

Hinc dum verbis sunt æquivoca seu indis-
ferentia ad varios sensus, possunt, tum ex
circumstantiis, tum etiam ex mera inten-
tione proferentis determinari ad certum
sensum: qui si illegitimus sit, Sacramentum
non valebit de se formæ, utpote non aliud
huc & nunc significantis, quam quod lo-
quens intendit. Prout pronomen hoc indis-
ferens ad significandum seu demonstran-
dum diversas hostias præsentes, per inter-
nam Sacerdotis intentionem determinatur
ad hanc potius quam illam demonstran-
dam, ut hæc consequenter potius quam illa
consecratur.

21.
*Regula se-
cunda.*

Secundò contingit mutatio substancialis
formæ per transpositionem verborum tan-
tam, ut non maneat idem sensus. Quod ex
usu & communi iudicio est discernendum.
v.g. si dicatur, *Hoc corpus est meum*; sic vide-
licet ut ly *corpus* se teneat ex parte subjecti,
prout ista propositio nata est accipi.

Tertia.

Tertiò quando inter verba intercedit
tanta interruptio, ut moraliter non censem-
tur coalescere in unam orationem; ut si uno
aut altero verbo formæ prolato post unum
miserere subjungantur reliqua: vel si inter
syllabas ejusdem verbi, aut verba ejusdem
formæ tam multa misceantur extranea, ut
moraliter loquendo ex tot disjunctis non
coalescat unus verbum aut oratio. Quæ-
res, utpote moralis, pendet ex iudicio & ar-
bitrio prudentis.

Quarta.

Quartò quando verba sic corrumpuntur,
ut nequidem in materia & circumstantiis,
in quibus proferuntur, reddant debitum sen-

sum apud audientes. Quod potissimum fit,
quando corruptio contingit in principio
dictionis; non ita si in fine; ut si loco Patris
baptizans dicat Matris.

Ad mutationem etiam substantialem
pertinet, si inter materiam & formam alio-
quin legitimam non servetur debita con-
nexio: cum enim verba & res habeant se in
Sacramento ut materia & forma alicuius
compositi, debent ita simul adhiberi, ut co-
alescant in unum totum. Et quidem Sacra-
mentum Eucharistie requirit physicam
coexistentiam & præsentiam materie
consecrabilis pro tempore consecrationis, prop-
ter pronomen demonstrativum, quod de-
signat materiam, quæ est permanens, loco
& tempore præsentem ministro.

In reliquis Sacramentis non requiritur
physica præsenta vel coexistentia materie
& formæ, quasi eodem instanti debeat ad-
hiberi, aut ejus unum non possit finiri
antequam aliud incipiat adhiberi (quod po-
sterius negat Cajetanus & quidam alii con-
tra Doctores communiter) sed requiritur
& sufficit moralis coexistentia, in aliqui-
bus major, in aliis minor, juxta signi-
ficationem formæ, & qualitatem actionis,
aut materie, quam forma afficit, ac pruden-
tum aestimationem. In Baptismo enim,
Confirmatione, Extrema-Uncione & Or-
dine non potest notabile tempus interponi
absque invaliditate Sacramenti, eò quòd
forma ibi significet præsentiam actionis seu
materie proximæ utpote designans ali-
quam actionem actu fieri circa suscipien-
tem: ne igitur sit falsa, debet ista actione co-
dem ferè tempore ponи. Non tamen requi-
ritur physica coexistentia aut immediata
successio; eò quòd nihilominus forma cen-
seatur esse vera secundum communem &
humanum loquendi modum; v.g. si mini-
ster manu ad aquam extendens formam
proferre incipiat, & ob fortuitum impedi-
mentum, vñ quia ex loco altiori fit effusio,
formam finiat, antequam aqua tangat cor-
pus baptizandi. Sanè alias requiretur, a-
blutionem fieri ipso instanti quo profertur
ly ablatio, aut cum immedia ad illud ver-
bum successione: quod absurdissimum est.
Neque repugnat Scotus d. 6. q. 3. n. 4. Nam
non requirit coexistentiam physicam ad va-
lorem (quod ex ipsomet n. 2. satis collig-
tur) sed loquitur secundum id, quod con-
gruit à ministro observari. Ideoque Rituale
Romanum Tit. de Baptismo, §. de forma baptismi
in principio: *Quoniam (inquit) Baptismi for-
ma his verbis expressa, Ego te baptizo &c. om-
nino necessaria est, ideo eam nullo modo licet muta-
re, sed eadem verba uno & eodem tempore, quo fit
ablution, pronuntianda sunt.*

Quod attinet ad Sacramentum poenitentiae, ejus forma, quia est instar iudicii, pa-
habet plenam significationem, et si contraria
& confessio diutiis præcessissent, modo in

penitens non censetur retractasse. Unde decedens in diurna phrenesi absolvitur ob confessionem vel doloris signa ante exhibita. Similiter in Matrimonio, quod sequitur rationem ceterorum contractuum, potest consensus unius contrahentium tam diu sequi consensum alterius, quam diu hic censetur moraliter manere, uti in aliis contractibus: nec magis consensus requirit praesentiam corporum (qua sunt materia circa quam hujus Sacramenti) quam in aliis contractibus consensus requirat praesentiam objecti seu materie contractus, ideoque matrimonium saepe perficitur inter absentes, et si consensus unius diu subsequatur consensum alterius.

Mutatio accidentalis formae contingit, primò, si verba qua adduntur vel omituntur non falsificant, neque sensum legitimum mutent, v. g. si in consecrationis forma omittatur adverbium, *Enim*; aut in forma Baptismi dicatur, *in nomine Patris omnipotentis & Filii Iesu Christi &c.* Immo eti additio fiat animo inducendi novum ritum; modò eisdem adsit intentio faciens di quod Christus instituit aut vera Ecclesia facit: quia privatus error non obstat Sacramento, dummodò ad illud omnia necessaria adhibeantur. Unde Graeci validè consecrant corpus, eti tali animo addant: *quod pro vobis datur*; qua verba putant esse essentia. Quod quidem indubitatum est. Errorum vero hunc esse ab Ecclesia toleratum (ut Quicquid respondent, censentes obstatre valori Sacramenti animum inducendi errorem, quando non est ab Ecclesia toleratus) est impertinens, tum ad valorem formae, uti ad sensum ejusdem à sola Christi institutione dependenter; tum ad debitam intentionem in istri, qua non obstante errore speculativo, uti tolerato, sic & non tolerato, potest pariter esse conformis institutioni Christi, dum minister generaliter & absolute vult facere quod Christus instituit, quidquid sit de proprio errore. Ita Doctores ferè communiter.

Nec obstat, quod Zacharias Papa Ep. 6. ad Bonifacium in Tomis Conciliorum Bini, & resertur c. Reculerunt 186. de Consecr. dñi. 4. approbet Baptismum in nomine Patri & Filia & Spiritu sancto collatum, si quod casus supponebat, est quæ ex epistola manifestum) ille, qui baptizavit, non errorem introducens, aut heresim, sed pro sola ignorantia Romana locutionis infringendo linguam, ut supra, dixisset. Ubi à contrario sensu supponit Pontifex, Baptismum suisse cœprobandum, si animo inducendi heresim ita fuisse collatus. Non obstat, inquam: quia tali casu non valueret Baptismus defectu formæ, utpote falsificatae. Quamvis enim verba sic corrupta præ mera ignorantia linguae Latinae in talibus circumstantiis etiam ex intentione proferentis referrent & signifi-

Hinc sum. Theol. Pars IV.

carent sensum debitum, ut bene *Scotus* d. 3. q. 2. num. 12. intentio tamen hæreticæ ministri immutasset sensum legitimum, si videlicet studiosè intendisset significare errorem, tres v. g. personas esse feminini sexus. Alter responderetur, Pontificem tali casu tacite præsumere contra valorem Baptismi, ob defectum intentionis: cum talis minister potius ludere, quam velle Sacramentum Baptismi confidere videatur. Denique nonnulli respondent Pontificem à tali casu abstrahere, decidendo solum, more Pontificibus consueto, id quod suberat in terminis apertis questionis propositæ. Proinde *Arriaga* d. 7. pt. 2. verba decisionis Pontificia non purè refert.

Potes, An si quis omittat aliquid, quod ex errore putat esse essentiale, cum re vera non sit, conficiat Sacramentum. Resp. ordinariè non confidere; cum habeat voluntatem omittendi aliquid essentiale, adeoque non ponendi substantiam Sacramenti. Quare talis censetur nolle serio agere. Nisi tamen haberet voluntatem confidendi Sacramentum, ea quo sufficerent verba qua profert. Unde Graeci v. g. putans *ly quod pro vobis datur* esse de essentia consecrationis corporis, & tamen omittens, si nihilominus velit per reliqua verba facere quantum potest, cogitans forsan additamentum istud, utpote à Latinis selectum, non esse necessarium, validè consecraret:

Secundò contingit mutatio accidentalis, si loco verbi consueti ponatur synonimum, v. g. *ab uno pro baptizo*; aut verbum activum mutetur in passivum, prout Graeci dicunt: *Baptizetur servus Christi*. Debent tamen *synonyma* idem æquè distinctè significare: Ideoque non valet Baptismus collatus in nomine Trinitatis sine expressione singularum personarum.

Tertiò si transpositio verborum relinquit eumdem sensum; v. g. si dicatur: *Hoc est meum corpus. Item Juxta Scotum d. 3. q. 2. num. 13. si Baptismus detur in nomine Fili & Spiritus sancti & Patris*, ista enim ordinis mutatione non variat sensum, nec designat inæqualitatem Patris ultimè nominati, ut nec ordo consuetus significat inæqualitatem Spiritus sancti ultimè nominati. Idem variis dicunt de Baptismo hoc modo collato: *Ego, Patris baptizo te in nomine, Fili & Spiritus sancti*. Quod potest admitti si *ly Patris*; non afficiat pronomen, *Ego*. Alioquin meritò *Scotus* sup. (quem immerito reprehendit *Lugo* d. 2. num. 112.) censet mutari conceptum orationis, adeoque invalidam esse formam præfamat, supposito (quod supponit *Scotus*) quod *ly Patris* afficiat *ly Ego q. d. Ego Patris*, (*supple, servus aut simile*) *baptizo te in nomine Fili &c.*

Quartò si partes formæ notabiliter non interpellentur, aut verba interjecta ex communi apprehensione non tollant sensum extraneo-

134 Disp. II. De Materiae & Forma Sacramentorum nova Legis.

rum inter-
positione no-

notabili.
consuetum & unitatem debitam proposi-
tionis. Utpote si quis inciperet oratio-
nem, & per modum parenthesi dicoret,
tacete, vel recedite &c. ut recte Scotus dist. 3.
q.2. num. 11. Sicut enim in communi lo-
quela, non obstante hujusmodi interposi-
tione, continuatur oratio, consimiliter de-
bet in praesenti proposito judicari.

28.
Item de
mutatione
aut mixtio-
ne idioma-
tum,

Et de bar-
bara aut
mutilata
pronuncia-
tione, que
cum expre-
sione veri
sensu sit
compatibili.

Quintò si mutetur idioma: alias enim
oporteret omnes uti idiomate quo Christus
est usus. Item si diversa idiomata mis-
ceantur: nam etiam in communi sermone
sepe illa miscemus; & in forma Latina
Baptismi retinetur verbum Graecum, *baptizo*. Item si ex scrupulose, balbutie,
aut etiam imperitia verba corruptè pro-
nuntientur, modò juxta communem appre-
hensionem adhuc generent in audientibus
eundem sensum, et si verba sic corrupta
per se sumpta illum non significant in
rigore. Sic Zacharias Papa c. Retulerunt de
Consecrat. dist. 4. approbat Baptismum ex
imperitia latini sermonis collatum, *in no-
mine Patria & Filia & Spiritu sancta*. Ex quo
idem de similibus verborum vitiacionibus
est judicandum. Ut si quis ex balbutie,
blesitate, aliove impedimento aliquam literam
non recte pronuntiare posset, vel
barbare consecrando diceret, *Hoc est cor-
pus meus*; vel per syncopam aliquam syl-
labam subtraheret. Non enim (inquit
Scotus suprà) voluit Deus omnino deter-
minare hominem ad verba in Sacramen-
tis ultra illum modum quo verba suffi-
ciunt ad exprimendum conceptum; qui
non obstante barbarismo seu vicio lati-
nitatis, syncopâ &c. sufficienter expri-
mitur atque intelligitur. Quàmvis ab his
magis sit cavendum in verbis sacramen-
talibus ob reverentiam Sacramenti; ut
recte Scotus sup. Vide Bonacina d. 1. de Sacram.
q.2. p. 1.

29.
Mutatio
substantia-
lis est mor-
talius pec-
cataliter pec-
caminoas

Immo etiam
adhibito
materie aut
forma du-
bia,

Dico II. Mutatio substantialis materiae
vel formae semper est peccatum mortale;
nisi excusat indeliberatio. Accidentalis au-
tem mutatio aliquando est mortale, ali-
quando veniale. Prima pars patet: quia cum
Sacramentum tunc sit iritum committitur
grave sacrilegium.

Immo qui sine necessitate utitur mate-
riâ vel formâ dubiâ, cum possit commodè
adhibere certam, peccat mortaliter: quia
sine ratione exponitur Sacramentum pe-
riculo invaliditatis, & proximus carendi
fructu Sacramenti. Si tamen occurrat gra-
vis necessitas, & materia certa haberi ne-

queat, licetè ministratus in materia dubia;
immo aliquando ministrari debet, ut pro-
ximus juvetur quantum fieri potest. Ad
quod etiam sufficit necessitas extrinseca,
v.g. metus mortis, quo alius urgetur ad
utendum formâ, vel materiâ dubiâ; modò
id non fiat in contemptum fidei aut Re-
ligionis. Quid censendum sit de materia &
forma probabili, peti potest ex dictis p. 1.
Tr. 2. d. 4. §. 4. n. 95.

Dixi, nisi excusat indeliberatio: hæc enim
excusat à mortali, sicut omnimoda inad-
vertentia ab omni peccato, juxta regulas
generales. Unde non facile peccat graviter,
qui bonâ fide procedens adhibet diligen-
tiā adhiberi solitam à viris prudentibus
& timorati.

Ubì quoque advertendum cum Preposito
quaest. 60. art. 8. dub. 2. repetitionem forma-
(quæ per se loquendo est mortale pecca-
tum; cum secunda sit invalida, nec proinde
fine gravi irreverentia bis super eadem ma-
teria pronuntietur) excusat à peccato ra-
tione dubii, quo alius hæret, num formam
legitimè pronuntiaverit. Quod anxiis sepe
potest contingere. Qui tamen dubium pos-
sent deponere, si soleant verba formæ di-
stinctè proferre. Potest etiam quis excusat,
qui præ cadem anxietye in forma unum vel
alterum verbum repetit, existimans quod
non satis distinctè pronuntiaverit. Quàm-
vis & hoc sit vitandum; utpote ex scrupu-
lositate oriri solitum, eamque augere idoneum.
Inadvertentia tamen seu ignorantia,
scrupulorum comes, iterationem ex du-
bio in se irrationali factam excusat à
mortali.

Secunda pars probatur: quia est deor-
dinatio & irreverentia aliquid in re tam fa-
cile mutare, major vel minor pro ratione
mutationis (cujus gravitas est prudenti judi-
cio determinanda) Ecclesiæ præcipiente, ut
materia & forma consueta, ac etiam ritus
accidentales serventur. Sic mortaliter pec-
cet Latinus celebrans missam in pane fer-
mentato, idiomate flandrico, omittens in
consecratione calicis novi & aterni Testamen-
ti &c. Venialiter peccaret, secluso con-
temptu, omittens in consecratione particu-
lam, enim, aut in forma Baptismi pronomen,
ego. Similiter qui privatim baptizaret In-
guâ vernacula. Sed in casu necessitatis nul-
lum hic subeat peccatum. Immo Emmanuel Sa-
V. Baptismus, Victoria, Toletus & alii dicunt
confultius esse, ut femina baptizans in ne-
cessitate utatur lingua vernacula.

DISPU-

DISPUTATIO TERTIA.

De Ministro & Subjecto Sacramentorum nova Legis.

Q U A E S T I O N E I.

Quis sit validus Minister Sacra-
mentorum novae Legis?

Dico I. Certum est illum omnem
& solum esse ministrum validum,
quem Christus in sua institutione
designavit: nam sicut efficacia, sic & mini-
sterium Sacramentorum dependet à Chri-
sti institutione nobis per Scripturam & Ec-
clesiae traditionem declarata. Deinde mi-
nister est velut instrumentum Christi, in
cujus nomine & virtute ipse Sacramenta &
gratiam conseruit: ergo solus ille est minister,
quem Christus ipse ad hoc assumptus.

Dico II. Non Angeli, sed soli homines
sunt ordinarii ministri Sacramentorum. Est
certum contra Lutherum qui teste Bellarm.
lib. 1. de Sacram. in genere cap. 24. docuit, etiam
Angeli tam bonos quam malos esse mini-
stros, utpote qui possint concionando excita-
re fidem, quæ tantum ratione verba sacra-
mentalia ad justitiam concurrent. Hæretici
existimant, ut supra diximus. Probatur
Conclusio: quia solis hominibus legitur
concessa potestas: nulli enim aliquando
Angelorum, sed Apostolis dixit Christus
Luc. 22. Hoc facite in meam commemorationem.
Matthei 18. Baptizantes vos &c. Ioh. 20. Quorum
remiseritis peccata &c. Et de Extrema-Un-
ctione Hebr. 5. dicitur: Inducat Presbyteros Ecclesie &c. Et 1. ad Cor. 4. soli homines di-
cuntur dispensatores mysteriorum Dei. Et ad Hebr.
5. describitur Pontius, quod debeat esse ex
hominibus assumptus, & pro hominibus constitui
in iis, qui sunt ad Deum; inter quæ sunt Sacra-
menta excellentissima ceremonia Religio-
nis Christianæ, & præcipuus Dei cultus.
Denique Florentinum semper assignat homi-
nes pro ministris Sacramentorum. Accedit
congruentia: decens enim erat, ut Sacra-
menta, quæ sunt signa sensibilia, quibus ho-
mines in unum corpus mysticum Ecclesiæ
vitis adunantur, hominibus per homines
administrarentur. Adde, formas Sacramen-
torum confidere in vocibus naturalibus;
quæ sunt tantum istæ; quæ formantur ab
homine per organum corporis, ad vitalia
vocis efformationem requisitum.

Dixi, ordinarii ministri: nam extraordi-
narii potest Angelis à Deo committi mi-
nisterium Sacramentorum. Sic teste Ni-
cephoro lib. II. hisc. 20. S. Amphilius ab
Angelis fuit ordinatus in Episcopum, quam
ordinationem alii Episcopi postea ratam

Hieron. Sum. Theol. Pars IV.

habuerunt. Fortè tamen effectus Ordinis
non per Sacramentum, sed per aliam actio-
nem angelicam & intellectualem fuit col-
latus; ut insinuat Nicephorus dicens: Intel-
ligibili modo consecrarentur. Quidquid sit, si ali-
quod sacramentale ministerium à bonis
Angelis constaret esse perfectum, non esset
reiterandum. Prout Michaël Archangulus
prohibuit Episcopo dedicare Ecclesiam suam
in monte Gargano, afferens eam à se fuisse
dedicatam. Dum namque constat fuisse bo-
nos Angelos, præsumendum est, potestatem
eis à Deo factam esse. Secùs est de malis
Angelis, ut recte D. Thomas q. 64. art. 7. Scotus
dij. 6. q. 1. n. 2. Quamvis Deo volente & co-
gente etiam posset malus Angelus per so-
nos humanae voci similes v. g. baptizare.

Quod dicendum est de Angelis, etiam di-
cendum est de anima separata, et si retineat
characterem v. g. sacerdotii: quia anima non
est homo.

Verum aliqualis controversia est, an Bea-
tus reaffectu corpore, non quidem mor-
tali (sic enim fieret viator, adeoque ceperet
quæstio seu ratio de valore dubitandi) sed
glorioso, haberet hanc potestatem ordina-
riam. Plures negant. Sed affirmat D. Thomas
sup. ad 2. Suarez & alii.

In hacce in primis non foret dubitandum
de valore Sacramenti, quod constaret esse
ab hujusmodi Sancto collatum, immo eti
ab anima separata hominis sancti foret col-
latum: nam utique id non fieret sine po-
testate, vel cōmissione, saltem speciali.

An autem Beato in corpore glorioso com-
petat potestas ordinaria, uti viatori, mini-
strandi Sacramenta, censeo esse planè incer-
tum. Nam posset potestas ita à Christo es-
se restringta ad solos viatores, quibus fuit
locutus. Nec incongrue, ut sicut soli viato-
res sunt suscipientes, sic & soli essent ordi-
narii Sacramentorum ministri. Ad quod
etiam solet adduci illud Jacobi 5. Inducat Pres-
byteros Ecclesie.

Hæc tamen non urgent sic factum esse.
Nam quidem fuit data potestas hominibus
dum erant viatores, qui etiam soli ordinarii
ministrant, non sequitur tamen, quod pote-
stas iis semel data non perseveret tali casu,
sed restringta sit simpliciter ad statum viato-
ris. Non mirum quoque, quid Apostolus
Jacobus moneat infirmum ut inducat Pres-
byteros Ecclesie, qui enim alii possent
humanitatem recuperari? Non negat tamen,
quin si dividitur ad eum, de quo qua-
stio, validè assumeretur, veluti Presby-
ter ab Ecclesia ordinatus, eti de facto

non

M 2

136 Disp. III. De Ministro & Subjecto Sacram. nova Legis.

non sit membrum Ecclesiae militantis, uti neque est excommunicatus, similiter nec infidelis seu paganus, qui insuper non est quoque Ecclesia subditus, & tamen valide baptizari. Ut proinde nec recte quispam probet intentum ex hoc, quod Deus ministerium Sacramentorum quoad valorem restrinxerit ad subditos Ecclesiae.

*Similiter &
alia pro parte
affirmativa.*

Partem quoque affirmativam non satis probat, quod character maneat in Beatis: nam etiam manet in damnatis: immo & in animabus Beatorum separatis. Denique maneret in his ad ornatum & signum potestatis praeterita ac ministeriorum probè functionum: ideoq; manebit tria post diem judicii; ad quem tamen potestas consecrandi & Sacraenta conficiendi est saltu restricta. Quocirca hæc modice utilitatis controværia in sua est incertitudine relinquenda.

6.

*Non omnis
etiam fidelis
est legitimus
sive validus
minister
quorumlibet
Sacramen-
torum.*

Dico III. Præter Baptismum & Matrimonium non habet quilibet homo etiam baptizatus potestatem ministrandi Sacraenta, sed is solus, qui juxta Christi institutionem ritè est ab Ecclesia ordinatus. Patet aperte ex definitione Trid. sej. 7. can. 10. contra Laiherum; cujus futile argumenta soluta videri possunt apud Bellarminum & alios Auctores. Pater etiam ex perpetuo usu Ecclesiae & Florentino assignante certos quosdam Sacramentorum ministros. Denique in Republica bene ordinata (qualis indubitur est Ecclesia) est distinctio functionum ac officiorum: non enim omnes sunt duces, sed alii præsunt, & alii subsunt.

7.

*Infantes &
ametes nullum
possunt confi-
cere Sacra-
mentum:
Mutu vero
solum ma-
trimonium.*

Dico IV. Infantes & amentes excludentur etiam à ministerio Sacramentorum, defectu moralis intentionis; quæ juxta dicta requiritur, & in carentibus usu rationis non reperitur. Similiter muti nullum Sacramentum possunt ministrare, excepto Matrimonio: cum cætera perfici debent verbis strictè dictis.

*Distributio
nem seu
applicatio
Eucharistie
ab his fieri
posset vali-
de.*

Hæc tamen intellige de administratione Sacraenti, prout involvit ejusdem consecrationem: quemadmodum omnia conficiendo ministrantur, excepta Eucharistia, quæ est permanens, ideoque confectione seu consecratione supposita potest à fultis & quibuscumque aliis, etiam dæmonibus, validè administrari sive applicari. Et hoc modo legitur Angeli interdum Eucharistiam distribuisse; prout contigisse S. Bonaventura, refertur in ejus vita.

Q U A E S T I O N E II.

An Fides vel Probitas requiriatur
in Ministro ad valorem Sa-
cramenti?

8.
*Fidem in
ministro re-*

IDEAM esse necessariam, adeoque defensum illius baptizatos ab Hæreticis esse rebaptizandos, primò docuit Agrippinus E-

piscopus Carthaginensis. Eundem errorem acriter defendit martyr Cyprianus successor eius Agrippini, ethi (ut aperte colligitur ex Cypriano Ep. 72, ad Jubaianum) non immediatus, cum multis Episcopis Africanis, & in quodam Concilio Provinciali definitivus, teste Hieronymo Dialogo contra Luciferianos, ut idcirco fortasse ab Eusebio, & clarissim à Nitophoro dicatur esse erroris auctor. Quem postea resuscitarunt Donatisti (ut patet ex libro Angustini, quos contra eosdem conscripti) adentes etiam peccatum ministri impeditum valorem Sacramenti, ut significat Aug. 1. 2. contra Ep. Parmeniani c. 10. & 12. contra Cresconium Grammaticum c. 28. & alibi. Postmodum haeretici dicti Apostolici ac Pauperes de Lugduno nec non Joannes Vicles, etiam docuerunt fidem & probitatem esse in ministro necessariam: immo existimavit Vicles (teste Waldensi lib. 5. five Tom. 2. de Sacram. c. 14.) reprobos seu præscitos non confidere valide Sacraenta.

Sed contrarium est certum de fide; modò haereticus minister aut improbus nihil omittat quod est de substantia Sacramenti. Patet ex Concilio Carthaginensi 1. can. 1. Constitutione sej. 8. Trid. sej. 7. can. 12. de Sacram. in gen. & can. 4. de Baptismo. Idem constat ex Concilio Niceno can. 19. ubi de solis Paulinistis statuitur, ut converbi baptizentur in forma Ecclesiae, quæ ii non utebantur. Ideoque can. 8. id non imponit Novarianis utelegitimiè etiæ extra Ecclesiam baptizatis. Quod proinde distinctè expressit Iunius I. Ep. 22. 6. & refertur c. Paulinista 1. 9. 1.

Pater etiam ex constanti & antiquissima Ecclesiae traditione; quam Stephanus Papa potissimum urgetur restringens Cypriano: Nil innovetur, nisi quod traditum est. Quam saluberrimam consuetudinem docet Aug. 1. 2. de Baptismo c. 7. ex Apostolica traditione venire: sicut multa non inveniuntur in litteris eorum, neque in Conciliis posteriorum, & tamen quia per universam custodiuntur Ecclesiam, non rati ab ipsis tradita, & commendata creduntur. Eamdem veritatem docent Patres, præsertim Hieronymus, & Augustinus in libris contra Donatistas & lignanter l. 2. contra Epist. Parmeniani. Quapropter credendum non incongruerit est, quod uti ceteri Episcopi Africani (teste Hieronymo Dialogo contra Luciferianos) sic etiam ipse Cyprianus errorum suum ante mortem correxerit, & fortasse suppressum sit ab eis qui hoc errore nimium delectati sunt, juxta Aug. Ep. 48. vers. finem; aut si quid haberet purgandum, passionis fæcie ultimâ fuerit sublatum sive purgatum, inquit ibidem & l. de unico Baptismo contra Perilianum c. 13. Nam certum est (ut docet idem Aug. l. 1. de Baptismo c. 18.) Cyprianum non fuisse doctrinum suum errorem qui eousque humanus fuerat, neque destruens unitatem, si vidisset definitionem Concilii plenarii, scilicet Nicæni, de quo Hieronymus

Quæst. II. An Fides vel Probitas requiratur in Ministro &c. c. 137

supr. circa finem a. : Synodus quoque Nicene omnes hereticos suscepit, exceptis Pauli Samosateni discipulis; id est, ceterorum Baptifnum approbat, non tamè Paulianistarum, qui legitimam formam non utebantur.

Probatur eadem veritas ratione, quia ministri Sacramentorum operantur tamquam instrumenta Christi, ac velut dispensatores nomine ejusdem, opusque, quod agunt, ex se sanctum est, unde non debuit valor Sacramenti gratiae ex opere operato collativi ac nomine Christi collati, à fide vel sanctitate ministri dependere: *Quid enim tribus facit manus minister, ubi bonus est Dominus? quidve impedit maliziosus præco, ubi benevolus est Iudex?* inquit Aug. Tract. 5. in Joan. sub med. Ubi adducit similitudinem aquæ transversit per canalem lapideum, in quo eti non fructificet eò quod lapideus sit, tamen prodest horis ad quos transit. Sic igitur Sacramentum eti non profit infideli aut malo ministro, tamen prodest suscipienti bege dispositio.

Secundò, quia Christus alioquin non bene consuluisse Ecclesie suæ unicè dilectæ, requirens conditionem tot perplexitatibus obnoxiam.

Tertiò, quia characterem (quem peccator retinet, cum semel ordinatus, post lapsum non iterum ordinetur) inseparabiliter in hac vita comitatur potestas validè conficiendi Sacramentum. Denique cùm ministerium Sacramentorum, non tam bonū ministri, quām suscipientium respiciat, non debuit ab illius bonitate dependere; ut etiam patet in prophetia, gratia sanitatum, & aliis gratiis gratis datis ad aliorum bonum.

Objicitur I. Pelagius Papa c. Schisma 24. q. 1. dicens: *Non est Christi corpus, quod Schismaticus conficit.* Resp. Pontificem velle, quod Sacerdos schismaticus non conficiat Christi corpus, quatenus hoc significat corpus Christi mysticum, scilicet Ecclesiam, ac membrorum illius inter se & cum capite unitatem, à qua Schismaticus est divisus; ut pater ex contextu & discursu Pontificis.

Objiciuntur II. variii Patres, qui dicunt Sacraenta ab hereticis collata polluere potius, quām mundare. Resp. mentem Patrum esse manifestam pro Catholica veritate. Itaque similibus loquundi modis docent, Sacraenta ejusmodi, eti. valida, inquinare plerumque adultos defecit dispositionis, qui regulariter peccant suscipiendo, ab hereticis Sacraenta, vel loquuntur de hereticis, qui non adhibent materiam vel formam debitam; Vel qui non erant legiti- mè ordinati; quales videntur fuisse heretici Apostolici, contra quos agit Bernardus ferm. 66. in Can. qui proinde non habebant potestatem conficiendi corpus & sanguinem Christi. Subinde etiam per fidem, quam requirunt, intelligent intentionem operandi juxta Christi institutionem. Vide Herinck Sm. Theol. Pars IV.

Alanum lib. de Sacram. in gen. cap. 53.

Objicitur III. Nemo dat, quod non habet: ergo requiritur in ministro sanctitas, ut eam per Sacraenta conferat. Resp. posse aliquem causaliter seu instrumentaliter conferre sanctitatem, quam non habet in se formaliter, sic æger medicus potest sanare aliquem infirmum adhibendo pharmaceutum sanativum. Et saltem id potest fieri Deo ordinante; de cuius ordinatione in praesenti constat.

Ex dictis hâc quæstione nascitur dubium, an vel quomodo S. Cyprianus cum suis Collegis & Anteclericis sit excusandus ab heresi, præsertimum S. Cyprianus repugnaverit sententia S. Stephani Papæ: item S. Cornelii prædecessoris, qui etiam hanc ob rem coegerat Concilium Episcoporum ac Sacerdotum Italiæ, ut ex Eusebio resert Bellarminus l. 2. de Concil. auctor. c. 5. Nihilominus Resp. certum esse ex communi consensu Ecclesie ac Patrum, S. Cypriannum (idem est de aliis) esse excusandum ab heresi, eo quod doctrinam suam animosius quidem, non amen pertinaciter, sed salvâ unione cum Ecclesia tueretur; ut proinde nec ipse à se dissidentes haberet pro hereticis, neque ab his baptizatos rebaptizaret. Secus quoad Donatistas, qui etiam post definitiōrem Concilii Generalis fuerunt in errore pertinaces. Et quāvis S. Stephanus oppositum velut traditionem Ecclesiasticam Cy- priano rescripsisset, necdum tamen determinaverat velut articulum fidei, sed contra Cypriannum agebat allegando auctoritatem traditionis; quam iislate sententia non putabat aduersari. Quanti alioquin fecerit traditionem Ecclesie Cyprianus, constat ex Ep. 74. ad Pompeium. Quod etiam noluerit definitioni Ecclesie Catholice aduersari, sed eius fidem in omnibus sequi, constat ex Ep. 71. ad Quintum. Quare in Concilio Africano non voluit quoque suam doctrinam haberi pro articulo fidei, sed potius declaravit velle se retinere unitatem cum ceteris. Unde ex proposito videtur consummata rei definitio reservata. Concilio plenario, cui aliter sentientes possent quoque personaliter adesse.

Q U A E S T I O III.

An requiratur certa intentio in Ministro ad valorem Sacramenti?

TRIPLECTER potest versari intentio ministro circa actionem sacramentalē. Primò, ut minister intendat sollem exercere actionem externam physicè & materialiter spectatam, v.g. applicationem aquæ ad corpus, & pronuntiationem verborum, prout sunt actiones physicæ, absque spezias.

M 3 que

138 Disp. III. De Ministro & Subjecto Sacram. nova Legis.

que respectu ad intentionem faciendi illas, prout sunt sacræ vel à Christo institutæ, et ab Ecclesia frequentatæ.

*Alia circa
illas quatuor
nus Sacra-
mentales seu
à Christo
institutæ,*

*Alia denie-
que circa
effectum.*

*I.
Primam in-
tentionem
hæreticis, qui volunt illam quoque suffi-
cientiam re: ut patet ex art. 12. Lutheri damnato à
Hæretici pueri
Leone X. Idemque senserunt Calvinus &
tant sufficiere
Kemnitius, ut refert Bellarm. l. 1. de Sacram. in
Sacramenti; gen. c. 27. qui proinde docent Baptismum
v.g. esse validum hoc ipso, quod ipsæ actiones
externæ materialiter exercentur à mi-
nistro, et si hic agat joco aut irrisoriæ.*

*Secundam nihilominus intentionem ad
valorem Sacramenti insuper esse necessaria-
riam docent communissime Doctores Ca-
tholici. Quod et si a priori omnino effica-
citer probari nequeat, certum tamen esse
debet ex institutione Christi nobis per Ec-
clesiam revelatâ. Nam Florentinum in decreto
de Armenis definit in ministro requiri inten-
tionem faciendi quod facit Ecclesia. Similiter
hanc saltem intentionem requiri, contra
errorem Sectariorum suprà relatum defi-
nit Trid. sess. 7. can. 11. Et sess. 14. c. 5. docet
absolutionem esse nullam, si Sacerdoti animus
serio agendi & verè absolvendi desit. Et can. 9.
definit non valere absolutionem, si Sacerdos
non serio, sed joco absolvat.*

*16.
Vt non suffi-
ciat externa
seriositas
juxta Tri-
denitum.*

Ex quibus manifestum est non sufficere
etiam intentionem faciendi seriò actus ex-
ternos materialiter spectatos, nisi adit in-
tentio conficiendi Sacramentum: talis enim
non intendit facere quod facit Ecclesia, quæ
non tantum fertur seriò in actum externum
materiale, sed insuper intendit conficere
Sacramentum. Deinde cum ista intentione
ponendi actus externos potest consistere
defectus seriò agendi, immo potest stare
animus merè illudendi: quāvis enim talis
habeat animum ostendendi se seriò agere,
verè tamen non vult seriò id agere, sed illu-
dere. Similiter cum ista intentione stare
potest defectus animi verè absolvendi, im-
mo stare potest animus oppositus. Et tamen
Trid. c. 6. tit. ad valorem absolutionis requiri-
t in ministro animum verè absolvendi &
serio agendi.

*17.
Et si opposita
Catharini
sententiam
ceterum ex-
cuset Palau-
vianus.*

Nec refert, quod Tridentinum in fine capi-
tis addit: Nec is est, nisi salutis sue negligi-
tissimus qui Sacerdotem joco se absolventer cognos-
ceret. & non alium seriò agentem sedulò requireret.
Ex quibus verbis conjicere potest (juxta

Palavicinum l. 12. Histor. Trid. c. 10. n. 34, quis-
quis ea legerit, haud esse expunctam sen-
tentiam Catharini, & aliorum Theologorum
(quam operose conatus defendere inter re-
centiores Scriptores Joannes Marius Scriba-
nius disp. de Sacram. in gen. q. 6. & præsertim
quest. 7.) opinantium sufficere voluntatem
faciendi omnia externa, quæ facit Ecclesia,
per exteriorem speciem hominis seriò a-
gentis, et si internus animus desit, si absit
jocus, quem Sacramentum suscipiens cog-
noscere possit. Verum ex his verbis id mi-
nimè conjicere possim: quippe quæ salutis
negligentiam arguunt in cognoscente jo-
cum ministri, esto universim invalidantem:
eo quod ob planè incognitum non possit
quis adeo negligentia argui. Alioquin ex
Concilii sententia satis redarguta est oppo-
sita sententia, quæ post Tridentinum præser-
tim censetur à multis improbabili.

Quam etiam ipse Palavicinus l. 9. c. 6. fal-
sam existimat: tum ex natura donationum
& concessionum, præsertim cum earum ex-
ecutio spectat ad illum, cui ex se patet in-
terioris voluntatis defectus; prout in pra-
senti spectat ad Deum, gratiæ & characteris
auctorem, qui corda scrutatur. Tum ar-
guendo pro quibusdam Sacramentis (de
ceteris est eadem ratio) ex Scriptura. Nam
ministris Sacramenti Pœnitentia dictum
est: Quorum remiseritis peccata, remittuntur eiis;
non censetur autem remittere, qui verba
sine remittendi voluntate pronuntiat. Et
clarius in extrema unctione Jacobus Apo-
stolus req̄uisivit sacerdotis preces, quæ sine
dubio intentionem orandi Deumque allo-
quendi requirunt. Ita Palavicinus, alioquin
de liberando, tum hīc, tum alibi, Catharino
a censura Concilii sollicitus; cuius doctri-
nam ab omnibus commendari sciperant
legati die 16. Octob. 1546. rogantes proinde
Pontificem, ut Magistruim sui Palatii mo-
neret, ab inferenda Catharino molestia, occa-
sione cuiusdam litterariae controversiae in-
ter utrumque exortæ, desisteret. Quæ ta-
men Epistola dudum ante sessionem 7. &
14. scripta fuerat; ubi de intentione necel-
faria actum est. Neque doctrinæ aut etiam
vitæ singularis commendatio obstat, quin
in variis de certitudine gratiæ, duplice or-
dine prædestinatōrum, ac in præsenti mate-
ria noscatur à sensu communi declinatæ
Catharinus, atque esto non disertè damnatus
suerit à Concilio, ex sententiis tamen Con-
cilii efficaciter per consecutiones quasdam
redargui queat.

Confirmatur Communis doctrina: quia
ex praxi Ecclesiæ constat posse ex pluribus
hostiis unam sola mente determinatam
consecrari. Similiter pœnitens dubius sub
conditione animo retentâ absolvī solet: ex-
ego ratio Sacramenti non pendet à sola in-
tentione ponendi actiones exterioreæ circa
aliquam materiam, sed insuper ab inten-
tione

Qn. III. An requiratur certa int̄it. Minist. ad valorē Sacr. 139

tione conficiendō in illa Sacramentum.

Specialiter autem contra hæreticos confirmatur: quia actiones exteriores fieri possunt in comodiis absque ulla Sacramenti collatione. Similiter qui in convivio legens Evangelium aut discurrens de falso Christi profert verba Consecrationis absque ulteriori intentione, non consecrat panes præsentes; & oppositum non est credibile. Item (quod etiam facit contra Catharinum) si quispiam nil sciens aut cogitans de Sacramento Baptismi lavaret prolem, cūque bene precando simul diceret: *Ego te lavo in nomine Patris & Fili & Spiritus sancti*; is exteriū serio agere vellit illam actionem quam facit Ecclesia; & tamen quis dicat eum validè baptizare? Intentio igitur faciendi quod facit Ecclesia, quam Tridentinum requirit, amplius importat. Denique cū Christus instituerit Sacraenta tamquam ceremonias sacras suo nomine à ministro exercendas, conveniebat ministri intentionem ad illa ut talia ponenda concurrere; maximè cū alioquin actiones sacramentales ad varios usus sint indeterminatae, adeoque per intentionem ad rationem Sacraenti determinandæ.

Objicitur I. Athanasius adhuc puer ad ludos exercendos baptizavit alios pueros, & tamen baptismus ille estimatus est validus ab Alexandro Patriarcha. Alexandrino testibus Eusebio lib. 10. cap. 14. Nicopero l. 8. c. 4. Ruffino & aliis. Deinde Genesiusimus, postea Martyr, volens coram Diocletiano Imperatore mysteria Christianorum in theatro deridenda exponere, joco Baptismum petuit & accepit juxta Martyrologium Romanum ad diem 25. Augusti: exinde tamen subito mutatus in virum alterum Christianum factum mox est professus: ergo doctrina Catholicorum non subsistit. Resp. Neg. Cons. nam Athanasius adhuc puer baptizavit quidem pueros ad ludum & recreacionem; interim tamen intendit verè facere, quod viderat Episcopum aut Presbyteros in Ecclesia facientes: pro ut natura puerorum est, quoad possunt actiones seniorum imitari. Cujus rei signum est, quod solos Catechumenos baptizaverit; & re bene examinata comfiterit omnia debite sūisse adhucita. Unde potest intentio esse cum ludo, eamque Episcopus supervenientis inquisivit ac deprehendit. Vide D. Bonaventuram diff. 6. p. 2. in exp̄ textus dub. 4.

De S. Genesio Martyre controvertunt Doctores. Nam quidam asserunt cum Bellarmino Baptismum sūisse validum; eò quod primò quidem joco, postea autem serio fuerit peritus; & ex parte ministri, si fuerit verus Sacerdos (ut indicat Ado in Martyrologio) videatur non defuisse sincera intentio. Et quāvis Sacerdos non sūisset (ut circumstantiae satis indicant) potuit tamen cum animo irridendi simul adhuc sūisse voluntas fa-

ciendi quod faciunt Christiani, Deo mente pravam in finem bonum ac miraculosum dirigente. Et his satis favet historia, prout recetur à *Vincentio Bellavencis in speculo historiali To. 4. l. 12. c. 104.* Aliis tamen apparet probabilius, non sūisse verum Baptismum, sed tantum representatione comicâ exhibitum, ideoque Genesium instar alterius Pauli, non vi Sacraenti, sed ex singulari Dei beneficio gratiâ divinâ præventum, sūisse conversum, & ex fidei Christianæ irrisore factum sūisse ejusdem præconem.

Objicitur II. August. lib. 7. de Baptismo c. 53. videtur docere Baptismum joco collatum esse validum, aut sācramētū de eo dubitat. Resp.

S. Doctorem varia ibi quæsita proponere, an scilicet approbandum sit Baptisma collatum à non baptizato; an non obstat simulatio seu fallacia suscipiens, sive ea sit fallentis in Ecclesia vera aut putatitia, sive jocatīs, uti in mimo: & (prætermis aliis) si tam dans, quam accipiens in Catholicā unitate fallaciter five animo simulato agant, utrum hoc magis Baptisma sit acceptandum, quam in mimo, si is fideliter, subito commotus, accipiat; an vero quantum ad integratatem Sacraenti inter credentem in mimo, & irridentem in Ecclesia. De quibus cum nondum extaret declaratio Ecclesiæ, subdit dignam Augustino sententiam: *sed nobis tuū est, Ejus modi in ea non progredi temeritate sententie, quæ nullo sīa & rē in catholicō regionali concilio cœpta, nullo plenariō verentia concilio terminata sunt: id autem fiducia securā erga Ecclesiæ vocis asserere, quod..... universalis Ecclesiæ consensu & roboratum est.* Subdit nihilominus suam inclinationem dicens: *Verū tamen si quis fortem in eo concilio constitutum urgeret, ut dicarem, quid ipse sentire: si eo modo affectus essem, quo eram cū ista dictārem, nequaquam dubitarem habere eos Baptismum, qui ubicumque & à quibz scūmque illud verbis Evangelicis conferratum, sine sua simulatione, & cum aliqua fide accepissent.*

Ubi sub quibz scūmque videri posset etiam comprehendere fallaciter dantes. Quemadmodum de fallaciter accipientibus in Ecclesia vera aut putatitia subdit: *Non dubito etiam illos habere Baptismum, qui quāvis fallaciter id accipiant, in Ecclesia tamen accipiunt, vel &c.* Unde de casu fallaciter tam dantis quam accipientis in Ecclesia præmisserat: *Si postea prodatur, nemo reperit sed aut excommunicando puniatur illa simulatio, aut pœnitendo sanatur.* Quod autem de fallaciter accipiente paulo ante arguerat: *Quid enim prost̄ animus veraciter dantis fallaciter accipienti, non video; supposito valore intelligendum fore, quod non proficit anima quoad salutem, sed potius noceat peccaminola fallacia.* Et quidem intelligendo nomine fallaciter dantis & accipientis, non eos qui fallaciter fingunt se habere intentionem, sed qui fingunt se sentire aut credere, quod verè non credunt, nil foret etiam post Ecclesiæ definitiones reprehendendum in hujusmodi assertione etiam ca-

21.

*Explicatur
mens au-
gustini circa
necessitatem
intentionis.*

140 Disp. III. De Ministro & Subjecto Sacram. nova Legis.

tegoricè statuenda. Secus, si sermo esset de fallacia sive simulatione ipsius intentionis. *Vbi autem neque societas illa esset ita credentium, neque ille qui aciperet ita crederet, sed totum iudicari & mimici & joculariter ageretur, utrum approbatus esset Baptismus, qui si daretur, divinum judicium per alicuius revocationis oraculum* implorandum esse censerem inquit Augustinus, sollicitate rursum cavens praedictum diligentioris inquisitionis vel majoris autoritatis. Unde quidquid sit, in quod proponderit, aut de quo dubitaverit Augustinus, si Ecclesia tunc temporis istam difficultatem determinasset (prout fecere postmodum Florentinum & Tridentinum) cessasset organis Augustini dubitatio. Cujus animi modestiam & submisionem sub Ecclesiæ judicio, si haeretici imitati fuissent, non utique tunicam inconsutilem sive Ecclesiam Christi tam fœde dilacerassent.

22.

Ad confusione
nem Ha-
reticorum.

Non est par
ratio de
necessitate
bonitatis &
intencionis
ministri.

Objicitur III. Si alia in ministro requiritur intentio, quam faciendi actum externum, semper de illa anxietates & dubia remanebunt, scilicet de probitate ministri, quam idcirco diximus congruè à Christo non fuisse requisitam. Rsp. non esse parem dubitandi rationem de probitate ministri, & de intentione ejusdem: illa enim est ardua, multisque periculis exposita, quæ sepius in ministris deficit, non raro de vita honestate parum sollicitis: intentio autem moraliter vix decife potest, nisi minister esset omnino perversus & dæmoni devotus: hoc ipso enim quod vocatur ad Sacramentum ministrandum, aut officium suum vult facere, habet confusam aliquam intentionem, actualem aut virtualem, in actu (ut loquuntur) exercito, faciendi quod fideles petunt, aut quod Ecclesia facit; et si non habeat adeò reflexam, & expressam intentionem faciendi quod Christus instituit, aut quod Ecclesia facit. Ob rarum autem intentionis defectum non debet censeri Christus instituisse Sacramenta, intentione non requisita: sicut non est censendus non requisivisse legitimam materiam & formam, et si & haec per malitiam ministri infici astantibus poscent depravari. Adde ob speciem rationem omnino debuisse seu congruisse intentionem requiri, per quam videlicet actiones physicae indeterminatae ad esse seu rationem Sacramenti determinarentur.

23.
Deum sup-
plerere gra-
tia sacramen-
ti invul-
lide defectu
intentionis
collati
Quidam
dixerunt;

Sed cum ex predictis satis constet, necessariam esse intentionem jam explicatam, adhuc dubitari posset, an si Sacramentum sine intentione celebratum, non valeat in ratione Sacramenti. Deus saltem non supplet occulatum defectum intentionis per suam misericordiam; non quoad characterem, sed quoad gratiam? Plures namque gravissimi Scholastici sic existimarentur. Inter ceteros D. Thomas variis locis apud Dicastillo disp. 3. dub. 5. n. 46. & 52. & inclinat D. Bonaventu-

re 4. dis. 6. p. 2. art. 2. q. 1. in fine, censens id incertum; neque etiam afferens id semper fieri. Immo d. 4. p. 2. in expos. textus dub. 4. ab solute respondet: *Dicendum, quod nullus parvulus salvatur, nisi virtute Sacramenti, quantum est de lege communii. Idem probabile censet Valerius d. 3. q. 5. pu. 3. & alii. Quare parvulus cum tali defectu baptizatus juxta hanc sententiam salvaretur.*

Sed communis hoc tempore doctrina (quam Nonnulli certam centent) contradicit. Et merito: cum Scriptura universaliter afferat Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei;* deficiente autem intentione vere non subsistat Baptismus, adeoque nec per illum renatus sit parvulus. Porro noli credere, noli dicere, noli docere infants, anquam baptizentur morte preventos, pervenire posse ad originalium indulgentiam peccatorum, si vis esse Catholicus, ait August. lib. 3. de anima & ejus origine cap. 9. Ex sola autem conjectura citra aliud fundamentum non licet facere exceptionem à generali locutione Scripturæ; ut facit doctrina opposita. Sicut ex divinæ misericordiae pietate conjectare non licet contra planas & generales Scripturas, quod Deus in peccato mortientes de gratia speciali interdum salvet, non se satis disponentes justificet &c. Et inhærendo eidem materiæ; quidni similiter conjectare liceret, quod summus Sacerdos ex sua misericordia supplet, quando minister occulte formam vitiat, aut solus sciens baptizare id renuat, aut non satis tempestive potest adhiberi Baptismus etiam ex parte?

Ex quo pariter constat nullatenus posse admitti, quod post D. Thomam sensit Iacobus de Graffis & alii apud Henriquez, ut resert Dicastillo Tr. 2. disp. 1. dub. 6. Deum supplet Baptismum, si puer moriatur formâ inchoata, sed ne cum substantialiter completa. Et a fortiori non subsistere, quod Cajetanus q. 68. art. 2. putavit eos, qui baptizare nequeant, posse salvare fide, aut oblatione parentum, sicut in Lege naturæ, vel benedictione aliquâ in nomine Trinitatis; quod art. 11. extendit etiam ad periclitantes in utero materno. Ita resert Dicastillo de Baptismo disp. 1. dub. 13.

De tertia intentione conferendi scilicet effectum Sacramenti, est recepta sententia, eam in ministro non requiri; eò quod effectus ex institutione divina annexus, eti specialiter non intentus, immo eti omnino incognitus, semoto obice, necessariò consequatur intentionem & positionem Sacramenti: quod ponere, & effectum sic connexum separare, non est in potestate ministri. Quocirca intentio effectus etiam implicitè involvit in intentione Sacramenti, sive faciendi quod Christus instituit; adeoque etenim est necessaria. Quod si quis omnino absolute non vellet conferre

Qu. IV. Qualis Intentio in Ministro requirat. ad valorē Sacra 141

ferre effectum Sacramenti, supposita capacitate seu dispositione subjecti (indispositis enim non confertur de facto gratia effectus, sed Sacramentum de se collativum illius) eo ipso difficeret aut retractaretur intentio faciendo Sacramentum, veluti incompossibilis cum ejusmodi voluntate. Fieri tamen potest, & ordinarie fieri putandum est, ut hæretici circa specialem effectum Sacramentorum errantes, puta quia illa gratiam vel characterem causare non credunt, validè conscient. Sacramenta, sive quia error iste speculativus listit tantum in intellectu; sive quia etiæ redundarer in voluntatem, quæ ex tali errore nollet conferre gratiam aut characterem, tamen intentio hæc in errore fundata sit faltem tacere conditionata, ac velut ex suppositione, quod Christus Sacramentum non instituerit cum tali effectu; cui proinde prævaleat intentio altera principialis, etiæ generalis, quæ, quidquid sit de opinione propriâ, absolute volunt etiam hæretici facere quod Christus intendit; utpote magis existimantes voluntatem Christi, quam suam, immo ideo voluntatem suam inclinantes ad non volendam productionem gratiae, quia judicant Christum ita voluisse. Quis intuper adeo insanus ut nolit facere, actum validum, quem revera vult facere? Idemque est de intentione, quæ principaliter interentes facere, quod Christus instituit, nolent facere quod faciunt Papistæ, vel quod facit Ecclesia Romana; quæ nimis intentione similiter est ex suppositione, seu sub conditione, quod (ut putant) Papistæ non faciant quod Christus instituit, quodve Romana Ecclesia non sit vera Ecclesia. Secùs tamen est, si foret ista intentione æquæ absoluta: tunc enim ipsa elideret voluntatem faciendo quod Christus fecit; ut si absolute tantum vellent confidere Sacramentum non causativum gratiae, Eucharistiam quæ non sit nisi figura corporis Christi &c.

Q U A E S T I O N E I V .

Qualis Intentio in Ministro requiriatur ad valorum Sacramenti?

INVENTIO alia est actualis, quam quis actu habet dum operatur; ut dum quis presenti animo cum advertentia vult baptizare, & sic baptizat. Alia est virtualis, id est, voluntio quæ quis proposuit aliquid operari, quæ virtute manet & in opus influit, seu vi cuius opus fit. Hæc contingit, quando quis aliquid proposuit facere, & ex vi illius voluntatis compos mentis & rationis applicat se ad opus, & in opere progreditur, sed interim mente distrahitur; ut non ad-

vertat quid agat. Idque rectè explicat *Scotus diff. 6 q. 6 m. 2*. Alia denique habitualis, quæ licet subinde confundatur cum intentione virtuali, proprie tamen ab illa distinguitur, nihilque est aliud, quam voluntio præterita non retractata, sed tamen interrupta, ut nec formaliter nec virtute amplius existat.

Difficillimum tamen est explicatu, an vel quid maneat in praesenti, ob quod actiones subsequentes, v.g. ambulatio, locutio &c. fiant in virtute voluntis præteritæ. De quo quidecum dicatur, ad praxim indifferens est. Plurimi putant (& lavet *Scotus babilis*, *sup. num. 4*, etiæ non assertive procedat, sequiturque *Arraga d. 9 sec. 4 subsec. 2 & 3*. ubi num. 30. dicit videri communissimam Sententiam non requiri, ut actu perseveret aliqua intentio voluntatis, sive circa finem (quod apparet manifestum: cum homines in progressu actionum, v.g. alicuius discursus &c. sive omnino de fine non cogitent, in modo interdum adeo sint finis oblitii, ut ne studio uidem possint cum in memoriam revocare) sive circa media seu ea quæ sunt ad finem, quasi nempe postquam voluntas semel imperaverit potentia interiori, hæc in sua actione naturaliter pergit. Quod etiam experientia confortat: dum enim quis per horas ambulat, non sen per actu cogitat, adeoque nec semper ei actu vult ambulationem, præstans circa aliorum sive objectorum meditationem occupatissimus sive distractissimus. Consonat etiam praxis, quæ constat esse parvas hostias consecratas, quæ in initio fuerunt in altari appositæ, etiæ tempore consecrationis sit Sacerdos harum profundissime oblitus, adeoque ne temorem quidem circa illas attentionem, aut voluntatem habeat, sed cogitatio & intentio etiam actualis versetur circa hostiam maiorem.

Alla tamen Sententia probabilis est, quam tenet *Lugo, Dicastillo*, qui resert *Gabrielem*, & *secunda avarii Recentiores* (nec est contra *Scotum sup. seris ipsam* tum quia non assertive procedit, tum quia forte solum volunt excludere actualem intentionem expressam & perfectam, quæ vulgo actuali dicitur, & in principio actionis adhibetur) scilicet intentionem virtualis tenuim & remissam actualem, adeoque semper remanere aliquam vix aut non perceptibilem attentionem intellectus, & voluntem voluntatis; qualiter expertus eitharecedus ad singulas fidium motiones attendit, & eas per voluntatem imperat. Consonatque huic doctrinæ ratio: eo quod non appareat, ordinatam istam actionum seriem, sive inter se nullam naturalem concatenationem habentium (ut contingit in actionibus Missæ) immo sive ab arte intellectuali dependentium (ut in cantu, alioque opere artificiose) procedere absque actuali directione intellectus & consequenti impre-

28.
Circa intentionem virtualensem est asplex epimo probabilis.

Prima assertio eam esse sine præcepto actu intellectus ac voluntatis:

rio voluntatis, etiam tenui valde & remisso; ut proinde experientia negativa, & lesumpta ex eo, quod actus iste non advertatur, sit corrigenda per rationem. Ex quo etiam non placet sententia Comnick & quorundam requirentium permanentiam actus soliusphantasiæ & appetitū sensitivū: nam experientia non potius probat abesse actum voluntatis & intellectus quam phantasiæ & appetitū. Hujus quoque operatio (si aliqua sit in praesenti necessaria) non sufficit ad directionem actuum ab arte intellectuali & ratione pendentium. Ut taceam, operante praesertim extra somnum phantasiā, vix aut numquam otiori partem intellectivam.

30.
Inten^{tio} de-
inde alia eß
aboluta,
alia condi-
tionata.

Deinde intentionis alia est absoluta, quā quis abolute & independenter à conditione vult aliquid facere: alia conditionata, quā aliquid volitur, non simpliciter, sed sub conditione; idque aliquando sub conditione de praeterito, aliquando sub conditione de praesenti, aliquando de futuro. His præmissis

31.
Ad valorem
Sacramenta
requiriuntur
inten^{tio} fal-
sem vir-
tualis,

Dico I. Etsi ad conficiendum Sacra-
menta intentionis actualis sit optima, cum ap-
terior nequeat excogitari: sufficit tamen inten-
tio virtualis, ut certum est, & tenet con-
fensus totius Ecclesie, inquit Suarez d. 13.
sect. 3. Ratio est: quia intentionis virtualis suffi-
ciet ad operandum humano modo; sufficit quoque ad orationem, vota, contractus, co-
rumque valorem, ac meritum: ergo simili-
ter ad consecrationem Sacramenti. Deinde non conveniebat Christum actuali intentioni valorem Sacramentorum stringere, ne fideles infinitis perplexitatibus, & Sa-
cramenta infinitis exponeret sacrilegiis: quandoquidem actuali intentioni &
continua adventitiam semper adesse sit impossibile ob naturalem distractionem
homini familiarem, & humani ingenii vo-
lubilitatem.

Nitendum
tamen ad
habendum
actuali-

Ad laborandum talien est, ut actualis inten-
tio, quantum fieri potest, semper ha-
beatur: maximè enim decet, ut in rebus di-
vinis nobis animo simus praesentes, & men-
tem ad illas habeamus intentam. Non quod
requiratur actus elicitus reflexus, quo mi-
nister velit v. g. consecrare, distinctus ab
ipso actu consecrationis; sed sufficit, quod
intellectus actum consecrationis advertat, &
voluntas potentiam executivam applican-
do cumdem velit & approbet. Unde non est
consilendum, ut quis lente continuo dicar-
ore vel mente: *Volo consecrare, volo baptizare*
&c. (hac enim scrupulose reflexiones po-
tius devotionem impediunt) sed ut homo
sit sibi præsens animo, & attentè agat quod
agit, ac de illo cogitet, non de extraneis;
ut recte notavit Bellarm. I. de Sacram. in gen.
c. 27. & alii.

32.
Corollarii

Ex conclusione sequitur, validè conse-
crare Sacerdotem, etsi totò missa tempore

distractum, qui ex intentione celebrandi va-
nitatibus sacris, & præ-
fic in continua serie actionum ex vi prioris
intentionis procedentium usque ad missam
completam perseverat. Idem est de illo, qui
ex intentione absolvendi vadit ad sedem
confessionalē quādū manet & intentionem
non revocat, etsi interea distrahitur.
Secūs est, si Sacerdos inter célébrandum aur
in sede confessionalē incidat somnum aut
amentiam, & eisdem pergit consecrare o*o*
aut absolvere: ut docent omnes Theologi:
dormiens enim vel amens non operatur hu-
mano modo, cūm ne quidem inter homi-
nes negotia aut contractus sic peracti essent
validi. Itaque omnino distractus adhuc po-
tentias habet proximè expeditas ad liberè
agendum, & censetur adhuc liberè ac huma-
no modo agere in virtute intentionis præ-
cedentis, non ita dormiens vel amens, qui
organis seu potentias habet ita impeditas &
ligatas, ut nō possit iis actu uti humano
modo vel pro nutu suo, ne quidem circa
ullum aliud objectum. Eaque differentia
facilius à quovis sentitur, & per propriam
experienciam palpatur, quam per verba ex-
pliatur.

Ex qua ratione sequitur ebrium aut
dormiente invalidè consecrare, ut & con-
tractus inire, etsi prævidens se similia in
ebrietate aut somno facere, se voluntarie in-
ebriet aut ad somnum componat: immo
etiam ex hoc fine id faciat, nempe ex in-
tentione tunc consecrandi, quam consecra-
tionem eō nunc velit valere quantum po-
test. Ita unanimiter Theologi: nam equi-
dem consecratio in tali situ facta non est
opus humanum, sed quasi brutale. Similiter
locutio ebrii aut dormientis non est huma-
na (qualis esse debet in ministro Sa-
cramenti) non enim exprimit præsentem loquen-
tis mentem, humanam scilicet (est adit
aliqua cognitio, etiam intellectualis in
ebrio) cuius actu non est compos; ad quam
tamen verba & signa sunt instituta. Deni-
que contractus, vota &c. facta ab ebrio es-
sent invalida: ergo similiter consecratio Sa-
cramentorum.

Nec obstat August. Tract. 5. in Ioan. ubi
videtur asserere, quod ebrius validè possit valde
confidere Sacra-menta: non enim loquitur contra
de ebrio, sed de ebriosō, quem, scilicet ex-
tra ebrietatem constitutum, docet, & cer-
tum est, validè confidere Sacra-menta, sicut
fornicarios aut aliis viis deditos.

Non obstat item, quod facta in ebrietate
imputentur in cubam, quando sunt prævi-
sa: nam ad hoc sufficit voluntarium in-
dicationem & interpretativum sive in causa, si ta-
men verum sit, fulta ejusmodi esse formaliter
& secundum se peccaminosa, ac non po-
tius vulgari denominatione, verè autem es-
se effectus peccati in positione cause com-
pleti, ut P. 2. d. 5. quest. 10. ostensum est. Re-
quiri

Qu. V. Qualis Intentio in Ministro requiratur ad valore Sacr. 14;

qui porrò ad confectionem Sacramenti libertatem, saltem virtualem seu statum libertatis & usus rationis, ex præmissis satis constat.

Dico II. Intentio merè habitualis conficiendi Sacramentum non sufficit ad illius valorem. Ita omnes Theologi. Ratio est: quia cum talis intentio nec actu nec virtute sive in effectu maneat, non potest moraliter influere in opus sacramentale; neque illud facere humanum. Confirmatur: quia sicut talis intentio non sufficit ut actionem faciat bonam; sic nec sufficit ut actionem censeatur sacramentalis & facta nomine Christi.

Hinc si quis sacerdotem propositum cras vel perendie celebrandi aut baptizandi, nihil efficieret, nisi intentionem interruptam renovaret: ut nec is, qui ante vel post recitationem præparamentorum elicita intentione celebrandi, postea aliud vadit aut opus impertinens agit, nisi intentionem renovaret. Quamquam sit moraliter impossibile, ut homo sanæ mentis aut alicujus conscientiae absque intentione actuali aut virtuali sacras vestes induat, ad altare accedat, & alia ad sacrificium pertinentia peragat.

Aliud est juxta plerosque Theologos (contradicente Vasquez & paucis aliis) de intentione applicandi fructum sacrificii, quam sufficit esse habitualem; adeò ut sufficiat hodie seu ex nunc applicari fructum sacrificii, cras aut perendie offerendi, et si postea nihil amplius Sacerdos istius recordetur, nam haec intentio non est effectiva sacrificii, adeòque non debet determinare actionem v. g. confirmationem Sacerdotis ad esse potius Sacramenti aut sacrificii, quam ad alium finem; sed habet se in istar donationis sub conditione quod cras v. g. Sacerdos sit sacrificatus; quae non retractata transit in absolutam impletam conditionem. Prout patet in aliis oblationibus & donationibus. Sic enim validè applico alicui fructum laboris, cras in vinea præstandi, et si amplius nihil cogitem, modo non retractem. Idem etiam confirmat communis sensus & praxis; cuius variis Theologi sunt testes.

Nec obstat I. quod Sacerdos applicet sacrificium in persona Christi, aut saltem tamquam minister Christi: nam prius est falso, eò quod in applicatione non repræsentet personam Christi applicantis, sicut in consecratione repræsentat personam Christi loquentis, dicens, *Hoc est corpus meum*. Posteriorius autem verum quidem est; attamen Sacerdos est etiam minister Christi, antequam consecrat, quia videlicet à Christo potestatem habet, non tantum consecrandi, sed etiam præsentis aut futuri sacrificii sui fructum donandi seu applicandi. Adde ipsum in consecratione (in qua utique est perfectissime minister Christi) habitualiter applicare; quod sufficit.

Nec obstat II. quod applicans alteri sacrificium, illud pro eo offerat. Nam hoc solùm laborat in æquivoco. Itaque applicando offert, id est, donat Sacerdos, futurum scilicet sacrificium, si fiat: sicut qui ex nunc daret alteri sua præmia à Regge sibi danda ob egregia facinora adhuc præstanta, diceretur alteri offerre sua facinora, et si ea ex tunc nondum exerceret. Non offert autem pro tunc alteri sacrificium hoc sensu, quasi dum illud applicat seu donat, verè & formaliter exerceat officium sacrificantis.

Dico III. Intentio conficiendi Sacramentum debet esse absoluta, aut sub conditione saltem de præsenti vel præterito, quando ipsa conditio subest: tunc enim talis intentio æquivalit absolute seu in absolute, vel intentio sub conditio de præsenti aut præterito; logorum. Probatur: quia non perficitur Sacramentum, quando ponitur materia & forma: cum minister non intendat confidere illum pro tunc, sed pro tempore impleta conditionis, quæ nondum impleta est: juxta communem enim hominum conceptum & modum procedendi, quando promissioni, donationi, similibusque actibus apponitur conditio de futuro, suspenditur actus usque ad eventum conditionis. Non etiam perficitur Sacramentum posca, quando conditio expletur: tunc enim amplius non existant materia & forma: non est autem in potestate ministri facere, ut Sacramentum sit, nisi quando est materia & forma. Adde formam confidetur in verbis strictè dictis; qualia non sunt præterita verba, quæ impletâ demum conditione moraliter permanere censerentur, & verbis præsentibus quoad effectus morales æquivalere.

Itaque invalidè baptizaret quis alterum sub conditione, quod numquam sit peccatorius mortaliter. Item invalidè absolveret sub conditione, quod penitens sit restituatur rem alienam; et si conditio vere foret implenda. Unde est peccatum mortale, in administratione Sacramenti addere conditionem de futuro: secundus est, si conditio sit de præsenti aut de præterito. Unde rationabili dubio existente potest quis sub simili conditione rebaptizari; ut pater ex præxi Ecclesiæ, & cap. 2. de Baptismo. Quarevis nec hoc sine causa rationabiliter sit faciendum ob Sacramenti reverentiam: secluso enim rationabili dubio, conditio adjecta censetur importinens ac moraliter velut non adjecta, ut notat Suarez to. 3. d. 3. l. secl. 6. Unde Catechismus Romanus tit. de Baptismo num. 43. Baptismum sub conditione repeti numquam fas esse docet, nisi quando rediligenter perquisita dubium relinquitur, an Baptismus fuerit antea ritè collatus; clareque insinuat aliter id sine sacramentis fieri non posse.

Exci-

144 Disp. III. De Ministro & Subjecto Sacram. nova Legis.

39.
Excipitur
solum Ma-
trimoniu[m].

Excipitur ab hac conclusione Matrimonium: quod validè initur sub condicione de futuro, & perficitur tam in ratione Sacra menti quam contractus tunc quando impletur conditio, sicut alii contractus quorum naturam matrimonium imitantur: corpora enim contractum & consensus necdum retractatus (quae sunt materia & forma matrimonii) moraliter censentur sa tis remanere usque ad eventum conditionis, ut patet à simili in aliis contractibus. Vide Coninck q. 64. art. 8. num. 82. & seqq.

40.

*Cur potius
quam abso-
luto; que
est sententia
judicialis.*

Dices: Etiam sententia judicialis potest ferri sub conditione de futuro: ergo pari jure liceret inferre solutionem sacramentalem quæ est sententia judicialis, posse hoc modo dari. Resp. Neg. Conseq. nam Christus contractum matrimonii noviter non instituit, sed dudum institutum reperit, solumque ad dignitatem Sacra menti elevavit, naturam contractus de cetero non immutando, sed in pristina conditione relinquendo: qui proinde etiam in reliquis sequitur conditionem contractuum, & ad instar illorum potest celebrari scripto vel nutu, secus quam cetera Sacra menta. Absolutionem verò sacramentalem Christus non reperit institutam, sed noviter instituit, prout voluit; voluit autem, ut valeret tunc, quando poneretur materia & forma, utque proferretur, non scripto, non in absentem (ut tamen aliae sententiae judiciales ferri solent) sed verbis & in praesentem: adeoque simili ter ut non ferretur sub conditione de futuro suspensiva valoris usque ad eventum conditionis; ut habet indubitatus omnium sensus. Quid quid non nemo modernus Theologus in contrarium disputet, dicens id speculativè, et si ob auctoritatem communem non practicè probabile: contra quem fusè & meritò agit Lugo disp. 13. de Paenit. scilicet 5. Iste verò pari jure disputare potuisse de Sacra mento Ordinis, in quo confertur certa potestas, ex hoc, quod reliqua donationes vel collationes potestatis sub simili conditione de futuro fieri possint.

41.
Validè con-
ferrentur
Sacra menta
sub condicione;
Si Deus
videat hoc
vel illud
futurum.

Dubitatur autem, an valerent cetera Sacra menta collata sub conditione, si Deus de facto videat hoc vel illud futurum v. g. paenitentem facturum esse restitutionem, posito quod conditio subsit. Negant plures Doctores. Sed multò probabilius affirmat Suarez, Præpositus & alii passim; nec dubitat Arriaga disp. 19 scilicet 4. num. 37. cō quod ista conditio divina cognitionis, eti terminativa pendens à re futura, verè sit de praesenti, & ponatur de facto subesse. Idem dicendum censeo (nec dubitat Arriaga supra) si Sacra mento ministraretur sub conditione futura verè implenda, non suspensiva valoris: quia tunc verè ministrans non intenderet valorem Sacra menti usque ad eventum conditionis suspendere (quod tamen est consuetum in similibus procedendi mo-

dis, & fieri supponebat conclusio) sed vellet. Sacra mentum ex nunc valere, quando applicat materiam & formam: nam ita futuratio est actu, veritasque præsens; cum in presenti verum sit, eti minister ignotum esse futurum illud, ad quod valor Sacra menti restringitur. Hujusmodi tamen administrationes essent sacrilegæ, sive quia valor Sacra menti est incertus apud Doctores, sive quia veritas conditionis ex natura sua à nobis non posset cognosci, adeo que tam Sacra mentum, quam suscipiens exponitur periculo.

DICO IV. Intentio ministri necessaria ferri debet super materiam & formam determinatam. Est indubitatum apud omnes Theologos. Et patet ex formis Sacra mentorum, te baptizo, te absolvō, indulgeat tibi Deus, hoc est corpus meum &c.

Unde nihil ageret, qui habens duas hostias, tantum unam vellet consecrare, neutram determinando: uti nec es aliquem baptizaret, qui ex pluribus, quos proferendo formam Baptismi abluit aquâ, tantum unum intenderet baptizare, neminem in particuli determinando. In similibus enim casibus non operatur intentio circa omnes, ut patet: cumque ob indeterminationem illius non sit ratio, cur circa unam hostiam potius aut personam operetur, quam circa aliam, non operabitur circa ullam.

Similiter si minister Sacra menti limitet suam intentionem ad certam personam, invalidum erit Sacra mentum, si subsit alia persona, v. g. si quis intenderet absolvere tantum Petrum, excludendo omnem aliam personam, tunc si confitescet non esset Petrus, non absolveretur; quandoquidem intentio Confessarii ad illum non dirigatur.

In collatione tamen Sacra mentorum intentio ministri ordinariè est, & (nil gravis causa subsit) esse debet, absolvere per sonam praesentem seu confitentem, quacumque illa sit: tunc enim absolvitur confitescet, eti Confessarius ex errore putet esse aliam personam. Nihilominus in Matrimonio, ob rationem peculiarem contractus tam onerosi, intentio magis determinatur ad certam personam: in quo proinde error personæ censemur substantialis; ut latius suo loco dicetur.

Similiter debet minister dirigere suam intentionem ad praesentem materiam; sic ut quando confitit v. g. Sacra mentum Eucharistie: intendat consecrare quidquid habet ad consecrandum coram se, seu tomm quod est coram ipso positum ut consecretur, non restringendo intentionem ad determinatum v. g. numerum hostiarum: tunc enim eti sint plures aut aliae quam putaverat, consecrat tamen illas quas habet coram se.

QUE

Q U A E S T I O N E . V.

An ad licite ministranda Sacra-
menta requiratur jurisdictio
& status gratiae?

Dico I. Ad licitam Sacramentorum administrationem requirit ordinata Ecclesiae hierarchia jurisdictionem, ut docet certa praxis, & agendo de Sacramentis in particulari amplius patebit. Solum excipitur matrimonium; cujus ministri sunt ipsi contrahentes, qui non habent in se invicem spiritualem jurisdictionem. Requiritur tamen jurisdictio in Sacerdote assistente; et si ipsa assistentia non sit propriæ actus jurisdictionis. In aliis autem Sacramentis requiritur; & quidem in Pœnitentia etiam ad valorem. In uno quoque facilius quam in altero jurisdictio presumitur, v.g. in Eucharistia distributione. Deniq; in ministro Baptismi non est propriæ jurisdictio super personam baptizandam, utpote quæ adhuc fors est; prasertim si sit adulta & pagana. Equidem requiritur jurisdictio sive in parentes, sive in locum ipsum seu parochiam, cui ex voluntate Ecclesiae annectatur facultas baptizandi cum exclusione aliorum specialei licentiam non habentium.

Dico II. Requiritur etiam in ministro status gratiae: adeò ut si quis in statu peccati mortalis ex officio ad quod specialiter est consecratus tamquam Christi minister, administraret Sacramentum, peccet mortali ter, juxta communem omnium sensum & doctrinam: nisi ignorantia, inadvertentia aut necessitas excusat. Quod addo: quia ex his capitib; potest subinde minister excusari à novo peccato mortali. Specialiter autem in necessitate, dum moribundo impendens est Baptismus aut absolutione, excusari quandoque potest Sacerdos in malo statu ministrans ob animi perturbationem aut non advertentiam ad proprium statum. Immo juxta plures Recentiores etsi ad illam adverteat, si tamen necessitas ita urgeat, ut non sit tempus cogitandi de contritione, quæ ob sui arduitatem, gratia subinde parcitatem, & animi à Deo alienationem, tam citè frequenter non potest elici: tunc enim obligatio præcepti religionis suspenditur ob concurrens præceptum charitatis proximi periclitantis; cujus necessitas absterget irreverentiam in ministro, qui in tanta temporis angustia nequit proximo succurrere, & simul ad gratiam se disponere.

Observandum quoque est, quod etsi ob majorem de statu gratiae securitatem conveniat confiteri ministrum conscientum peccati mortalis, si habeat copiam Confessarii, & temporis locique ratio ferat, ut monet Herinck Sum. Theol. Pars IV.

Rituale Pauli V. Tit. De iis que in Sacramento consilii, non rum administratione generaliter observanda sunt; præcepti, non est tamen simpliciter necessarium; utpote nullo jure præscriptum, sed sufficit contritio juxta Doctores communiter. Idemque aperte supponit Rituale Romanum loco citato. Quod si bona fide putet Sacerdos se eliciisse contritionem, poterit à novo peccato mortali per istam bonam fidem excusari. Solum obligatur Sacerdos existens in peccato mortali confiteri, priusquam celebret, ut pater ex Trid. sess. 13. c. 7. quantumvis contritionem eliciasset; idque non tam ratione consecrationis, quam ratione sumptuonis Eucharistiae: hancenim debet præcedere confessio, etiam in communione laicorum.

Probatur conclusio ex Rituale Romano Tit. 47. ubi de Sacerdotibus ex officio ministrantibus Sacramenta in malo statu dicitur: *Impuræ & indignæ ea ministrantes in eterne mortis reatum incurunt. Quo nil clarius dici potuisset. Consonat etiam Ang. 1. 2. contra epist. Armeniani c. 10. & refertur can. Omnia 1. q. 1. Omnia Sacra menta cum obsint indignæ tractantibus, profunt tamen per eos dignæ futuritates.*

ex Nicolao I. ad consulta Bulgarorum de adultero Eucharistiam ministrante dicitur:

Malæ bona administrando se tantummodo ledunt: cerea fax accensa sibi quidem detrimentum praefat, aliis vero lumen in tenebris administrat, &

unde aliis commodum exhibet, inde sibi dispensandum præbet. Quibus accedit auctoritas

Theologorum antiquorum & recentiorum unanimiter sic sentientium: à quibus

sine solidi fundamento videtur ex parte

recedere Marchant To. 1. Tribun. Sacram. Tract.

2. Tit. 5. q. 1. & 2.

Rationem Conclusionis Quidam petunt ex sanctitate Sacramenti: Quidam ex consecratione ministri abutentis gratia pro his functionibus specialiter accepta: Quidam ex eo quod minister non conformetur in sanctitate Sacramentorum auctori, cuius vices subit. Sed non omnino convincunt.

Et ratio, usus substantia sub nanius Doctorum aucto-

rum sententia, qui citra dubium affirmant graviter adversari rationi naturali sui.

ac reverentia Deo debite, quod Dei &

Christi hostis permanens in statu tam in-

digno tractet res tam sacras, quibus Chri-

sti sanguis sive eius merita ac vera sanctitas

fusciplenti comunicatur à ministro subeun-

te vices Christi, & quidem tali, ut ad hoc

impus ritè & dignè obeundum sit conse-

cratus, ac speciale potestatem & sancti-

tatem accepit: hæc enim simul saltem

concurrente judicant omnes sufficere ad

peccatum mortale: quāvis controvertant,

an vel quid eorum seorsim sufficiat. Estque

hoc sufficientissimum obligationis præstatæ

indictum. Ut proinde sine causa alio su-

gitat Poncini disp. 41. q. 9. n. 71. dicens: Re-

funderem hanc obligationem in jus positivum significatum sufficienter per communem sensum Doctorum, consentiente Ecclesiā, & confirmatum consuetudine comuni omnium ministrorum Sacramento rum non laborantium ignorantia, qui omnes existimant se peccare, nisi ita se disponant, ut sint in statu gratiae. Quod præterea effugium est ratione suæ novitatis suscep tum, & quia ignorantiam veræ legis, ex qua hæc obligatio ab omnibus asserta nascitur, in torrente Theologorum supponit. Qui insuper indistinctè loquens de ministris, sive specialiter consecratis, sive non, falsum assumit: cùm si desit consecratio, plures Doctores sentiant non committi peccatum mortale.

49.
Varia Co-
rollaria.

Ex Conclusione sequitur I. Sacerdotem consecrantem, absolventem, inunguentem, Episcopum ordinantem, confirmantem, aut etiam simplicem Sacerdotem ex commis sione Papæ idem in malo statu facientem peccare mortaliter contra Religionem: ibi enim concurrunt omnia superioris posita. Idem est de Sacerdote aut Diacono ex commissione Sacerdotis in statu peccati mortalis baptizante: nam concurrunt Sacra menti sanctitas cum ministri consecratione.

50.
Non sufficit
sanctitas
Sacramenti
extra con-
secrationem
ministri ad
gravem obli-
gationem.

Si tamen ministri consecratio desset, existimant plerique Doctores, contra Vazquez & alios (qui satis probabiliter docent oppositum) non sufficere solam Sacramenti sanctitatem ad peccatum mortale: adeò ut si laicus in necessitate baptizaret non sole mittere extra statum gratiae, non peccaret mortaliter. Idem est de contrahentibus matrimoniū in malo statu, in qualibet sunt ministri istius Sacramenti; cùm ad hoc non sint specialiter consecrati. Quamvis juxta omnes peccent mortaliter, quatenus indignè Sacramentum suscipiunt & obicem gratiae Sacramenti ponunt. De quo diligenter ab animarum Curatoribus sunt instruendi. Certius autem est, nō peccare mortaliter Parochum, qui in malo statu assistit matrimonio & sponsis benedicit: hic enim non ministrat Sacramentum, sed assistit tamquam testis sive notarius publicus ex voluntate Ecclesiæ requisitus. Ratio erit, ob quam non sufficiat sola sanctitas Sacramenti, dari potest, quod indubie pejus agat malus minister, quando juncta est consecratio illius, & juxta omnes mortaliter, non sat autem constet ex communi consensu vel aliund, quod malitia sit mortalís, si consecratio ministri secludatur, & non potius ex hac de mun juncta sanctitati Sacramenti consecrat obligatio gravis: quæ tamen sine urg enti fundamento non est adstruenda.

51.
Ex quo iu-
men non
bene infer-
tur Sacer-
dotem extra

Minus tamen placet, quod D. Thomas q. 64. a. 6. ad 3. Suarez d. 16. sc̄t. 4. in fine. Prepositus & plurimi alii inferunt, non peccare mortaliter Sacerdotem vel Diaconum ex Sacerdotis commissione extra statum gra-

tia in necessitate baptizantem non sole mittere, quasi dum non adhibentur solemnitates, non censetur in tali casu baptizare ex officio, sed solum instar alicujus laici ad occurrendum in necessitatē. Non placet, ins quam: quia tales acceperunt gratiam Ordinationis ad baptizandum etiam non solemniter: solemnitas enim nō est à Christo, sed ab institutione Ecclesiæ. Quare sicut tales peccarent mortaliter, si baptizarent solemniter, aut Ecclesia non institueret solemnies Baptismi ceremonias; sic & modo peccant. Possent quidem in necessitate baptizare, quamvis non forent consecrati; quandoquidem tamen jam sint consecrati, vere faciunt illud, ad quod sunt consecrati, & gratiam acceperunt, idque etiam sunt in tali necessitate laicos præferendi. Hi eontrā non peccarent mortaliter baptizando solemniter ex concessione Ecclesiæ, et si forent in malo statu, supposito quod aliquin non sufficeret sanctitas sacramenti.

Sequitur II. Sacerdotem verius non peccare mortaliter audiendo in malo statu confessionem, modo habeat intentionem ex citandi contritionem, illamque excitet, antequam impendat absolutionem. Sive bero quia confessio solum est pars integralis Sacramenti Pœnitentia, cuius essentia consistat proinde in sola absolutione, ut volunt Scotifex; de quo in materia de Pœnitentia: sive quia tunc apponitur materia ab ipso pœnitente, qui cum pro tunc non debeat esse in statu gratiae, consecratus in eo esse non obligatur Sacerdos, qui itam materiam quasi admittit, ac velut passivè se habet, non administrans Sacramentum ejusve materiam; propter quod posset absolvere, et si præter intentionem audiret peccata alicujus subito se accusantis & absolutionem petentis: sive quia obligatio existendi in statu gratiae solum est pro tempore, quo perficitur Sacramentum, quod fit in absolutione. Ita Henriquez, Hugo, Diana, & Alii passim contra Arriaga d. 20. n. 12. Contra quem specialiter facit, quod cùm contendat malitiam mortalem ministerii in malo statu refundi debere in solam sanctitatem Sacramenti, consequens videatur, etiā ipsum contentem velut ministrantem partem proximam Sacramenti debere esse in statu gratiae, uti Sacerdotem audiensem: quod tam men est absurdum.

Sequitur III. mortaliter peccare Sacerdotem, qui extra statum gratiae dispensat Eucaristiam, et si ab alio consecrat. Ita communis Doctores contra Vazquez & Varios Recentiores contrarium opinantes, eò quod talis non conficiat Sacramentum, nec concurrat proximè tamquam minister litteris Christi ad justificationem, uti in aliis Sacramentis, sed solum per motum localem applicando activa passivis. Nihilominus tenendum est quod diximus: quia vere admini strat

strat Sacramentum, & quidem omnium dignissimum, estque ad hoc specialiter consecratus. Deinde sustinet personam Christi (cui proprium est nos pasce corpore & sanguine suo) in munere augustissimo. Idem supponit Rituale Pauliv. tit. cit. ubi cum de ministrantibus Sacramenta indignè dixisset eos, in aeternis mortis reatum incurre; infra scilicet manifestè indicat se etiam agere de administratione dispensatoriæ Eucharistie. De qua etiam agit postmodum titulus speciali, ubi in principio dicit: maiorem pre aliis in hujus Sacramenti administratione (loquitur aperte de dispensatione) exigi reverentiam, ut sanctè tractetur. De qua similiiter loquitur Nicolaus Papa v. Scis tantibus 15. q. 8. Idem est de Diacono in necessitate Eucharistiam ministrante: quia est eadem ratio: cum Diaconus (ut patet ex ejus officio descripto in Pontificali) ad hoc quoque sit ordinatus, ut Sacramentum Eucharistiae ex commissione Sacerdotis ministraret. Immo Coninck & alii passim existimant committi tot peccata mortalia, quot sunt homines quibus etiam sine interruptione distribuitur: eò quod singulæ distributiones sint diversæ actiones terminatae & completæ. Tametsi Henriquez, Tannerus quos citat & sequitur Diana 1. p. Tract. 7. resolut. 41. existimant esse solum unum peccatum.

Sequitur IV. non esse mortale peccatum in malo statu elevare hostiam sacram à terra, transferre de loco ad locum, aut cum eadem benedicere populum: non enim est administratio Sacramenti.

Sequitur V. non peccare mortaliter Episcopum extra statum gratiae benedicentem corporalia, consecrantem calices aut Ecclesiæ, aut etiam confidentem sacrum Christum. Benedicentem oleum pro infirmis: quia eti ad ista munia fit consecratus, non conficit tamen tunc vel administrat verum Sacramentum nomine Christi: quoniam in duabus postremis exemplis (de quibus Lugo d. 8. n. 156. & nonnulli alii sentiunt oppositum) conficiat materia remotam Sacramenti Confirmationis, & extremæ Unctionis: quam etiam conficit pinsens panem pro Eucharistia. Nec simile est, quod Lugo allegat, de consecratione Eucharistiae: illa enim est verè consecratio Sacramenti, & quidem augustissimi; quale est Eucharistia etiæ ante usum, seu ante quam applicetur. Immo ipse Lugo concedit applicationem seu distributionem Eucharistiae in malo statu non esse mortalem; adeoque debet esse mortalis saltus consecratio in malo statu facta. Quod autem non obstat, præfasas personas esse ad id munera consecratas, ex eo confirmatur, quod etiam Acolyti & ceteri Clerici minorum Ordinum sint consecrati ad munia ordinis correspondentis, v.g. ad serendū cereos; quos tam non est verofimile peccare mortaliter, si extra statum gratiae sua munia exequantur.

Herinck Sum. Theol. Pars IV.

Sequitur VI. idem ob eandem rationem dicendum esse cum Doctoribus communius de Subdiacono canente in malo statu Epistolam, aut Diacono canente Evangelium & ministrante Sacerdoti. Quamvis oppositum, de Diacono præsertim, multi existimunt; cum hic ex sacra ordinatione valde propinquè concurrat ad tremendum illud sacrificium, etiam tenendo pedem calicis, & cum Sacerdoti offerendo. Nihilominus irreverenter non videtur excedere latitudinem peccati venialis: quia isti verè non ministrant Sacramentum, Idque verum est, secluso scandalo & contemptu, etiamsi saepius fieret: quia nec multiplicatio venialium, nec voluntas plura venialia committendi facit mortale, nisi objecta coalescant: quod hic non sit; eti Nonnulli contradicunt. Quod autem interdum puniti divinitus legantur similes ministeria sua in malo statu obeuentes, non probat novum mortale in ministeriis commissum esse. Verum Deus justè punivit tunc mortale extraordinariæ peccatum præexistens, eti fortasse supplicium meritum non intulisset, nisi adjuncta temeritate accedendi ad altare in illo statu: quam insuper eti solum veniale, Deus poterat supplicio mortis corporalis punire.

Sequitur VII. idem esse dicendum de concionante extra statum gratiae, eti Nonnulli aliter sentiant. Si tamen peccatum sit publicum, exinde natum est sequi grave scandalum in populo, adeoque gravis culpa in ejusmodi concionatore. Quod etiam locum habet in aliis functiones sacras obuentibus cum scandalo. Quo secluso, latet saepè in illis in malo statu exercitis, præser-tim absque pio motu aut aliquâ detestatione peccatorum, veniale peccatum, grave vel leve, juxta gravitatem & sanctitatem ipsius functionis: quia res sacræ tractandas sunt sanctè & reverenter.

Dices: Gregorius IX. c. Quæstum, fin. De cohabit. Cleric. generaliter dicit de ministris Objectio Ecclesiæ, quemlibet pro mortali peccata ex quo ad seipsum esse suspensum. Et c. Quæstum, fin. De tempor. ordin. loquens de Sacerdotibus vel alio Clericis, dicit monendos, ut existentes in peccato mortali abstineant, & sub intermissione divini iudicij obtestando, ut in testimonium sue damnationis in suscepientiam Ordinibus non ministrarent. Unde sequi videtur, etiam Diaconum vel Subdiaconum in peccato mortali ministrantem peccare mortaliter.

Resps. non posse sine absurdo hos Canones intelligi, prout jacent, generaliter de omnibus Clericis: ne alioquin etiam Acolyti ministrando, Lectores legendendo, Ostia ostia aperiendo vel claudendo in malo statu, dicendi sint peccare mortaliter. Itaque prior Canon recte accipitur de Clericis Sacerdotibus, qui quidem quoad se ipsos sunt suspensi pro quolibet peccato mortali,

Idem est de
Subdiacono
aut Diacono
Sacerdoti
sub missa
solemni mi-
nistrante
in male
statu.

Item de
concionante
in male sta-
tu; secluso
scandalo.

57°
Gregorio
IX. c.
Quæstum.

148 Disp. III. De Ministro & Subjecto Sacram. nova Legis.

quantum ad officia Missæ, vel ministerium Sacramentorum, et si non debeant in officiis evitari.

58. In posteriore Canone per *alios Clericos* à Sacerdotibus distinctos possent intelligi Diaconi quoad functiones sacramentales, quæ eis ex delegatione competere possunt: vel tam illi, quam alii, quoad officia & ministeria, quibus annexatur susceptio Eucharistiae; prout ministri altaris solebant sumissa solemnis de manu sacrificantis communicare. Vel sane, si generalius loquatur Pontifex, ad summum dicit, eos peccare, non definiens, an mortaliter, dicens tamen eis cavendum ob timorem divini judicii, & monendos *ut in testimonium sua damnationis* abstineant, ne videlicet se ipsos coram Deo condemnent, non quidem de novo mortaliter peccando, sed profitendo sanctitatem, quam non habent, & tamen eos habere decet. Prout dicimus Religiosum malè viventem à sua yeste Religiosa condemnari, & prout Apostolus *ad Rom. 2.* dicit condemnare se ipsos, qui alios judicant, non quod necessario peccent alios judicando, sed quia ipsi eadem agunt, qua in aliis judicant seu condemnant. Ita Coninck & alii. Non recte tamen addit *Arriaga* disp. 20. num. 10 Pontificem sic loqui de publicis peccatoribus propter scandalum: nam aperte Pontifex etiam notoritatem facti secludit in canone posteriori citato, de quo tamen tractabat *Arriaga* supra.

QUÆSTIO VI.

An liceat Sacra menta ministrare indignis?

59. *Ministrans Sacra menta indignis peccat mortali per se loquendo.*
REsp. negativè, adeò ut minister per se loquendo peccet mortaliter administrando illa indignè accendentibus, quando eos sine gravi incommmodo potest repellere. Est doctrina certa, omnimque consensu firmata. Et colligitur ex Matth. 7. *Nolite dare sanctum canibus.* 1. *ad Cor. 4.* *Hic jam queritur inter dispensatores, ut fidelis quis inveniatur.* Ratio est: quia minister ex natura rei obligatur Sacra menta tractare reverenter, & administrare fideliter; cui utrique notabiliter contravenit, qui ea immundis & indignis confert. Accedit universale præceptum charitatis, quo prohibetur alterius peccato cooperari; quod facit minister conferendo Sacra mentum indignè suscipienti. Unde præter peccatum speciale contra reverentiam jure divino naturali debitam Sacra mentum, videtur committere peccatum mortale contra charitatem proximi, sive peccatum generale scandali; ut colligitur ex doctrina tradita de Scandalo parte 2. *Tract. 2. disp. 7. q. 9.* §. 2.

Advertendum autem qualitatem notitia de dignitate seu dispositione suscipientis relinqui sere judicio prudentis ministri, attento quod non requiratur æquè exacta in omnibus Sacramentis notitia: in absolutione sacramentali requiritur exactior dispositionis notitia, cum ibi Sacerdos sit judex. Similiter in Sacramento Ordinis: quod non dirigitur ad bonum privatum sed commune. In Baptismo etiam adulorum de fide ceterisque dispositionibus est inquietum. In aliis autem præsumitur quis bonus, nisi constet contrarium.

Hinc est certa doctrina, illicite præberi Sacra mentum peccatori publico, sive publice petat publicè, sive privatim: & sive sit publicus per sententiam judicis, sive notoritate facti. Nam publicus peccator & publicè fama est canis; de quo profinde intelligitur illud Matth. 7. *Nolite dare sanctum canibus.* Idemque tradunt Patres in specie loquentes de Eucharistia; ut Chrysostomus Hom. 83. in Matth. Cyprianus, Augustinus & alii; & Rituale Romanum Tit. de Sacramento Eucharistie, ubi dicitur: *Arcendi autem sunt publicè indigni; quales sunt excommunicati, interdicti, manifestè infames; ut meretrices, concubinarii, sceneratores, magi, sorilegi, blasphemari, & alii ejus generis publici peccatores: nisi de eorum pœnitentia & emendatione constet, & publico scandalo prius satisfecerint.*

Unde patet publicæ meretrici, quam non constat deseruisse statum paupertatum, seu de cujus conversione publicè non constat, non posse Eucharistiam in publicum ministrari, quantumvis in foro sacramentali foret absoluta: tum quia talis ad hujusmodi administracionem non habet jus, tum quia ei foret scandalosum. Excepit articulum mortis, in quo, si privatim fieri non potuit administratio, necessitas extrema videtur prevalere scandalo, præsentim mox auferre publicatione resipiscientia. Quando vero Sacra mentum privatim petitur, sufficit præsentes habere notitiam emendationis; immo interdum potest sufficere confessio cum absolutione: quia hæc ratione potest tolli scandalum. Quod neque subsequetur postea ex divulgatione, si patriter divulgaretur emendatio. Quod si denique ex sola pœnitentis confessione Sacerdos noverit peccatum esse publicum, constat ex obligatione sigilli sacramentalis peccatorem etiam publicè potentem non posse expelli.

Si autem queratur, quæ multis peccatum debeat esse notum, ut censeatur notorium evidentiâ facti? Resp. non posse id certâ regulâ definiri, sed prudenti iudicio determinandam esse delicti publicitatem, attentis circumstantiis loci & personarum. Quare illud omnino dicendum videt-

Quast. VI. Arliceat Sacra menta ministrare indignis. 149

videtur ita notorium, quod celebri loco sit, & in iis circumstantiis, quibus ad communem notitiam facile possit pervenire. Per accidens autem est, quod adstantes fortasse ignorent publicitatem delicti, sive statutum peccati: quia eisdem peccato respectu horum ius ad famam vere amisit; quam etiam paulo post moraliter loquendo perpendam non debet Sacerdos Sacramenti administratione servare.

64. Extendunt autem *Suarez, Rodriguez,* & alii passim etiam ad casum, quo de peccatore est publica eaque vehemens seu violenta suspicio, quae scilicet probabilitate deponi non potest, sive quae nullam in contrarium habet seu admittit probationem: nam & haec generat moralem certitudinem. Deinde ex admissione ejusmodi natum est oriri scandalum; cui proinde ut occurritur, et si non per modum poena, posset negari Sacramentum, quo ulque modo debito se purgari.

65. Quod si peccator sit occultus, tamen ministro constet ejus indignitas, ex notitia non confessionali (secus est juxta plurimos Doctores, si constet tantum ex notitia confessionali, et si Sacramentum petatur etiam privatim) debet repellere, si petat privatim, aut coram illis tantum, qui peccatum illius norunt. Si autem petat publicè, ita ut sine notabili infamia nequeat repellere, potest, immo debet ei Sacramentum praeberi. Ita de Eucharistiae Sacramento expresse tradit *Rituale Romanum tit. de Sacramento Eucharistiae*, & communissime Theologi. Idem colligitur ex perpetuo usu Ecclesie: immo ex facto ipsius Christi, qui Iudam à communione Corporis & Sanguinis non repulit. Ex quo indubitate esse debet, dari receptum, sive juris naturæ, ut Varii putant, sive positivum ipsius Christi, ut putat *Coninck q. 80. a. 6.* de non repellendo publicè occulto peccatore. Ratio est: quia tunc ob urgenter causam scilicet non infamandi proximum, censetur minister se habere permisive ad peccatum proximi, consistens in suscepione, qua secundum se est sancta, & solum mala ex voluntate suscipientis. Plura insuper, eaque gravia incommoda plerumque sequentur: nam vere innocentes sepe infamarentur ex aperio vel occulto odio aut imprudentia ministrorum: sepe etiam cum timore acciderent, timendo injustam infamationem: adstantes etiam perturbarentur: ministris denique gravissimum vel potius importunabile incumberet onus probandi alium recte esse repulsum. Non est itaque obligatio impediendi peccatum occulti peccatoris indignè fumentis & Sacramenti irreverentiam, adeoque manet obligatio juris naturalis non laendendi famam proximi, quem à Sacramento publicè repellendo minister ex se & positivè infamaret.

Herinck Sum. Thol. Pars IV.

Nec obstat I. quod potius consulens videtur honori Christi & Sacramenti, quam tamè occulti peccatoris, qui non videretur indignè accedere, quantumvis ad Sacramentum jus non habeat in tali statu constitutus. Nam hoc quidem sensu debet Minister præserte Christum sive Sacramentum, quod ipsemet non possit irreverenter se gerere erga Sacramentum, ut famam proximi lerret, sed potius servare debeat in se reverentiam Sacramenti, quam famam proximi. Non tamen ita, ut possit positive alteri famam auferre, ad hoc ut ab altero etiam servetur honor debitum Sacramento, quando in eo solum consistit honoris laesio, quod alter peccet v. g. indignè communicando; sed potius debet hujusmodi irreverentia permitti: cum ut peccatum proximi impediatur, non licet cum infamare; neque minus malum facere, ut gravius alterius eviteretur. Quare nec licitum est occultum proximi peccatum detegere ad impedendum ejusdem perjurium; neque sigillum sacramentale, ut viteretur injuria Dei alioquin graviter offendendi.

66. Non obstat II. quod publicè potenti licet negare Eucharistiam, quæ privatum scriptur ad hoc peti; ut postea conculcetur. Nam in primis id non sat constat, & negatur à *Poncio d. 4. n. 77.* Et quamvis admittatur, disparitas est, quod locum ibi habeat laesio honoris seu contemptus Sacramenti in se, praescindendo quodammodo à peccato alterius; ut etiam si exponatur irridendum Ethnici vel Hæretici, projiciatur in lutum &c. adeoque denegare Sacramentum cum detectione injuriosi conatus, est defendere innocentem, & ab eo injuriam propulsare; quod licitum est, etiam infamando eum qui se ad invadendum parat.

67. Non obstat III. quod ensem depositum nequeam reddere repetenti illum, ut se vel alium occidat, et si deberet iniquus animus ejus detegi. Nam dissimulatio (quod verum non est, quando non possum ensem petitum negare sine gravissimo in commodo proprio) disparitas est, quod indignè suscipiens Sacramentum sibi non ceat in eo quod sua potestati subest; quod que malum illud sit ei omnino voluntarium, evitabile & reparabile, jamque in animo completum, cui à ministro solum addi- tū action exterior secundum se honesta. Qui vero repetit ensem ut alteri noceat, i. facit animo inferendi ei malum involuntarium, praesertim irreparabile, & à me impeditibile: adeoque debet alter à me defendi, non obstante infamia nocituri, oriundā ex detectione pravi conatus. Idem ferè est de eo, qui sibi vult nocere vitam eripiendo, quæ nullo modo subest ejus dominio. Adde his casibus ad summum detegi occultam voluntatem occidendi; quæ equidem dando gladium depositum non

N 3. occult-

150 Disp. III. De Ministro & Subjecto Sacram. nova Legis.

occultabitur, sed occisione dein secutâ maximè fiet manifesta, & aliundè etiam ipsi occidenti gravia damna evenient.

69.
An posset
in igne
communi-
cari no
hostia non
consecrata.

Non obstat IV. quod Sacerdos videatur aliter posse consulere, tum famæ peccatoris occulti, tum irreverentiae Sacramenti, præbendo videlicet hostiam non consecratam publicè accedenti, ne sacrilegè recipiat consecratam; saltem quando adest conventio Sacerdotis communicaturi super hac re. Non enim nonnulli admittant id fieri posse, communis tamen sententia negat esse licitum: esset enim fictio ista valde periculosa & execranda, quia præberetur hostia non consecrata, moraliter & quando ab ipso sumente vel ab adstantibus adoranda. Sicut si quis populo publicè in processione aut alias exhiberet adorandam hostiam non consecratam, aut venerandas reliquias aliquius damnati tamquam certi alicuius Sancti. Unde esset periculum morale idolatriæ quasi exterioris, & superstitione quedam falsi cultus. Itaque falsa sunt abicienda remedia, quæ veris sum periculis graviora, ut respondet Innocentius III. c. De homine de Celebrat. missar. interrogatus de casu, et si non per omnia simili, quo Sacerdos peccati conscius non valens ob necessitatem omittere sacram (quando debuisset saltem conteri) non consecrabat, sed de cetero, ut populo satisfaceret, missar. se celebrare fingebat. Quare nec ipse Christus hac simulatione circa Judam sacrilegè communicatum usus est, nobis præbens exemplum, quid in casu simili agere debeamus.

70.
Non potest
Sacramen-
tum ad
purgationem
criminis.

Potes, an liceat Eucharistiane dare vel sumere ad purgandam suspicionem criminis? Resp. negativè cum D. Thoma & Theologis communiter, si fiat eâ intentione, ut si lumens sit criminis obnoxius, Deus præter naturæ ordinem edat manifestæ uitiosæ signum; si autem sumenti nihil mali accidat, habeatur declaratus innocens. Hoc namque esset tentare Deum: cum Eucharistia nec ex natura rei nec ex divina promissione sit medium convenientis ad manifestationem occulti delicti. Unde etiam alii non absimiles purgationis modi per ferrum candens aut aquam serventem sunt à Pontificibus reprobati c. Consilium 2. q. 5. & alibi sèpè.

71.
Respondetur
ad decretū
Contilli
VVormati-
ensis, quod
talem pur-
gationem
videtur
indicere.

Nec obstat Concilium Wormatiense (& refertur c. Sæpè contingit, & c. Si Episcopo 2. q. 5.) quod suspectis de crimine indicit celebrationem vel sumptionem Eucharistiae ad purgationem: nam in primis Concilium istud non fuit generale, neque ab Ecclesiâ approbatum: immo si (quod Plures existimant) agat de purgatione superius exposita, est per Pontifices reprobatum, dum similes purgationes condemnant, tamquam superstitiones. Nihilominus cum Joanne majore rectius dicitur Concilium loqui de purgatione per Sacramentum, quæ siebat per modum juramenti, ut sumptione illius tam-

quam juramento execratorio veritas eliceretur: sicut passim suspectis de crimine offenditur juramentum. Neque illud juxta omnes est ex natura rei illicitum: quamquam modus ille purgationis sit contraria Eccl. siæ constitutio abrogatus, immo juxta varios Doctores judicibus prohibitus adeo que non faciliter ab eis practicandus. Quamquam justa de causa non videatur illicitum assumere illum saltem ex libera & ius voluntate, exemplo Gregorii VII. in testi- mone innocentiae fumentis Eucharistiam coram Henrico IV. idem facere detrectante, ut refert Baronius ad annum Christi 1077.

Quæ de Sacramento non ministrando peccatori publico, non siegando peccatori occulto publicè petenti, dicta sunt, eti in specie plerumque proponi soleant de Sacramento Eucharistiae, tamen cum proportione locum habent etiam in aliis Sacramentis, Baptismo scilicet, Confirmatione & Unctione extrema. In Sacramento autem Penitentiae locum non habet publica petitio seu repulsa; sed in foro illius secreto Sacerdos veluti iudex obligatur sine delectu alio, quos ex allegatis & probatis repererit indispositos non admittere, quos repererit dispolitos non repellere.

De Sacramento Ordinis habet recepta satis doctrina repellendum esse indignum, sive in publico petat, sive in occulto, sic ut Ordinario etiam ex scientia secreta sit hac in parte procedendum, v. g. irregulari occulto neganda Ordinatio. Ratio est: quia Sacramentum Ordinis non est pro omnibus, quasi quisque ad illud jus prætendere valeat, uti ad Eucharistiam, sed electus ordinandorum est penes rectores Ecclesiæ qui debent huic propicere (prout sui Ecclesiæ utile aut necessarium viderint) de officiis & ministris idoneis, adeoque ex officio tenentur de qualitate ordinandorum inquirere. Quare offerentes se ad Ordines subiiciunt inquisitioni seu examini Ecclesiæ de eorum qualitate & idoneitate; sicut presentantes se se ad officia Reipublicæ. Unde inquisitionem de natalibus, moribus &c. etiam publicè in Ecclesiis, proposito Ordinandi nomine faciendam, præscribit Trid. sess. 23. c. 5. de Reform. & rursum c. 7. statuit examen efficiens super instante jam ordinatione faciendum à personis per Episcopum designatis, ultra Archidiaconum, cui de jure competit scrutinium seu examen. Hac tamen videntur intelligenda de indignitate, quia quis reddatur inidoneus seu indignus ad ipsum statum. Loquendo tamen de sola indignitate ad ipsum Ordinis Sacramentum quia tale, proveniente ex hoc præcisè, quod accedens sit occulte in malo statu, mihi non ita constat, quod idcirco persona aliquo omnino idonea possit cum publica infamia repellere. Similiter si is qui publicè Ordines petit,

petit, ad illos jus prætendere possit ratione tituli, v. g. beneficii vel dignitatis obtentæ, exigitur Lugo d. 8. sect. 12. n. 194. & alii tam non posse repellere arg. c. Ex tenore de tempor. ordinat. ubi Glo. idem indicat.

Ad Sacramentum Matrimonii quod attinet, constat ipsos contrahentes, qui sunt ministri Sacramenti matrimonii posse contrahere, sic ut publicè non possit repellere compars ob peccatum occultum. Immo juxta Doctores passim id fieri nequit, et si peccatum sit publicum. Quod probat Lugo ssp. sect. 14. n. 226. ex eo, quod nullus iniciat servum personis Catholicis, quasi non possint lícere contrahere cum existente in malo statu. Deinde quod nullus Theologus obliget virginem ad negandum matrimonii confusum sponso, quamdiu est in statu peccati; sed potius ex usu omnium fidelium constet obligationem se disponendi relinqui privatæ cujuslibet contrahentium conscientia. Immo Pontifex interdum dispensat ut Catholicus contrahat cum Hæretica. Idemque in variis antiquis Conciliis concessum fuit, quando Hæreticus promitteret conversionem: istis autem casibus supponebatur ille contracturus matrimonium in malo statu.

His equidem non obstantibus dubitare nequo, quin saltem lege charitatis teneatur quis comparem admonere quantum commode potest, si speretur fructus, ut se dignè disponat. Immo hoc ipsum omnino exigit reverentia Sacramenti; cuius sanctitas exigit, ut non ministretur indigno, à quocumque ministretur. Prout etiam patet in Baptismo, quem in necessitate etiam femina, et si non ex officio speciali lícere ministrat, non tamen indigno. Quare si non adit specialis causa contrahendi cum tali, & ministrandi eidem Sacramentum matrimonii; non video, qualiter id faciens possit excusari à peccato mortali. Neque plus intendit *Prepositus q. 7. de Impedimentis matrimonii dub. 2. 4.* addens causam conditionem, si subsit justa causa; seu, si interfit contrahere cum tali. Quam limitationem fortè etiam alii non negant.

Nihilominus ordinariè contrahenti interest contrahere determinatè cum tali persona, sic ut ob causam justæ utilitatis aut necessitatis plerumque excusat à peccato ministrandi Sacramentum matrimonii indigno. Eaque causâ subsistente id verum est, et si alter sit excommunicatus toleratus. Nam post *Concilium Constantiense* censura specialiter non obstat, quod minus possit innocens tali communicare, etiam in sacris. Cooperatio autem ad peccatum alterius in malo statu Sacramentum suscipiens est communis quoad alios peccatores non excommunicatos; ob utilitatem enim contritus cum tali celebrandi censetur se habere permisive ad indignam alterius suscep-

nem, quam posset alter vitare, si vellet.

Ex quibus à fortiori pater, posse tunc parochum hujusmodi matrimonio assistere, sicut unus contrahentium potest alteri in malo statu existenti ministrare: quāvis similitudine charitatis deberet contrahentes prius à statu peccati avertire, si commode possit. Estque de parocho adhuc minor difficultas; eo quod non sit minister Sacramenti matrimonii, sed tantum assistens inter notarii seu testis publici ipsi contractui quā tali: publicus autem notarius vel judex contractu alioquin legitimo auctoritatem sui muneri non denegat, et si partes contractum ineundo ex sua malitia peccent.

Si tamen subesset in contrahere voluntibus aliquod impedimentum ipsius contractualis, distinctum videlicet ab indignitate consistente in hoc, quod contracturi sunt in malo statu, deberet parochus juxta receptam Doctorum sententiam non assistere, sed potius impedimentum Episcopo manifestare, si moniti nolint desistere; quantumvis foret occultum & infamiam adferens. De quo in Tractatu de Matrimonio disseri solet.

Q U A E S T I O VII.

De Ceremoniis in Ministerio Sacramentorum servandis reliquisque Sacramentalibus.

NOMINE Ceremonia intelligitur actus externus Religionis, qui non aliund est bonus & laudabilis, nisi quia fit ad colendum Deum, ut explicat Bellarm. I. 2. de Sarram. c. 29. sive circumstantia exterior religiosa ad Deum decenter colendum instituta. Hujusmodi Ceremonias quā plurimas Deus ipse instituit in veteri Lege, quæ quod hanc partem ceremonialis dicta est: Quādam etiam instituit ipse Christus in nova Lege, videlicet septem Sacraenta, & Sacrificium Eucharisticum. Varias denique instituerunt Apostoli eorumque successores, sive Ecclesia; quæ dicuntur, Ecclesiasticæ. Quarum nonnullæ versintur circa Sacrificium & Sacraenta, ut scilicet nonnullæ circa alia. Nam circa personas versantur exorcismi, insufflationes, aspergimento: circa loca, v. g. consecratio templi: circa tempus, dies festi, vigiliae &c. circa res ipsas, benedictio aquæ, cinerum, vestium, olei, palmarum &c. Inter ceremonias quoque quædam specialiter appellantur Sacramentalia; non quod particulariter pertineant ad ministerium Sacramentorum, sed quia Sacraenta imitantur in hoc, quod delectant venialia; et si juxta veram hodieque receptam sententiam non nisi ex opere

77.
A fortiori
huius est
in simili
causa Paro-
cho assistere.

78.
Quid no-
mine Cere-
monia intel-
ligatur.

operantis, & mediante pio motu peccatis contrario. Recensentur autem aqua benedicta, confessio generalis sub missa vel ho-
ris, benedictio Episcopi vel Abbatis consecrati, tunctio pectoris, oratio Dominica, Eleemosyna &c. quae tamen non omnes sunt propriæ Ceremoniæ.

79.

Contra ceremonias Ecclesiasticas insur-
gunt Hæretici recentiores variis etiam men-
daciis impertinentibus (quæ refert Bellarm.
sup. c. 30.) doctrinali & usum Catholicorum traducentes.

Ceremonias
licet ab
Ecclesia ad-
hiberi est
clarum lu-
mine ut us-
ta.

Multas
Deus insti-
tuit in lege
veteri.

Ipse Chri-
stus in suis
usus.

Nee Eccle-
sie carum
usum aut
instituio-
nem inhibi-
buit.

80.
Qua train-
de à princi-
piis præ-
scriptis:

Contra cu-
jus univer-
salem usum
disputare in-
ciendum sit
disputare, in-
sistentes ut
recte Aug. ep. 118. c. 5. Immo ipse
Apostolus 1. ad Cor. 11. ordinatis nonnullis

Qui earum
originem re-
fert ad ipsos
Apostolos.

Verum naturali lumine clarum est, licet & convenienter in ipso externo cultu Dei aliquas Ceremonias ab Ecclesia adhiberi, ut decentius fiat. Immo nonnullas dictat ipsa natura, v.g. inter orandum flectere genua, tundere pectus, oculos & manus levare in cælum: quæ proinde etiam sunt communes gentilibus & quibuscumque Sectis. Deinde institutionem vel usum Ceremoniarum ex natura rei non esse malum vel superstitionem, est manifestum ex veteri Lege, praesertim ex libro Levitico, ubi Deus ipse plurimas Ceremonias ordinavit in sacrificiis & aliis actionibus ad divinum cultum spectantibus adhibendas.

Præterea Christus ipse (ut riteam, quod legem ceremonialem servaverit) saepè legitur Ceremonias adhibuisse, v.g. elevando oculos, agendo gratias, accipiendo in manibus panem, benedicendo, Luca 9. & 22. Orando genibus flexis, aut in terram procedendo, Matth. 26. & Ince. 22. Elevatis manibus Apostolis benedicendo, Luca 24. Ceremoniae proinde ex natura rei sunt licitæ, immo congruentes sacris & religiosis ministeriis, quantum est ex natura rei: nec alicubi Deus inhibuit Ecclesie, quod minus illas institueret vel usurparet: nullo igitur ex capite sunt improbandæ, sed potius approbandæ.

Quo circa jam inde ab initio nascentis Ecclesiæ universalis & perpetuus usus ob-
tinuit, ut in sacrificio, Sacramentorum ad-
ministratione, & aliis religionis exercitiis diversæ Ceremoniae ex Ecclesiæ præscripto adhiberentur: quarum antiquitatem ex vetustissimorum Patrum scriptis manifeste deducere facillimum est. Videri potest Suarez d. 15. sect. 3. concl. 2. & Bellarm. l. 1. de Bapt. c. 25. & seqq. agens in particulari de Ceremoniis Baptismi. Contra illud autem quod tota per orbem frequentat Ecclesia, & ab antiquo frequentavit, hoc quin ita fa-
cilius disputare in-
ciendum sit dis-
putare, in-
sistentes ut recte Aug. ep. 118. c. 5. Immo ipse Apostolus 1. ad Cor. 11. ordinatis nonnullis circa usum Eucharistie, subdit: Cetera cum venero disponam. Nimurum (ut recte Aug. sup. c. 6.) non præcepit Christus, quo deinceps ordine sumeretur, ut Apostolis, per quos Ecclesiæ dispositurus erat, servaret hunc locum. Qui deinde ex his Apostoli verbis, Cetera autem cum

venero, ordinabo, colligit. Unde intelligi datu, quia multum erat, ut in Epistola totum illum agendi ordinem insinuaret, quem universa per orbem servat Ecclesia, ab ipso ordinatum esse quod nullum diversitate variatur.

Ex quibus etiam & veterum Concilio-
rum, ut de aliis, sic & de his rebus, Cano-
nibus seu Decretis evidens est, esse penes Ecclesiæ hujusmodi ceremonias instituen-
di potestatem. Quæ nimurum potestas suffi-
cienter includitur in potestate generali Ca-
pitulorum Ecclesiæ concessâ ad eam gubernan-
tam per regulas & ordinationes live etiam
mandata, quæ recto regimini & bono Ec-
clesiæ necessaria aut utilia pro tempore vi-
derentur.

Hinc similiter evidens est esse penes Ec-
clesiam potestatem præcipiendi ceremonias
in ministerio Sacramentorum adhibendas
sub vinculo peccati; prout penes illam esse
potestatem ferendi alias leges in conscientia
obligantes, patet ex dictis in Tract. de Legi-
bus d. 3. q. 2. & 12. Unde Ibid. sess. 7. can. 13.
de Sacram. in gen. merito definit: Si quis dixerit, receptos & approbatos Ecclesiæ Catholice ritus,
in solenni Sacramentorum administratione adhibi-
ri consuetos, aut contemni, aut sine peccato à ministris
pro libito omitti, aut in novos alios per quicunque
Ecclesiæ Pastorem mutari posse & anathema sit.

Argumenta Hæreticorum, signanter Calvini, omnia planè frivola, soluta pos-
sunt videri apud Bellarmino sup. c. 32. So-
lum adverte, quod cum contra ritus Ecclæ-
siæ Catholice in solenni administratione
Baptismi, etiam ab antiquo adhiberi solitos,
speciatim & unicè arguant, quod ritus isti
non sint in divinis litteris, sive precepto,
sive exemplo, commendati, (quod planè
imperit in illis utilitatem, & in Ecclesia instituendi
potestatem) suo ipso gladio se jugulent:
nam ipse Calvinus in Libello de formula Sa-
cramentorum ministrandorum præsumit præ-
scribere, ut infans ad Ecclesiam deferatur
die Dominicæ, vel quando est concio; ut Baptismus detur coram populo, ut
deferentes interrogentur, an spondeant se
infantem cum adoleverit in fide & moribus
instructuros; ut inponatur nomen baptizandi;
ut forma pronuntietur lingua pa-
triæ; ut Symbolum, Oratio dominica, &
aliaz præces recitentur. Lutherani addunt
abrenuntiationem satanae & pomparum
ejus; immo Lutheri in suo Catechismo vo-
luit etiam formari figuram crucis in fronte & pectore baptizandi. Ita refert Bellarm.
lib. 1. de Bapt. c. 24. Cum quo merito ope-
rem, testimonii vel exemplis & vinarum
litterarum demonstrari à Sectariis, quod
aliquid horum in ministerio Baptismi sit
adhibendum. Desinat igitur hoc præ-
textu redarguere ritus ab Ecclesia Dei ap-
probatos.

Utilitas

Utilitas porrò Ceremoniarum Ecclesiasticarum est multiplex. Nam primò deserunt ad maiorem Sacramentorum solemnitatem ac splendorem, adeoque reverentiam conciliadam suā majestate: ne si nuda mysteria absque ullo ornatu proponerentur & frequentarentur, instar rei vilis contemnerentur, à vulgaribus præsertim. Deinde ad nutriendam internam devotionem; quæ non parum inde accendit, quod divina mysteria cum exterioribus ritibus graviter & reverenter celebrentur. Maximè autem id apparet in Sacramento Altaris: si enim illud per nuda verba mystica conficeretur, accepto pane & poculo vini, moxque sumeretur, omisso omni apparatu vestium, altarium, vasorum, ceremoniarumque ipsius missæ, nulla quasi esset in plebe devotio aut reverentia: ita ut ipsa solemnitas & majestas, quæ Ecclesia officia præsertim missæ peragit, animum non præoccupatum satis convincat de horum rituum utilitate rectaque institutione. E contraria quoque indecora sacerdotis acceleratione, cum rituum partim omissione, partim præcipiti nec gravi adhibitione, scandalum ac Mysterii vilipendionem generat. Tertio horum rituum significatio juvat intelligentiam ipsorum mysteriorum; adeo ut ex illis interdum validè ipsa fidei mysteria comprobentur: prout ex parvulorum exorcismo & exsufflatione in faciem illorum in Baptismo S. Augustinus putat se aperiisse probasse latens in iis peccatum originale I. 1. De pecc. mer. & remiss. 34. & I. 6. contra Iul. c. 5. Quartò juvant memoriam præteriorum; ut patet ex annua celebrazione & repræsentatione passionis, ceterorumque fidei Christianæ mysteriorum.

Quinto juvant ad discernendum Catholicos ab Hæreticis, qui ritus hujusmodi abhorrent, v. g. signum crucis, usum aquæ benedictæ &c. Quo ipso monstrant se non esse sectatores veterum Christianorum. De quibus Tertullianus I. de Corona militis c. 30. ait: *Ad omnem progressum atque promotum, ad omnem aditum & exitum, ad vestitum & calceatum, ad lavacra, ad mensas, ad lumina, ad tubilia, ad sedilia, quemcumque nos conversatio exercet, frontem crucis signaculo trahimus.* Et Cyrilus Ioseph. Catech. 13. in fine: *Nos pudeat nos Crucifixum conficeri, sed in fronte confidenter signaculum crucis digitis imprimatur: & in aliis omnibus auxiliarum, in panibus comedendis, in poculis bibendis, in egressu & ingressu, ante somnum, recumbendo & surgerendo, eundo & quiescendo.* Ab his autem quam procul absint nostri Sectarii, satis patet. Idem est de ornato templorum & altarium, de usu sacrarum vestium in ministeriis, & similibus multis: quæ semper probavit & usurpavit antiquitas.

Sextò plerique Ceremoniæ per modum impetrationis conferunt suo tempore gratias prævenientes seu pios motus, quibus

homo disponatur ad peccatorum remissione & virtutum exercitium. Patet ex orationibus Ecclesiæ, per quas similes Ceronaliae aut Sacramentalia consecrantur, vel suscipientibus applicantur: illæ enim orationes sunt indubie apud Deum efficacissimæ; cum sint ab Ecclesia instituta, & nomine ejusdem Deo offerantur.

Dixi per modum impetrationis: quia nullum subest fundamentum dicendi, praedicationis effectus causari a Sacramentalibus ex opere operato; cum sint instituta ab Ecclesia, quæ sicut non potest Sacraenta instituere, sic nec signis sacramentalibus effectum divinitus causandum annexare; maximè cum experiamur praedictos effectus non semper esse infallibilis. Nec aliter quoque, quam per modum impetrationis ratione precum Ecclesiæ, quædam Ceremoniæ seu Sacramentalia operantur beneficia corporalia v. g. sanitatem aut similia. Denique simili modo habet aqua benedicta virtutem fugandi & compescendi dæmones. Idemque est de exorcismis; quibus quoque hanc virtutem competere patet ex praxi Ecclesiæ ac experientia, & Celestino Papæ ep. I. ad Episcopos Galliæ. c. 9. & Carthaginensi IV. cap. 7. videlicet tum quantum continent signum crucis, invocationem nominis Jesu & Verbi incarnati, combinationem divinæ vindictæ, & similia dæmoni odiosa: tum ratione precum Ecclesiæ, quæ apud Deum plurimum valent: tum ratione potestatis, quam Christus specialiter dedit Ecclesiæ super omnem virtutem iniuncti, ut patet Marci. 16. & Luca 10. Quamvis & hic effectus frequens quidem, non tamen infallibilis sit, dæmone interdum ob causas Deo notas, ex divina permissione justissimâ, sortitus & diutius resistente.

Nec volunt amplius auctoritates virtutem aquæ benedictæ, aliorumque sacramentalium extollentes; signanter Alexander I. (qui sedit sextus à S. Petro) ep. 1. dicens: *Aquam sale conspersam populis benedicimus, ut ea cuncti aspersi sanctificantur ac purificentur..... Nam si cinctis vitule aspersis sanguine populum sanctificabat atque mundabat: multo magis aqua sale aspersa divinisque precibus sacrata, populum sanctificat atque mundat. Et si sale asperso per Elium prophetam sterilas aqua sanata est: quantu[m] magis divinis precibus sacratiss, sterilatatem rerum auferit humanarum, & coquinaros sanctificat atque mundat & expurgat, & cetera bona multiplicat, & infidles diaboli avertit &c? Quæ verba etiam mirè retundunt Errorum nostrorum Sectariorum.*

Proinde minus probanda est doctrina quorundam Theologorum existimantium quidam quod Sacramentalia causet remissionem insuper tri- peccatorum venialium ex opere operato. bunt Ex- orejmis & Item illorum, qui similem virtutem adscri- Sacramen- bunt aquæ benedictæ, signo crucis & exor- talibus phy- cismissimis sciam jno.

87.
Non tam
ex opere
operato.

Similis eff
vis Exorc
ejorum
contra da
mones.

88.
Non plus
intendunt
Auditoria
tes agentes
de Aqua be
neditæ &c.

89.
Quidam
infuper tri-
bunt Ex-
orejmis &
Sacramen-
talibus phy-
cismissimis sciam jno.

sum esse
tuum ope-
rationem,

cismis Ecclesiae quoad sanitatem corporis vel contra dæmones. Quod sic approbat Bassus in supplemento V. Sacramentalia n. 2. ut cùm hac virtus instrumentalis, etiam physica, non repugnet, prudenter judicandum sit, eam de facto subesse; eò quòd oratio Ecclesiae in significazione propriâ sit intelligenda, quando nullum sequitur absurdum. Ut proinde sicut Apostoli per gratiam miraculorum physicè tamquam instrumenta dæmones expellébant & curationes causabant; ita & nunc hæc operetur Ecclesia ejusque ministri per exorcismos & aquam benedictam. Verum hæc physica virtus multò minus probanda est, sive quia impossibilis, sive quia saltem intellectu difficilis, & in præsenti non necessaria, etiam gratis admisâ efficaciâ Sacramentalium ex opere operato, quæ propriè satis salvaretur per efficaciam moralem.

90. Ex dictis nihilominus patet, Sacramentalia ratione sua utilitatis & efficaciæ esse magni facienda. Specialiter si quidem per eorum usum, v. g. aquæ benedictæ, applicantur orationes Ecclesiae, factæ v. g. in benedictione aquæ: quæ proinde meritò tum in privatis ædibus, tum in Ecclesiis asservantur, & jam olim in templorum vestibulis collocabatur, teste S. Sijnelio ep. 121. Similiter orans in templo sibi applicat orationes Ecclesiae fusas in consecratione, ideoque ibi facilius exauditur. Quod similiter locum habuit in templo veteris Legis; ut patet 3. Reg. 8. &c. 1. Paralip. 6. & alibi.

Q U A E S T I O V I I I .

An & qualis intentio requiratur in suscipiente Sacramentum?

91.
Solus homo
viator est
capax Sa-
cramentis.

In par-
vulus nullus
requiritur
intentio.

92.
In adulto
requiritur
absentia

SUPPONO velut indubitatum quod omnes, solos viatores esse capaces Sacramentorum; utpote ordinatorum ad salutem homini viatoris, in quo etiam solo potest justitia incipere, vel coepta augeri, vel amissa reparari; quod est proprius Sacramentorum effectus. Posset quidem physicè loquendo non viator sumere Eucharistiam: at non sacramentaliter; quo modo etiam bestia posset materialiter Eucharistiam manducare.

DICO I. Certum est, nullam in parvulis requiri intentionem, ut validè, immo cum fructu suscipiant Sacraenta, quorum sunt capaces: nam constat illos in Ecclesia baptizari, & tamen sunt incapaces formandæ intentionis. Isdem similiter cum fructu conferrentur Sacraenta Confirmationis, Eucharistiae, & verosimilius Ordinis.

DICO II. Certum est adulturn, qui interius animo reluctatur, estque omnino invitus, invalidè suscipere Sacramentum; uti & illum qui in somno vel amentiâ suscipit

Sacramentum, non retractata priori voluntate de Sacramento numquam suscipiendo. Ita expressè determinat Innocentius III. c. Majores de Baptismo. Ratiō petitur à voluntate Christi, qui poterat quidem absolutè Sacraenta instituere, ut etiam tunc essent valida; tamen sic non instituisse, colligitur ex sensu Doctorum & Ecclesiae. Idque congruebat: cùm non deceat Christianos sacris iniciari animo repugnantes. Unde Glossa in c. Majores cit. improbabiliter docet, sufficiere externam Sacramenti petitionem, eti petens interius dissentiat. Nisi forte veluntum, quòd sufficiat ut in foro externo præsumatur talis v. g. baptizatus; cùm de internis non judicet Ecclesia.

Dixi, qui est omnino invitus; nam metu coactus validè suscipit Sacramentum (excepto saltem matrimonio) idque sive metus proveniat ab intrinseco, sive etiam ab extrinsecō inservatur; et si enim metu coactus fit secundum quidem voluntarius, est tamen similes pliciter & absolutè voluntarius. Unde hoc certum est ex usu & doctrina Ecclesiae c. Majores cit. & Toletano IV. c. 55.

DICO III. Ut adultus validè suscipiat Sacramentum, non sufficit quòd non repugnet, seu quòd habeat se merè negativè, sed debet in illius susceptionem saltem habitu littere consentire. Ita communiter Theologi contra Caecitanum.

Probatur ex Concilio Carthaginensi III. c. 34. & resertur can. Egrotantes dis. 4. Araucano. can. 12. docentibus moribundis sacerdos destituto, esse baptizandos, si id antea pertinerint: quibus aperte significant & supponunt, absque voluntate illa præterit Baptismum non valere; cùm cā solum conditione posítum illum permittant. Deinde in Rituali Romano Pauli V. Tit. de Baptism. adulatorum prohibetur baptizari is, qui ante amentiam voluntatem Baptismi numquam ostendit. Nam postquam dictum fuerat: Amentes & furiosi non baptizentur; subduntur certæ exceptiones seu conditions, quibus id permittitur, signanter ista: si antequam infante sint Baptismi desiderium ostenderint. Idemque statuitur ibidem de eo, qui lethargo aut phrenesi laborat, impendente scilicet mortis periculo cum baptizari posse, si in eo prīm apparetur Baptismi desiderium. Eamdem doctrinam supponit Aug. I. 4. de Bapt. c. 24. in f. dicens non valere Baptismum, si qui potest seu ætatem habet, pro se non respondeat; secūs quā in parvulis.

Probatur II. quia non convenit, ut qui Eius rationis compotes sunt, ignari aut non iudicantes conscienter Deo ejusque cultui. Confirmatur: quia aliquid posset per Baptismum Christianæ Religioni, que libera est adscribi v. g. dormiens, qui de illa numquam prius cogitasset: & consequenter, quia ratione Baptismi validè suscepti constitutus sub Ecclesiæ jurisdictione, posset

Qu. VIII. An & qualis intentio requiratur in suscipiente Sacr. 155

set ad Christiana Religionis observantiam compelli ; prout argumentatur *Innocentius III. c. Majores de Baptismo*, addens, hoc esse præter formam & usum Ecclesiæ.

94. Dices : *Innocentius III.* ibidem dicit : *Tunc ergo, characterem sacramentalis imprimit operatio, cum obicem voluntatis contraria non invenit obfitem* ; ergo sufficit, ut adultus merè negativè seu neutraliter se habeat. Hoc est fundameatum *Caietani*. *Resp. Neg. Cons.* quia ex contextu satis conflat, tunc semper juxta mentem Pontificis censeri *Opinione* voluntatis contrariae, quando de falso neque adest propositum suscipiendi Baptismum, neque antea adfuit, quod nondum sit retractatum. Unde dicit incidentes in somnum aut amentum posse in necessitate baptizari, addens tamen conditionem : *Si prius habuissent propositum baptizandi*. Unde loquitur de voluntate contraria, sive positivè, sive privativè seu negativè. Vel forte rectius, loquitur quidem expressè de voluntate contraria positivè, dicitque dum illa abest imprimi characterem, supponendo (ut aperie patet ex contextu) cā absente adesse positivam voluntatem Sacramenti, quam expreßè requisiverat, solum faciens mentionem duplicitis membris, scilicet voluntatis Baptismi & voluntatis contrariae necdum retractatae, non autem statū medii, de quo non erat expressa quæstio, & qui subesse non solet in habentibus notitiam Baptismi, vel de quibus baptizandis tractatur.

95. Dixi in conclusione : *Saltem habitualiter consentire* : quāvis enim actualis intentio fit optima, deinde virtualis : neutra tamen requiritur, sed sufficit habitualis ; ut constat *c. Majores & Carthaginensi & Araucano* citatis. Immo intentio ista non debet semper esse formalis & explicita suscipiendi Sacramentum, sed sufficit implicita & interpretativa quoad nonnulla : sic enim vita christiana transacta videtur sufficiens & interpretativa petitio Confirmationis & extremæ Unctionis, utpote mediorum salutis omnibus christianis valde utilium. Atque ita *Rituale Romanum*, *Tit. de Sacramento Unctionis* expreßè de hoc Sacramento significat, dicens illud præbendum esse sensibus definitus, qui antea illud petierunt, seu verisimilius petiſſent, seu dederint signum contritionis. Quare inungendus etiam est peccator subito oppreslus, si quidem probabilis sit presumptio eum esse attritum. Quod idem de Poenitentia suo loco ostendetur. Baptismus, Ordo & Matrimonium magis expressam requirunt voluntatem, saltem habitualiter manentem. Baptismus enim secus quā extrema Unctio secum inducit notabilem mutationem Religionis diversissimaque onera. Similiter Ordo notabilem inducit statū mutationem cum gravibus (ut & matrimonium) oneribus &

obligationibus ei annexis ; magisque in aliorum, quā recipientis utilitatem conferunt, unde non censetur implicitè desiderari, sed voluntas expressa debet aliquando præcessisse. Matrimonium vero quia est contractus, non perficitur, nisi per actus expressos.

Nec obstat, quod intentio habitualis non sufficiat in ministro : hic enim consurit per modum cause effectivæ humano modo nomine Christi præbentis influxum ; ad quod requiritur intentio saltem virtuallis : at suscipiens non concurret, sed tantum passivè se habet : adeoque solum esse subiectum capax legitimè dispositum : quod in ordine ad Sacramenti valorem sit in adultis per intentionem habitualis seu interpretativam. Alioquin si æqualis & par ratione requireretur in suscipiente intentio, non possent ulla Sacraenta conferri parvulis intentionis incapacibus ; sicut isti idcirco nullum Sacramentum possunt conficiendo ministrare.

96. Petes I. cur *Concilium Florentinum* nullam fecerit mentionem intentionis suscipientis, si illa requiratur ? *Resp. partim* quia non requiritur universaliter, ut patet in parvulis : partim quia nullam fecit mentionem recipientis ; adeoque mirum non est, quod non fecerit mentionem intentionis ex parte recipientis réquisitæ.

Petes II. quidnam foret agendum cum adulto in infancia non baptizato, qui foret dum de a- à nativitate surdus & mutus & cæcus ? *duo, qui* *Resp. ipsum* jam adultum baptizari non posse, utpote incapacem consensus præbendi, & in adultis requisiti. Ita *Diana p. 9. super caccus.*

Tracl. 6. ref. 6. Nisi foret perpetuò amens : de hoc enim & de infantibus est idem iudicium. At surdus & mutus, qui videns alios baptizari, etiam peteret Baptismum, deprehensâ sufficienti instructione (quæ fieri potest per nurus, Deo interius illuminante ; ut docet experientia in variis, qui etiam ad confessionem & communionem admittuntur) posset baptizari. Sed juxta *Diana p. 5. Tracl. 6. ref. 1.* si facile posset adiri Episcopus, ejus iudicium esset adhibendum, intellige, saltem ex quadam congruentia.

Q U E S T I O IX.

An necesse sit Sacraenta suscipi dignè & à dignis Ministris ?

97. *Dico I.* Est gravis obligatio Sacra- 98. mentum non suscipiendi indignè seu *Indigna Sa-* absque sufficienti dispositione ad gratiam *cramenti* Sacramenti. Est certum apud omnes. Et *suscipio est* de Eucharistia patet *i. ad Cor. 11. Qui man- mortalis & quare.* ducas & bibit indignè, iudicium sibi manducas & bibit. Et in hoc quoque fundatur gravis obli- gatio ministri ad repellendum indigos (de

156 Disp. III. De Ministro & Subjecto Sacramentorum.

(de qua quæst. 6. actum est) eò quod nimirum indignè suscipientes graviter per hoc violent reverentiam Sacramento debitam: quos alioquin non esset minister graviter obligatus repellere. Itaque ratio Conclu-
fionis est: quia graviter adversatur reverentia tam sacre rei debitæ quod suscipiatur absque effectu principali quem ex voluntate Christi primarij & practicè significat. Immo taliter suscipiens significat quodammodo significationem Sacramenti, non quasi impedit effectum qui omnino absolute & practicè significetur conferri, sed potius quia impedit, ne ille effectus, gratia scilicet, hic & nunc absolute significetur, ad quod tamen Christus ipsum Sacramentum instituit. Confirmatur: quia magis obligat reverentia Sacramenti ad dignè illud suscipiendum, quam ad dignè seu in statu gratiæ ministrandum: malus enim minister eti fibi noceat, non tamen privat Sacramentum fine seu effectu suo principali, ad quem significandum est institutum gratiæ scilicet seu sanctitate suscipientis. Qualis autem dispositio requiratur in suscipiente ad Sacramentum dignè suscipiendum sive ad effectum illius consequendum, pertinet ad singula Sacra-
menta in particuli.

99.
Ecclesiast. 1. de variis
casu.

Varii tamen excipiunt casum rarissimum, v. g. quo Sacerdotie hostiæ, indignè tractande ab infidelibus, non possent occulati, aut præservari à dehonoratione, nisi statim sumerentur ab unico, qui adeo, peccatore; qui ob perturbationem animi, ac penuriam temporis non posset se ad statum gratiæ disponere. Si enim is, alioquin cum reverentia interiore sumeret, non censeretur in tali casu facere irreverentiam Sacramento, sed potius reverentia ejusdem consulere. Sicut eti non posset illud soridis manibus tractare, in tali casu censeretur id agendo non facere irreverentiam: circumstantia enim mutant morale iudicium: adeo ut quod per se loquendo esset contra, in illis sit secundum reverentiam. Sicut si quis pede conculcans sceptrum, coronam, purpuram, aut sigillum regium, illud transiret, ageret contra reverentiam Regis; scilicet si fugiens hostem persequenter ad necem id ageret, alias non valens evadere.

100.
Dispositus
ad effectum
primarium
non tam
ad secun-
darium,
non pecat
graviter.

Notandum etiam, quod dispositus ad effectum primarium non peccet specialiter, saltem graviter, per hoc, quod ponat obicem effectui secundario, v. g. remissione poenæ correspondentis veniali non satis retractato ab eo qui baptizatur. Idem est de eo, qui recidens in novum mortale ponit obstaculum gratis actualibus adhuc restantibus. Similiter non peccat, qui ponit obstaculum gratiæ abundantiori per remissionem dispositionem. Graviter tamen peccat indispositus ad Characterem,

et si effectum secundarium, utpote semper una indispositus ad effectum primarium, immo ad ipsam substantiam Sacramenti initerabilis, quod esse nequit, quin impietatem Charakterem.

Pro secunda quæstionis parte suppono suscipientem non teneri inquirere ministri probitatem, sed posse & debere bene opinari de ministro, nisi clare constet ei operositum juxta regulam communem; præterquam quod obligatio inquirendi in instantiam Sacerdotis ministrantis nullibi sit suscipientibus imposta. Immo hæc cognitio difficilimè à particularibus haberi posset. Cederetque hæc obligatio in laqueum & anxietatem animarum. Unde licitum est suscipere, immo petere à ministro Sacra-
menta, quando moraliter non constat ipsum indignè ministratum. Adeo ut etiamsi quis sciret Sacerdotem paulo ante mortaliter peccasse, posset tamen ab eo suscipere, immo & petere Sacramentum; quāvis alter non teneretur ex officio ad ministrare, nec ad hoc esset paratus: debet enim præsumere, ipsum sufficientem dispositionem per contritionem aut confessionem exhibitorum ut Sacramenti injuria evitet: nisi palam sit, ipsum esse in diurna peccati consuetudine, ac sovere proximam occasionem: adeoque sit violenta saltem præsumptio contra eum de continuato statu peccati v. g. concubinatu & per consequens de præsenti malo statu. Hoc supposito

Dico II. Est per se loquendo peccatum mortale suscipere Sacramentum à ministro indigno qui illud ministrando est peccatorum mortaliter. Patet quia hoc est per se cooperari peccato mortali proximi, & ad modum illud præbere occasionem.

Dico III. Numquam licet petitur Sacramentum ab eo, qui ob censuras vel alias causas in illo casu non potest licet ministrare: multo minus ab eo, qui non potest validè ob defectum Ordinis, jurisdictionis &c. Ratio est: quia numquam licet ab aliquo petitur, quod nequit licet præstare: hoc enim esset sollicitare ad malum. Non potest etiam esse justa ratio petendi vel recipiendi Sacramentum ab eo, qui non potest conferre validum: inde enim nullus potenti fructus, sed magna obveniret Sacramento irreverentia.

Dico IV. Licit recipitur, immo petitur Sacramentum à ministro, qui posset Ratione quidem licet ministrare, si vellet, præ-
denter tamen præsumitur ministratus in malo statu, etiamsi ad hoc non foret paratus; quotiescumque id exigit necessitas aut formam notabilis utilitas. Ita communiter Theologici. Ratio est: quia propter necessitatem petendi aut ob notabilem utilitatem licet præbatur proximo occasio actionis secundum se bona aut indifferentis, in qua proximus pecca-

Quæst. IX. An necesse sit Sacramenta suscipi dignè &c. 157

peccabit mortaliter, et si posset illam bene facere, si vellet. Hujusmodi autem auditio est administratio Sacramenti in casu conclusionis. Sic enim pro minori bono, ad vitanda mala temporalia, possunt tales occasionses proximo præberi: v. g. in diligens potest ab usurario petere mutuum, qui sciatur non nisi sub usuris mutuaturus: licet exigitur juramentum ab infideli juraturo per falsos Deos, quando hoc est necessarium ad firmando contractus juxta *Augustinum Epist. 154.* Quorum omnium ratio est: quia jus meum aut facultas agendi non debet impediri per nequitiam alterius. Aliás non possem repetere à fure pallium aut alias res pretiosas, si scirem ipsum graviter peccatum, v. g. mala imprecaturum, aut falsò juraturum le eas non habere. Quare similiter in præsenti locum non habet scandalum datum, sed tantum permisum seu acceptum: immo suscipiens ministro occasionem pœnitendi tribuit, consideratione rati tam sacræ ab ipso tractandæ.

Itaque ab ejusmodi ministro licet Sacramentum petitur aut recipitur, quando aliquis quis esset moriturus sine Baptismo, Absolutione &c. aut sentit periculum succumbendi peccato. Item si urgeat præceptum annua confessionis, aut communionis: quamquam *Wiggers* & quidam alii putent ne quidem sufficere impletionem præcepti annua communionis ad hoc ut quis confiteatur malo Sacerdoti. Item si occurrant indulgentiae, consuetudo laudabilis non diutius differendi, pius affectus, & similia quæ juxta varias circumstantias censemuntur prudenter proportionata peccato quod permititur. Immō juxta *Suarez d. 18. sect. 1.* & alios sola Sacramenti utilitas (quæ sanè non magis est) sufficit. Quare minor causa requiritur respectu parochi seu ex officio obligati quam respectu alterius; similiter respectu parati minor ad ministrandum, quam respectu non parati.

Adverte tamen Sacramentum illicet petiti aut recipi à ministro indigno, eti parato, quando absque notabili incommodo potest recipi à ministro bono; idque licet manus minister sit Pastor, quando boni privilegiati commodè possunt accedi; quamvis enim quisque habeat jus ad Sacramenta per parochum ministranda; tamen laetit charitas, quando non evitatur spiritualis ruina proximi dum commodè potest.

Quamquam *Prepositus qu. 64. a. 6. dub. 2.* in fine cum aliis existimet, tunc posse accedi ad ministrum malum paratum, præsentim si sit parochus. Contrarium tamen videtur verius, quia datur ei occasio peccati faltem externi; aut si tantum habitualiter sit paratus, etiam interni: neque vitatur seu impeditur, que impediri commodè potest, irreverentia Sacramenti. Vide dicta in materia de Peccatis disp. 7. quæst. 9. num. 89.

Herinex Sum. Theol. Pars IV.

Dixit, quando absque notabili incommodo 106.
S. Cum etiam illud subest, potest relicto bono eligi minister malus: ut si malus no-
verit conscientiam melius dirigere, ei libe-
rius explicitur peccata ob boni morosita-
tem. Similiter in articulo mortis relicto Sa-
cerdote bono non approbato, potest, im-
mo juxta multos debet peti absolutio à ma-
lo approbato præsente: hic enim eti pec-
caturus, adhibebit certum remedium, al-
ter autem tantum probabile; eò quod tan-
tum probabile sit pœnitentem in isto arti-
culo posse confiteri cuilibet non habitâ ra-
tione parochi vel approbati. Ad quod ta-
men facilè responderi posset, non obstante
solâ probabilitate, immo suppositâ falsitate,
ad huc juxta receptam doctrinam sup-
pleri ab Ecclesia iuris iictionem; & dato,
quod nec hoc foret certum, posset incer-
titudo remedii tolli una confitendo ve-
niale vel mortale aliás confessum. Quàm-
vis non credam infirmum ad has ambages
teneri, sed posse eligere illum qui certò
etiam directè ab omnibus absolvat.

107.
*Ab excom-
municato
tolerato,*
peti possunt Sacra-
menta, uti ab alio
parocho,
licet ministratu in malo statu: idque
non solum si minister sit parochus aut ex
officio obligatus (de quo id communiter
docent Theologi) sed etiam si sit alius Sa-
cerdos habens iurisdictionem. Ita *Suarez*,
Coninck & alii. Ratio est quia non impe-
dit censura post *Concilium Constantiense*, ex
cuius constitutione tales excommunicati
aut præcisi non sunt magis vitandi, quām
alii peccatores, etiam in divinis: adeoque
tantum urget præceptum commune cha-
ritatis, sicut respectu aliorum peccato-
rum; potest autem talis excommunicatus
aut suspensus, ac tenetur, tam bene quām
publicus peccator conteri & habere pro-
positum petendi absolutionem à censura;
atque ita si velit, dignè ministrabit.

Dices: Etsi hoc verum videatur de paro-
cho, non tam de reliquis ex officio non
obligatis. Parochus enim iure suo tenetur
servire subditis, adeoque suspenditur in
ipso obligatio non ministrandi in excom-
municatione, dum abest opportunitas *secunda*
tendi prius absolutionem, ne simul strin-
gatur duabus obligationibus incomposi-
tibus. Alii vero ex iustitia non tenentur,
possuntque se excusare, adeoque ministran-
do extra necessitatem extremam peccant.
Resp. non obstante hāc differentia excusari
etiam reliquos ministros ex alio capite præ-
allegato, scilicet ex *Concilio Constantiensi*
sive *Extrav.* *Ad evitanda*, atque inde conse-
quentie consuetudine: quāmvis titulus spe-
cialis sit in parochis etiam independenter
à favore *Concilii Constauiensis*.

O

Non

109.
Non potest
tamen ex-
communi-
catus se
ingerere.

Si putetur
ministratu-
rus in bono
statu, posset
adiri pro
arbitrio.

110.
Quid di-
cendum de
ministro,
qui est pu-
blicus con-
cubinarius.

111.
A ministris
non toleran-
tis extra
articulum
mortis illi-
cide recipi.
piuntur Sa-
cramenta.
Qui cen-
seantur non
tolerati.

Non potest tamen talis minister se in gerere: cum in Bulla Concilii Constanti en sis five Martini V. non fiat favor excommunicatis aut censurā innodatis, sed fidelibus ad vitanda scandala & pericula animarum: quamquam indirecte ipsis etiam toleratis concedat facultas, ut rogati communicent cum fidelibus, ne alioquin facultas quasi nulla videatur multisque scrupulis obnoxia. Immo si de excommunicato possit merito presumi, quod sit in bono statu, quodque ministrabit sine peccato, non inconsequenter Varij docent, posse ab eo peti Sacramentum ob solam hujus utilitatem, et si non desinat alii Sacerdotes: tunc enim non datur ei occasio peccandi, & aliundē simpliciter licet cum eo communicare etiam in sacris.

Ex his sequitur, licet recipi & peti Sacramentum in casibus supradictis à publico concubinario aut forniciario: et si enim hoc prohibetur c. Vesta & c. finali de Cohabitatione Clericorum & mulierum, aliisque juribus, in quibus etiam prohibetur eorum missæ interesse: ista tamen prohibitus nunc est abrogata, tum per contrariam consuetudinem, tum per Concilium Constantiense, post quod isti non sunt magis vitandi, quam alii publici peccatores. Trid. quoque [eff.] 25. cap. 14. de Reform. poenit. concubinariorum jure statutas renovat tamquam serenda sententiae, idque juxta ordinem quem ibidem prescribit esse servandum.

DICO VI. A ministris non toleratis est illicitum recipere Sacra menta extra necessitatem aut articulum mortis iuxta Theologos communiter: idque ob strictissimam prohibitionem Ecclesiae interdictis communionem cum illis, praecipue in sacris. Censentur autem ministri non tolerati primo nominatum excommunicatus & denunciatus, vel nominatum & publice per sententiam condemnatus alicujus criminis habentis annexam excommunicationem, v.g. haereseos. Secundo publicus Clerici percussor, ut nullâ possit tergiversatione celari, et si non sit nominatum excommunicatus. Tertio degradatus in perpetuum per publicam sententiam. Quarto nominatum suspensus per publicam sententiam. Quinto irregularis per publicam sententiam aut condemnatus publice de crimen habente annexam irregularitatem v.g. de homicidio voluntario. Praecisus vero & toleratus censetur omnis alias minister, qui est excommunicatus aut à divinis suspensus, sed non modis jam dictis denunciatus aut damnatus.

Nihilominus in articulo mortis illicitum est ab illis petere & recipere Baptismum ac Poenitentiam; ut apud omnes Doctores constat. Idemque de Baptismo clarus docet Aug. l. 3. de Bapt. c. 2. & l. 2. contra monachos Armeniani cap. 13. De Poenitentia quoque colligitur ex Trid. sess. 14. cap. 7. ubi tunc fine exceptione docet quoslibet Sacerdotes posse quosvis penitentes in articulo mortis ab omnibus absolvere. Ratio utiusque est: quia non censetur Ecclesia in casu maxima necessitatis velle id prohibere: cum Sacra menta ista sint absolutè necessaria necessitate praecepti divini, immo & mediis, deficiente contritione, quæ est valde ardua & plerumque satis incera.

Probabile tamen est ex multorum sententia, extremam Unctionem posse suscipi à ministro non tolerato, quando non possent conferri alia Sacra menta: tunc enim esse posset extrema Sacra menti hujus necessitas. Idem est verosimile de Viatico in defectu aliorum Sacra mentorum: tunc enim videtur esse maxima necessitas cum per Eucharistiam posset bona fide attritus probabilitate justificari. Immo Suarez d. 72. sess. 4. simpliciter docet posse accipi Viaticum à quocumque potest recipi Sacra mentum Poenitentia; idque ob maximam Sacra menti illius utilitatem, quæ est quasi moralis necessitas, praesertim in tanta infirmi indigentia: in qua verosimile est Ecclesiam non velle fideles in isto articulo constitutos tanto bono fraudare (ad quod recipiendam ipso jure Ecclesiae & juxta plurimos jure divino in articulo tali sunt obligati) per censuras latas in odium iniquorum. Cui posset addi, quod c. Quod in te, Deponuit. & remiss. declarat Innocentius III. sub concessa interdictis Poenitentia etiam intelligi Viaticum.

Cui non obstat exemplum S. Hermenegildi, qui instante Martyrio noluit communionem recipere ab Episcopo Ariano, ideoque laudatur a S. Gregorio l. 3. dialog. c. 31. cuius verba referuntur can. fin. 24. q. 1. Nam pater Sanctus iste nesciebat mortem adeo sibi de stare. Deinde in istis circumstantiis vilius rupi fuisse illo factu redire ad Arianismum. Et hoc ipsum Arianus pater intendebat, cum superveniente Paschalis festivitatibus die idcirco ad ipsum miserit Episcopum Ariani, ut ex eius manu sacrilege consecrationis communionem Hermenegildus perciperet, atque per hoc, inquit Gregorius, ad patris gratiam redire mereretur.

DISPU-

DISPUTATIO QUARTA.

De Effectu Sacramentorum novæ Legis.

QUÆSTIO I.

An omnia Sacraenta novæ Legis conferant gratiam ex opere operato?

HÆRETICI recentiores et si verbo tenus Sacraenta extollant, unanimiter tame deprimunt in eo quod existimant non causare gratiam sed tantum instar concionis excitare in suscipientibus fidem per quam justificantur. Pessimè quoque fide traducunt Catholicos, quasi docent Sacraenta esse causas totales & principales gratiæ, illisque externis symbolis Deum vices suas justificandi resignasse; ut videtur est apud Calvinum l. 4. Instit. c. 14 §. 17. Nullus enim Catholicorum umquam dubitavit, quin Deus tamquam causa principalis virtute sibi propriâ & intrinsecâ nostram fructificationem interius operetur; et si secundum Catholicos externis symbolis five signis sensibiliibus tamquam instrumentis ad animas ritè dispositis sanctificandas ut non dedignetur; prout ex doctrina Concilii Tridentini sess. 6. c. 7. & omnium Catholicorum libris satis abundè constat.

Ex iisdem etiam luce clarissimè est, Catholicos non ita vim causandæ gratiam sanctificantem Sacraenta tribuere, quin exigant in adultis certas dispositiones per fidem aliofve actus: quâmis doceant hos requiri tamquam dispositiones, non tamquam causas gratiæ Sacramentalis. Et si interim etiam istis dispositionibus tamquam operibus bonis & meritoriis sua corresponeat gratiæ, quando is qui Sacramentum suscipit, jam antea est justus & filius Dei. Unde patet Hæreticorum impudentia, qui calumniant Catholicos, quasi docendo Sacraenta causare gratiæ ex opere operato velint hâc loquendi formulâ excludere fidem, possitentiam, similesque dispositiones.

Hâc itaque locutione significant Catholicos Sacraenta causare gratiam vi actionis ad hoc à Christo institutæ, non autem ex justitia aut meritis ministri vel etiam suscipientis. Unde gratia datur ex opere operato, quando præcisè datur propter opus factum juxta Christi institutionem. Datur autem ex opere operantis, quando conservatur propter actionem quatenus est laudabilis & honesta, ac proficisciens ex gratia seu principio supernaturali. Neque hic loquendi modus est novum Scholasticorum figuramentum, ut singit Calvinus: cum ante qua-

Herinck Sum. Theol. Pars IV.

dringentes annos Innocentius III. (qui subiit Pontificatum Anno 1197.) l. 3. de mysteriis Missæ expressis terminis docuerit Sacramenta conferre gratiam ex opere operato; quod iisdem terminis definitivit Trid. sess. 7. can. 8. in re idem Et re ipsâ coincidit cum locutionibus Scripturae & Patrum tribuentium Sacramenta vim justificandi, præsentim etiam quoad parvulos, quibus non competit opus operantis. Audi S. Augustinum l. 4. contra Crescon. c. 16. dicentem, non eorum meritis à quibus ministratur, nec eorum quibus ministratur confiare Baptismum, sed propriâ sanctitate atque veritate propter eum à quo institutus est. Et l. 1. de peccat. merit. & remiss. c. 19. ubi docet etiam parvulos esse poenitentes, & fideles, & totum hoc fieri vi Sacramenti & divine gratiæ. Similiter quod sint fideles, eis acquiri per virtutem Sacramenti docet infra cap. 33. His præmissis

DICO I. Sacraenta novæ Legis sunt causæ instrumentales gratiæ ex opere operato. Est de fide. Probatur I. ex Scriptura Joan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto, non potest intrare in regnum Dei. ex opere Ad Ephes. 5. Mundans eam, Ecclesiam, lavacrum operato aqua in verbo. Ad Titum 3. Salvos nos fecit per causare lavacrum regenerationis. Actor. 2. Baptizem. gratiam. Patet ex unusquisque vestrum in remissionem peccatorum. Scriptura Et c. 22. refert Paulus Ananiam sibi dixisse: Baptizare, & ablue peccata tua. Ubi non solum exprimitur necessitas seu præceptum Baptismi, sed etiam vis regenerandi, ablendi, remittendi peccata aperte ipsi Baptismo tribuitur. Similiter alibi aliis Sacraentis Scriptura vim sanctificandi, sive gratiam conferendi tribuit; uero Confirmationi Act. 8. & 19. ubi per impositionem manuum datus legitur Spiritus sanctus. Eucharistie Joan. 6. Qui manducat hunc panem &c. vivet in æternum. Et Math. 26. aliquique locis, ex quibus probatur Christum esse realiter in Sacramento. Sacramento Absolutionis seu Poenitentiae Joan. 20. Accipite spiritum sanctum, quorum remissio peccata, remittuntur eis &c. Sacramento Ordinis ibidem, nec non 1. ad Timoth. 4. & 2. Timoth. 1. Extremæ Unctioni Iac. 5. De matrimonio eti non haberetur ex Scriptura, immo eti de nullo Sacramento, sufficeret definitio & sensus Ecclesiæ, quam Scriptura commendat. De his tamen infra loco.

Nec dici potest, Baptismo v. g. tribui salvificationem quatenus excitat objectivæ fidem salvificantem. Nam præterquam quod hoc sit contortum, & contra sensum Patrum, quodque non habeat locum in

Effugientur
Hæreticorum
præclausur.

in parvulis; quod insuper id potius praefet concio seu Catechesis prævia: contrâ facit, quod Scriptura supponat fidem jam excitatam in iis, quos ad baptismum invitat, immo illam in adultis prærequisit, juxta illud Philippi Diaconi ad Eunuchum *Acto. 8.* *Si credis ex toto corde, licet.* Pugnat quoque secum; quandoquidem Sacra menta appellant sigilla justitiae jam per fidem apprehensæ: quomodo ergo excitat Baptismus v.g. fidem qua justitia apprehenditur, quæ (ut censent) jam apprehensa supponitur? Perinde igitur Baptismus est signum salvificans, sicut v.g. motus linguae (qui est signum vitæ adeptæ) est signum causatum vitæ acquirendæ; quod utique absurdè diceretur.

6.
Accedit
Concilia.

7.
Et clara
Patrum
testimonia.

Mendacium
Melanchto-
nius delege-
tur.

8.
Reppen-
hy, erboles-
Calvini
rejiciunt.

dogmaticè agunt & doctrinam in Ecclesiæ tenendam tradunt, ita loquentium sermonem in re maximi momenti, & ad primaria Religionis fundamenta pertinente: in qua si omnes Patres (quorum nullus nisi seruum sermonem & sensum in præsenti spirat) fuerint hyperbolici, quid tandem certi de eorum mente ex scriptis eorumdem confici poterit? quomodo tota Ecclesia, in qua constans illa Patrum doctrina usque ad hæc tempora perseveravit, fuit immunis ab errore in gravissimo religionis punclo?

Nec melior est alia responsio, quod scilicet Patres hanc vim tribuant Sacramentis mediante fide quam excitant: nam ne unus quidem ex omnibus id insinuat, sed verba inspecta longè aliud sonant. Aliud quoque, & quid specialius tribuant novis Sacramentis, quod non competit veteribus Sacramentis aut concionibus; quibus non tantum perfectè competit excitare fidem. Adde ea, quæ in refutatione responsionis Hæreticorum ad Scripturas dicta sunt n. 5.

Probatur III. ex Patribus docentibus in veteribus Sacramentis tantum fuisse umbram sanctitatis, in nostris autem veritatem: item illa solùm promisisse vel præfigurasse salutem, nostra autem eam contineare & dare, eorumque vim inenarrabiliter valere plurimum ut loquitur *Aug. I. 19. contra Faustum cap. 11.* *Esse virtute majora, utilitate meliora,* ut ait *sup. cap. 13.* Præclara veterum Patrum tam Græcorum, ut *Origenis, Basili, Cyrilli, Chrysostomi,* quam Latinorum, ut *Tertulliani, Sylvestri, Ambrosii, Augustini, Leonis, & aliorum testimonia vide apud Bellarumin lib. 2. de Sacram. cap. 6. & 7.*

Ex quibus manifestè cuivis apparebit mendacissima præsumptio *Philippi Melanchtoni Apolig. artic. 13.* dicentes: *Neque ulla litera ex veteribus Scriptoribus proferri potest, que patrocinetur in hac re Scholasticis.* Quid enim clarius, quam illud *Optati Milevitani lib. 5. contra Armenianum: Baptisma Christianorum Trinitate consecutum confort græsam;* si repetatur, facit vitæ iacturam. Quid clarius, quam illud *Nysseni l. de Baptismo in princip. Baptisma peccatorum expiatio est, remissio delictorum, renovatio & regenerationis causa &c.* Et infra interroganti quæratione aqua regeneret, respondebat: *Ostende mihi modum nativitatis quæ sit secundum carnem. Dices fortasse: Semen eausa hominis effectrix est. Audi igitur contrà à nobis, quid aqua quæ benedicitur, purgat & illuminat hominem.*

Ad has itaque & similes auctoritates id solùm habet *Calvinus* quod respondeat, nempe Patres fuisse hyperbolice locutos. Quæ tamen responsio meritò tamquam monstrosa & hyperbolica rejicitur contra tam clarum & tam conformem tot Sanctorum & Doctorum virorum, etiam cum

Fundamenta Hæreticorum nullius sunt momenti. Nam quod objiciunt de fide justificante, nivolum est: cum fides ipsorum specialis potius inquiet; fides autem Christiana justificet adultos tamquam initium & fundamentum, non exclusis aliis dispositionibus timoris & poenitentiae, neque etiam Sacramentis, veluti instrumentariis justitiae causis, quæ Scriptura alibi satis exprimit. Secundo objiciunt Abraham, fuisse justificatum ex fide, non ex circumcisione, quæ solùm ei erat signum justitiae acceptæ; adeoque nec Christianos justificari per Baptismum. Quæ consequentia? Tertio objiciunt illud *I. Petri 3. Oculo anima salve facta*

Quæst. I. An omnia conferant gratiam ex opere operato. 161

*Expositus
lucis obie-
ctus 1.
Pars 3.*

sacra sunt per aquam, quod & vos nunc similis forma salvos facit baptisma, non carnis dispositio sordium, sed conscientia bona interrogatio in Deum per resurrectionem Iesu Christi. Resp. ibi potius contineri clara, quod baptisma salvos seu justos faciat; quæ quidem salus non sit formaliter depositio sordium carnis, sed interrogatio sive contestatio bonæ conscientiæ, seu (ut habet Græcus) stipulatio apud Deum, proveniens ex Spiritu sancto testimoniūm redentem conscientiæ nostræ, quod simus filii Dei. Vel (ut explicat Eustathius & Alii), sribuit Apostolus salvificem Baptismum non quatenus est dispositio sordium, sed quantum in adultis (quos alloquitur) accedit simul bona dispositio, seu interrogatio & contestatio bonæ conscientiæ, ut proinde S. Petrus alludat interrogationem & stipulatiōnem in Baptismo fieri solitam, dum à baptizando petitur, an credat, an satanæ abrenuntiet &c.

Obijcunt IV. quod Patres interdum significant ministrum præbēre aquam exteriori, Deum autem esse, qui invisibilem gratiam præbet. Resp. illos non excludere concilium Sacramenti aut humani ministerii, sed solum primariam causalitatem Deo adscribere.

Obijcunt denique, quod per hoc avocentur homines à Christo ejusque passione. Resp. potius allici ad amorem & gratitudinem Christi passi, utpote ex cuius meritis in Sacramento applicatis omnis gratia & donum salutare provenit.

DICÓ II. Non omnia Sacra menta per se & ex primaria sua institutione conferunt primam gratiam, scilicet habitualē, à peccato justificantem, sed aliqua tantum secundam seu gratiæ habitualis augmentum per se: et si per accidens & ex secundaria institutione possint etiam conferre primam gratiam. Conclusio quoad primam partem est certa apud omnes. Et patet ex eo, quod ob hoc Catholici Scriptores distinguunt Sacra menta mortuorum & Sacra menta vivorum, quod hæc debeant suscipi in statu gratiæ, adeoque tantum cauſent gratiæ augmentum per se loquendo; ita autem possint suscipi etiam extra statum gratiæ, dum tamen ad illam vi Sacra menti obtinendum sint dispositi. Et inter Sacra menta quidem mortuorum statuunt solum Baptismum & Pœnitentiam; de quibus quoque aperte Scriptura docet, quod sint instituta in remissionem peccatorum: inter Sacra menta autem vivorum quinque reliqua, præsertim Eucharistiam: de quibus ex praxi & sensu Ecclesiæ constat, debere ea suscipi ab existentibus in statu gratiæ; & signanter de Eucharistia tradit Trid. sess. 13. c. 7. can. 11. Quod etiam can. 5. definit præcipuum fructum sanctissime Eucharistie non esse remissionem peccatorum. Et sess. 7. in proœmio ob hoc signanter de Sacra mentis dixit:

Hieronim. Sum. Theol. Pars IV.

Per quæ omnis vera iustitia vel incipit, vel cœpta angetur, vel amissa reparatur. Et antea Florentinum in Decreto soli Baptismo & Pœnitentiæ pro effectu tribuit remissionem peccatorum; at aliis non item, sed signanter Confirmationi, Eucharistiæ & Ordini gratiæ augmentum.

Secunda pars, quod scilicet per accidentis Sacra menta vivorum cauſent primam Recepta ta- gratiam, locum habet in casu, quo susci- men doctri- piens revera tantum attritus, bonâ fide na etiam putat se esse in statu gratiæ, eò quod in- Sacra men- tis vivorum vincibiliter putet se non mortaliter pec- interdum castæ, vel esse absolutum, vel saltē esse primam perfectè contritum. Hanc partem (quæ gratiam per accidens non est certa, nec ut talis à nobis asserta causandam docet D. Thomas, Richardus, Scotus, ad serm. loquentes in specie de Eucharistiæ, & alii fere communiter, etiam Recentiores, contra Vasquez d. 205. c. 4. & Lugo d. 12. de Eu- charistiæ sent. 1. similiter loquentes in specie de Eucharistiæ, & quoddam alios, qui pro se allegant D. Bonaventuram 4. dist. 12. part. 2. art. 1. quæst. 2. in corp. ubi tamen potius facit communi sententia: nam ibi de Eucharistiæ tantum dicit: Non limitamus largitatem Dei, quin in hoc Sacramento posset, & aliquando faciat (supple, in bona fide accedente cum attritione) remissionem omnis culpe. Sed secundum forum commune (id est per se & regulariter) & principalem rationem insitutions Sacra menti (scilicet per se & primariæ) dicendum, quod istud Sacra mentum datum est in cibum illis, qui sunt de corpore Christi, & omnes tales habent charitatem, ideo effectum habet in solidis iustis. Magis faver dist. 9. a. 2, q. 3. in corp. alteri sententia; tamen ibi non exprimit se loqui etiam de iis, qui sunt vere attriti, adeoque ut consonet cum iis quæ habet d. 12. explicatur recte de iis qui putant se dispositos, & vere non sunt, ne quidem attriti.

Suadetur recepta doctrina: quia et si omnis Sacra mentorum ois sit ab institutione, & Sacra menta vivorum principaliter sint datur. instituta, ut gratiam augerent, ideoque veterit Christus ea suscipi à conscio peccati mortalit non remitti; non sic tamen, quin si suscipiens bonâ fide procedat, adeoque suscipiendo non peccet, posset per illa etiam recipere primam gratiam, eò quod tunc non ponat obicem novum, & antiquus si per attritionem retractatus. Scut Sacra menta mortuorum non sic sunt instituta ad conferendam primam gratiam, quin etiam hæc supposita conferre queant secundam seu gratiæ augmentum. Similiter ergo & reliqua cauſare possunt per accidentis primam; ut proinde quod non cauſent hanc per se, non sit defectu virtutis, sed propter obligationem suscipiendo in statu gratiæ; cuius consequenter defectu nascitur per se novus obex peccati mortalit.

Nec dicas antiquum obicem peccati non

O 3

satis

satis tolli per attritionem quoad Sacra-
menta vivorum : quāvis enim Christus co-
tuisset ita instituere , contrarium tamen fa-
tis constat ex communi sensu Theologo-
rum , qui satis unanimiter à tot annorum
centuris id docuerunt ; quod signum val-
de probabile est traditionis & institutionis
divinæ.

14.
Confirmatio-
natur.

Hoc ipsum quoque Varii confirmant ex
Patribus , qui Eucharistia manducatæ træ-
buunt vivificationem peccatoris ; non qui-
dem tamquam effectum præcipuum & per
se (id enim foret hæreticum) sed tamquam
secundarium & per accidens . Eosque loqui
de Eucharistia , non quā sacrificium est , sed
quā Sacramentum , prosequitur Arriaga d.
16. sect. 1. subsect. 2. Et ob hoc videri posset
Trid. sess. 13. can 5. signanter definitiæ re-
missionem peccatorum non esse effectum
Eucharistia , caute addendo , præcipuum . Præ-
terea saltem Extremam Unctionem (quæ
tamen est Sacramentum vivorum) esse
institutam secundariò in remissionem pec-
catorum , fatetur ipse Lugo discept. 9. de Sa-
cram. in genere sect. 1. n. 7. Et satis colligitur
ex Jacobi 5. Et si in peccatis sit , remittentur
ei . Et Trid. sess. 14. c. 2. dicente : Delicta , si
qua sint adhuc expianda , ac peccati reliquias
abstergit . Ut proinde generalis ratio Sacra-
menti vivorum non involvat , ipsum num-
quam operari primam gratiam , sed per se
à vivis debere suscipi .

A cibo cor-
porali non
rectè argui-
tur Eucha-
risticum
numquam
dare primā
vitiam.

15.
Omnia Sa-
cramenta
conferro
gratias
actuales
tempore
opportune
est certum
ex communis
confessu &
Concilio
Tridentino.

Idem proba-
tur ratione
Theologica.

Nec resert , quod cibus corporalis nul-
lo casu det vitam mortuo corporaliter : nam
neque à morte perenniter præservat ; cum
tamen cibus Eucharisticus manducanti
præstet , ut non moriatur in æternum . Si-
militer ergo potest primitus vitam spiritua-
lem donare , secundariò scilicet & per acci-
dens ; et si ad instar cibi corporalis prin-
cipaliter viventem nutriat & confortet . Si-
militudo ergo cibi hujus cælestis cum cor-
porali non debet esse per omnia .

Dico III. Præter gratiam habitualē
conferunt singula Sacra-
menta quasdam grati-
as actuales sive auxilia actualia danda suo
tempore , prout exigit finis cuiusque Sa-
cramenti . Ita communiter Theologi cum
D. Thoma q. 62. a. 2. Et expressit clarè Trident.
sess. 14. in proemio de Sacram. Extreme. Unctionis ,
ubi declarat & docet , quid clementissimus re-
demptor noster , qui servis suis quovis tempore voluit
de saudaribus remedii adverùs omnia omnium ho-
ustum tela esse propectum , quemadmodum auxilia
maxima in Sacramentis aliis præparavit , quibus
Christiani conservare se integras , dum vivorent ,
ab omni graviore spiritus incommodo possint , ita
extrema Unctionis Sacramento finem vite , tam-
quam firmissimo quodam presidio munivit . Ra-
tio est , quod non omnia Sacra-
menta ex institutione Christi habent eundem
finem propositum , sed diversos : ad illos
autem nequit gratia habitualis , quæ est
specie una , sufficienter disponere : præ-

fertim cùm ipsa magis disponat hopinem
circa Deum , quām circa fines particula-
res Sacramentorum . Deinde alioquin Sa-
cramentum v. g. Eucharistiae æquæ vel ma-
gis prodest ad onera matrimonii suffi-
nenda , quām ipsum matrimonii Sacra-
mentum .

Unde in Baptismo conferuntur suo tem-
pore auxilia conducentia ad puritatem vi-
tae conservandam , carnis rebellionem fra-
nandam , ac cetera Sacra-
menta (quorum
et. janua) dignè suscipienda . In Confi-
rmatione , ad liberè & constanter profiten-
dam fidem , temptationēque contrarias su-
perandas . In Eucharistia (quæ vitam spi-
ritualem sive charitatem nutrit) ad elicien-
dos actus devotionis , ad lætitiam spiritua-
lem , & ad roborandum animum contra
tentationes charitati inimicas , quarum ve-
hementiam minuit , ut & mitigat passiones .
De quo Bernardus Serm. in Cœna Domini . In
Pœnitentia tantur auxilia ad vitandum in
postrem , magisque detectandum peccata ,
ac pro iisdem satisfaciendum . In Extre-
ma Unctione , ad reliquias peccatorum tol-
lendas , ad resistendum temptationibus mole-
stioribus in articulo mortis ; sœpè etiam ad
sublevandam corporis ægritudinem . Ordo
suppediat gratias ad religiosè obeundum
cultum Dei , & munia cujusque Ordinis
exercenda . Matrimonium denique , ad mu-
tuas conjugum obligationes implendas , ac
honestè educandam prolem .

Petes , an qui non accepit in Sa-
cramento gratiam habitualē , eo quod posuerit obi-
cem , vel qui gratiam acceptam per novum
peccatum amisit , equidem accipiat vel re-
tineat jus ad præfatas gratias actuales .
Resp. cum communī sententia cum qui
cum obice suscipit Sacramentum non ac-
cipere jus ad gratias actuales : quia gratia ex
habitualis est quasi radix , in qua titulus
ille seu jus ad auxilia specialia fundatur .
Ipsumque illud jus tantum est quid secun-
darium & accessoriū , idcirco gratia habi-
tualis à Deo annexum , quod ipso sola non datur
sufficiat diversis diversorum Sacra-
mentorum finibus . Quare indispositus ad effectum
principalem non participat de hoc accesi-
orio . Et hæc videtur quoque esse mens
Fidelium existimantium Sacra-
menta indi-
gnè suscipientibus obesse , & non prodest .
Alioquin sanè per frequentes communio-
nes sacrilegas haberet homo plurima au-
xilia gratia ad resurgendum : cuius tamen
oppositum omnibus est persuasum .

Ex quo ulterius cum communiori Do-
ctorum sententia infertur , quod sicut in Ne-
gocio dignè suscipiens non acquirit jus ad ista no-
mina auxilia , sic etiam illud perdat destruā
gratia habituali per novum peccatum : quia
videlicet accessoriū sequitur suum prin-
cipale . Nec resert , quod de cetero gratia
actuales dentur etiam peccatoribus , adeo
que

Qu. II. An Sacraenta causent physicè gratiā, an moraliter 163

que ius ad illas rem in Sacramento acquiritum videatur in peccatore perseverare. Nam etiā ita fieri potuisset; prout etiam Deo volente potuisset ius illud à peccatore in Sacramento primō acquiri sine gratia sanctificante: sicut tamen constat illud in fieri dependere de facto à gratia sanctificante, sic etiam ob similem rationem in conservari dependet ab eadem; cuius, dum adest, insufficientiae suppendae adiectum est idem ius ad gratias actuales vi Sacramenti. Vi cuius proinde nulla datur gratia actualis excidenti à statu gratiæ: etiā quandoque & rariū ex pura Dei misericordia intuitu præteriti Sacramenti forfasse detur.

Meritò tamen credi potest ejusmodi ius recuperari per penitentiam, ita ut cum gratia habituali (cui est accessorium) amittatur, & per eam sive ius ad eandem revinatur, que viscat. Existimo similiter, quod in illis Sacramentis, cramentis, que sublato obice reviviscunt ad gratiam sanctificantem eis correspondem (quale est Baptismus, & forte solus) reviviscat similiter ius ad gratias actuales correspondentes Sacramentis, si dignè suissent suscepta.

Dico IV. Gratia, quæ vocari solet Sacramentalis, non differt à gratia habituali; ut nec ea quæ confertur in uno Sacramento distinguitur ab ea quæ confertur in alio, præterquam in hoc, quod superaddat specialia auxilia actualia fini cuiusque Sacramenti proportionata eo modo, quo præc. Concl. explicatum est. Ita communiter Doctores cum D. Bonaventura d. I. p. I. 4. 19. 6. contra Nonnullos, qui volunt superaddi habitum speciale ad actus fini cuiusque Sacramenti correspondentes exercendos: & contra paucos alios aliter explicantes. Probatur breviter: quia hoc modo sufficienter intelligitur differentia gratiæ Sacramentalis ab alia; & quodcumque aliud gratiæ fingeatur absque fundamento in doctrina revelata aut ratione.

Q U A E S T I O N E I I .

An Sacraenta causent physicæ
Gratiā, An vero solum
moraliter?

R E S P. Sacraenta tantum esse causas morales gratiæ, quatenus objective Deum movent, ut intritu illorum vel actionum juxta Christi institutionem exercitarum, & pretium sanguinis ejus continentium, infallibiliter ex suo decreto & ordinatione conferant gratiam. Ita Scotus d. 1. q. 5. n. 12. & 13. Et inclinat D. Bonav. d. 1. p. I. a. 1. q. 4. ad 2. Quest. lateralem. Idem docent multi alii antiqui ac plurimi recentiores

res contra D. Thomam q. 62 a. 4 (quem sequitur Suarez & multi alii, præsertim Thomistæ) existimantem Sacraenta esse physica instrumenta, per influxum realem ad gratiam concurrentia.

Probatur Conclusio I. ex refutatione potentiae obedientialis cuiuslibet ad quodlibet (in qua Auctores oppositæ sententiaz plurimum se fundant) quam suppono ex Philosophia.

Probatur II. præcindendo à possibili-
tate potentiae obedientialis præfatae: quia
juxta nostram sententiam facilius & clarè
explicatur doctrina Catholica; adeoque
non rectè recurrere ad efficaciam physi-
cam tam miraculosam & difficulter intel-
ligibilem, Sacramentis utique non tribuen-
dam sine urgente ratione aut necessitate:
quæ hic nulla est; immo potius est in op-
positum. Quod multipliciter ostenditur.

Primo, quia Scriptura, Concilia, & Pa-
tres docent Christi passionem & merita esse
veram causam nostræ salutis, & tamen non
sunt nisi causa moralis: ergo idem existi-
mandum est de Sacramentis, de quibus
eodem modo loquuntur: præsertim cum
hæc omnem efficaciam à passione habeant,
neque eorumdem dignitas magis requirat
physicam efficientiam, quam merita & pas-
sio Christi. Immo nec ipsa humanitas Chri-
sti aliter quam meritorie seu moraliter in
gratiæ sanctificantem influit: non debet
autem Sacramentis perfectior causalitas tri-
bui, quam ipsi humanitatí Christi ejusque
passioni, cuius sunt instrumenta.

Secundò quia Concilia & Patres, qui
tribuunt Sacramentis veram causalitatem
(in quorum auctoritate alii se fundant) lo-
quuntur generaliter de omni gratia, quæ
datur intuitu Sacramenti: ea tamen sèpè
tantum moraliter per Sacramentum cau-
latur, etiam juxta adversarios; ut quando sub-
lato obice Sacramentum reviviscit, quod
tunc valere ad dimittendam peccata, operari
salutem & gratiam, dicit August. l. 3. de Bap-
tismo cap. 13. ergo gratia semper tantum
moraliter caulfatur per Sacraenta.

Tertiò quia præter gratiam habitualem
Sacraenta etiam causant gratias actuales;
& tamen has solum causant moraliter:
quandoquidem dentur, dum Sacramentum
amplius non est.

Quartò quia Scriptura, Concilia & Pa-
tres tribuunt vim causandi gratiam tam
materiæ, quam formæ: utraque tamen non
potest semper physicè concurrere; cùm
materia sèpè non existat physicè, quando
profertur forma, aut contra. Immo cùm
forma Sacramentorum pronuntietur suc-
cessivè, non poterit physicè producere gra-
tiā, nisi per ultimam syllabam sive postre-
num indivisibile formæ; cùm reliquæ
partes amplius non existant physicè: si ta-
men & ipsa ultima syllaba physicè coexistat

*Quia po-
tentia obe-
dientialis
cujuslibet
ad quodlibet
est ei im-
possibilis.*

*21.
Et admisit
possibilitate,
non sit ratio
amplecten-
dis hic aled
difficilem
viam in
doctrina
fidei explo-
candæ.*

*Immo ran-
nonem po-
tius ob. aro
declaratur.
Primo.*

*22.
Secundò.*

*23.
Quarto.*

gratiæ producendæ ; quæ forte in primo non esse actionis Sacramentalis producitur. Nihilominus ab hac quæstione physica abstractando, sequitur, omnes reliquas partes tam materiae quam formæ Sacramentorum causare tantum moraliter gratiam : cum ultima syllaba non agat tamquam instrumentum physicum aut virtus præcedentium syllabarum vel materiae adhibet, cum quibus tantum facit unum per aggregationem. Quis autem credit Scripturam vel Patres fuisse pro ista syllaba ultima sollicitos. Quin potius constat ipsos loqui de una parte, ut de altera. Quod verò quidam contendant, gratis & proposita physicâ efficiètiâ ultimæ syllabæ, rectè dici totum Sacramentum physicè operari gratiam ; sicut exercitus physicè expugnat civitatem, quod tamen solum facit pars illius ; hoc, inquam, non rectè adhuc diceretur. Nam physica operatio nequit physicè tribui toti aggregato per accidens ob hoc quod à parte illius procedat. Sicut neque genus humaanum totum physicè amat Deum, odit Deum &c. quando pars illius aggregati id physicè praefat. Quamvis quod facit pars totius per se, idem faciat physicè ipsum totum.

24.
Quinto.

Sexto.

25.
Physica Sacra-
mentorum causa-
lis non probatur,
gratis con-
cessio, quod
humanitas
Christi cau-
sari physice
miracula.

26.
Neque ex
eo, quod
Sacramenta

su explicitur. Nam causa moralis est vera & simpliciter causa iuxta usitatum locum modum : eo quod licet per physiæ influxum non concurrat, ita tamen se habeat, ut effectus ei merito imputetur ; & quidem aliquando magis quam ipsi causa physicæ. Sic peccator est causa suæ damnationis, Sancti dicuntur verè operari miracula ; judex verè & propriè dicitur occidere reos ; similiter causa finalis causare suum effectum.

Non refert III. quod Patres comparent Sacra menta causis naturalibus. Sic Cyrilus lib. 2. in Joann. c. 42. Quemadmodum, inquit, viribus ignis intensius aqua calefacta non aliter quam ignis urit : sic Spiritus sancti operatione ad divinam aqua reformantur virtutem. Nam similitudo non debet esse per omnia, sed in hoc, quod tam infallibiliter & efficaciter, eti tamen moraliter operentur. Quod ex subiecta materia erat satis patens. Sanè nullus est, qui terminis dicat Sacra menta physicè operari gratiam. Deinde similiter loquerentur de reviviscente Sacramento ; quod tamen etiam juxta alios non causat physicè gratiam.

Non refert IV. quod Patres mirabiliter extollant potentiam Dei relucem ent in operatione sacramentali : in eo enim emit tent potentia Dei, quod per res vilissimas tam excellentes operetur effectus, eti tantum velut per moralia instrumenta. Sic ut mirantur Patres, quod per viles pescatores converterit Deus hujus mundi sapientes ; eti Concursus Apostolorum tantum fuerit moralis. Sicut etiam extollunt mirabilem potentiam crucis ac passionis, que est Gentibus stultitia, Judæis scandalum, tantumque moraliter concurrit. Sicut denique extollerent potentiam Sacra menti reviviscentis, quod tamen tantum moraliter operatur. Quare infidelibus non conversi potissimum (qui de efficientia physica nil cogitant) mirabilis appetit vis ista Sacramentorum, ut sèpè vix possint induci ad credendum : ut neque Hæretici induci possunt, qui tamen hunc nostrum explicandi modum rectè norunt. Mirabile etenim est, nec nisi vide noscibile, Deum tam vilibus rebus uti ad tantum effectum, occultum & supernaturalem, infusione v.g. tantillæ ac super caput ad mundanam animam. Sicut etiam mirabile erat Naaman Syro, quod in Jordane debaret pro munitione à lepra septies tantum lavari, quamquam aquæ istæ solum agerent moraliter, & quidem longè imperfectius, quam Sacra menta.

Non refert V. quod intellectus Beatorum physicè elevetur ad producendam via etationem beatificam : nam certè constat in intellectu esse virtutem inchoatam, qua possit compleri per virtutem fortioriem, qualis non constat esse in Sacramentis. Deinde

Deinde visio beatifica est actus vitalis ad eoque debebat absolutē juxta multos Doctores, aut omnino congruebat juxta alios unanimiter (exceptis Nominalibus) physica entitati visionis , quod ab intellectu sive potentia vitali realiter comprouderetur ; hoc autem non militat in Sacramentis. Denique nihil obstat intellectui , quod minus physicè concurrat ad visionem : nūlta tamen obstarē Sacramentis quod minus physicè operentur gratiam , patet ex antedictis.

Non refert VI. quod Deus dicatur operari gratiam in nobis per Sacramenta ; non recte autem dicatur causa physica operari per causam moralem. Nam si recte dicatur operari per instrumentum physicum ; sacramenta , quid similiter per instrumentum morale ? Sic enim Deus (utique causa physica) nos sanctificat per passionem , & (ut utar phrasī Tridentini sess. 6. cap. 7. & 16. & can. 2.) donat iustitiam , tamque infundit per Christi meritum ; convertit quoque peccatores per Apostolos & prædictatores , facit miracula per Sanctos ; & (ut in hac ipsa materia instantiam demus) operatur gratiam per Sacramentum reviscens , quod utique tantum concurrit moraliter. Quod autem potius mandans dicatur occidere per mandatariū velut physicum instrumentum , quam ipse homicida per suum consulente (quamvis & hoc spectet ad arbitriatum loquendi modum) , esse potest , quia consulens non est causa subordinata , neque instrumentum etiam morale ipsius occisionis ; prout mandatarius est causa subordinata & velut instrumentum physicum mandantis.

Q U E S T I O III.

Quā proportione & quo tempore Sacramenta conferant gratiam ?

SUPPONO I. tamquam satis certum Sacramenta nova maiorem conferre gratiam , quam vetera ; si tamen aliqua ex his gratiam ex opere operaō contulerint , de quo supra : per Christum enim data est gratia plenitudo.

Suppono II. Sacramenta diversæ speciei inter se comparata non conferre aequalē gratiam : quamquam certò determinari nequeat , quānam excedant. Videntur tamen , ceteris paribus , Sacramenta non iterabili plus gratiæ conferre ob suam non iterabilitatem : nisi quod Nonnulli excipiunt Venerabile Sacramentum , eti iterabile ; idque ob conjecturam desumptam ex supereminenti illius Sacramenti præ ceteris dignitate. Quantam autem gra-

tiam præcisè singula Sacraenta conferant , est incertissimum. De quo nihil ex ratione vel auctoritate solidè determinari potest.

Itaque manet quæstio de Sacramentis ejusdem speciei , v. g. an Baptismus collatus Joanni , & Baptismus collatus Petro operentur aequalē gratiam ? Idem est de reliquis.

DICO I. Non confertur major gratia ex eo , quod minister sit melior aut Deo 32. gratori. Ita communiter Theologi : nam In Sacra. menis ejus. sicut hostia consecrata à meliori fæcere dem specie. non est melius Sacramentum , ita nec alia Sacraenta ideo sunt meliora ; adeoque nec major gra. efficaciora : habent enim vim & efficaciam ita ob mar. omnem à Christo , cuius vices ministri jorem ten. subeunt. Ita Chrysostomus Homil. De reditu suo ministri. ex Asia . ait : Sed multi , inquit , te absente. baptizati sunt. Et quid tunc ? Nihil minus habet gratia , non claudicat donum Dei : presente me baptizati non sunt , sed presente Christo sunt baptizati. Idem ex Scriptura docet Augustinus lib. 4. de Baptismo cap. 20. Et Tract. 6. in Joan. ait : Sunt alii sanctiores quare ergo si unus ab illo v. g. iusto sancto baptizetur , alius ab alio inferioris meriti apud Deum unum tamen & par & aequalē est quod acceperunt , nisi quia hic (scilicet Christus) est qui baptizat ? Idem habent alii Patres.

De gratia habituali est ratio specialis , eò quod Deus juxta legem ordinariam non conferat illam immediate , nisi ob merita personalia de condigno , vel intuitu Sacramentorum aut contritionis ; adeoque illam non agent ob merita aliena , vel sanctitatem majorem ministri. Deinde eadē ratione dicam , ministrorum , parentum aut aliorum merita sive preces posse filiis dormientibus procurare gratiæ habitualis augmentum : cum enim excessus ille gratiæ non conferatur intuitu Sacramenti , nihil intereat , sive in Sacramento , sive extra illud conferatur.

Verum quidem est , per devotionem Devotio ministri , parentum vel adstantium posse ex ministri , opere operantis impetrari aliquam gratiam parentum actualem ; non tamen virtute Sacramenti , vel adstantium sium posse impetrare sed meriti de congruo : sicut iustus potest alteri per alia bona opera promereri de congruo gratias actuales. Quo modo parentes aliquam gratiam actualem , non tamen vi Sacra- S. Nicolai orationibus suis ei forte meruerunt de congruo maiorem gratiam actualem ; quā siebat , ut adhuc parvulus duabus hebdomadæ diebus unicā tantum manere lactatione contentus ; ut recte explicat Scorus 4. diff. 4. quest. 7. cui proinde doctrina Conclusio contraria falso adscribitur à quibusdam. Adde , quod eti loqueretur de gratia habituali : non docet tamen , quid de facto fiat , sed quid fieri possit ; ut ex verbis patet.

DICO II. Sacramenta ejusdem speciei semper conferunt aequaliter dispositis ta ejusdem aequalē speciei aqua

dispositis
semper
equalē
dant gra-
tiam,

æqualem gratiam. Ita communiter Doctores. Probatur : quia uniformis causa naturalis (ad cuius instar se habet Sacramentum ejusdem speciei) producit in subjectis æqualiter dispositis uniformem effectum.

Ex quo sequitur de lege communi omnes parvulos in baptismo accipere æqualem gratiam ; cum unus non sit melius dispositus, quam alter. Ita DD. communiter cum D. Bonav. d. 4. p. 2. a. 2. q. 3. Quamvis contrarium existimaverit Paludanus disl. 4. quest. 1. art. 2. (cum quo Varii involvunt Scotum sup. ubi tamen n. 3 in fine sententiam illius quoad factum ipsum potius rejicit) ex falso fundamento, quo existimavit homines tantum esse creatos, ut suppleant locum angelorum desertorum, hos autem omnes existimat ad disparem gloriam fuisse ordinatos, adeoque similiter homines : unde ne parvuli in infante suscepto baptismo morientes æqualem in cælo habeant gloriam, debent in baptismo inæqualem recipere gratiam, cum solā sint prædicti gratiæ baptimali. Sed fundamentum istud fallum est ; & quamquam admitteretur, unde sciri potest angelos omnes fuisse ordinatos ad disparem gloriam ?

Nec mirum videri debet, tam immensam in infante morientium copiam ad æqualem gloriam esse consequenter prædestinata : sive quia prædestinatio ista forte presupponit prævisionem mortis in infante, ut Multi volunt, sive quia hoc etiam negato, indubie ita præordinare potuisset summae Dei sapientia, & insallibiliter exequi sic à se præordinata. Alioquin si disparem gloriam præordinasset, etiam de disparibus mediis v. g. martyrio, meritis, aliorum Sacramentorum susceptione providisset. Ut interim taceam conjecturam illorum, qui (quod indubie Deo possibile est) dispar post hanc vitam auctarium gloriæ diversis Sanctis donandum in Dei liberali beneplacito constituunt : qui non est alligatus Sacramento, & potest facere cui vult privilegium speciale, ut recte D. Bonav. sup. tametsi de hujusmodi voluntate non constet Ecclesiæ.

Dico III. Idem specie Sacramentum confert majorem gratiam melius dispositis. Ita communiter Doctores cum D. Thomas & Scot. disl. 4. quest. 7. num. 5. v. Si ante. 1. Et colligitur ex Trid. sess. 6. cap. 7 ubi agens de justificatione, qua sit per Baptismum, docet unumquemque recipere gratiam sive justitiam secundum propriam cuiusque dispositionem & cooperationem. Deinde colligitur ex Analogia cum causis naturalibus ; quæ juxta dispositionem subjecti producunt effectus meliores ; ergo idem faciunt Sacra menta.

Denique id videtur exigere ordo gratiæ, ut diligenter sese præparans, majorem ex Sacramentis fructum reportet : hoc

enim excitat homines ad Sacramenta majora cum reverentia & devotione suscipienda.

Porrò ceteris paribus habens sanctitatem sive gratiam habitualem est melius dispositus eo, qui illa caret : quia ipsa facit subjectum suum Deo gratum, & consequenter dignius gratiæ recipienda. Deinde si habeat aliquem motum actuali est habituali gratia trahit quandam dignitatem. Fieri tamen potest, ut cetera non sint paria ; adeoque existens in malo statu, rāmen dispositus, suscipiat Sacramentum tam intenso & pio motu, ut majorem recipiat gratiam, quam homo justus suscipiens idem Sacramentum tepidè & remisè. Inter dispositiones autem convenientes ad fructum Sacramenti illæ ceteris paribus sunt meliores, quæ majorem habent bonitatem moralem, hominemque melius avertunt à malo, & convertunt ad Deum. Unde actualis dispositio præfertur habituali, & inter actuales optima est contritio seu actus charitatis. Et quidem in Sacramentis vivorum, præsertim Eucharistia, actus servida dilectionis ; in Sacramentis mortuorum, actus poenitentia seu contritionis & doloris, ut patet ex fine Sacramentorum. Similiter actus intensior est aptior remissio, & perfectius appretiativus aptior minus appretiativo, etiam intensiori. Item aptior est dispositio præsens, quam quæ præcessit, ac physicè evanuit. Hinc in omni Sacramentorum susceptione laborandum est pro optimâ dispositione ; quod enim dispositio est melior, eò fructus Sacramenti uberior. Et hujus defectu multiplicata Sacramentorum frequenter non semper magnificat notabiliter gratiam ; ut ex gratiarum actualium paritate seu tenuitate, & consimili hominum ea frequentantium tempore colligitur.

Ex quo sequitur adultum in Baptismo semper recipere majorem gratiam, quam parvulum : adultus enim semper est melius dispositus : cum in parvulo nulla reperiatur dispositio positiva, quæ tamē reperitur & requiritur in adulto. Quod intellige, saltem dum uterque baptizatur fructuosè. Si enim adultus fit indispositus, putat Suarez ablatio obice recipi minimam gratiam. Quamvis & hujus opusitum verius sit, ut dicemus quæst. sequenti.

Neque hinc inferri debet abundantiore illam gratiam conferri ex opere operantis nisi ob meritum ipsius dispositionis : hæc enim tantum passivè se habent instar conditionis, adeo ut tota efficientia amplioris gratiæ Sacramentalis sit ab ipso Sacramento : quemadmodum si lapis & vitrum æquè distent à sole, vitrum quia magis dispositum magis illuminatur, cuius tamen illuminations causa efficiens est sol. Verum quidem

35.
Et melius
dispositus
majorem.

est ad eis dispositivôs, si sint prædicti conditionibus ad meritum gratiæ requisitis, posse illam mereri, quam mererentur etiam extra Sacramentum; cum hoc tamen simul possunt disponere ad specialem gratiam tribuendam vi Sacramenti ex opere operato.

DICO IV. Sacraenta non conferunt gratiam sanctificantem vel auxilia actualia ex opere operato, quando tantum habentur in voto, sed tunc solum quando realiter suscipiuntur. Ita communiter Theologi contra Paucos. Probatur primò, quia Scriptura attribuit causationem hujus novi effectus ipsi Sacramentorum susceptioni. Secundò, quia Sacramentum in voto subinde numquam confertur à parte rei, homine, qui illud desiderat, citius ex hac vita migrante: tunc autem non possit dici gratiam istam ex opere operato per Sacramentum conferri; cum opus operatum numquam existat. Tertiò, quia Sacramentum confert totum suum effectum, dum realiter suscipitur, perinde ac si numquam antea fuisset susceptum voto; ergo signum est illud non contulisse prius gratiam ei ex opere operato respondentem. Quartò, quia Sacraenta, saltē mortuorum, faciunt ex attrito contritum; adeoque si illis, etiam in voto susceptis, responderet effectus Sacramentalis, conferrent similiiter gratiam tantum attritis: hoc autem est contra omnes. Denique quia indubitate est, Sacramentum non imprimere characterem, quando tantum voto suscipitur; nam alioquin postea baptizari non deberet, immo nec posset, qui per baptismum voto susceptum fuisset justificatus: & tamen eadem ratione, quâ confertur effectus, etiam imprimaret characterem.

Iaque Concilia & Patres quando effectum Sacramentalem adscribunt Sacraenta in voto susceptis per fidem vivam, quæ per dilectionem operatur, aut per veram contritionem cum ordine ad Sacramentum sive explicito sive implicito (qui includitur in charitate sive contritione, quando Sacramentum est impræcepto) non loquuntur de effectu, qui confertur vi Sacramenti seu ex opere operato, sed de effectu simili aut æquivalente, quia nimis desiderantes Sacramentum tali affectu acquirunt ex opere operantis gratiam similem ei, quæ per Sacramentum causatur; etiam tamen non acquirunt ab ipsis Sacraenta ut causâ instrumentali, sed potius tamquam ab objecto boni bene desiderato. Hoc sensu Trident. sess. 13. cap. 8. dicit Patres nostrî docuerunt alios tantum spiritualiter sumere, illos nimis qui voto proposum illum celestem panem edentes fide vivâ, quæ per dilectionem operatur, fructum ejus & utilitatem sentiant, id est, effectum similem,

quia scilicet crescunt in Christi charitate, in quo fructus hujus Sacramenti consistit.

DICO V. Sacraenta conferunt gratiam habitualem (idem est de charactere in Sacramentis illum conferentibus) tunc, quando essentialiter complentur. Dico gratiam habitualem: actualia enim auxilia conferunt tempore opportuno. Probatur essentialiter Conclusio: quia Sacraenta causant gratiam ratione sue essentiae, cui virtus cau- 41. Sacraenta conferant gratiam habitualem, quando es-entialiter complentur.

sandi est annexa; essentia autem illorum nondum est, antequa essentialiter compleantur: cùmq; operentur instar causarum naturalium, nequit effectus etiam diutius differri. Confirmatur: quia tunc solum sunt Sacraenta. Deinde conferunt gratiam vi significationis, quæ solum convenit Sacramento jam completo. Sic v. g. Baptismus causat characterem, & in bene disposito gratiam sanctificantem, quando præmissâ ablutione profereatur ultima syllaba formæ requisita ad perfectam significationem, etiam si sonus adhuc duret: aut dum pronuntiatâ formâ tantum aquæ contingit corpus baptizandi, quantum præcisè requirit conscientia Baptismi, etiam si adhuc duret infusio. Hoc autem contingit in ultimo & determinato instanti intrinsecò ipsis Sacraentis, juxta illos qui continuum successum dicunt componi ex instantibus indivisibilibus. Qui autem illud componunt ex partibus fine fine divisibilibus inextricabiles patiuntur difficultates; ideoque in diversas abidere sententias. Receptior autem videtur illa, quæ statuit effectum conferri in primo non esse Sacramenti. Quod etsi difficultate non careat, tamen sustineri potest. De hac porrò controversia, satis philosophicâ ex parte fundamenti, nec magnopere utili, fusissimè disputant nonnulli Recentiores: qui videri possunt.

Q U A E S T I O N E I V.

*An Sacraenta fidei suscepta
fictione sublatâ revi-
viscant?*

NOTA nos hic non loqui de illo, qui 42. Quid hic
sit, fidei
suscipere.
Sacramen-
tum. Sacramentum suscepit invalidè, eo quod fingeret se illud suscipere, cum tam verè suscipere non intenderet: sed de illo, qui validè quidem Sacramentum suscepit, sed indignè, adeoque non obtinuit effectum sacramentalem sive gratiam (characterem enim certo accipit, qui cumque validè suscepit Sacramentum characterem imprimens) defectu dispositionis requisita, v. g. quia existens in peccato mortali dolorem debitum culpabiliter aut incul-

inculpabiliter omisit; aut quia in ipso Sacramenti susceptione novum peccatum mortale commisit. De hujusmodi facte susceptiente queritur, an postea dolens de peccatis recipiat gratiam sacramentalem v.g. baptismi, quam in ipso baptismo non est consecutus propter obicem peccati neandum retractati.

43.
Baptismus
facte suscep-
tus obice
sublatu re-
viviscit.

Probatur
ex S. Augu-
stino.

Cui confo-
nat S. Gre-
gorius.

44.
S. Augustinus

Dico I. Baptismus facte susceptus sublatu fictione sive obice reviviscit conferendo gratiam remissionis peccatorum atque poenarum ex opere operato. Ita D. Thomas qnaq. 69. art. 10. Scors dist. 4 qnaq. 5. num. 3. & 4. & alii Theologi communiter. Probatur I. ex S. Augustino lib. 1. de Baptismo cap. 12. ubi ait quod tunc valere incipiat ad salutem. Baptismus, cum illa fictio veraci confessione recesserit; quæ (ut præmittit) corde in malitia vel sacrilegio perseverante peccatorum abolitionem non sinebas fieri. Similia habet lib. 3. cap. 12. & lib. 6. cap. 5. Ex quibus locis Theologi communiter colligunt Augustinum suisse in hac opinione: quorum communis intellectus magnum fundamentum præbet opinandi istum suisse Augustini sensum: cuius proinde auctoritas sumitur pro præcipuo Conclusionis fundamento. Conformiter loquitur S. Gregorius lib. 9. Epist. 61. (& refertur c. Ab antiqua 44. De Conscr. dist. 4.) dicens: Quia sanctum Baptisma, quod sunt apud Hæreticos conscienti, tunc in eis vires emendationis recipit, cum . . . sancte & universalis Ecclesiæ visceribus fuerint uniti.

Neque explicari potest Augustinus, & consequenter Gregorius, quod voluerit Baptismum recedente fictione valere ad salutem, quatenus ratus habetur à Deo, & exinde incipiunt ipsi facto proficere cetera, etiam Sacraenta, quæ sine suscepto Baptismo prodeesse non poterant; prout lib. 1. de Nupt. cap. 33. docet per Baptismum mundari atque sanari etiam subsequentia peccata; utique radicaliter. Tum quia explicatio ista est minus propria & communis intellectui contraria. Tum quia Donatisti argumentibus ex valore Baptismi ab ipsis collati esse penes se Ecclesiam, veluti in qua sola locum habet remissio peccatorum, per Baptismum eorum causata, respondet Augustinus, esse quidem validum, sed tunc solum remittere peccata, utique formaliter & propriè (hoc enim sensu arguebant Donatisti) quando deferto schismate fictio sibi indispositio recesserit veraci confessione. Confirmatur: quia Augustinus docet Baptismum id operari recedente fictione, quod Donatisti arguebant eundem operari acceptum in secta ipsorum: atqui hoc intelligebatur de remissione peccati & poenæ facta per ipsum Baptismum propriè; ergo & illud: alioquin responsio Augustini non esset conformis.

Probatur II. ex Trident. sess. 6. cap. 4. docente Baptismum esse medium ad ju-

stificationem necessarium, sic ut illa sine lavacro regenerationis, aut ejus voto fieri non posset. sed qui facte est baptizatus fictione recedente justificatur & fit filius Dei: ergo dicendum est id fieri per Baptismum aut ejus votum: non per votum, quia sicut non potest aliud Baptismus adhiberi, ita neque aliud Baptismi votum: ergo fit per Baptismum antè susceptum: atque ita Baptismus fictione recedente consequitur suos effectus. Fortasse tamen responderi posset, Concilium nil aliud velle, quād sc̄iptio Baptismi sit ita necessaria, ut quantumcumque quis fuerit per contritionem justificatus, equidem debeat baptizari, nisi jam baptizatus sit: si velle, quod nemo umquam justificetur, nisi vel actu Baptismum reperit, vel votum saltem implicitum Baptismi habeat; ideoque non dixisse, nos necessario justificari per Baptismum, aut ejus votum, sed non posse sine altertro justificari.

Probatur III. congruentia: quia si Baptismus facte susceptus non reviviscere, non daretur tunc externum remedium remissum originalis & peccatorum ante Baptismum commissorum; quod tamen excellentia novæ Legis postulare videtur. Sequela probatur: nam ista peccata non remitterentur per Baptismum facte susceptum, ut supponitur: non etiam per poenitentia Sacramentum: cum hoc tantum sit institutum in remissionem peccatorum intrâ Ecclesiam seu post baptismum commissorum, ut docet Trid. sess. 14. c. 2. Dicendum igitur est Baptismum facte susceptum reviviscere. Quod si respondeatur sufficere ut tali casu possint peccata ante Baptismum commissa remitti indirecte per Sacramentum Poenitentiae. Contrà facit, quod ne hoc quidem remedium externum haberet locum in iis, qui cum fictione inculpabili Baptismum suscepissent, nec postea peccassent; utpote qui forent Sacramenti Poenitentiae incapaces, adeòque carerent etiam sine culpa sua omni externo salutis remedio. Definde excellentia novæ Legis postulare videtur in prædictis casibus remedium etiam directe remissum originalis & peccatorum ante Baptismum commissorum. Qui tamen id negaret, neque etiam inconveniens esse crederet, quod in postrem casu, qui est valde rarus, & quasi metaphysicus, decesset externum remedium etiam indirecte remissum culparum Baptismum susceptum præcedentium, non posset, quantum est ex ratione, convinci.

Ex hac Conclusione sequitur I. Baptismum reviviscentem (idem est de aliis Sacramentis, si quæ reviviscant, de quibus postea) conferre gratiam habitualem: cum in illius collatione vita Sacramenti seu virtus vivificandi consistat. Et quidem juxta Doctores

Quart. IV. An Sacra menta fictione sublatâ reviviscant. 169

Doctores communiter distinctam conferunt ab ea, quae confertur ratione penitentiae vel contritionis, per quam tollitur obesus: adeoque est major gratia, quam quae conferretur intuitu solius penitentiae aut contritionis: aliás enim reviviscentia Sacra menti parum haberet utilitatis. Idemque confidit ex testimonio Augustini, quibus aliter Baptismum tunc recuperare vim suam, incipiendo valere ad salutem & remissionem peccatorum: quod quā ratione verum est, si totum haberetur æquale ter per opus operantis, etiam excluso Sacramento.

Sequitur II. Sacramentum reviviscente conferendo jus ad auxilia actualia suo tempore conferenda, juxta Doctores communiter: hoc enim jus comitatur gratiam habitualem Sacramenti.

Sequitur III. vi Baptismi præcedens, quando revivisces, conferri remissio nem omnium peccarum temporalium: hec enim ex institutione divina in Baptismi virtute (quae cum Baptismo revivisces) simul cum infusione gratiae continetur. Intellige tamen hoc de peccatis, quae respondebant peccatis Baptismo prævisis; non autem de iis, quae debentur ob peccatum ipsius fictionis aliave Baptismum subsequentia.

Potes, quanta sit illa portio gratiae, quae remoto obice datur ex vi Sacra menti prius suscepisti? Suarez disput. 29. sect. 4. & Coninck existimant esse determinatam portionem, eamque minimam, quae per Baptismum conferri solet, v.g. quanta parvulis in Baptismo tribuitur. Sed probabilius cum Præposito & pluribus aliis respondet, eam dari secundum proportionem dispositionis, quā tollitur obesus: quandoquidem iusta regulam generalem Sacra menta adultis majorem aut minorem gratiam conferant juxta propriam ipsorum dispositionem. Et quāvis dispositio sequatur Sacra menti susceptionem, præcedit tamen infusionem gratiae, & disponit ad illam: cuius Sacramentum, etiam dum revivisces, est collativum ex opere operato: dispositio namque ad effectum non debet precedere causam ipsam, sed causam operationem. Itaque non omnibus obicem removentibus eadem seu æqualis gratia virtute Baptismi reviviscentia confertur; quandoquidem diversi obicem removeant per inæquales dispositiones.

DICO II. Reliqua Sacra menta facte suscepta verosimiliter sublato obice non reviviscent. Ita Soto dist. 6. quest. 1. art. 8. Vafanez, Praepositus & alii. Probatur: nam de solo Baptismo loquitur Augustinus, Gregorius Papa, D. Thomas, Scotus, & passim antiquiores Theologi. De aliis autem Sacra mentis ex Scriptura, Patribus, aut ratione non habetur solidum fundamentum: sine quo tamen effectus non sunt Sacra men-

tis attribuendi, cum illorum virtus totaliter dependeat ex divino beneplacito, quod aliquo ex prædictis modis deberet nobis innescere.

Dixi verosimiliter: oppositum enim de Confirmatione & Ordine non est improbabile: tum quia multi sic sentiunt; quibus sicut D. Bonav. dist. 3. p. 1. art. 2. q. 3. quatenus pro ratione reviviscentia Baptismi allegat ^{dine est etiam} interabilitatem & Characteris impressio ^{probabile.}

nem. Tum ob hanc ipsam rationem, nempe quia similiiter haec Sacra menta impri-

49. *Oppositorum
tamen de
Confirmatione & Ora*

munt Characterem & sunt omnino ininter-
rabilia, ut baptismus; adeoque conveniens
erat, ut effectus illorum fictione receden-
te reviviseret: ne aliquin qui semel in-
digne aut sine sufficienti dispositione illa
Sacra menta suscepisset (quod subinde etiam
sine culpa potest contingere) illorum effec-
tu in perpetuum carceret: præsertim cum
constituant hominem in statu immutabili,
ad quem dignè obeundum gratia illis Sa-
cra mentis propria est valde utilis, immo ne-
cessaria. Idem simili ratione docet Suarez <sup>Idem variis
censent de</sup> & alii de Extrema Unctione & Matrimo- <sup>Extrema-
nione &
Matrimo-</sup>
no: quia licet non imprimant Charac- ^{nio,}
rem, tamen reiterari non possunt durante ^{cap. 5. videtur doctrinam prædictam. Conclus. tra-}
cādem infirmitate aut vitā conjugis.

Verū haec omnia nituntur incertā ^{50.}
conjecturā. Quod autem Aliqui allegent ^{Sed incertum}
auctoritatem Augustini, qui lib. 6. de Bap. do ostendit.
cap. 5. videtur doctrinam prædictam. Conclus. tra-
tur.

ditam fundare in sanctitate Baptismi, quae
ratio etiam locum habet in his Sacra-
mentis. Hoc, inquam, parum urget, eo quod
ratio ista non sufficiens sit aut adæquata,
sed præcipua sit voluntas Dei instituentis
hac ratione Baptismum, tum ob illius san-
ctitatem, tum principaliter ob remissio-
nem peccatorum Baptismum antecedentium,
qui necessariò debet fieri per ipsum
Baptismum ut patet ex Augustino lib. 1. de
Bapt. cap. 11. & ex objectione Donati-
flarum ibidem. Deinde sanctitas etiam
locum habet in Sacramento Eucharistie:
quod tamen reviviscente æquè ut alia Sa- ^{Eucharistia}
cra menta, nullatenus dici potest (quid- ^{saltem non}
quid aliqui videantur secus sentire) non ^{reviviscent.}
solum quia nulla est necessitas, cum pos-
sit toties quoties iterari, & effectus il-
lius obtineri: sed etiam quia videtur alie-
num à mente Fidelium: & quia non le-
ve sequeretur inde inconveniens, nem-
pe eum qui semper sacrilegè celebrasset
aut communicasset, sed in fine vita cum
attritione & confessione moreretur, re-
cepturum gratiae augmentum & sancti-
tatem tanto majorem, quantò plura sa-
cra legia commisisset. Ita D. Bonavent. dist.
4. part. 1. art. 2. quest. 3. ad 3. & alii com-
muniter.

Cessaret quidem allegatum inconve- ^{Quod am-}
niens, dicendo reviviscente solum ulti- ^{plus decla-}
ratum communionem, adeoque obicem ^{ratur.}

P debere

Henricus Sum. Theol. Pars IV.

debere auferri, antequam Eucharistia, de-nudum sumatur; ut responderet Ponc. disp. 41. num. 92. in favorem afferentium reviviscentiam Eucharistiae; tametsi ipse illam neget. Nihilominus hoc novum effugium non est ad mentem istorum Auctorum, qui sine restrictione loquuntur. Deinde sanctitas Sacramenti (in qua se fundant) locum habet, quocumque tempore obex tollatur. Denique etiam tali reviviscentiae obstat adhuc, tum jugis Sacramenti iterabilitas, tum sensus communis, quo Eucharistia indignè suscepta instar cibi à stomacho rejecti videtur omnino vim nutriendi perdere. Nisi quod supposita veritate opinionis afferentis augeri gratiam auctam dispositione interea dum adhuc in stomacho durant species sacramentales (de quo in Tract. de Eucharistia) consequens videatur Eucharistiam ab initio in malo statu suscepit reviviscere, si ante corruptionem specierum accedat dispositio.

51.
Poenitentia,
si possit esse
valida &
informis,
probabiliter
reviviscet.

De Poenitentia tamen Sacramento probabile satis est, quod reviviscat, supposito quod possit dari validum & informe; prout plures censem, quibus tamen non afferuntur, ut suo loco patebit. Pro illo enim est ratio specialis, quae pro Baptismo: nam peccata in illo validè confessa non remittuntur directè in sequenti confessione, in qua non debent exprimi: ergo sublato obice directè remittuntur per absolutionem in confessione praecedenti informi datam, cui fuerunt directè subjecta: Christus enim voluit ut semel singula mortalia directè subjiciantur sententia Ecclesiæ, & sacramentaliter remittantur. Confirmatur: quia nullum peccatum mortale post baptismum commissum potest remitti sine Sacramento Poenitentia aut ejus voto: atqui peccata mortalia in confessione informi expressa remittuntur postea per contritionem absque voto alterius confessionis de illis (cum non sit opus ea amplius confiteri) ergo remittuntur per efficaciam ipsius Sacramenti poenitentiae prius suscepiti. Hæc tamen non ita convincunt, ut non sit responsioni aut evasioni locus; prout circa auctoritatem Tridentini observatum fuit num. 44.

Q U A E S T I O V .

Qualis Dispositio requiratur ad tolendum obicem, & ad Reviviscentiam Sacramentorum?

52.
Obex, alius
negativus,
alius positivus.

O BEX alius est merè negativus & consistit in carentia inculpata legitimæ dispositionis ad effectum Sacramenti requisitæ. Alius positivus, qui consistit in peccato mortali, quod quis incurrit suscipiendo culpabiliter Sacramentum absque debita dispositione.

Ad Sacraenta porrò vivorum quodatint, sicut illa dum actu suscipiuntur, tollunt presupponunt primam gratiam habitualem; sic deinceps præterita reviviscunt (si que reviviscant) videri potius possent similiiter presupponere statum gratiae; adeoque contritionem, vel cum Sacramento mortuorum attritionem, etiæ sit obex tantum negativus, prærequirere. Nihilominus si Sacraenta vivorum causent aliquando per accidentem seu secundariò primam gratiam, videntur illam consequenter cauare in bona fide attrito, quando cum obice negativo suscepit reviviscunt. Immo consequenter non video, cur id fieri non posset, etiæ attritio foret cognita ut talis, ab illo, qui postmodum nolceret infructuosam Sacraenta susceptionem bona fide factam: nam tunc cessat obligatio suscipiendi extra statum gratiae hujusmodi Sacramentum, utpote jam receptum; quod proinde videtur reviviscendo operari effectum in attrito: cum causationi primæ gratiae per se solùm obstat, quod Christus ista Sacraenta graviter veuerit suscipi extra statum gratiae. Unde etiam in sententia adscribentium his Sacramentis interdum primam gratiam, causaretur gratia in suscipiente illa cum attritione cognitâ, qui invincibiliter ignoraret aliam dispositionem requiri. In contraria vero sententia aliter foret discurrendum. Quod si suscipiantur cum obice positivo, idem est de iis dicendum, quod de Baptismo. De quo (idem est de Poenitentia, & datur informis, & reviviscat)

D i c o I. In eo qui recepit Baptismum cum obice merè negativo, & post Baptismum non commisit novum peccatum mortale, reviviscit Baptismus per solam attritionem supernaturalem. Est communis contra Vasquez requirentem contritionem, sumptuoso fundamento ex Angustino, qui tamen loquitur de obice positivo, vel dicit requiri poenitentiam, quæ complectitur contritionem perfectam & imperfectam.

Probatur Conclusio: quia ad delendum peccata Baptismum praecedentia sufficit attritio, quando Baptismus suscipitur; ergo etiam quartuò reviviscit, cum secundum Angustum tunc habeat eandem vim. Confirmatur: quia alioquin is, qui post Baptismum cum obice negativo suscepit non peccasset, justificari non posset, nisi per contritionem, sicut in Læge veteri. Immo pejorius esset conditionis, quævis is qui post Baptismum plura peccata commisisset: hic enim per attritionem cum Sacramento Poenitentia (cujus alter est incapax) posset justificari; ut etiam merito admittit ipse Vasquez: quævis hoc non factis quadret in ipsius opinionem: vis enim Baptismi non roboratur ex coniunctione confessionis, utpote nullam vim habentis in peccata ante Baptismum commissa: igitur

Quaest. V. Qualis Dispositio requiratur ad Reviviscentiam. 171

tur tunc dispositio requirata, ut peccata ante Baptismum facta per eum directe remittantur, oritur ab attritione.

Dico II. Quod suscepit Baptismum cum obice positivo, vel post eius susceptionem commisit peccatum mortale, debet perfectè conteri, vel saltem attritus confiteri, ut Baptismus reviviscat. Ita scotus & alii Theologi communiter. Ratio est: quia attritio non potest tollere peccatum mortale absque Sacramento realiter suscepere: cum igitur haec peccata, velut natura aut tempore posteriora Baptismo, non possint per ipsum deletri; consequens est, quod deleri debeant per contritionem cum voto Sacramenti Poenitentiae, aut saltem per attritionem cum ipso Sacramento.

Neque dici potest illa peccata mortalia concomitante sive indirecte deleri per Baptismum prius suscepimus, dum illius virtute cum attritione directe auferuntur peccata Baptismum praecedentia; ut defertur sentire Paludanus, disp. 4. quaest. 5. versus finem: qui tamen huic doctrina non firmiter adhaeret, addens proinde sub disjunctione aliam & communem responsonem. Illud equidem valde probabile censet Dicastillo, disp. 2. de Bapt. dub. 6. Non, inquam, id dici potest, quia nullum Sacramentum habet virtutem remittendi peccata futura, seu post eius susceptionem commissa: Sacraenta enim sunt medicinae vulnerum praecedentium curative, & contra sequentia præservativa. Quare peccata postea commissa faciunt, ut ne quidem remittantur commissa ante Baptismum, dum sola adest attrito: cum unum mortale sine altero non remittatur, & recedente fictione non remittantur peccata virtute Baptismi, nisi quae ipsum tempore vel natura praecedunt, ut habet communis sensus Doctorum: à quo recedendum non est sine fundamento; quod hic nullum est. Nam quod Dicastillo sup. num. 207. allegat, cum peccatis confessis simul indirecte absolvit & remitti oblitera aut iusta de causa suppressa, nihil probat: nam talem vim esse à Christo datam absolutioni quoad peccata illam antecedentia, constat ex Trid. sess. 14. c. 5. & indubitate omnium Catholicorum sensu: non constat autem esse datam Baptismo quoad peccatorum subsequentium indirectam detractionem: cum tamen in materia Sacramentorum ob levem conjecturam ex quadam paritate desumptam non licet Sacramentis ascribere novos effectus contra sensum communem. Immo verè non est paritas inter Baptismum & exemplum ab ipso allegatum. Esse autem inter Baptismum & confessionem validam ac informem, casu quo detur & reviviscat, si nempe post illam quis committeret nova peccata. Verum pariter haec tunc non revivisceret per solam attritionem, neque indirecte peccata

Herinex Sum. Theol. Pars IV.

sequentia deleret.

In quo etiam fit, in confessione particulariter non fore exprimendum peccatum, cui quis in Baptismi susceptione affectu adhaeret; utpote quod tempore & natura baptismum antecessit. Sufficeret itaque confiteri, quod Sacramentum indigne suscepit: nisi fortasse complacentia istius peccati fuerit post Baptismum continuata: tunc enim de illo deberet eatus fieri confessio in particulari. Quod etiam fieri deberet de aliis peccatis tempore aut natura Baptismum subsequentibus. Prout natura posterius susceptione Baptismi est sacrilegium, quod per factam illius susceptionem committitur: hoc enim peccatum tunc committitur, quando Baptismus deberet suum conferre effectum, adeoque est Baptismo natura posterior, sicut ipsa collatio effectus.

Quod si fingatur casus, quo peccatum aliquod mortale committatur, quod praecise absolvatur in ipso momento temporis, quo absolvitur Sacramentum, dubium est, an illud pertineat ad peccata commissa ante Baptismum, adeoque per eum reviviscentem remitti debeat; prout existimat Vesquez: an vero pertineat ad peccata commissa post Baptismum, & remitti debeat per confessionem; prout docet Coninc, Praepositus & alii. Quod posterius apparet probabilius: eo quod tale peccatum effectui Baptismi directe aduersetur. Deinde quia numquam potest tolli per Baptismum dum actu suscipitur, adeoque nec quando reviviscit. Unde eti propriè loquendo tale peccatum nec sit commissum ante; nec post Baptismum: quia tamen quævis peccata possunt remitti per Baptismum vel Poenitentiam, & istud nequit remitti per Baptismum, censetur catenus inter commissa postea, id est, inter remissibilia, non per Baptismum, sed per Poenitentiam.

Petes, à quo causetur gratia Sacramenti reviviscentis v. g. Baptismi? Resp. quod principaliter à Deo, dispositivè à dispositione, instrumentaler & ex opere operato ab ipso Baptismo præterito, sicut tis. quando ab initio dignè fuisset suscepitus Baptinus. Quod si Baptismus cum positivo obice suscepitus reviviscat per attritionem cum Sacramento Poenitentiae, attritio ista partim disponit ad effectum Sacramenti Poenitentiae, partim ad effectum Baptismi reviviscentis distinctum: sic ut duplex tunc detur gratia, respondens duplice Sacramento: & quidem per illam quæ respondet Baptismo reviviscenti, directe remittuntur peccata praecedentia Baptismum, per aliam peccata sequentia; idque codem instanti, etiam naturæ.

Dices: Contritio vel attritio cum sequen-

ti Sa-

56.
Peccatum,
cui bapti-
zandus ad-
haret, non
est materia
confessionis.
nisi quate-
rus post
Baptismum
continuatur.

57.
A quo cau-
setur gratia
Sacramenta
revivisen-
tis.

58.

Qui Baptismus reviviscens eodem naturae instanti operetur gratiam, quo suam contritio vel sacramentum per quod revivisicit.

ti Sacramento, Pœnitentia scilicet debet resuscitare Baptismum veluti mortuum in instanti A, & in eodem instanti naturæ causatur gratia correspondens: ergo non potest in illo eodem instanti naturæ pariter suam gratiam causare Baptismus reviviscens; veluti qui in instanti A: resuscitatus, non potest operari, nisi in sequenti naturæ instanti B: cum sicut prius naturæ debet causa esse, antequam operetur, sic & resuscitari. Resp. quod Baptismus resuscitetur non tamquam mortuus, sed tamquam impeditus & præteritus, existens in divina acceptatione; adeoque eodem instanti, quo impedimentum tollitur, operatur: illud ipsum enim erat carentia dispositionis, quæ tollitur formaliter per ipsam dispositionem. Quare si reviviscat Baptismus per aliud Sacramentum, v. g. Pœnitentia, eadem attritio tollit fictionem reddendo subjectum dispositum, sive que Baptismum præteritum reddit ipso instanti naturæ causantem effectum, quo Sacramentum Pœnitentia, quatenus ad utrumque seu utriusque effectum eodem instanti naturæ disponit.

QUÆSTIO VI.

De Charactere.

59.
*Quid sit
Character.*

EXPLICATIS iis quæ concernunt primarium Sacramentorum effectum, scilicet gratiam, explicanda sunt ea, quæ concernunt eorumdem effectum secundarium, qui dicitur Character. Quod est vocabulum græcum; latine idem significans, quod figura seu nota. Unde ad Heb. 1. ubi Latinus Interpres habet: *Qui cum sit splendor glorie & figura substantiae ejus, in Græco loco figuræ est Character.* Est autem in praesenti signum quoddam spirituale mediante Sacramento animæ impressum indelebiliter, quo homines confignati distinguuntur ab aliis. Quod quidem non in omnibus Sacramentis imprimitur, neque etiam in uno solo, sed in omnibus & solis initerabilibus; ut jam patebit.

60.
*Illum im-
primunt so-
la tria Sac-
ramenta
initerabilia.*

Dico I. Tria Sacraenta initerabilia, Baptismus scilicet, Confirmatio & Ordo, quando validè conferuntur, imprimunt in anima Characterem. Ita expresse definit Florentinus in Decreto de Armenis, & Tridentinus sej. 7. can. 9. de Sacram. in genere: & antea idem determinaverat Innocentius III. c. Majores, de Baptismo, agens in speciali de isto Sacramento.

Scotus de hoc non dubitavit, fundans reæ conclusionem in autoritate Ecclesie.

Veritas hæc ex Scripturis convinci non potest: ut nec ex claris & expressis Patrum autoritatibus, quin secundum se in alio sensu possint explicari: ut optimè Scotus d. 6. q. 9. num. 13. & 14. Facile enim Patres exponi possent, quod ipsum Sacramentum v. g. Baptismi vocent Characterem quo obsignamus. Ideoque Doctor, qui definitionem Florentini & Tridentini non videt, rectè concludebat esse necessariò ponendum Charakterem, quantum prout occurrebat, ob solam auctoritatem Ecclesiæ scilicet cap. Majores cit. juncto cap. Ad abolendam, de Hæreticis, ubi perpetuo anathematis vinculo innondantur aliter de Sacramentis Ecclesie sentientes, quam sentiat Sancta Romana Ecclesia; cuius profecto auctorita est certissima. Ut proinde immixtus Prepositus q. 63. art. 1. sic referat Sententiam Scotti, quæ videatur existimare doctrinam de Charaktere solum esse probabilem. Quare etiam Scottus n. 17. dicit, quod portendi Charakterem necessitas habet, quia Ecclesia ponit. Et subdit: Sufficit enim Auctoritas Ecclesie; adducitque Augustinum l. contra Epist. Fundamenti c. 5. dicentem: Evangelio non credarem, nisi me Ecclesia Catholica comoveret auctoritas. Quamquam præmita, non possit spectando tunc temporis expresse & in terminis definita, evidenter necessariò probari ex creditis.

Nihilominus etsi verum sit Ecclesiæ auctoritatem in hoc negotio habere partes præcipias, eâ tamen supposita intelligimus mentem sanctorum Patrum sine dubio fuisse in eadem significatione de Charaktere loqui, ac traditionem Ecclesiæ (in qua hæc veritas fundatur) conservare. Primæ eiusmodi testimonia, accedente sensu Ecclesiæ satis clara, vide apud Bellermannum l. 2. de Sacram. c. 21. Suarez disp. 11. sct. 1. Nobis patet sufficiant. Cyryllus Jerosolymitanus Prefat. in Catech. §. Magnum, enumerans Baptismi effectus ait: *Magnum est propositum his Baptisma, caritatis liberatio, peccatorum remissio, mors peccati, animæ regeneratio, vestimentum candidum, signatum sanctum & indeleibile;* omnis autem effectus Baptismi alius à charactere est debolellis. Et Augustinus l. 6. de Baptismo c. 1. ait: *Dominicum characterem à fallaciis deprudatoribus suis foris accepere.* Loquitur de baptizato ab Hæreticis; & addit, Charakterem tamen dominicum in ea, ove, agnosti potius, quam improbari. Similia docet Epist. 23. & Epist. 204. ait: *Oves Christi etsi, Charakterem Dominicum portatis, in Sacramento quod accipistis.* Et Traitz. 5. in Epist. 1. Joan. de baptizato ait: *Si autem non habet, Charakterem scilicet, Characterem quidem impositum habet, sed desertor vagatur.* Eudem characteri militari comparat l. 2. contra Epist. Parmentier c. 13. circa med.

Pro eadem vestitate, supposita Ecclesiæ traditione conf. nodè adferri possunt Scripturæ; quamquam nec eâ supposita convinentes; scilicet ad Ephef. 1. in quo & ceteris signati etsi spiritu promissionis sancto Et cap. 4. Nolite contristare Spiritum sanctum Domini, in quo signati etsi in diem redemptionis. Et 2. ad Corinth. 1. Qui unxit nos Deus, qui & signavit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus nostris. Ubi

Ubi Apostolus agens juxta quosdam de Baptismo, juxta alios de Confirmatione, juxta alios de utroque assignat tres effectus, scilicet unctionem per gratiam sanctificantem, signationem, seu (ut verbum Græcum sonat) sigillationem per Charakterem, dationem pignoris, id est, juxta varijs testimonium bonæ conscientiæ. De his plura videre est, in *Commentario ad locum Scotti citatum num. 15. & segg.* Videri etiam potest ad initium quæstionis.

Ratio efficax hujus veritatis assignari vix potest præter institutionem Christi traditione & auctoritate Ecclesiæ nobis percipitur, & spectam. Communiter euidem allegatur, quod fætentibus etiam Hæreticis, quædam Sacraenta sint omnino interabilia, cuius ratio est Charakter, ut determinat *Florentinum & Tridentinum suprà*. Alia autem solida ratio hujus rei dari non potest: nam quantumvis Baptismus v. g. sit ingressus in Ecclesiam, ut respondent Hæretici; cur baptizatus si non habeat Charakterem nequit egredi, ac deinde reingrediens iterato baptizari? Præsertim si fructus Sacramenti non sit alius, quam ejus applicatione excitate fidem remissionis peccatorum contenetur in promissionibus Christi.

Nihilominus absolutè loquendo potuisse Deus instituere, ut non nisi semel quis validè baptizaretur, esto non daretur in Baptismo Charakter: quæ enim apparentia repugnantia? E contrà, et si Baptismus Charakterem conferret, potuisse tamē illum Deus sic instituere, ut posset repeti; sive hoc modo, ut quando repeteretur, non daretur Charakter, utpote jam datus: sive ut daretur secundus: et si enim primus sufficiat, posset de superabundanti dari secundus: plura enim, dum vult, potest Deus, quam quæ ad aliquid sufficiunt. Vel sanè Character secundus deserviret ad designandum secundum Baptismum; ita ut ex signorum numero indicetur numerus Baptismorum. Sicut peregrini Hierosolymitani toties signum in brachio recipiunt, quoties peregrinationem confecerunt.

Congruentia hujus triplicis Characteris optima assignatur & explicatur à *Scoto d. 6. 9. 10. num. 12.* quia per tria dicta Sacramenta constituitur homo irrevocabiliter in certo gradu ac munere in Ecclesia Christi ad spiritualia quædam munia activè aut passivè obcunda, non sic per reliqua quatuor. Per Baptismum quidem deputatur homo, ut sit filius familiæ ac domesticus Christi, accipiturque potestate ad recipienda cetera Sacraenta. Per Confirmationem deputatur, ut sit miles Christi, fidemque fortiter profiteatur & propugnet. Per Ordinem deque constituitur familiæ præfector, ad eandem regendam, Sacraenta & alia bona communia distribuenda, aliosque ad familiam admittendos. Sic enim & olim qui

Herinex Sum. Theol. Pars IV.

deputabantur ad certa officia & obsequia principis, solebant certis signis ab aliis discerni; v. g. milites notabantur principis charaktere eis impresso: & etiamnum magistratus & famuli sepe certis signis discernuntur.

Itaque præcipuum Characteris munus est, ut sit sigillum seu signum spirituale designans suum subiectum: ita ut Angeli intuentes Characterem Baptismi v. g. (idem cum proportione est de duobus reliquis) ex eo tamquam signo videant hominem esse de familia Christi, habere jus ad auxilia & suffragia communia &c. De quo & aliis officiis Characteris vide *Scotum d. 6. qu. 10. num. 13.* An autem præsata significatio Characteris competat ei ex natura sua, an vero solum ex divina institutione, est inter Doctores controversum. Sed cum ad minus difficultimum sit intelligere, quod hujusmodi signum naturale sit possibile (Plures existimant absolute possibile non esse) neque ex ulla capite colligatur, quod character de facto tale sit, certendum potius est, esse signum ex instituto: tum quia id sufficit, supposita notitia institutionis talis signi ad discernendum v. g. baptizatos à non baptizatis: tum quia est facilius, adeoque certis paribus præferendum in explicatione fidei; præsertim in materia Sacramentorum, qua ipsa sunt signa ex instituto. Immo ex multorum sententia ipse effectus principalis Sacramentorum, scilicet gratia, non est signum naturale divinæ amicitiae, sed ex Dei ordinatione. Estque hæc de Characteri Sententia communis, contra *Salas & Lugo.*

Potes, an circumcisio impresserit characterem? Resp. id esse valde incertum: cum D. Thomas q. 63. art. 1. ad 3o. & plerique alii hoc negent: nec suppetat ex aliquo capite solidum affirmandi fundamentum. *Scotus nihilominus sup. q. 9. n. 21.* obiter innuat, non tamen assertivè statuit, contrarium posse dici. Quod videtur posse conjectari ex eo, quod Circumcisio fuerit ianua veteris Legis, per quam homines adscribabantur in peculiarem familiam ac populum Dei, sicut Baptismus est in Lege nova. Quamvis autem aliqui Patres significant Circumcisionem obsignasse solam carnem, & in eo à Baptismo distinguant: loquuntur tamen de signatione per gratiam, quam adultis, saltem aliunde iustificatis ab originali, vi suâ non conferebat, immo nec parvulis ex primaria institutione, prout dictum est circa initium hujus Tractatûs. Neque hinc sequitur circumcisiones non debuisse baptizari: quia per circumcisionem neclum erant adscripti in familiam Christi ac Ecclesiam novæ Legis, quod proinde per Baptismum fieri oportebat: qui etiam perfectiore ac diversæ speciei imprimit Characterem; sicut di-

66.
Officium
Characteris,

*An si sig-
num natu-
rale, an ex
instituto.*

67.
*An Circum-
cisio impres-
serit Cha-
racterem?*

174 Disp. IV. De Effectu Sacramentorum novae Legis.

versū Ordines diversos specie imprimunt
Characteres.

Nihilominus hoc de Circumcisione (ut
dixi) incertum est, cùm de eo non habeatur
aliquid firmi in auctoritate. Alioquin vide-
deretur id pariter extendi posse ad reme-
dium Legis naturæ , veluti per quod etiam
homines adscribantur Ecclesiæ Dei ac
Religioni, quodque similiter non erat ite-
rable, scilicet cum simili fructu.

68.
Character
non est mera
denomination
extrinseca,
sed forma
realis.

DICO II. Character sacramentalis non
est mera denominatio extrinseca aut ens
aliquid morale ex sulceptione Sacra-
mentorum interabilium resultans , unde homo
censeatur à Deo deputatus ad suum cultum
sive ad sacras actiones. Ita communiter
Theologi contra Durandum diff. 4. q. 1. qui
appellat relationem rationis, more loquen-
ti antiquis Theologis in similibus confu-
to, et si à parte rei solum velit excludere real-
em qualitatem, non autem præfata conditionem
moralem ex divina deputatione :
ex qua similiter David electus in regem
obtinuit nomen & dignitatem regiam ve-
lut aliquid morale ipsum moraliter affi-
ens. Quam quidem Durandi sententiam non
possit sine errore defendi propter locu-
tiones Conciliorum censet Suarez & alii Re-
centiores : Alii tamen illam à graviori cen-
tura liberant. De quo quidquid sit, omnino
tenenda est communis doctrina. Quæ

69.
Probatur ex
locutionibus
Conciliorum
in sensu ob-
vio intelle-
ctu.

Probatur : quia Concilia definiunt Cha-
racterem esse signum spirituale & indele-
bile impressum in anima ; quæ eti aliquo
modo quadrare possent in denominationem
moralem ex divina ordinatione sic resultan-
tem , ut nullā humanā potestate impedi-
re vel auferri possit, secus quām dignitates vel
potestates politicae : propriè tamen ut so-
nante accepta denotant physicam impresio-
nem alicuius notæ realis ac spiritualis; pro-
ut indubie quilibet non præventus censem-
ret. Confirmatur : tum quia Doctores Ca-
tholici constanter hoc sensu verba Conci-
liorum intellexerunt : tum quia ipsi Hæ-
retici, contra quos in iisdem agitur , intelli-
gunt sententiam Catholicorum de aliquo
physico & reali , & hoc sensu impugnant.
Deinde iudicem Hæretici facile admitterent
ens aliquod rationis seu denominationem
extrinsecam in anima baptizati resultare ex
Baptismo , quem docent interabilem.
Quāvis simul misceant alios errores, præ-
sentem non excusantes ; quod scilicet Baptis-
mus tantum valeat ad excitandam fidem ;
quod Confirmatio, & juxta Nonnullos ex
ipsis Ordo non sit Sacramentum , saltem
quo deputetur quis ad confiencia Sacra-
menta ; quod denique is , qui juxta illos
fuit sacerdos, possit fieri laicus. Etenim his
non obstantibus, etiam errarunt circa Cha-
racterem baptismalem ; & tamen non ne-
gassent, qualem affirmavit Durandus.

Hi denique
ens aliquod
morale ex
Baptismo
relatum no
negant.

70.

Arriaga d. 17. sect. 3. potissimum se fundat

in eo, quod Trid. sess. 23. c. 3. & 4. & can. 1. &
4. manifestè distinguat potestatem
perpetuam & irrevocabilem (quam Duran-
dus vocat denominationem extrinsecam & de-
nominationem) ab ipso Charactere. Ait
enim : Si quis dixerit vel per hoc Sacramenum
potestatem non concedi , vel semel ordinatum posse
fieri laicum , vel Characterem non imprimi, ana-
thema sit. Illa enim particula vel denotat di-
stinctionem inter potestatem irrevocabili-
& Characterem. Verum prædicta ver-
ba non sunt Tridentini in terminis. Quod
etiam c. 3. nil habet ad propositum. Solum
can. 1. definit in Ecclesia non esse officium
tantum , & nudum ministerium prædicandi,
sed esse potestatem aliquam consecranti & absolvendi. Et c. 3. ex eo quod Sacra-
mentum Ordinis imprimat Characterem,
damnat afferentes potestatem Sacerdotum
tantum esse temporariam, vel hos fieri pos-
se Laicos. Quod quidem recte ficeret, eti
potestas indelebilis non foret à Charactere
distincta. Similiter can. 4. damnat dicentes
per sacram Ordinationem non imprimi Charac-
terem, vel eum qui Sacerdos semel fuit, laicum tu-
fisi fieri posse. Idque recte; quantumvis reve-
ra non esset inter potestatem & Charac-
terem distinctio. Nec mirum, aut novum, sed
familiale etiam ipsi Tridentino , errores con-
nexos, aut etiam non distinctos, sed diversi-
modè ab Hæreticis expressos distinctè à
Conciliis dannari; præsertim si non sit cer-
tum esse formaliter indistinctos. Ut ergo
non urgenter verba Tridentini; et si in ter-
minis essent, qualia Arriaga refert :

DICO III. Character sacramentalis non
est relatio realis, sed ens absolutum, nempe
qualitas aliqua spiritualis. Ita communiter
Dæctores.

Prima pars de relatione reali probatur:
non enim potest dici relatio transcenden-
talis: nam subjectum est ab illa realiter in-
distinctum nec potest sine illa existere, can.
e. g. homo sine risibilitate : cùm tamen
Character distinguitur realiter à suo sub-
jecto , possitque subjectum sine illo ex-
istere.

Non est etiam relatio prædicamentalis : can.
ad hanc enim non datur motus sive actio, can.
sed ipsa necessaria resultat ab extremitate:
Character autem juxta Tridentinum animam
imprimitur , adeoque terminat propriam
actionem, eamque procedentem non ab ex-
tremitate, sed liberè à Deo , qui velut causa
principalis Characterem imprimit, Sacra-
mento instar instrumenti moralis, vel juxta
Alios physici, concurrente.

Non denique est relatio extrinsecus ad-
veniens : quāvis enim illa recte dici pos-
set animæ imprimi , sicuti dicitur corpori
imprimi certum ubi aut situs ; ceteraque
quæ Characteri tribuuntur , possint isti re-
lationi accommodari : ut bene ostendit Scop.
ius q. 10. num. 3. & seqq. ubi (ut patet inspi-
cienti

cienti textum) solum problematicè disputat; quo pacto, non obstantibus rationibus ab eo præallegatis & solutis, posset dici Charakterem esse respectum extrinsecus advenientem, ut habet num. 9. in fine: eò quod sic ponendo saltē omnes conditio-
nes salvantur, quæ communiter attribuuntur Charakteri. Dein num. 13. & seqq. pro-
cedit secundum sententiam, quæ ponit ipsum esse formam absolutam, eamq; qua-
litatem; ut proinde immēritō citetur in capi-
tulum hujus partis Conclusionis. Etsi
(inquam) illa ita se habeant: nihilominus
fine ratione poni non debent hujusmodi
entia modalia & imperfetta, quæ implicet
etiam per Deum existere sine subjecto:
maxime cùm enti absoluto aptius seu ma-
gis convenienter, quæ Concilia attribuunt
Charakteri; & consonet communis Docto-
rum sensus.

73. Secunda pars (in quam magis inclinat.
Scotus sup. num. 13. cui proinde adhærent
ejus Discipuli communiter) probatur:
quia cùm non substantia, utpote existens
in alio ut Subjecto: neque quantitas, eò
quod haec nequeat esse in anima, quia est
spiritualis: neque etiam relatio, ut ostend-
um est; sequitur, esse qualitatem. Deinde
nihil tam propriè dicitur animæ imprimi,
eam ornare, notare, & ab aliis distinguere
(quæ tribuuntur Charakteri) quam qua-
litas.

74. Ad quam verò speciem qualitatis Char-
acter pertinet, disputant Doctores; qui
in varias abierunt sententias. Valde vero-
simile est, juxta modernam specierum qua-
litatis distinctionem, spectare illum ad ter-
tiam speciem, qua complectitur qualita-
tes solum aut principaliter ordinatas ad
perficiendum sive ornandum subjectum;
prout est Charakter, qui juxta Theologos
passim & Scotus sup. q. 9. n. 18. non est phy-
sicè activus; & consequenter poni non de-
bet in prima vel secunda specie, ubi tantum
ponuntur qualitates principaliter ordinatae
ad agendum. In quarta etiam specie (si ta-
men sit vera qualitatis species, quod non
credo) ponitur figura quantitativa; qualis
non est Charakter. Nec refert, quod in
tertiā specie solum videantur ponendae qua-
litates sensibiles: hoc enim falsum est: cur
namque in ea non ponantur cognitiones &
volitiones spirituales, sive humanæ, sive
angelicæ, & generatim aliae qualitates quæ
principaliter dantur ad ornatum?

Multi nihilominus Doctores censem
Charakterem esse collocandum in prima
vel secunda specie qualitatis. Quod idem
videtur sentire Scotus sup. q. 10. n. 15. Sed lo-
quitur secundum veterem & minus ex-
actam Aristotelis, non autem secundum
modernam specierum qualitatis distinc-
tionem. De illa autem num. 14. præmisserat:
Secundum veritatem illa divisio qualitatis in qua-

*magis species non est propriè generis in species, sed est
tantum secundum quodam modo diversos conveni-
entes diversis qualitatibus; & sicut eidem qual-
itatibus in se secundum essentiam possent competere plu-
res modi, qui ponuntur in diversis qualitatibus,*
id est, qualitatum speciebus. Juxta illam
itaque divisionem Charakter rectè vocari
poterit habitus, *qua de difficulti mobilis* (ut
ait Scotus n. 15.) seu difficulter mobilis est.
Convenit quoque cum potentia naturali
quod etiè sit supernaturalis, tamen se ha-
beat instar cuiusdam potentiae saltē mor-
alis activæ aut passivæ.

Dico IV. Subjectum immediatum
Characteris est voluntas. Ita Scotus d. 6. q.
11. num. 4. contra Thomistos cum subjectan-
tes in intellectu, & alias eum collocantes
in intellectu & voluntate; ac denique con-
tra Recentiores, quorum plerique docent
cum habere essentiam animæ pro imme-
diato subjecto.

Probatur: quia Charakter est quædam
dispositio ad gratiam, tum ejusdem Sacra-
menti tamquam effectus naturæ prior &
imperfectior disponens ad effectum per-
ficiörem ejusdem causæ; tum aliorum Sa-
cramentorum, instar potentiarum moralis ad
gratiam illorum suscipiendam vel conferen-
dam: ergo sicut gratia, à charitate indistin-
cta, est in voluntate, sic & Charakter. De-
inde Charakter baptismalis est signum vel
fundamentum specialis obligationis animæ
ad Christum, ut servet ejus legem; Chara-
cter Confirmationis inducit obligationem
Christianæ militiae, & quodammodo confes-
sionis fidei; Charakter denique Ordinis
tribuit potestatem moralem: omnis autem
obligatio cadit primò & directè in volun-
tatem, adeoque in ea congruè ponitur ob-
ligationis signum aut fundamentum: sicut
& potestas moralis operandi est in illa ut
proximo subjecto.

Fundamen-
tum collo-
cationis
76. Fundamen-
tum collo-
cationis
Charakter
que videatur non debere recipi in potentia,
quæ sunt instrumenta ad operandum, sed in
essentia animæ, quam perficit. Respondetur
enim sufficenter perficere animam media-
ante voluntate, cui inhæret; præsertim
cùm voluntas juxta veriorem doctrinam
animæ identificetur. Et licet Charakter non
ordinetur ad operandum, ordinatur tamen
ad gratiam, quæ est operandi principium.
Deinde ipse Charakter moraliter aliquid
agere videtur; quatenus v. g. movet An-
gelos, ut speciale habent curam illumi-
nandi & custodiendi eo insignitos, ipsum-
que Deum ad dandam illuminationem &
gratias actuales.

Dico V. Charakter est indelebilis in
hac vita, immo & in futura vita. Prima pars
est certa ex Conciliis, Florentino & Tridentino
suprà, simpliciter definitibus Cha-
racterem
77. Charakter
est in hac
vita omnino
indelebilis:

176 Disp. IV. De Effectu Sacramentorum nova Legis.

racterem esse signum indeleibilem : quod ad minus debet intelligi pro hac vita. Idem etiam ostenditur à posteriori ex eo , quod Sacraenta imprimentia Characterem nequeant iterari ; cuius ratio est indelebilis Characteris juxta Concilia supra & Doctores. Denique à priori probatur ex eo , quod Character à solo Deo dependeat in fieri & conservari , nec habeat contrarium à quo possit expelli.

78.
Immo & in
altera.

Secunda pars eti non sit à Conciliis definita, docetur tamen communiter à Theologis cum D. Thoma q. 63. art. 5. Scoto d. 6. q. 9. num. 19. & 20. Probatur in primis à posteriori : quia Christianus vel Sacerdos qui post mortem miraculosè revivisceret, non iterum baptizaretur aut ordinaretur ; quod signum est Characterem post mortem manere. Quāvis id non videatur omnino efficax : eō quod sōtē quis respondere posset , in tali casu specialiter Characterem relinqui , aut certe reproducī : sicut eti moriens extra statum gratiæ regulariter mox amittat habitum supernaturalem fidei, constat tamen relinqui aut reproducī in eo qui resuscitatur ; cūm hic omnino videatur suscītari cūm habitu supernaturali fidei præhabito.

Deinde suadetur : quia post hanc vitam non habet Character contrarium , à quo expellatur : illud enim foret peccatum , per quod tamen demeritorie non expellitur , uti gratia ; immo in ipso etiam actu mortaliter peccaminoso , v.g. sacrilegū Sacramenti susceptione , imprimūt , ac nequidem per peccatum apostasiæ deletur.

79.
Alīnd quo-
ad hoc est de
fide ceteris q̄
dona gra-
tiae.

Dices : Character saltem non manet in damnatis , uti nec fides & alia dona supernaturalia. Resp. Characterem manere ; cūm ex se sit indelebilis : siccūs quām fides & alia dona , quāc cūm demeritorie possint etiam in hac vita deleri , potiori jure aſſerentur à damnatis. Deinde dona ista tendunt principaliter ad operationes , quāc damnatis sunt impossibiles. Denique per ſe inchoant , & disponunt ad iustitiam ac amicitiam Dei , damnatis nullatenus convenientem. At Character eti secundarij , nec ita proprie , disponat ſuo modo ad gratiam , principaliter tamen est in ſignum potestatis ſeu muneris accepti , quod in familia Christi exercuit ſive baptizatus , ſive confirmatus , ſive ordinatus. Unde manente fine principali , manet , Beatis quidem ad gloriam ſeu decorum aliqualem , damnatis autem ad confuſionem ; ut recte D. Bonav. d. 6. p. 1. art. 1. q. 5. ad 4. Quemadmodum inſigne militare magni ducis iis qui strenue pugnarunt est ad gloriam , etiam tempore pacis ; ignavis autem vel deforſoribus ad ignominiam.

80.
Qui poterit
Character

Sed reſtat ſcrupulus , quomodo Chara- cter cedet damnatis ad opprobrium : cūm neque ipsi illum in ſe , neque alii in iſis

illum videre poſſint : eō quod Character , veluti forma ſupernaturalis , non poſſit vi-ribus naturæ cognosci ; non ſit autem veriſimile Deum ſpecialiter elevare potentiam damnatorum ad eliciendam notitiam ſu- pernaturaliæ. Resp. in primis poſſe crea- damnatis confuſionem ex hoc quod ſciant ſe à beatis videri tamquam insignitos signo Christi. Deinde forma ſupernaturalis po- teſt auctu naturali videri juxta dicta in ma- teria de Angelis , adeoque poſteſt Character videri à dæmonibus & animabus damna- torum , & ab his poſt reſumpta corpora ab- tractive cognosci , aut forte intuitivè di- vinâ ordinatione. Immo dato , quod forme ſupernaturalis nequeano naturaliter vide- ri , adhuc non poſpet improbabile Prepoſi- 10 q. 63. num. 25. Deum ad majorem dam- natorum cruciatum peculiariter concur- re , ut Characterem videant. Adde , quod Arragia d. 17. num. 28. putet non eſſe plane certum , quod Character ſit forma ſupernaturalis : cūm tam illa , quām naturalis aliqua & ſpiritualis qualitas pouiffet ad id mu- neris ex institutione affumi. Quālvis con- muniter & recte id ſupponatur , veluti con- gruens Ordini gratiæ , ad quem ſpectat Character ; qui insuper à solo Deo eſt pro- ducibilis.

Q U A E S T I O VII.

*An Remiſſio venialium ſit effectus
Sacramentorum ?*

N O N dubitant Theologi , quin in qua- tuor ſaltem Sacramentis peccata ve- nialia remittantur , ſcilicet per Baptiſmum , Confessionem , Euchariftiam & Extremam Unctionem ; quod quā ratione verum ſit , agendo de ſingulis in particulari patebit.

De aliis vero tribus Sacramentis , Con- firmatione , Ordine & Matrimonio non eſt res adeò explorata. Quāvis communior opinio Theologorum affirmet : eō quod remiſſio venialium ſit maximè conſona & proportionata his Sacramentis , veluti vi- vorum & amicorum Dei , ut ex vi ipſorum non tantum crescat amicitia , ſed etiam au- ferantur leviores offenſæ inter amicos con- ſiſibiles. Alia autem ratione , ſive ex na- ſura Sacramentorum , ſive ex aliqua doctri- na revelata quis eam defumere tenet , non po- teſt hāc opinio efficaſiter probari.

Habet etiam eadem doctrina difficulta- tem , quod gratia habitualis , quāc per haec Sacraenta conſeruitur , non habeat oppoſitionem cum peccatis venialibus , immo con- ſiſtat cum auctuali eorumdem complacen- tiā ; cūm tamen venialia non tollantur , niſi per aliiquid cum eis incompoſibile. Nec di- ci potet incompoſibile cum illis eſt extrinſecam condonationem Dei , quā re- mittut-

Quest VII. An Remissio venialium sit effectus Sacram. 177

mittuntur: nam hæc condonatio praefsupponit juxta communem regulam aliquem actum saltem virtualiter retractativum culpe commissæ ex parte ipsius hominis: quidquid Suarez existimet venialia remitti per Sacramentum, et si non adsit alia dispositio, quam quodduscipitur sine actuali complacentia peccati venialis, cum sola voluntate seu desiderio suscipiendi Sacramentum & effectum ejus. Quod desiderium tamen nisi sit tale, ut virtualiter sit incompossibile cum culpa veniali omnino non sufficit. Alias etiam ferè semper liberarentur homines in susceptione alicuius Sacramenti ab omnibus omnino venialibus: cum remitterentur omnia, quibus actu non est affectus, etiam sine ulla displicantia præviâ: ut ordinariè seu plerumque non habent in ipsa susceptione actualem affectum erga aliquod peccatum. Deinde nequidem in Sacramento Pœnitentia remittuntur venialia sine dispensatione corundem.

Quod si verò cum communi doctrina exigatur retractatio, saltem virtualis, peccati venialis per Sacramenta remittendi, adhuc difficultas restat: ed quod per hujusmodi retractationem antecedenter ad susceptionem Sacramenti jam remissa sint omnia venialia, ad quæ se extenderit in hominem justo, juxta doctrinam multorum valde probabilem, ut patet ex dictis in Tract. de Gratia d. 5. q. 7.

Ad hanc nihilominus difficultatem responderi possit probabilem quoque esse alteram sententiam, quæ putat nequidem attritionem sine Sacramento sufficere ad remissionem venialium. Hoc autem posito, possent per Sacramenta remitti immediate venialia, interveniente retractatione, saltem virtuali, quæ alioquin se solà non sufficeret.

Aliter adhuc respondet Cardinalis Lugo, non omnia venialia, etiam ad quæ se extendit, adhuc possit ponere. tenderit displicantia, necessariò remitti per Sacramenta, sed interdum nonnulla relinquuntur juxta regulam ordinationis divinæ. In quo nulla est impossibilitas: quāvis de ipso facto non adsit nisi conjectura. Idem Auctor consequenter censet, quod et si ex natura rei non sit necesse collationi gratiæ jungi remissionem venialium, sit tamen valde consentaneum legibus amicitiae, ut quoties alius admittitur ad novum complexum & arctius amicitiae vinculum, condonetur offensæ leves, vel omnes, vel ex parte: ac proinde cum quævis collatio gratiæ sit novum amicitiae vinculum &c. congruum censet, ut afferat secum condonationem aliquam, si non integrum, saltem partiale, offendarum levium, quarum est retractatio. Ex qua tamen congruentia nil certi determinari potest.

Præterea admissò, quod per quāvis retractionem dimittantur justo omnia venialia ad quæ se extendit, adhuc possit esse locus remissioni, saltem mediatae peccatorum venialium per Sacramenta, quatenus per hæc ex opere operato consertur gratia actualis, opportuna eliciendis piis motibus, quibus deinde venialia immedia- tè deleantur. Quāvis hic remissionis modus non vertatur hoc loco in controver- siam. Deinde locus immediatae remissioni adhuc esset in casu, quo per accidens hæc Sacramenta cauissent primam gratiam: ante quam venialia etiam retractata non remittuntur peccatori. Quod si nihil horum placeat, dicendum foret, non per omnia Sacramenta remitti immedia- tè culpas veniales.

84.

Tertia Responso.

DISPUTATIO QUINTA.

De Institutione & Essentia Sacramenti Baptismi.

BAPTISMUS nomen græcum, et si in sacris Litteris frequenter omne ablutionis genus significet; & aliquando ad aquas passionis seu afflictionis significandas translatum sit, ut cum Christus Luce 12. inquit: *Baptismo habeo baptizari;* Tamen apud Ecclesiasticos Scriptores eam corporis ablutionem declarat, quæ cum Sacramento conjungitur, nec sine prescripta verborum forma ministratur. In qua quidem significatione Christus & Apostoli ex Christi instituto plerumque vocē baptismatis seu baptismationis usi sunt, ut passim ex Evangelio & Actibus atque Epistolis Apostolicis est manifestum.

Ob varias utilitates Baptismi hoc modo

sumpti varia alia ei convenientia nomina. Nam partim in Scriptura, partim à Partia fortibus vocatur Expurgatio, Circumcisio tur nomina, non manufacta, Aqua salutaris, Lavacrum vitale, Fons aquæ vitalis, Sacramentum fidei, Sacramenta regenerationis, Diluvium peccatorum, Signaculum Christianorum, Sacramentum illuminationis. Quorum omnium nominum rationes assignare non erit difficile, attentis materiæ & formâ ac effectibus hujus Sacramenti, cum quibusdam ceremonialibus, quæ comitantur. Vide Suarez q. 66. art. 1. Vazquez d. 140. c. 1.

QUÆ-

QUÆSTIO I.

An Baptismus sit Sacramentum,
quomodo definiatur, & quando
sit institutus?

2.
Est verum
Sacramen-
tum.

Patet ex
Scripturis,
Conciliorum,
Patriorum &
perpetuo
sensu Eccle-
siae.

DICO I. Baptismus est verum Sacra-
mentum. Conclusio est definita in
Florentino, Tridentino & alibi, recepta ab
Hæreticis: manifesta ex Scripturis ad Ti-
tum 3. *Salvo nos fecit per lavacrum regenerationis.*
Et alias locis. In quibus cum Scriptura tri-
but Baptismo efficaciam salvandi, & ad
regnum cælorum admittendi, manifestè
docet eum esse collativum gratie sancti-
ficantis ex opere operato, per quam so-
lam salvamur & in regnum Dei intro-
imus.

Conclusio est etiam firmata perpetuo
usu Ecclesiæ, roborata infinita Patrum au-
toritate, quorum aliqui plures de hac re
libros scripserunt, ut *Augustinus & Basilius*;
adeò ut hæc veritas potius ab Auctoribus
supponatur, quam de ea disputetur. Unde
*Scotus d. 3. q. 4. n. 2. ait: Quælio supponit Bap-
tismum inflatum fuisse in Lege nova, quod verum
est & rationabile.*

Congruentia
adferitur ex
Scoto.

Idem infra num. 3. adserit congruentiam:
quia Sacramentum principale Legis Evan-
gelicæ, per quod scilicet intratur in ejus
observantiam, debuit esse novum & pro-
prium illi Legi: debuit etiam illud Sacra-
mentum esse evidens in significatione, quia
ista est lex veritatis evacuans umbram: &
debuit esse copiosum in gratiæ collatione,
quia hæc est lex gratiæ *Joan. 1. Gratia &
veritas per Jesum Christum facta est.* Debuit
etiam esse facile, quia jugum Christi suave
est & onus ejus leve, *Matth. 11.* Item debuit
esse commune: quia Deus ad Legem Moy-
si elegit unum populum tantum, sed ad
Legem novam totum mundum. *In omnem
terram exivit sonus eorum &c. Psal. 18.* Hæc
quatuor inveniuntur in uno, scilicet in
ablutione cum verbis: quia hoc evidenter
significat emundationem animæ, quæ est
effectus principaliter, & dat gratiam copio-
sæ. Unde in *Psalmo 22. Super aquam refectionis
educavit me.* Et est facilis: quia nullo modo
periculosa, sicut fuit circumcisio; &
communis omni sexui & ætati. Haec tenet
Scotus.

3.
Baptismi
definitio
varia.

DICO II. Baptismus rectè definitur à
Catechismo Romano Tit. de Baptismo 5. *Quod
ad rei: Sacramentum regenerationis per aquam
in verbo.* Quæ definitio est defumpta ex
*Joan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua &c. Ad
Ephes. 5. Mundans eam lavacro aquæ in verbo.*
Et ad Titum 3. *Per lavacrum regenerationis.* Ma-
gister 4. dist. 3. & D. Thomas q. 66. art. 1. de-
finiunt hoc modo: *Abulio corporis exterior,
facia sub forma prescriptæ verborum.* Quæ defini-

tio hoc modo rectè explicatur, quod sit
Sacramentum per ablutionem aquæ & expressam
sanctissimæ Trinitatis invocationem regenerativum
hominis cum plena omnis peccato remissione; vel
prout exponit *Scotus q. 1. n. 3.* dicens, quod
Baptismus sit Sacramentum ablutionis animæ
peccato confessoris in ablutione hominis aliquatenus
consentientis, facta in aqua ab alio abluite, &
in verbis certis simul ab eodem abluite cum abita
intentione prolatis. Ubi breviter & pulchre
omnia essentia statuuntur.

DICO III. Christus instituit Baptis-
mum ante suam passionem. Ita cum An-
gustino Trael. 15. in *Joan.* docet Magister *q. 1. p. 1.*
*Bonav. ibidem p. 2. art. 1. q. 1. ad 5. Scotus si-
militer ibidem q. 4. nu. 2. & 8. D. Thomas q.
66. art. 2. & alii communiter contranon-
nulos antiquos, inter quos resertur *Alexander Alensis, Albertus, Maironus:* quibus patro-
cinatur *Terullianus, Chrysostomus, Theophylac-
tus, Rupertus;* & favet etiam *Leo Papa Epif.*
4. c. 3. Ob quæorum auctoritatem non auctor
istam opinionem velut aliquâ notâ dignam
taxare; et si erroris eam arguat *Maldonatus*
in cap. 3. *Joannis.**

Probatur I. quia Christus ante passio-
nem baptizavit per discipulos, ut habeant
Joan. 3. & 4. Quamquam (ut additur cap. 4.)
Jesus non baptizaret, sed discipuli ejus: ille au-
tem baptismus non erat Joannis, sed Christi.
Quod colligitur, tum ex eo, quod di-
catur Christus baptizasse, baptizantibus
discipulis; utique quia his id faciebat
nomine & baptismo Christi, huc erat qui
baptizabat. Tum quia mox post relatum
discursum Christi cum Nicodemo *Joan. 3.*
in quo dixerat, *Nisi quis renatus fuerit ex aqua &
Spiritu sancto &c.* subditur Christum ad
renientes baptizasse; & quidem aggredi-
gatis jam discipulis, exceptaque Ecclesiæ for-
matione. Tum quia paulò ante Joannes
turbis prædixerat efficaciem suo instare
Baptismum Christi scilicet; de quo dix-
erat *Joan. 1. Hic est qui baptizat in Spiritu sancto.*
Quilibet igitur videns Christum per suos
baptizantem, indubitanter debebat appre-
hendere, illum esse Baptismum à Joanne
prænuntiatum. Tum quia non est credibile
neque conveniens, five quod Christus, qui
baptizaturus erat in Spiritu & veritate, ut-
retur egenâ ceremoniâ à Joanne instituta,
quasi discipulus ejus; præsertim cum nec
ipso Joannis discipuli, sed solus Joannes à
ipse usus fuisse legatur: five etiam quod de-
nuò ipse Christus pro brevi tempore, jam
inchoatâ novâ Ecclesiâ, similem egenam
ceremoniam insitueret, & per discipulos
suos usurparet.

Probatur II. quia Christus ante suam
passionem in ultima coena Apostolis dedit
Eucharistiam, ut patet ex Evangelistis; item
Ordinem Sacerdotii; ut clarè patet ex *Trid. 10. 1.
dist. 22. c. 1. & can. 2.* Quod non est creden-
dum fecisse Christum, iis necdum baptiza-
tis;

tis, adeoque Baptismo necdum instituto: cùm hic juxta legem ordinatam sit janua ad reliqua Sacraenta eorumq; effectus percipiendos de dispensatione autem non constet. Immo non est improbabilis quo-
rumdam conjectura Christum propriis ma-
nibus à principio baptizasse prater Ma-
trem suam & B. Petrum, fortè & ceteros
Apostolos, præsertim Andream ac filios
Zebedæ; quos tamen à Petro, & ab his
reliquo Apostolos baptizatos alii conje-
ctant. Quod autem Joan. 4. dicitur Iesu
non baptizasse, intellige communiter & pu-
blicè. Aut certè, quòd etiæ antea interdum
per se baptizasset, non tamen postea, seu
alio tempore, de quo Joan. 4. Unde Ang.
Epist. 108 ait: Tunc ergo quando ab Hierosolymis
exiit cum discipulis suis in Iudeam terram, &
illuc norabatur cum eis, baptizabat non per se
ipsum sed per discipulos suos, quos intelligimus jam
fuisse baptizatos..... Neque enim ministerio bap-
tizandi definit, ut habere baptizatos servos, per
quos ceteros baptizaret &c.

Nec obstat I. quòd Joan 7. dicatur: Non
dum erat Spiritus datum, quia Iesus nondum erat
glorificatus. Nam loquitur Scriptura tantum
de solemní & visibili Spiritus datione, quæ
futura erat in Pentecoste; non autem de in-
visibili & privatâ, quam constat Iep̄iūs ante
contigisse, v. g. Magdalena, Apostolis, &
quotquot erant prius justificati. Deinde
gratiam Spiritus sancti etiam Apostolos an-
ta passionem recepisse per sumptionem Eu-
charistie, & susceptionem Sacramenti Sa-
cerdotii est indubitatum.

Non obstat II. quòd nullibi legatur A-
postolis tradita forma Baptismi, nisi post
passionem. Matth. ult. Baptizantes eos in nomine
Patris &c. Potuit namq; Christum privatim
Apostolos & discipulos docuisse formam
Baptismi, cùm eos frequenter instruxerit in
mysterio Trinitatis; et si Evangelista id non
scriperint, quibus sufficiebat scribere quod
baptizassen. Matth. ult. autem, forma Bap-
tismi ante instituta & præscripta, atque in
ipsa Christi baptismatione per comparitionem
sanctissimæ Trinitatis insinuata, ex-
primitur à Christo, qui tunc generale fere-
bat mandatum Apostolos & discipulis con-
ferendi Baptismum totiq; mundo eum su-
sciendi.

Non obstat III. Leo Papa. Ep. 4. ad Epis-
topos Siciliæ c. 3. dicens: Ad cuius rei confirma-
tionem plurimum valet, quòd ipse Dominus Iesus
Christus, postquam resurrexit à mortuis, disci-
pulus sui, in quibus omnes Ecclesiarum Praesules do-
cebantur, & formam & potestatem tradidit bapti-
zandi &c. De quo utique eos etiam ante passionem
potuisse instruire, nisi propriè voluisse intelligi,
regenerationis gratiam ex sua resurrectione ca-
pisse.

Non obstat inquam, etiam dato, quòd S.
Pontifex fuerit contrariae opinionis, quam
ibi non definit, sed ad summum allegat pro-

ratione, ob quam congruè statuta sit Baptis-
mū solemnitas in Palchate & Pentecoste,
non in die Epiphaniæ, in quo Episcopi Si-
ciliæ præter Ecclesiæ morem solemniza-
bant Baptismum. Deinde explicari posset
de forma Baptismi, quantum ad præceptum
& ordinationem baptizandi omnes Gentes:
cùm antea non ita instaret præceptum, &
circa Judæos ferè Christi Apostolorumque
actiones versarentur.

Dico IV. Christus non instituit Bap-
tismum, antequam ipse baptizaretur à Jo-
anne; neque etiam dum baptizabatur, sed
paulò post initium suæ prædicationis. Pi-
ma pars est indubiatæ apud omnes: quia
antequam Christus esset baptizatus, non à Ianne
inchoavit structuram Ecclesiæ suæ, neque
officium antea prædicationis exercuit, ut
constat ex Luca 3. & Act. 1. ergo neque Bap-
tismi institutionem antea exorsus est. Ad
summum Patres indicant suisse institutum
tempore quo Baptismum ipse Christus su-
cepit. De quorum tamen mente nūm seq.
agetur.

Secunda pars est D. Bonav. d. 3. p. 2. q. 1. Neque tunc,
q. 1. ad 5. Scotti ed. disq. q. 4. n. 2. Suarez, Co. quando à
ninck, Præpositi, & aliorum. Probatur: quia
Christus non instituit tunc Baptismum in
actu exercito ipsum suscipiendo: nam ille
non fuit Baptismus Christi, id est, in forma
Christi; sed Baptismus Joannis, seu à Jo-
anne frequentatus. Neque in actu signato,
per alium ritum aut signum voluntatem
suam significando: hujus enim rei nullum
exstat vestigium seu fundamentum. Et in
oppositum est, quòd Sacramentorum insti-
tutio sit actus personæ communis & legi-
latoris; quam Christus in suo Baptismo
non sustinuit, sed privatam potius & po-
nitentis. Esto interius tunc habuerit volun-
tatem (quam etiam antea habere potuit)
instituendi brevi Baptismum in aqua &
spiritu sancto.

Nihilominus Christus in isto baptismate
ad vivum expressit Baptismum à se insti-
tuendum, quoad materiam quidem, per
ablutionem externam corporis, quam in
se admisit: quoad formam verò sive invoca-
tionem Trinitatis, per apparitionem trium
personarum, Patris in voce, Filii in huma-
nitate, Spiritus sancti in specie columbae,
promeruitque tunc suā humilitate, ut Bap-
tismus à se instituendus haberet vim san-
ctificandi; & suo attachu aquas moraliter
consecravit, ut vas non consecratum attachu
sanguinis Christi consecratur. Et hoc vo-
lunt Patres citati à Vasquez d. 140. c. 6 dum
dicunt Christum aquas Jordanis sanctifi-
casse seu mundasse suo Baptismo, easque
ius Baptismi induisse, sive eis Christum vim
regenerandi indidisse, ad Baptismum eas
scilicet destinando. Idque clarius appetet ex
hoc, quòd tali modo loquantur etiam illi
Patres, qui existimant suisse demum insti-
tutum

9.

Quamvis
aqua tunc
suo attachu
sanctifica-
veris, &
Baptismum
neum quo-
dammodo
designave-
rit.

180 Disp. V. De Institutione & Essentia Sacram. Baptismi.

tutum Baptismum post passionem : ut patet apud Tertullianum l. adversus Judaeos c. 8.

10. *Quem sim perat baptizare , antequam Joannes esset missus in carcerem, ut habetur Joan. 3. ipsum autem fuisse in carcerem conjectum non diu post coeptam Christi prædicationem colligitur ex Matth. 4. & Marci. 1. ubi dicitur exinde coepisse predicare poenitentiam , & vocasse Petrum & Andream de navi; quæ fuit secunda eorum vocatio. Idem satis colligitur ex contextu Evangelii Joannis : qui tamen præmittit discursum cum Nicodemo , dein subdit exercitium Baptismi Christi post primum Pascha , ceptam prædicatione. Putant autem nonnulli esse Baptismum institutum ipso tempore colloquii cum Nicodemo. Sed (ut Scotus sup.) Non est verisimile tam necessarium Sacramentum immo Sacramentorum & Ecclesiæ januam , in conclavi coram privata persona institui , quæ non debuit esse præco institutionis illius. Quod autem ibi Christus indicat necessitatem Baptismi , id facit respiciendo tempus futurum , quo Baptismi necessitas esset publicè post passionem promulgata. Quare vel ante illud colloquium , vel paulo post , quando scilicet injunxit discipulis baptizandi exercitium , sive (ut loquitur D. Bonaventura supr.) cùm ipse baptizare coepit per discipulos , instituit Baptismum novæ Legis : et si ex Evangelio præcisiū aliud tempus determinari non possit.*

Q U A E S T I O . II.

De Materia remota Baptismi.

11. *Materia ef- ficiens & remota Ba- ptismi est aqua natu- ralis.* **D**ico : Materia remota Baptismi est aqua vera & naturalis : ita definit Flores & rentinum in Decreto de Armenis , & Trid. sess. 7. can. 2. de Baptismo. Patet etiam ex verbis Christi Joan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua. Quæ intelligenda esse de aqua naturali , convincit verborum proprietas , perpetua Ecclesiæ traditio , & constans Patrum doctrina. Idem manifestè confirmatur ex Act. 8. ubi Eunuchus facta sibi catechizatione à Philippo , dixit : Ecce aqua , quid prohibet me baptizari ? Quare uterque descendit in aquam. Et Act. 10. Numquid aquam quis prohibere potest , ut non baptizentur hi , qui Spiritum sanctum acceperunt , sicut & nos ? Et ad Ephes. 5. Mundans eam lavacro aquæ in verbo. Et 1. ad Cor. 10. Baptismus comparatur mari rufo. Et 1. Petri. 3. aquas diluvii. Et Ezech. 36. prædictum eodem fuerat : Effundam super vos aquam mundam.

12. *Errores Fla- gellantum & Iacobita- rum circa materiam Baptismi.* Conclusioni aduersantur nonnulli antiqui Hæretici , qui potius ipsum Baptismum sustulerunt , ut notat Vasquez d. 141. c. 1. Quidam enim docebant , homines esse baptizandos in proprio sanguine , quem ipsi flagel-

lis eliciebat ; unde & Flagellantes dicti sunt. Alii autem dicti Jacobita , docebant materiam Baptismi esse ignem ; unde ferro candenti imprimebant signum crucis in frontibus vel genis baptizandorum.

Nec prioribus favet illud 1. Joan. 5. *Hic est qui venit per aquam & sanguinem Jesus Christus , non in aqua solum , sed in aqua & sanguine , dicitur .* Nam Christus venit in seum aqua , quæ de latere pendens in cruce iluxit , & sanguine , quo mundum redemit. Quod si aqua quibusdam referatur aqua ad Baptismum , jam constabit ipsam esse materiam : quâvis omnium sensu constet , non refiri similiter sanguinem ad Baptismum instar materie , sed velut tribucentem Baptismo efficaciam , utpote oriundam ex passione Christi.

Non favet similiter errori posteriori , quod Joannes Baptista Matth. 3. dixit : Ego tamen quidem baptizo vos in aqua in poenitentiam ipse (scilicet Christus) vos baptizabit in Spiritu sancto & igni. Nullus namque sanctorum Patrum aut Expositorum explicat illa verba ad sensum istorum Hæreticorum. Sed quidam per ignem intelligunt ignem judicii , sive examinis divini. Quidam ignem gehennæ futuræ , ut Basilus l. 5. contra Eunonium post med. Alii ignem purgatorium ut Chrysostomus , Gregorius & alii. Nonnulli utramque præcedentem expositionem conjungunt. Aliqui denique intelligunt tribulationem. Quibus explicationibus usq; sua probabilitas relinquunt , sic probabilius sis addi potest , ibi non excludi aquam : sed cùm Joannes baptizaret in aqua tantum , idque in poenitentiam , sive poenitentia professionem , quod scilicet de peccatis poenitent & ablutionem eorum desiderarent ; subdit Joannes Christum insuper baptizaturum in Spiritu sancto , adeoque exaggerat speciale effectum Baptismi Christi , scilicet gratiam , quæ per Spiritum sanctum & ignem significatur , quia efficiacia suâ instar ignis consumit peccata , illuminat tenebras , accedit amore charitatis , & sursum rapit. Unde Christus Ihes. 12. Ignem veni mittere in terram , & quid volo , nisi ut accendatur ? Simil tamen alluditur ad visibilern Spiritus sancti missionem in Pentecôte in linguis igneis iuxta Hieronymum & alios communiter. Quod etiam satis indicat ipse Christus Act. 1. v. 5.

Denique non obstat , quod Judæus quidam in periculo vitæ constitutus in deserto aquæ curaverit se baptizari in arena , qui statim de infirmitate convaluit ; teste Nicephoro lib. 3. hisq. c. 37. Resp. (quid quid sit de veritate historiæ , de qua tractat Baronius ad annum Christi 181.) Deum ob servens Baptismi desiderium fecisse hoc miraculum in isto Judæo , fortè jam justificato per Baptismum flaminis seu per votum Baptismi. Alioquin Baptismum non fuisse

fauisse validum inde constat, quod (ut in eadem historia additur) Dionysius Episcopus Alexandrinus desuper consultus iudicaverit esse deum Baptismum aquæ adhibendum.

Ex Conclusione sequitur I. validè conferri Baptismum in aqua putei, fluminis, pluviali, résolutâ ex nive, glacie vel grandine. Similiter in aqua miraculose productâ, quæ cum elementari foret ejusdem naturæ. Item in aquâ frigidâ, calidâ, tinctâ colore, et si transiverit per sulphureos meatus aut cænac. Item in aqua alteri corpori permixtâ, modò non ita, ut censeatur in aliud corpus transire, v. g. decoctâ leviter in modico hordeo. Ob Sacramenti tamen reverentiam, nullatenus hoc est Reatum extra necessitatem. Immo extra illam debet ex traditione Apostolorum & consuetudine Ecclesiæ adhiberi aqua christmate permixta & benedicta, quæ ad hoc asservatur in fonte baptismali; vel in ejus defectum, in aqua benedicenda justa præscriptum Rituallis Romani. Estque ad hoc obligatio gravis: quâmvis ob levitatem materiae Quidam apud Diana p. 9. Tract. 6. refol. 33. existimat obligationem esse levem. Immo si sic benedicta commodè haberi potest, adhibenda etiam est in Baptismo non solemni: in quo tamen juxta Præpositum q. 71. art. 4. dub. 1. non videtur magnus scrupulus faciendus.

Sequitur II. invalidè conferri Sacramentum in cerevisia aut juscuso bene decoctis, sudore, latte, urinâ, lacrymis, sputo seu sanguine, livâ (de qua habetur c. Non ut aponere, de Baptismo) phlegmate (de qua habetur c. In aquâ rosaceâ, aut ex aliis herbis distillatâ, & similibus: quia non sunt aqua elementaris sive naturalis. Secùs est, de sudore marmoris vel parietum temporis pluvioso; qui plane est aqua naturalis.

Si sit materia dubia & certa adhiberi nequit, potest & debet necessitate usupari; idque, dum ante factum dubitatur, sub conditione, si valida sit: deinde postea, habitâ materiâ certiori, debet Baptismus sub conditione reiterari. Ad materiam dubiam revocatur illa, de cuius valore sunt dissentientes Doctorum opiniones. Prout sunt v. g. de succo seu humo- stillante ex vitibus & aliis arboribus: qui probabiliter tantum est aqua naturalis, cùm Plerique id negent. Varii nihilominus affirmant, hanc specialiter conjecturam allegantes, quod ista stillatio maximè contingat tempore veris, quo virtus concocta arborum est debilitata à præcedenti frigore, &rahitur plurimus humor ob indigentiam restorationis; qui postea estluit, cùm non possit concoqui. Idem est de sale resoluto, quod Bonacina, Propositus & alii putant esse sufficientem materiam, veluti veram aquam. Alii autem

Herinck Sum. Theol. Pars IV.

nugant esse ejusdem speciei & statûs, saltem moraliter, cum aqua naturali. Et quâmvis ex aqua salsa conficiatur, non ob hoc in illo formaliter aqua remanet, ut propterea in eam rursum resolvatur; sed videtur aliis potius esse quoddam mixtum ex speciali succo concretum, quale est sacarum.

Generaliter autem in necessitate sufficit in alterius defectu adhiberi materiam, quam non sit certum, non esse aquam, seu de qua dicere quis possit, fortè est aqua: necessitate, & adjunctâ suâ mente retentâ conditio- ne, abstergente periculum irreverentiae. Quare etiam Nonnulli apud Coninck quæst. An aquâ rea- 66. art. 4. dub. 1. censem tunc posse adhiberi aquam rosaceam, aut ex aliis herbis distilla- da sit mater- tam, aut etiam cerevisiam. Et recte, si & de his aliqualiter dubitari posset, an censi- ria dubia. rere possint aqua usualis seu naturalis. De quo certè rationem dubitandi non video. Et aliundè ex communi sensu videtur indubitatū, non valere Baptisma Hæreticorum in aqua rosacea collatum, adeoque sine condi- tione repetendum; qui tamen alias valeret etiam extra necessitatem sic collatus, posito dubio præfato ejusque veritate.

Q U A E S T I O III.

De Materia proxima Baptismi.

DI C O : Materia proxima Baptismi est ablutio. Ita communiter Theologi cum Scoto dist. 3. q. 3. num. 2. Ratio est: quia illa est materia proxima, quæ proximè de- terminatur à forma, seu (ut loquitur Scotus) quæ cum verbis tamquam signum proximum significat effectum Baptismi: hoc autem locum habet non in aqua, sed in ablutione.

Hinc sequitur I. glaciem & nivem, et si non differant specie ab aqua naturali, non posse esse materiam Baptismi: quamdiu enim non resolvuntur, non potest in iis fieri ablutio: hæc namque dicit motum materiae liquidae circa corpus ablendum, nomine pro- fice per applicationem aquæ ad corpus, ut priè intell- fit in iufusione, sive per applicationem corporis ad aquam, ut fit in immersione: idque sive abstergantur aliquæ fordes, si- ve non. Nam ablutio hic non distingui- tur contra lotionem, nec includit amotio- nem fordiū à corpore, ut optimè Scotus sup. moraliter enim & essentialiter dicitur quis lavari, cuius corpori atriè applicatur aqua; depositio autem fordiū potius est acci- dentalis effectus lotionis.

Pro majori autem securitate, immo juxta multos etiam necessariò pro valore Baptismi, debet resolutio glaciæ sive ni- debet, princi- vis fieri, dum adhuc subest manui bapti- quam reci- piatur in corpore baptizati, sic ut ex manu bapti-

*Regula Ge-
neralis.*

*Materia
proxima
Baptismi,
ablutio.*

19.

*eritatis in-
cerum, an
ad valorem
id necessa-
rium.*

baptizantis stillæ dimittantur in corpus baptizandi ; quia alias non satis apparet, ipsum adhibere materiam ablutioni aptam, vel propriè ablueret, sed alium potius ablueret se ipsum, si demum fiat resolutio in alterius corpore. Hoc tamen non est certum ; & à Varijs negatur.

*20.
Quantitas
aqua que
requiratur.*

Sequitur II. tantum aquæ debere contingere corpus baptizandi, ut ipse moraliter censeatur ablutus ; ad quod tamen non requiritur magna aquæ quantitas. Ita omnes Theologi. Immo Vasquez d. 145 num. 32. cum aliis putat quamcumque stillam sufficere. Quod tamen negant plures alii, ut videre est apud Bonac. a d. 2. q. 2. p. 3. num. 18. ut proinde res sit planè dubia.

*21.
Qualis
pars corporis
sit ablucenda.*

Sequitur III. eam corporis partem esse ablucendam, à qua homo denominatur verè ablutus. Quænam autem sit talis pars, controvertitur inter Doctores. Constat quidem sufficere caput, pectus vel humeros. Sed multi negant sufficere pedes vel manus, & multò minus reliquas partes minores, v. g. digitum. Vasquez sup. num. 28. cum quibusdam aliis p. stat sufficere quamcumque minimam partem : sicut enim vulnus in ea acceptum aliquem denominat vulneratum ; sic à lotione in ea acceptâ rectè dicitur lotus, & clariùs, aquâ aspersus. Ad hanc siquidem denominationem non requiritur, ut sumatur à majori parte : quævis enim id requiratur in qualitatibus habentibus contrarium, quorum alterum inest subiecto, in quantum non inest qualitas repugnans, v. g. in albedine &c. scilicet tamen est, quando denominatione sumitur ab actione, quæ circa aliquem exercetur, v. g. quando quis dicitur verberari, maculari &c. Et sane constat sufficere in præsenti ablutionem capitum, et si ipsum non sit pars major corporis. Prout etiam quis dicitur simpliciter inungui christmate in Confirmatione, et si parva pars frontis à christmate attingatur.

*22.
Equalem
extra neces-
sitatem est
ablucendum
caput.*

Nihilominus eti hoc speculativè sit sat probabile, in re tamen tanti momenti tutior pars est eligenda. Unde si nihil obstet, semper ablucendum est caput, ut monet D. Thomas quest. 66. art. 7. ad 3. tum ob antiquæ Ecclesiæ consuetudinem : tum quia caput est præcipuum hominis membrum, in quo vigent omnes sensus, tam externi, quæ interni. Quod si infirmitas parvuli, aut alia causa ablutionem capitum non ferat, ablucendum est percutus vel humeri. Si autem non posset in aliqua ex dictis partibus baptizari, esset baptizandus in quavis parte, etiam digito aut aliâ minimâ. Quod respondisse quoque fertur Innocentius IV. ut refert Amicus d. 11. scilicet 2. Postea tamen ob incertitudinem esset talis rebaptizandus sub conditione in alia parte certiori, qualis semper est præeligenda, quantum est possibile. Ita

*Secundus dist. 4. q. 3. num. 3. D. Thomae &c. alii
communiter.*

Sequitur IV. aquam debere immidatè tangere corpus ; alias enim non esset vera corporis ablution. Unde parvulus utero matris conclusus aut corio infutus, ut nullâ ratione possit ab aqua tangi, non posset baptizari. Similiter non valeret Baptismus si aqua tantum attingeret vestes baptizandi. Ita omnes Theologi. An autem valeret, si soli capilli madeficerent, vel solæ secundinæ quibus puer involutus esset, valde incertum est. Affidimat equidem Vasquez sup. num. 31. Coninck & alii ; eò quod ista censeatur pars prolis. Quod adhuc de capillis est magis verosimile, qui sunt pars ornans hominis, quæ de secundinis, aut galea quam vocant nativitatis ; cum hæc pellicula non tam videatur pars quæ amictus seu tegumentum corporis in utero clausi. Quidquid sit propter dubium non licet sic baptizare extra necessitatem, taliterque baptizatus esset sub conditione rebaptizandus. Et si antea moriatur, esset ob baptismum saltem dubium in loco sacro sepeliendus.

Sequitur V. ad valorem Baptismi esse indifferens, sive corpus aquæ immergatur, sive cå aspergarur, sive aqua corpori infundatur. Ita D. Thomas quest. 66. art. 7. & omnes Scholastici teste Vasquez supra num. 10. Idem tradit Rituale Romanum Tit. de forma Baptismi, et si proferat immersionem capitis in aquam, vel infusionem aquæ in caput baptizandi, retinendam pro consuetudine Ecclesiarum. Ratio est : quia utroque modo potest homo sufficenter dici ablutus. Similiter ad valorem est indifferens, utrum adhibeat trina vel una tantum immersio seu infusio : cum etiam unica sufficiat ad denominandum hominem ablutum. Patet hoc quoque ex consuetudine Ecclesie, quæ ob diversas rationes occurrentes modo unicam immersionem, modò trinam adhibuit, juxta Gregor. lib. 1. Ep. 41. & refertur c. De trina dist. 4. de Confess. Et Tolotianum IV. c. 5. (ut refertur c. Proper. 85. de Confess. d. 4.) statuit simplam seu unican mersionem ob haeresim Arianorum, qui trinam mersionem profitebantur trinitatem seu multiplicitatem naturarum.

Nec obstat Canon. 50. Apostolorum & c. Multi sunt dist. 4. de Confess. ubi strictissime præcipitur trinæ mersionis adhibitio. Item multi Patres asserunt trinam mersionem esse Apostolicam traditionem. Immo c. Multi sunt dicitur : Evangelicum præceptum, ipso Deo & Domino nostro Iesu Christo tradente, nos admonet, in nomine Trinitatis trinæ etiam mersione sanctum Baptisma unicuique tribuere. Non obstat inquam : nam ex his non plus sequitur, quæ quod

*In necessita-
te tamen pars
minima.*

quod trina mersio & sub qua intelligi posset quilibet ablutio) ab Apostolis aut Pontificibus fuerit præcepta ob certas rationes. Immo iisdem locis ratio talis præcepti additur, ne videlicet Baptismus videatur dari tantummodo in nomine Christi aut morte Christi (ut quidam Hæretici tunc contendebant) sed in nomine Trinitatis. Quod autem vocetur Evangelium præceptum ipso Deo ac Domino nostro tradente; hoc ad expressionem Trinitatis, de qua Evangelium admonet, est referendum; qui valde conveniens est trina mersio, & ex præcepto Ecclesiæ tunc necessaria. Idque patet ex ratione mox subnexâ: *Dicente Domino discipulis suis: Ite, baptizate omnes gentes in nomine Patris &c.* Alioquin nullum legitur præceptum Evangelicum de trina mersione. Unde idem Pelagius c. si re vera 30 eadem dist. (quod juxta ordinem contextus videtur sequi post c. Multi sunt; ut ad hujus calcem notatur) solum requirit, ut sint baptizati in nomine Trinitatis; quod si confiterit, declarat (nullâ trina mersionis conditione apposita) admittendos esse ad Ecclesiam absque alio Baptismo, in tali dispositione servata, nihil aliter, quam quid Evangelica iubet auctoritas, temeritatis cuiusquam spiritu videatur effectum. Quare Glossa in c. Si quis presbyter 79. eadem dist. ait: Aliud est scilicet immergi sub illa verborum forma *Baptizate in mortem Domini;* quod interdictum: aliud in nomine Trinitatis, hoc est Patris & Filii & Spiritus sancti unicâ mersione; quod in Ecclesia quibusdam permititur.

Dum autem Scriptores Orthodoxi leguntur inveni in Eunomium, quod unicam tantum mersionem adhiberet, hoc ideo fecerunt, quod Eunomius id ageret in odium mysterii Trinitatis, cuius adeò infensus fuit hostis, ut quilibet etiam signa quibus illa repræsentaretur amoverit, nempe trinam immersionem in Baptismo fieri consuetam, ut testatur Theodosius lib. 4. heretic. Fabul. Unde idem quoque Anabaptismus introduxit, rebaptizando scilicet eos qui in nomine Sanctissimæ Trinitatis baptizati essent, teste Epiphanius hæresi 75.

Nihilominus ad licitam administracionem requiritur mersio sive infusio una vel trina juxta Ecclesiarum consuetudinem; quam immutare esset grave peccatum juxta D. Thomam quæst. 66. art. 8. eti Sotus dist. 2. quæst. unio. art. 8. arbitretur non esse mortale. Et quidem his in locis usus est trinæ infusionis aquæ super caput baptizandi, sic ut prima infusio fiat, dum dicitur, in nomine Patris, secunda, dum dicitur, & Filii, tertia deinde, in pronuntiando, & spiritu sancti. Habetque hæc trina immersio vel infusio significationem Trinitatis, ut ex Augustino refertur c. Postquam 78. de Consecrat. dist. 4. Addit Gregorius lib. 1. Epist. 41. (& refertur c. De trina

20. ead. dist.) triduana sepulture Sacra menta signari, ut dum tertio infans ab aquis educitur, resurrectio triduani temporis exprimatur. E contraria sicut in tribus mersionibus personarum Trinitas, sic & in una potest divinitatis singularitas designari, juxta Gregorium sup.

Sciendum vero quod dum trina mersio 27. opportuno tempore adhibetur, quilibet concurrat tamquam pars Sacramenti, & ablutio est ob hoc cavit Ecclesia, ne ante tertiam ablutionem forma absolvatur, sed ut verba accommodè disponantur & proferantur. Si tamen id non fuerit factum, sed secunda & tertia sequatur totam prolationem formæ, tunc spectata communis intentione ministri confetur juxta Doctores communiter absolvit Sacramentum citius; cum intentione censetur esse, ut quam primum sufficiens materia & forma est posita, ponatur Sacramentum ejusque effectus.

Immo juxta Doctores communiter 28. contra Dicastillo disp. 1. dub. 3. n. 64. & 69. Quantum vis id minister intendere deret.

non est tunc in potestate ministri, ut etiam tertia ablutio instar partis concurrat, quantumvis id intenderet, aut Sacramentum citius perfici nolle. Ratio est: quia non est in potestate ministri differre positionem Sacramenti, positâ sufficienti materiali & Declaratur. formâ cum debita intentione; sed illâ positâ sequitur tamquam effectus naturalis, tum positio Sacramenti, tum positio effectus. Quare non magis pertinet tertia ablutio ad Sacramentum Baptismi, quando sequitur formam, quam quartâ aut sextâ. Itaque vel ista intentione ministri est saltem tacite subordinata alteri efficaciori & prævalenti, quâ minister velit absolute facere quod Christus instituit, adeoque idem non aliter velit differre Sacramentum, quam ex suppositione, quod (ut putat) Christus sic instituerit: & tunc confertur verum Sacramentum citius. Sicut eti Græci ex errore putent ad consecrationem panis necessariò concurrere ly quod pro vobis datur, adeoque eo usque differri effectum, equidem validè & citius consecrant ob prævalentem communem intentionem. Vel ista particularis intentione est omnino absoluta, & prævalens communis intentioni; & tunc minister nihil faceret; nisi fortasse vellet in casu quo tertia ablutio non posset esse pars, primam potius & secundam ablutionem non concurre. Quemadmodum qui intendet consecrare, tamen omnino absolute nolle effectum ponit ante quadrantem horæ postea, nil faceret; ut & ille, qui absolvens à peccatis, non intenderet omnino dari effectum ante dictum in nomine Patris &c.

Neque ex communi doctrina potius sequitur peccare ministrum, si non accuratè invigilet, ne forma ante tertiam ablutionem finiatur, quam id sequatur ex doctrina ipsius Dicastillo, juxta quem etiam servata intentione communi ministri (quæ utique servari 29. 29. An peccat minister negligens in auctoritate ipsius Dicastilli, tempore & teria ablutione)

servari debet : cum intentio restringens sicut
nimis dubii valoris) non differtur valor &
effectus Sacramenti usque ad tertiam ablutionem
subsequentem ; adeoque cum com-
muni intentione procedens peccaret , qui
præfatam accuratam sollicitudinem non ad-
hiberet. Et planè hoc verum foret , si Ec-
clesia ad id se stricte obligare exprimeret :
quāvis fortasse potius videatur ex-
primere suum desiderium , quām grave aut
strictum præceptum. Tali itaque casu ablu-
tio. tercia subsequens tantum esset cere-
monialis : qualis similiter tantum est pro ea
parte , quā durat post pronuntiationem for-
mæ , eti pro parte fuit antea incepta.

30.
*Carponius
concurrat
tertia abluti-
o præce-
dens , quā
sequens com-
pluat for-
mam.*

Non obstat quoque , quod , si ablutio
tertia præcedat , concurrat tamquam pars ,
eti alioquin unica sufficeret. Nam simili-
modo concurreret etiam quarta ablutio :
quælibet enim tunc æquè determinatur à
forma , & concurrit ad significationem .
Sicut etiam concurrit unica ablutio mul-
tum copiosa , eti parcius sufficeret . Simi-
liter forma sono vehementi prolatæ , eti exi-
liori prolatæ sono sufficeret . Aliud est de
ablutione subsequenti : forma enim mate-
riam sufficientem prius possum mox de-
terminat , & eo ipso ponitur essentia & ef-
fectus Sacramenti. Quemadmodum illa non
differtur , quidquid minister intenderet ,
si is in tercia vel ulteriori ablutione suc-
cessivè continuandæ post formam pro nutu suo
pergeret , vel ultimam syllabam insolito
modo protraheret .

31.
*Oproposita
sententia
Dicastillo
frustrâ que-
rit patroci-
nium ex
forma Ab-
solutionis.*

Non obstat præterea , quod eti ad ab-
solvendum sufficiat ly Absolvo te & non ta-
men fiat Sacramentum ante ly à peccatis ,
quando fæcetos vult etiam hæc verba con-
currere : nam etio hoc verum foret (quod
tamen negat Lugo & plures alii in materia
de Sacramento Pœnitentia) hoc esset ideo ,
quod ly à peccatis significationem verbi
absolvo ad varia vincula indeterminatam de-
terminet ad significandam absolutionem
à peccatis , quando minister intendit ver-
bum istud sumere in sua generali significa-
tione ; alias autem determinari debeat à
circumstantiis. At unica ablutio cum for-
ma plenissimam significationem habet , eti
aliqua subsequens ablutio vel alia circum-
stantia non confignoscit. Deinde ly à peccatis
requirit essentialiter , saltem implicitè
(secus est de secunda vel tercia ablutione)
adeoque non mirum , quod dum additur , ip-
sum per se concurrat ; utpote ad significa-
tionem essentiale formaliter requisitum. Alias
posita materiæ & formæ sufficienti non posse
essentiam aut effectum per intentionem
ministri suspensi propter additionem ali-
cujus nec explicitè nec implicitè requisiti
ad significationem essentiale Sacramenti
(prout hæc fieret) patet exemplo consecra-
tionis sanguinis , cuius effectus non potest
ex intentione ministri suspensi usque dum

protulerit novi & eterni testamenti &c. ut ha-
bet communis sententia , à qua non differt
ipse Dicastillo disp. 3. de Eucharistia dub. 6. ed
quod nimur ista additio non spectet ad si-
gnificationem essentiale transsubstan-
tiationis viæ seu præsentiae sanguinis Christi.

Non obstat denique , quod in Extrema
Unctione singulæ unctiones cum singulis
formis proportionatis concurrant tamquam
partes integrales. Nam hoc dato , id
fieret ex institutione Christi : quæ hæc non
referitur. Quod ad rem ipsam spectat , sunt
variae sententiae ; quarum nulla prodest spe-
culationi Dicastillo. Nam primo Doctores
passim censem unctiones quinque sensu-
um esse de essentia , adeoque ante ultimam
unctionem , aut etiam unam omisam , non sub-
sistere Sacramentum , nec conferri gratiam.
Quod nihil commune habet cum secunda
vel tercia ablutione. Secundo Nonnulli cen-
sent singulas unctiones cum singulis for-
mis esse partia Sacraenta , & conseq-
uerter singulas separatis conferre necessari
singulos seu partiales effectus. Nihil autem
simile est in secunda vel tercia ablutione.
Cui potius assimilari possit unctione secundi
organii , quando duplex organum sensus ,
visus , scilicet vel auditus , inungitur ex or-
dinatione Ecclesiæ : si enim unctione secundi
organii sequatur prolationem formæ pro-
portionata , conseqüenter non concurre-
ret ad effectum istius partialis Sacramenti ,
utpote completi , juxta horum sententiam :
immo nec juxta primam sententiam mox
recentianæ concurreret , si jam ceteræ un-
ctiones erant adhibita cum suis formis.
Denique Quidam putant ex Christi insti-
tutione sufficere unicam unctionem , dum
modo adhucetur unica forma adæquata ,
prout in materia de extrema Unctione vi-
debitur : tunc autem positâ sufficienti un-
ctione & hujusmodi formâ , non differetur
positio Sacramenti usque ad reliquias un-
ctiones formæ prolationem subsequentes :
uti neque juxta nostram & communem
sententiam differtur in præsenti positio Sa-
cramenti Baptismi usque ad secundam vel
ulteriori ablutionem formâ posteriori.
Hæc paulò fuisus discutere libuit præ
morem , ed quod hæc tenus non viderim ,
qui istam Dicastillo speculationem ex profis-
so discusserit seu impugnaverit.

Dubitatur præterea à Doctoribus , an
leat Baptismus , si quis cum prolatione for-
mæ infantem submergendum projicit in
puteum vel flumen ? Estque duplex opinio
probabilis. Prima negat. Pro qua refutatur
Antonius , Angelus , Armilla , Taberna , Sylvester ,
Vivaldus , Sotus , Henriquez , Toledo , Pitigianus ,
atq; etiam Scotus d. 4. q. 3. n. 3 Ratio elb.
quia non videtur Christus instituisse pro
materia Sacramenti occisionem hominis ,
adeoque actionem intrinsecè malam. Deinde
qui aliquid in fluvium projicit animo ibi
relinquit.

relinquendi, non tam censetur illud lavare, quām perdere; ut si v. g. quis aliquem manibus & pedibus ligatis in mare proiec-
ret. Quare si talis interrogatus de causa facti, responderet, se velle lavare proje-
ctum, à cunctis exploderetur. Debet igitur esse ablutio moralis & usualis, non ordinata ad mortem per se. Quāvis si ex vera ab-
lutione mors baptizati per accidens seque-
retur (quod vix natum est fieri, quando prudenter adhibetur) valeat Baptismus, im-
mo aliquando licet.

Secunda Sententia æquè vel magis pro-
babilis affirmit, hujusmodi Baptismum esse
validum. Eam tenet *Panormitanus*, *Gabriel*,
Petrus Ledesma, *Suarez*, *Vasquez*, & Recen-
tiores passim. Et quāvis *Scotus* sup. videa-
tur contrarius: alibi tamen innuit opposi-
tum, vel saltem manet dubius, ut notat *Hu-
go Cavellus ibidem in Scholo*, & ad n. 2. diff. 5. q. 3.
In qua etiam quæstione n. 1. *Scotus* solum
refert, quid dicatur à *Richardo* & aliis, in-
quiens: *Dicitur etiam, quid t. d. si projectus*
nun est baptizatus &c. Similiter in *Report.*
ibid. n. 8 aperte loquitur dubitativè. Ratio
hujus sententiae est: quia nihil deest tali a-
ctioni, quod minus sit vera & physica ablu-
tio, sive contactus aquæ ad corpus. Immo-
etiam est moralis ablutio: nam esto simul sit
occisio, potest eadem actio sortiri duas mo-
ralitates. Quare et si seclusis circumstantiis non
diceretur quis velle talem puerum lavare,
sed potius occidere; tamen in iis circumstan-
tiis ab iis qui norunt eas, censemur potius
velle lavare quām occidere; & hoc potius
tantum ex necessitate, quia alter lavare
non potest: vel quāvis ex malitia id fa-
ceret, non obstat, quin simul velle & censem-
ri possit, tum lavare seu baptizare, sicq; ani-
mam salvare, tum quoad corpus occidere.
Quod autem non sequatur emersio, non tol-
lit quoque rationem verè ablutionis: ut non
tolleret, si finita formâ puer casu elapsus è
manu baptizantis submergeretur. Addit *Di-
cassillo diff. 2. n. 63*: quod et si tota immersio
quā puer occiditur, ablutio illius dici non
posset, illa tamen pars, quæ ante mortem
cum forma Sacramenti finitur, propriè est &
dicitur ablutio ac materia Sacramenti.

Confirmatur: quia si ob debilitatem
puerulus moreretur ex levi contactu aque,
est etiā validè baptizatus, et si actio
ista in talibus circumstantiis si verè occisi-
va parvuli. Idem est, si per imprudentiam
adhibetur minister aquam frigidam hic &
nunc verè occisivam. Cujus quoque actio
talis foret intrinsecè mala, esto ob igno-
rantiam excusata à formâ malitia. Quali-
equidem ignorantia etiam subesse posset in
projiciente in flumen: neque facit, quod sit
vel non sit ablutio à Christo instituta.
Christus itaque instituit veram ablutionem,
prohibens quidem adhiberi, non tamen
invalidans actionem illicitem. Instituit,

Herinx Sum. Theol. Pars IV.

inquam simpliciter actiones ex generica ra-
tione, sub qua cadunt sub institutionem, lici-
tas non tamen invalidat, si per accidens infi-
cientur, aut simul malam moralitatem for-
tiantur. Ablutio vero occisiva non est ma-
la quā ablutio, sed quā occisio; neque est
institutiona sub moralitate occisionis, sed sub
moralitate ablutionis. Alii moralitas directæ
occisionis adjungitur; si tamen adjungatur.
Quod addo: nam si ratio spectetur (Do-
ctorum auctoritas contradicit) difficile ap-
paret esse moraliter occisionem directam
in casu quo parvulus certo sine Baptismo
nihilominus moreretur, adeoque aeternali-
ter periret: cum non eligatur mors tam-
quam medium ad Baptismum, sed ipsa
dumtaxat Baptismum consequatur; id-
que non certius quā sequatur præcipita-
tionem sui ex turri flagrante, quæ licita cen-
setur ac indirecta solum occisio si adhibe-
tur ad fugiendum vivi comburium.

Certius valeret Baptismus, ut admit-
tunt etiam alii, si puer mittatur in aquam
per calathum vel quid simile, dein extra-
hatur: quia non est necesse, ut baptizans
tangat aquam, modò aqua per ipsum ad-
hibita tangat baptizatum.

Quando etiam puer baptizandus peri-
culose ægrotat, & ablutio magnum illi 35.
Qualiter
detrimentum est allatura, omnis diligen-
tia adhibenda est, ut caveatur omne cor-
poris damum, & saluus detrimentum, procedendū
si parvulo
ex ablutio
ne immi-
neat detri-
ficiente
v. ne immi-
mentum
corporales
ut fiat aspersione, quantitate modicâ suf-
ficiente, & in ea parte corporis, in qua mi-
nus nocere possit: & si oportuerit, ut aqua
etiam modico calore temperetur, & statim
post aspersionem abstergatur. Quæ omnia
si observentur, ut servari facile possunt,
moraliter loquendo vix potest cogitari, aut
fingi, quod ex hujusmodi Baptismo auga-
tum mortis periculum, vel vita desperatio,
quantuvis infans sit debilis & in ultimis
constitutus. Quare nequidem in mortis
periculo est Baptismus parvuli differendus,
et si aliqualis acceleratio mortis inde time-
retur secutura, quod non est natum fieri,
quando Baptismus prudenter applicatur,
pro nihilo enim habendum fore illud detri-
mentum corporale, quando jam adest mo-
rale periculum mortis æternæ.

Q U A E S T I O N E IV.

De Forma Baptismi.

F UERUNT olim varii errores de forma 36.
Baptismi, etiam circa tempora Apo-
lorum, ut colligitur ex can. 49. *Gr. S. Apo-*
Stolorum; sed omnes desierunt. Moderni
etiam Hæretici, fatentur formam usitatam
Catholicorum esse bonam, sed negant esse improbat,
necessariam. Unde *Lutherus lib. de Captivitate sed multi*
Babylonica c. De Baptismo vult valere Bap-
tismum quibuscumque verbis detur, modo non neces-
sarium pue-
tant.

Q 3

in

in nomine Domini detur, aut saltem recipiatur, si sortè minister impius det in nomine hominis. Quibus conformia docent multi alii: idque consequenter ad suum errorem, quo existimant Sacra-
menta non alter prodeesse sufficiēti, quām excitando fidem, quod quibuscumque verbis fieri potest. Hinc eti⁹ vulgo utantur formā legitimā; quia tamen id minimē necessarium putant, verendum, ne quandoque sive ex proprio fastu sive ex instinctu diabolico cā omīssā assumant illegitimam. Immo id fieri, se à viris fide dignis sēp̄ intellexisse refert Coninck quæst. 66. a. 6. dub. un.

*Cantela no-
tanda pro
praxi.*

37.

*Affignatur
forma La-
tinorum
legitima.*

DICO I. Legitima forma Baptismi hæc est: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.* Patet ex verbis Christi Matth. ult. Baptizantes eos in nomine Patris &c. qua satis aperte formam præscriptam indicant: adjuncto communī sensu Ecclesiæ, quæ verba illa sic perpetuō intellectus. Quare eamdem formam expressit Florentinum in decreto de Armenis. Eademque innuitur e. Firmitev. De summa Trin. & alibi. Unde baptismata Hæreticorum, quā alia formā quoad substantiam uli sunt, semper fuerunt ab Ecclesia rejecta & damnata. Vide can. Hi vero 84 de Confess. dīs. 4. & Innocen. 1. ep. 22.

*Forma
Græcorum
similiter est
legitima.*

38.

DICO II. Non est tamen necessarium, ut persona ministri baptizantis exprimatur per pronomen *ego*, aut significetur directè per aliud vocabulum, sive explicitè sive implicitè. Patet ex forma Græcorum à Florentino sup. approbatā, quæ est talis: *Baptizetur, vel (ut habet Euchologium Græcorum) baptizatur talis servus Christi in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti.* ubi in nullo vocabulo significatur expressè vel implicitè persona ministri. Quāvis per verbum passivum *baptizatur* sive *baptizetur*, significetur actus ablueri tamquam exercitus, adeòq; cum tacito respectu ad ministrum à quo fit. Quare sensus est: *Per ipsum actum meum circa istum baptizetur ille,* inquit Scotus d. 6 q. 2 n. 5. Quod alia Græcorum forma expressiū denotat apud Florentinum suprà: *Baptizatur manibus meis talis &c.* adeòque in priori forma ex circumstantiis tacite subintelligitur, eti⁹ non exprimatur, respectus ad ministrum. Ut proinde quoad sensum substantiale coincidere formam Græcorum cum altera Latinorum, sit indubitatum. Diversitas autem quoad expressionem juxta Scotum suprà orta putatur ex hoc, quod ad Cor. 1. referatur schisma Corinthiorum, quorum aliqui dicebant *ego sum Pauli*, alii *ego Apollo*, alii *ego Cephe*; quos ibidem reprehendit Apostolus dicens: *Numquid in nomine Pauli baptizari es sis.* Ad quod schisma & reprehensionem vitandam putatur Græci noluisse exprimere personam quæ baptizat, sed usus est verbum passivum *Baptizatur*.

tionem vitandam putatur Græci noluisse exprimere personam quæ baptizat, sed usus est verbum passivum *Baptizatur*.

DICO III. Nihilominus ad valorem Sacramenti est necessarium, ut actus baptizandi sive ablueri exprimatur aliquo verbo in forma Baptismi: quod eti⁹ ex consuetudine Ecclesiæ debeat esse verbum, *Baptizo*, ad valorem tamen sufficit aliud synonimum, ut *abluo*, *lavo*, *intingo* &c. Ita communiter Theolog. Et patet ex. *S. quis de Baptismo*, ubi Alexander Papa determinat: *Si quis puerum immerget in aquam dicendo: In nomine Patris & Filii &c. & non dixerit: Ego te baptizo in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti amen; non est puer baptizatus.* Patet etiam ex Florentino suprà, ubi reddens rationem, cur forma Græcorum sit valida, ait: *Si exprimitur actus, qui per ipsum exercetur ministrum, cum S. Trinitatis invocatione, perficitur Sacramentum; clare innuens ad perfectionem Sacramenti necessariò exprimendam esse actionem ministri & invocationem sanctissimæ Trinitatis.* Ratio est, ut significatio totius formæ sit expressior: si enim solū dicetur inter abluerendum: *In nomine Patris & Filii & Spiritus sancti*, non redderetur perfectus aliquis & definitus sensus. Deinde formæ Sacramentorum sunt orationes practicas, exprimentes actu fieri quod significant; adeòque significare debent actionem à ministro exerceri. Quamquam non referat, utrum exprimatur per verbum activum, vel passivum, indicativi vel imperativi modi; dummodò significetur tamquam exercitus, sive qui exercetur: prout fit in forma Græcorum. Unde si quis diceret: *Baptiza Joannem in nomine Patris &c.* nihil ageret: quandoquidem non significaret ablutionem ut actu exercitam, sed solū imperatam, sive ut ab alio exercendam.

Adverte tamen graviter obligare consuetudinem Latinæ Ecclesiæ, ne in ea Latinus utatur formā Græcorum; eti⁹ alioquin validè uteretur. Gravius autem percaret utens hæc formā, *Baptizet te Christi*, graviter vel *Baptizeris a Christo in nomine Patris &c.* nam de illius labore insuper non satis constat, sicut constat de valore formæ Græcorum. Immo validam esse plerique negant. Quāvis difficulter id convincatur, ob hoc, quod videri posset in ea satis exprimi actus, qui per ipsum exercetur a ministrum; saltem attentis circumstantiis, quæ satis indicant, quod Christus non per baptizet per se ipsum, sed per manus sive ministerium proferentis talē formam. Quare etiam Constantinus (ut refertur in ejusdem Edicto) fuit confirmatus a S. Silvestro non dissimili formā: *Signet te Deus signillo fidei &c.* subintellige, *manibus meis*, aut quid æquivalens. Nec refert, quod minister

minister non possit imperare Christo dicens, *Baptizet te Christus*. Nam et si imperare ei nequeat tamquam superior, potest tamen imperare id est, efficaciter velle, super positam immutabili Christi institutione, ut hic aliquid per ipsum faciat, & hanc efficacem voluntatem exprimere verbo indicativi aut etiam imperativi modi. Deinde potest imperium dirigere ad effectum Sacramenti, quem minister imperativè vult posse. Quæ disputativer dicta, non asserta intelligi velim.

Dico IV. Necessaria etiam est expressio personæ quæ baptizatur. Ita omnes Theologoi. Et colligitur à Seco d. 3. q. 2. n. 7. ex verbis Christi Matth. ult. Baptizantes eos; accedente potissimum Ecclesiæ universalis, tam Græcæ, quam Latinæ usu. Colligitur etiam ex c. Si quis præcedenti conculione relato. Congruentia est, quod sicut ablutione debet versari circa determinatam personam, sic & forma; ne alioquin imperfecta & confusa sit formæ significatio? atqui forma non versatur circa determinatam personam, nisi ad eam dirigatur exprimendo personam; ergo &c.

Non debet tamen exprimi formaliter per pronomen *Te*; ut patet ex forma Græcorum. Unde valeret Baptismus: *Baptizo* *hunc* vel *Petrum* vel *vos*, vel *vestram dominacionem*; et si tales aulicisni in collatione Sacramentorum non sint liciti. Non potest autem persona baptizanda exprimi per pronomen primæ personæ dicendo, *Baptizo* *me* quia nullus potest seipsum baptizare, ut habetur c. *Debitum de Baptismo*; non magis quam se ipsum possit quis generare: quandoquidem Baptismus sit quædam spiritualis generatio. Quod rectè allegatur per modum congruentiae; et si ratio principalis sit Christi ordinatio, qui potuisset aliter ordinare, si voluisset.

Dices: Sicut in forma Græcorum sufficit personam ministri subintelligi tacite, sic etiam videtur satis posse subintelligi persona baptizanda, dicendo v. g. *Baptizo* *in nomine Patris &c.* vel *hic* *Baptismus seu ablutio* *si* *five* *datur* (*supple* *tibi*) *in nomine Patris &c.* Nam actio practica, dum exprimitur, non minus potest connotari vel tacite significare passum, sive personam circa quam, quam principium. Deinde sic satis exprimitur actus qui per ipsum exercetur ministerium, cum §. Trinitatis invocatione: super quo fundamento Floreninum supra approbat formam Græcorum. Accedit similis forma, quæ Græci utuntur in Sactamento Confirmationis: *signaculum doni Spiritus sancti*; in qua similiter connotatur vel subintelligitur persona confirmanda: cum tamen forma Latina æqualiter exigat expressionem personæ confirmandæ, sicut baptizandæ. Resp. ob haec & similia satis plausibile primâ fronte videri id quod in

objectione intenditur. Quod proinde etiam in hac Academia & alibi à Viris doctis in thibus publicis propugnatum vidi. Quia nihilominus sumus in materia mercè pendente ab institutione Christi, quæ nobis per traditionem & usum Ecclesiæ sensumque communem debet innotescere, ex his autem potius constet necessariam esse expressionem personæ baptizandæ, quam baptizantis, non possumus ab hac ad illam argumentando discurrere. Floreninum autem approbat formam Græcorum super præmisso fundamento, supponens (quod erat) aliund non subesse defectum ex parte expressionis personæ baptizandæ. Denique Græca Confirmationis forma, ut admittatur valida, non potest inde ad formam Baptismi duci argumentum, in qua, tam Græcæ, quam Latinæ, exprimitur persona baptizanda.

Dico V. Ad formæ essentiam spectat 43. etiam expressio unitatis divinæ naturæ, ut dicendum sit: *In nomine*; non autem *In nomi- debet in for- minibus*. Est certum apud omnes. Et colligitur ex verbis Christi Matth. ult. adjuncto ma divina natura uni- tate.

Augl. 3. contra Maximum c. 22. In nomine (inquit) *non in nominibus: hi enim tres unum sunt, & hi tres unitas est Deus. Hieronymus in c. 4. ad Ephes. Non baptizamur* (inquit) *in nominibus Patris & Filii &c. sed in uno nomine, quod intelligitur Deus. Accedit ratio: non enim minus spectat ad primum fidei articulum & necessitatem salutis personarum unitas illiusque professio, quam Trinitas. Dicendo autem in nominibus, vel intelligerentur tantum proprietates personarum, & sic omnino taceretur unitas; vel intelligerentur perfectiones absolutæ, & sic induceretur falsitas, nempe pluralitas naturarum.*

Porro *ly in nomine*, idem valet, quod in virtute, *sinceritate, divinitate, invocatione Pa-*

tris & Filii &c. adeò ut non sine invaliditate

importet.

Ly in no-

mine quæd

pericolo in-

importat.

pericolo in-

validitatis.

validitatis.

valere existimet Suarez & alii: equidem ex vi sermonis non videtur satis quoque exprimi Deitatis unitas: quod tamen constat esse necessarium: ideoque illum valere negat Bonacina & alii. Unde propter dubium talis forma minimè est usurpanda, & si usurpata fuerit, Baptismus sub conditione Cautela repetendus. Peculiariter autem sunt hac in pro praxi,

re instruendi Christiani, qui aliquando in necessitate baptizant vernaculo sermone, ut obstetrices: quia in Flandrico idioma videtur esse magis proclive, ut ly, in nomine, ter repetatur; & interdum ab ejusmodi repetitur existimantibus eò exactius se praestitisse officium baptizantis.

45.
Necessaria
quaque est
expressio
trium per-
sonarum.

Dico VI. Ad essentiam formæ similiter requiritur explicita & distincta invocatio trium personarum sanctissimæ Trinitatis. Ita communiter Theologici. Patet ex verbis Christi Math. ult. quibus juxta consensum Patrum & Ecclesia prescribitur forma Baptismi. Qua propterea etiam assignatur in Florentino sup. Et Innocentius III. c. Firmiser de sum. Trinit. dicit Baptismum consecrari ad invocationem individuæ Trinitatis, Patris & Filii & Spiritus sancti. Et can. 50. Apostolorum improbat Baptismus datus in morte Christi, hæc ratione: non enim dixit dominus, in morte mea baptizate; sed euntes docete omnes gentes, baptizantes in nomine Patris & Filii &c. Quæ ratio etiam in præsenti locum habet: non enim dixit dominus, in nomine Christi, ut unius personæ baptizare, sed euntes, docete &c.

Probatur deinde ex c. Si re vera 30. de consecr. dist. 4. ubi Pelagius Papa reprobat Baptismus collatum solummodo in nomine Domini. Idem c. Multi sunt 82. eadem dist. reprobant Baptismus collatum solummodo in nomine Christi. Et Zacharias Papa ep. 10. ad S. Bonifacium Germaniæ Apostolum in Tomis Conciliorum editis per Binium (cujus fragmentum refertur c. In Synodo 83. eadem dist.) declarat Baptismus non valere sine invocatione Trinitatis seu (ut se explicat) nisi in nomine Patris & Filii, & Spiritus sancti fuerit quis baptizatus, adeo ut qui vel unam de Trinitate personam in Baptismo non nominaret, illud Baptisma esse verum non posset. Quod (inquit) pro certo verum est. Idem docent Patres. Dicitur I. de Spiritu sancto non procul ab initio, & alii passim; quorum loca citat Bellarminus I. de Bapt. c. 3.

Ratio primaria est institutio Christi. Congruentia est, quod Baptismus sit Sacramentum fidei, quo in Ecclesiam ingredimur; congruebat autem ut admissio in Ecclesiam fieret sub explicita invocatione trium personarum, quæ sunt primarium fidei nostræ objectum, & primum velut illius articulum statuant.

Dices I. Nicolaus Papa in Responsis ad Consulta Bulgarorum c. 104. & refertur c. A quodam Judeo 24. de consecr. dist. 4. decernit quod in nomine Trinitatis vel tantum in Christi nomine baptizati, non sunt denuo baptizandi, ergo validissima est forma, et si tantum exprimitur nomen Christi. Resp. Neg. Cons. Pontifex enim solum ibi intendit definire Baptismus collatum à Judæo vel Pagano esse validum; de quo solum fuerat interrogatus, ut patet manifestè ex toto contextu c. 104. ci-

tati. Reliquum autem addit tantum tamquam Doctor particularis ex propriâ sententia, in quam fuit inductus auctoritate S. Ambrosii, quem ibidem allegat, non recordatus, dum ille scriberet, quid ante Pelagius & Zacharias in citatis canonibus determinasset. Sic passim exponitur Nicolaus.

Si hoc non placet, dici fortasse posset Nicolaum, per ly, tantum in Christi nomine, non excludere personam Patris & Spiritus sancti, sed tantum velle, quod Baptismus validus, eti loco Filius dicitur Christi filius Iesu Christi. Quemadmodum dum dicit valere collatum in nomine Trinitatis, intelligitur Trinitas explicitè posita in tribus personis, ut bene notat Scotus dist. 3. q. 2. n. 9. Et simili fere modo posset exponi etiam Ambrosius & quidam alii Patres, qui in contrarium tantuntur. Ita Suarez d. 21. sect. 3. 5. Ad decretum. Attamen haec expositio appetat satis torta, Neque etiam satis constat de sufficientia formæ sic expressæ (quævis valere eam censeat Bonacina & quidam Recentiores) eò quod in nomine Christi non videatur satis exprimi secunda persona divina quæ talis. Quod dubium augetur à fortiori ex hoc, quod vel sola mutatio nominum consuetorum in nomina Genitoris & Geniti &c. faciat formam ad minus validè dubiam.

Rectius autem Ambrosium exponit Wiggers q. 66. art. 6. quod nimis quando in usum Scriptura aliquid uni personæ tribuitur, v. g. Baptismus collatus in nomine Iesu, non ideo velit ceteras exclusi sed ad hos quoque referri, atque etiam tunc scilicet impletum totum v. g. Baptismatis mysticum, scilicet sub invocatione trium personarum. Sit etiam sub invocatione Spiritus sancti solius constat non posse valere Baptismus, & tamen similiter Ambrosius supra dicit: In spiritu quoque rectè baptizare non posse indicat Scriptura &c. Vide Wiggers sup. ubi etiam hoc modo rectè & faciliter explicat Basilium, qui alioquin veram doctrinam satis aperte tradit lib. de Spiritu sancto cap. 12. Quod si tamen Ambrosius expositionem commodam non pateretur, obesse non posset ejus auctoritas Conclusio auctoritate ampliori roboretur.

Dices II. Baptismus fuit ab Apostolis collatus in nomine Domini Iesu, ut habeatur Act. 2. 8. 10 & 19. Ergo validus est Baptismus sibi invocatione solius Christi collatus. Resp. I. Neg. Antec. Ad loca Scripturaræ dici potest, in nomine Iesu Christi, non esse idem, quod in expressione nominis, sed in fide fidei in merito Christi: sicut Marci ult. dicitur: In nomine meo demoni ejiciunt. Secundò potest, in nomine Iesu Christi, explicari ut sit idem, quod Baptismo à Christo instituto; idque ad distinctionem Baptismi Joannis, qui fuerat usque ad illa tempora celebris. Tertiò, quod dicatur, in nomine Iesu Christi; et quod

46.
Objicitur
auctoritas
Nicolai Pa-
pa.

Solvitur.

quod Apostoli fortasse in forma communis
hoc addiderint, dicendo v.g. *Ego te baptizo in
nomine Patris, & Filii Iesu Christi, & Spiritus
sancti.* Ita respondent pauci Recentiores,
& valde probabiliter. His addi protest, recte
dici baptizatos in nomine Iesu, et si non ita
expresi, nec solius; quatenus baptizabantur
in nomine Filii, qui est eadem persona,
qua Iesus.

Nihilominus non improbabiliter pos-
test antecellens admitti, nempe ex citatis
locis colligi, Apostolos in principio Ecl.
si baptizasse in nomine Domini Iesu, ad
Christi nomen magis divulgandum, illud-
que, tunc odiosum, reddendum amabile,
dum ad invocationem illius in Baptismo da-
re gratia Spiritus sancti. Ita D. Thomas
9.66.a.6. ad 1. D. Bonaventura d.3. p.1.a.2. q.
2. ad 3. Scotus sup. ubi in Scholio prefijo n.7. ci-
tantur Magister Alensis, Albertus Magnus, Ri-
chardus. Et consentiunt ferè veteres Theo-
logi, & à fortiori id tenent Adrianus, Cajeta-
nus & alii cum quibusdam Patribus, qui
putant etiam hoc tempore Baptismum sic
collatum valere. Fundaturque hæc collectio
(quam nos parum roborat tot tantorum-
que Doctorum auctoritas) in tam constan-
ti repetitione ejusdem loquendi formulæ
solo nomine Iesu expreso, addita confide-
ratione subjectæ materiæ, scilicet Baptismi;
cujus forma ordinaria ex simili locutione
eaque unicâ Matth. 28. colligitur. Quemad-
modum etiam colligi solet dispensatoria
administratio Confirmationis facta ab A-
postolis sive christmate ex eo, quod in actis
Apostolorum constanter fiat mentio solius
manus impositionis. Itaque admissio ante-
cedente, saltem tamquam probabili (quid
quid Michael Bajus Tract. de Forma Baptismi c.
1. sententiam D. Thoma & D. Bonaventure
Doctorum Ecclesiæ, ceterorumque Principium
Theologorum appellat errorem)

Resp. II. Neg. Conf. quia baptizare in no-
mine Christi Apostolis tantum licuit pro-
aliquo tempore; quod jam dudum expira-
se, patet ex fundamentis conclusionis.

Nec huic responsioni obstat Canon A-
postolorum initio conclusionis citatus: tunc
enim quando iste Canon fuit conditus, po-
terat tempus specialis dispensationis expi-
rare. Deinde aliud est baptizare in mortem
Christi, quod ibi solum reprobatur; aliud in
nomine Christi.

Non obstat etiam quod Act. 19. post-
quam Paulus rogasset nonnullos discipulos
Si Spiritum sanctum accepisti credentes, seu post-
quam credidisti; supple, in Confirmatione
per manus impositionem; & responsum ac-
cepisset: sed neque si Spiritus sanctus sit, audiri-
mus; subjunxit: In quo ergo baptizati es? Nam hoc non fecit, quasi ex forma Baptis-
mi debuisse audire, quod sit Spiritus sanctus (baptizandi enim non attendunt ad
singula verba formæ, immo sèpè idioma

non intelligunt), sed quia ex illò responso
suspicabatur, an forte (quod verum erat)
tantum essent baptizati in Joannis bapti-
mate. Et meritò; cum Baptismati Christi
soleat præmitti instrucción in mysterio Tri-
nitatis, & tunc temporis solebat ordinariè
subjungi sensibilis collatio Spiritus sancti
per Confirmationem: ideoque ad propoli-
tum responderunt dicentes: In Joannis bap-
tismate. Quare baptizati sunt in nomine Domini
Iesu. Et cum impoñisset illus Paulus manus, ve-
nit Spiritus sanctus super eos; ut subditur. Ita-
que scopus interrogationis erat, ut si nec-
dum confirmati essent, acciperent Confir-
mationem per manus impositionem, prout
patet ex textu.

Ex dictis colligitur, illegitimam esse for-
mam Baptismi, in qua nullo modo, aut non
fatis explicitè invocantur tres personæ; ut
si conferatur in nomine Domini, in nomine
Christi, in nomine Dei unius & trini, in nomine
Trinitatis: quia sensus communis exigit &
Auctoritates agunt de explicita trium per-
sonarum invocatione: quamquam Poncius
dis. 4. p. 23. censeat hujusmodi Baptismum
dubium, nec posse insufficientiam certò pro-
bari, sive dicatur in nomine Christi, sive in no-
mine Trinitatis. Immo non valet Baptismus,
etsi detur in nomine prima & secunda & tercia Aut in no-
personæ: hæc enim non sufficienter exprimunt mysterium Trinitatis secundum pro-
prietas personales, neque emanationem
unius personæ ab altera. Idem est, si conse-
ratur, in nomine Omnipotens & Sapientis &
Bon: hic enim modus invocandi Trinita-
tem est insolutus, fitque per nomina singu-
lis personæ non propria, sed tantum accom-
modata sive appropriata. Aliud videri pos-
set speculativè loquendo, si loco Filii ponan-
tur Verbum. Immo secundum aliquos non
improbabiliter, etsi dicatur: In nomine Ge-
nioris & Geniti & Spirati sive Procedentis ab
Baptismo utroque. In praxi tamen omnino est absti-
nendum, partim ob consuetudinem & ritum
Ecclesiæ, partim ob dubium, maximè in ult-
imo exemplo, quod D. Thomas, Scotus & alii
Doctores communiter dicunt non valere. Minus valet, si dicatur: In nomine Ingenui &
Geniti & Doni: quia voces istæ non signifi-
cant totum id quod voces usitatæ. Videtur
autem Doctoribus communiter (quorum
sensus in materia Sacramentali non parum
momenti habet, etsi non faciat rem certam)
quod Christus, sicut pro materia Baptismi
assignavit aquam naturalem, cuius usus est
communior ad ablendum; sic etiam de-
terminaverit (prout sanè determinare potuisset) pro forma nomina personarum in
quodlibet idiomate vulgariter usitata, ut ex
verbis Christi Matth. ult. usu Ecclesiæ, &
præmisso Doctorum sensu videtur confir-
mari: maximè cum forma Baptismi sit quæ-
dam protestatio fidei & singulariter myste-
rii SS. Trinitatis; quod prouinde convenie-
bat

Quid cen-
sendum de
mune Geni-
toris & Ge-
niti & Pro-
cedentis ab
utroque.

bat exprimi verbis usitatis, ipsumque mysterium cum suis proprietatibus propriissimè significantibus.

51.
An omission
f. apportionis
In vi sit
formam.

De præpositione *In* est quoque controversia, an forma mutetur essentialiter, si omittatur, dicendo, *Nomine Patris*. Negant Coninke & alii saltem in idiomate Latino; immo juxta ipsos videtur tantum adjungi per hebraismum, ideoque censem omisionem tantum esse veniale. Quod postremum non credo: eð quod non caret dubio valor formæ sic prolatæ; utpote præ se ferentes alium sensum, scilicet quod baptizans baptizet loco seu vice Patris &c. Et ly *In nomine* significet, tum quod Baptismus detur in auctoritate trium personarum, tum etiam quod sub invocatione earundem. Unde *Angelus Silvester*, *Præpositus q. 66. ar. 6. dub. 8.* censem Baptismum sic collatum non valere. Clarius autem apparet vitium formæ idiomate Flandrico pronuntiatæ omisso ly *In*; cum planè alium tunc ingerat sensum.

52.
De coniunctione *Et* minus est dubium:

quamquam *Major*, *Gabriel* & *Silvester*, ejusq. omissionem existiment vitiare formam; nam saltem satis certò non vitiat, eti omittatur primo loco: cùm consuetudo sit plura recensendo poni conjunctionem copulativam tantum inter ultimum & penultimum. Immo verosimilius non vitiat, eti utroque loco omittatur. Nam etiam consuetum est Latinis, ut dum pluribus idem tribuitur, copulâ *Et* subintelleqtâ id fieri, solo commate mediante. Quidquid sit, in præxi adlaborandum est, ut forma Ecclesie consueta plenè pronuntietur: nec sine peccato potest aliquid omitti, aut ordo, etiam trium personarum inverti. Quamvis omittere pronomen, *Ego* sit per se loquendo tantum veniale juxta *Doctores* communiter. Ly *Amen* citra veniale omittitur; cùm in *Rituali Romano*, ubi forma Baptismi superius exprimitur, nec omittuntur obseranda à Ministris, non addatur; sicut additur verbis *Absolutionis*.

DISPUTATIO SEXTA

De Ministro & Subjecto Baptismi.

QUÆSTIO I.

Quisnam sit Minister Baptismi?

I.
Omnis ho-
mo ratione
suum est
minister va-
lidus Bap-
tismi, etiam
extra ne-
cessitatem.

Dico I. Omnis homo ratiōne utens est validus minister Baptismi. Patet ex c. *Firmiter, de summa Trin. & cap. A quodam Judeo, de Consecr. dist. 4.* Denique idem definit *Florentinum in Decreto de Arme- nis* dicens: *Minister hujus Sacramenti est Sacerdos, cui ex officio competit baptizare: in casu autem necessitatis, non solum Sacerdos vel Diaconus, sed etiam laicus & mulier, immo etiam Paganus & Hæreticus baptizare potest, dummodo formam ser- vert Ecclesia, & facere intendat, quod fasit Ecclesia.* Et quamvis loquatur de casu necessitatis, idem tamen est quoad valorem extra casum necessitatis, ut omnes intelligūt: quia necessitas non mutat essentiam hujus Sacramenti, præsertim ad cuius valorem non exigitur jurisdictione, uti exigitur in Sacramento Pœnitentiae, cuius proinde minister validus extra articulum mortis quoad peccata mortalia non est quilibet Sacerdos ob des- etum jurisdictionis; quæ tamen in articulo mortis non reservatur. Idem patet ex facto Athanasii pueri extra necessitatem baptizantis: item ex valore Baptismi Hæreticorum generaliter ab Ecclesia approbati: quem denovo (supposita legitimā materiā, formā & intentione) verum esse generaliter definit *Tridentinum* *sess. 7. can. 4. de Bap- tismo*. Denique ex c. *A quodam Judeo*, ubi nul-

la fit mentio casū necessitatis. Ratio est, institutio Christi. Congruentia, Baptismi necessitas; ob quam etiam est institutus in materia maximè obvia.

Dices II. Solis Episcopis in persona Apostolorum dictum est: *Docete omnes Gentes, baptizantes eos &c.* ergo reliqui non sunt validi ministri. Resp. dissimulatio antecedente, eti falsum sit, Neg. Conf. ibi enim Christus Apostolis non dedit p̄testatem baptizandi, quam habebant & exercebant ante passionem, dum necrum essent Episcopi aut Sacerdotes; sed ibi ipsi jam Episcopis dedit mandatum, & ad summum simul jus primarium baptizandi.

Dices III. In *Carthaginensi IV. c. 100. dici-* tur: *Mulier baptizare non præsumat.* Resp. tam istum locum, quam quædam alia Concilio- rum & Patrum intelligi de potestate umquam solemniter baptizandi, aut extra casum necessitatis licet. Solum enim agitur contra mulieres, quæ sibi officium tingen- di seu baptizandi arrogabant. Contra quas similiter agit *Tertull. lib. de Bap. cap. 17.* Aliud est in necessitate: tunc enim posse baptizare quolibet, aperte *Tertullianus* ibidem asserit.

Dices III. c. *Quos à Paganis, dist. 4. de Con- fess. jubet Gregorius II. rebaptizari quosdam baptizatos à paganis.* Et *Concilium Eliberia- num in Hispania tempore Marcelli I. c. 38. fla- tuit posse fidelem (qui lavacrum suum integrum habet, nec sit bigamus) baptizare in necessitate in- firmitatis positum Catechumenum.* Ergo infide-

les saltēm invalidē baptizant. Resp. Neg. Conf. nam Gregorius Pontifex loquitur de baptizatis non servatā formā Ecclesiæ: id eoque jubet eos baptizari *in nomine Trinitatis*, supponens antea sic non esse baptizatos à pagani, utpote mysteriorum nostrarum fidei ignari. Concilium Elberitanum vero (et si aliqui non tantæ auctoritatis) docet, quod in necessitate baptizare possit, etiam is, qui solum baptizatus est; non negat autem idem posse qui necdum baptizatus foret, sed vel ab hoc abstrahit, vel tacitè supponit baptizatum esse præferendum. Sicut etiam loquitur de non bigamo; quo tamen præsente validē baptizat Christianus bigamus, esto ex ordinatione istius Concilii ab Ecclesia non recepti foret postponendus.

Dices IV. c. Si Presbyter 1. q. 1. dicitur: Si Presbyter ordinatus deprehenderit se non esse baptizatum, baptizetur & ordinetur iterum, & omnes quos prius baptizavit. Resp. postrema verba istius Paleæ est expuncta in editione Gregorii XIII. quia neque habentur cap. 1. De Presbytero non baptizato, aut c. Veniens eod. tit. aliique locis, in quibus hæc Palea citatur: Cypriana, neque sensum congruum admittunt, nisi iis subintelligatur ly iterum ordinentur.

Dices V. S. Isidorus, ut resertur c. Si quis 1. q. 1. ait: Si quis per ignorantiam ordinatur antequam baptizetur, debent ab eo baptizari iterum baptizari, & ipse ulterius non ordinetur. Resp. ibi vel proponi quæstionem, vel falsam alicuius opinionem recitari; cui deinde opponitur vera doctrina his verbis (que etiam referuntur c. Romanus Pontifex de Consecr. dist. 4.) Sed Romanus Pontifex non hominem judicat qui baptizat, sed spiritum Dei subministrare gratiam Baptismi, licet paganus sit qui baptizat. Quod clarius expositur l. 5 Capitularium c. 4. Vide quæ notantur in ipso Decreto circa hunc Canonem.

Dices VI. Aug. l. 2. contra ep. Parmenianum c. 13. ait: Et haec quidem. *Uia quæstio est, utrum & ab iis, qui numquam fuerunt Christiani, possit Baptismus dari: nec aliquid temere inde affirmandum est sine auctoritate tanti Concilii, quantum tantum rei sufficit.* Resp. Augustinum ibi abstrahere à definitione quæstionis, quæ jam in Ecclesia est notoria. Addit tamen suo etiam tempore non suffise quæstionem de Baptismate collato ab iis qui ab Ecclesiæ unitate separati sunt, scilicet hereticis & schismaticis: quia id discussum & firmatum jam tum erat in ipsa totius orbis unitate.

Dices VII. cum Calvino l. 4. infit. c. 15. §. 20. baptizare est Ecclesiastici ministerii: ergo competit solis ministris Ecclesiæ, non mulieribus. Resp. etiam prædicare ad docere esse Ecclesiastici ministerii: & tamen in necessitate potest & debet quisque proximum docere. Sic Act. 18. Aquila & Priscilla uxor eius docuerunt quemdam Apollinem, qui non satis videbatur instructus in fide

Christi, quem magno zelo prædicabat. Sic etiā mulieres catechizant. Et olim Diaconis & similes instruebant feminas baptizandas. Publicè tamen docere, in Ecclesia præcipue, ut est pars munera Ecclesiastici, & id prohibet mulieribus Apostolus; sic & solemniter ac publicè baptizare, adeoque & illis merito censetur illicitum.

Dico II. Minister Baptismi ordinarius five ex officio est solus Sacerdos cum ex-
clusione inferiorum: quia tamen debet ha-
bere jurisdictionem, ut licet illum admini-
stret extra necessitatem. Prima pars patet
ex Florentino supra: quod cum loquatur dog-
maticè, excludit omnem reliquias inferiores.
Idem patet ex c. Constat. dist. 4. de Consecr. ubi
ex Isidoro dicitur: *Constat Baptisma solis Sacerdotibus esse tractandum; ejusque mysterium nec ipsis Diaconis explere est licitum absque Episcopo (in quo eminenter residet eadem potestas) vel Presbytero.*

Secunda pars probatur: quia administra- In quo re-
tio Sacramentorum est actus palendi, five quiriū ju-
pastoris; & per consequens requirit in ad-
ministrante jurisdictionem ordinariam vel
delegatam. Deinde per Baptismum admittit
aliquis in familiam Christi cum jure
communicandi omnibus ejus privilegiis:
atqui nullus admittit extraneum in ali-
quam politicam communitatem, nisi Princeps,
aut alijs habens in eam aliquam ju-
risdictionem: ergo &c. Hanc jurisdictionem
habet Pontifex tamquam principalis
Princeps spiritualis in totum mundum, E-
pisopus in suam Diœcesim, Pastor in suam
parochiam, alijs Sacerdotes juxta suæ com-
missionis amplitudinem. Unde si extra ne-
cessitatem alijs Sacerdotes absque licentia
vel privilegio tentent baptizare, graviter
peccant; utpote usurpantes sibi officium
& auctoritatem alterius in re gravi: quam-
quam non incurvant irregularitatem aut
excommunicationem, qua nullo jure sta-
tuitur.

Dices: Non datur nec dari potest juris-
dictio in baptizandum, cum ante Baptismum re ipsa suscepimus nemo subjiciatur Ecclesiæ jurisdictioni: ergo in baptizante
non requiritur jurisdictione. Resp. Neg. Cons. Qualiter
et si enim directa jurisdictione solum habeatur
per Baptismum re ipsa susceptum; in-
directa tamen ratione loci, in quo quis ver-
satur aut parentes commorantur, five fami-
claratur.

extra articulum necessitatis: quatenus nimirum in Episcopo vel parocho est jus exer-
cendi tale munus, tamquam in ministro peculiari deputato ab Ecclesia, ex cuius ordinatione competit tali admittere extraneos in Ecclesiam per Baptismum, in isto loco;
idque exclusivè ad ceteros, nisi de illius li-
centia. Quare hoc ipso adulti non baptizati
subsunt tali ministro: non quod ex præcep-
to Ec-

to Ecclesiæ obligentur à tali petere Baptismum, sed quia ex jure naturæ tenentur non petere ab alio, quam qui possit licet dari. Parvuli autem propriè non subduntur præcepto, sed directè præcipitur aliis, ne quis illorum eos baptizet, præter pastorem aut legitimè deputatum.

7.
Diaconus
potest ex ra-
tionabili
causa com-
mitti Bap-
tismi sole-
nis ministe-
rium :

DICO III. Etsi Diaconus non possit ordinariè baptizare ex vi suæ ordinationis, ex hac tamen est capax, ut rationabili causa existente possit solemniter baptizare ex commissione Episcopi aut Sacerdotis. Ita communiter Doctores. Probatur ex ordinatione Diaconi, ubi inter alia quoque dicitur: *Diacionum oportet baptizare*; nempe solemniter: cùm enim Ecclesia id Diacono possit committere, censetur hoc facere, quando ipsum specialiter constituit ministerium Baptismi, quo modo reliqui non sunt constituti. Deinde c. Diaconos disl. 93. de iis *Gelasius* (aliqui textus habent *Pelagius*) Papa dicit: *Absque Episcopo vel Presbytero baptizare non audeant*; id est, juxta *Clojam*, absque eorum consensu aut commissione. Ubì satis clare insinuat, posse Diaconis, etsi non compellat tanta necessitas, committi baptismationem, utique cum solemnitate: nam hæc non potest circa necessitatem omitti, adeoque nec potest committi baptismatio non solemnis, sed ab ipsis presbyteris aut Episcopis fuisse solemnis adhibenda.

8.
Citra com-
missionem
hujusmodi
ministeriū
ne in extre-
ma quidem
necessitate
eis licere
Nonnulli
consent.

Oppositum
tamen est
verius.

9.
Quæ causa
conseatur
sufficiens ad
commis-
sionem Dia-
cono mini-

An verò extremâ necessitate urgente possit Diaconus citra commissionem baptizare solemniter, incertum est. Negat *Cornick* ob verba quæ Pontifex c. Diaconos citato subjungit dicens: *Nisi praeditis fortassis ordinibus longius constitutis necessitas extrema compellat*. Quod & Laicus Christianus sacre plerumque conceditur. Quibus insinuat Papa Diaconis citra commissionem non aliter quam Laicus esse licitum baptizare. Quare con sequenter ad hanc doctrinam Diaconus sic solemniter baptizans fieret irregularis. Nil hilominus probabiliter contrarium docet *Suarez*, *Proprius* & alii; èd quod specialiter Diaconus ad baptizandum sit ordinatus: adeoque in extrema necessitate videatur ad id solemniter præstandum sufficere commissio tacita seu rationabiliter præsumpta. Pontifex autem docet quidem, quod Laicus tunc idem liceat, sed non quod codem modo, quo Diaconis: faciendo enim exceptio nē, nisi extrema necessitas compellat, vult Diaconis tunc licere sine commissione, quod prius decreverat iis licere præsente Episcopo vel Presbytero ex commissione, ex qua licebat ipsis baptizare solemniter, ut etiam alii fatentur.

Porro rationabilis causa ad Baptismi administrationem Diacono committendam, non est sola extrema necessitas, sed etiam quævis alia iudicio ministri ordinarii determinanda: ut cùm ob multitudinem baptizandorum, infirmitatem Sacerdotis, aliasve

graves causas vel occupationes, non possit fieri. Sacerdos omnibus potentibus Baptismum non satisfacere, sed alioquin cogenerentur qui laicis parati accedunt, cum incommodo diu Baptismum differre. Sic Apostoli, ut prædicatione acarent, videntur Baptismum commissione Diaconis: ex qua commissione Philippus Diaconus baptizavit Eunachum. Vix tamen hoc tempore & in his locis, id est in usu, ob multitudinem presbyterorum.

DICO IV. Numus Clericus Diacono inferior, adeoque multò minus Laicus potest etiam in extrema necessitate (in qua etiam juxta præxim Ecclesiæ baptizat) solemniter baptizare, nisi ex commissione Papæ, qui non id potest Clericis inferioribus committere, cum solemnitas ista sit jure Ecclesiastico introducta, in quo Papa potest dispensare. Ratio est: quia nullibi in jure permittitur talibus usurpatio istius solemnitatis, sed præcisè illud, quod postulat extrema necessitas, scilicet Baptismi substantia: ac proinde eodem jure, quo solemnitas & ceremonia Baptismi sunt introductæ, censentur illi ab earum usurpatione lecti. Quod etiam communis praxis & Doctorum sensus confirmat.

DICO V. Existente necessitate hic est ordinando servandus in conferendo Baptismo, ut Sacerdos præferatur Diacono, Diaconus Subdiacono, hic ceteris Clericis, Clericis Laicis, vir feminæ, fidelis infideli. Quod de Sacerdote quidem satis constat ex auctoritatibus seu juribus citatis. Deinde quia fieri grave præjudicium Ordini Sacerdotali, cui jus primarium est annexum. Unde Doctores unanimiter tenent in versionem illius ordinis esse mortalem ex genere suo, si Sacerdos sit ad baptizandum paratus. Quamvis *Valentia* & *Joannes Suarez*, citati à *Diano* p. 3. Tract. 4. Ref. 4. putent tantum esse veniam: immo *Cajetanus* q. 67. a. 4. putet seposito contemptu & presumptione non peccare mortaliter laicum etiam extra necessitatem baptizantem non solemniter. Ratio est: quia tunc indebet usurpatum munus alienum idque grave, quod Sacerdoti competit vi Ordinis, & si sit Parochus, insuper jure officii parochialis. Unde Aug. 12. contra ep. *Parmentiani* c. 13. agens de Laico Baptizante ait: *Nulla cogente necessitate si fiat, alieni muneris* (scilicet juris, sacerdotalis videlicet, in Ordinatione accepti, ut patet ex contextu) *usurpatio est: si autem necessitas irreat, aut nullum, aut (si v.g. non sit adhibita plena diligentia in querendo Sacerdotem) veniale delictum est*. &c. Quæ & si sequentia satis ostendunt gravitatem delicti in inversione ordinis: præsertim cùm tunc revera nulla sit necessitas urgens Laicum ad ministrandum. Idem Doctores communius contra Nonnullos censem, si prætermisso Diacono baptizet inferior Clericus aut Laicus; èd quod Diaconus etiam ad baptizandum sit ordinatus.

adco

ad eoque ejus prætermisso sit etiam alieni muneris usurpatio. Facilè tamen in hac re potest intervenire ignorantia, quæ à mortali excusat. potest enim aliquando timeri mortis periculum ubi non est, & idcirco accelerari Baptismus non expectato debito ministro, quia bona fide existimatur periculum non pati moram.

In reliquis inversio ordinis, etiamsi dicat aliquam incongruentiam, non est tamen mortalís juxta Doctores paffim contra Vaf-
gnez d. 147. n. 34. existimantem quod on-
nis inversio ordinis sit mortalís; immo
quod alioquin ne quidem foret venialis;
cum id oriri deberet ex lege divina, quæ sa-
nè gravis, & graviter obligare videtur. Ad
hoc tamen facile responderetur, culpam ve-
nialem provenire posse ex ritu Ecclesiæ,
quæ similem ordinem præscribit, ut patet
in Rituali Romano Tit. de ministro Baptismi. Et
quamvis proveniret ex lege divina, posset
hac leviter obligare, quatenus se extendit
ad hanc materiam, quæ tantum levisappa-
ret, solumque fundatur in aliqua decentia.
Sicut ob hoc illiberalitas non est grave pe-
ccatum, eti liberalitas ex quadam decentia
exigeret aliquid secundum se notabile alte-
ri præberi. Varii tamen non improbabiliter
putant cedere in grave præjudicium Sacra-
menti, si baptizato fideli præsente ministret
non baptizatus, præsertim si sit omnino
infidelis. Per accidens etiam aliquando po-
test inverti in istis ordo licet, ut v. g. mu-
lier docta & affluta baptizare præseratur
viro rudi, aut in circumstantiis, in quibus
pudoris gratiā non decet virum accedere,
v. g. si infans non sit omnino editus. Ita
Rituale Romanum Tit. de Ministro Baptismi.
Ignorans enim, nolens, aut congrue non
valens in certis circumstantiis, eti alio-
quin foret superioris ordinis, censemur
absens.

Adverte, qualiscumque fiat inversio or-
dinis, nullam incurri irregularitatē in Ba-
ptismo non solemini; cum hic non sit actus
Ordinis, adeoque non usurpetur alienus
Ordo. Si verò Baptismus conseratur sole-
mpter, constat Clericum fieri irregularē, ex
c. 1. de Clerico non ordinato ministrante. De Lai-
cis est nonnulla controversia. De quo vide
dicta Tract. de Legibus d. 6. q. 7. (qua est de
irregularitate) §. 3.

Q U E S T I O N E I I .

An unus possit simul plures bapti-
zare, vel contrà?

DI C O I. Poteſt unus minister simul
plures baptizare, applicando omnibus
simil materiali, & dicendo: *Ego vos bap-
tizo &c.* Ita Scotus dist. 6. q. 2. n. 6. & alii com-
muniſter. Probatur: quia poteſt unus eadem
Herinex Sum. Theol. Pars IV.

formâ consecrare plures hostias, in pericu-
lo nonfragii absolvare plures poenitentes;
ergo etiam simul plures baptizare: cùm
nec ratione nec auctoritate constet, requi-
ri potius ad valorem Baptismi, quod unus
solus baptizetur, quam ad valorem confe-
crationis, quod unica Hostia consecratur,
aut ad valorem absolutionis quod unus
tantum absolvatur.

Quia tamen hoc est contra morem Ecclie in re gravi, advertit Scotus sup. Coninc men. immo & alii illud sine mortali non licere extra gravem necessitatem: quidquid aliqui pu- tent non esse mortale. Confirmatur ex Ritu Romano, Tit. de bapt. Mandis parvulis, ubi a-sistat, gens de forma, *Ego vos baptizo &c.* ait: Quam tamen formam in iis solum & in aliis similibus mortis periculis ad plures simul baptizandos, & ubi tempus non patitur ut singuli separatim baptizen-
tur; alias numquam licet adhibere. Quod denotat gravem culpam juxta gravitatem rei.

Notat autem idem Scotus in illo caſu for-
re plura baptisata: nam baptizatio est Tali caſe
actio transiens, quæ afficit terminum & forent plura
multipliatur penes multitudinem illius: Bap-
tismatuſ. quemadmodum dicuntur plures creationes,
quando Deus simul creat plures creatureſ.
Et quamvis una tantum videatur forma, est
tamen virtualiter multiplex; ed quod pro-
nomen, *Vos*, includat in ſe ſingulare plures
geminatum. Deinde ad multiplicationem
totius ſufficit multiplicatio unius partis. Et
in hoc conſentiant quoque ceteri Doctores
communiter.

DI C O II. Quando plures concurrunt ad
eudem baptizandum, ſic ut unus ponat Plures uno
materiam, alter proferat formam, v. g. baptizant, & mutus abluat & aliis carens brachiis dicat, invalidē
Ego te baptizo, invalidus eft Baptismus. Ra- riam adhi-
bitione eft institutio Christi. Haec autem po- beat, alter
tissimum probatur ex ſensu Ecclesiæ, haec formam
enim ſempre intellexit institutionem ſic eſ- fe factam, ut idem debeat abluere, & for-
mam proferre. Quod colligitur, tum ex per- Probatuſ:
petuo illius uſu: tum ex unanimi ſenten-
tia Doctorum, qui omnes concorditer ſic
judicant exceptis Marſilio & Cajetano: qui ta-
men neque conſanter neque firmiter au-
dient oppofitum affeverare. Tum quia in
aliis quoque Sacramentis conformati eſt
praxis, ut idem minister adhibeat materiam
& formam, quando ſcilicet ministri eſt ma-
teriam adhibere: prout non eſt in Sacra-
mento poenitentiae, in quo ipſe poenitens
materiam adhibet. Et ob hoc praxis & ſen-
ſus communis eft, Baptismum interdum ita
ab Hæreticis recentioribus collatum eſſe
invalidum & repetendum. Quod etiam ap-
pertè ſupponit Synodus Mechliniensis II. (qua-
probat Paulus V.) tit. 3. c. 6. dicens, id eſſe
contra antiquissimam Traditionem. Quod
autem præſcribat baptizatos ab Hæreticis
recentioribus eſſe tantum ſub conditione
rebaptizandos, non eſt, quia dubitabat Sy- nodus

nodus de invaliditate Baptismi taliter à non uno ministro collati, sed quia non soleretur constare in particulari, quando sic collatus fuerit: quod si constaret, utique de invaliditate non dubitassem.

Itaque forma baptismi alias esset falsa; utpote significans quod exteriū physicè & per seipsum abluat, qui dicit, Ego te baptizo seu abluo. Nec prodesset forma Græcorum; utpote quoad sensum æquivalens; cui proinde subintelligitur ly *Manibus meis*, ut expressè habet altera Græcorum forma in *Florentino*. Ex qua similiter non parum confirmatur conclusio. Non prodesset quoque, si diceretur tali casu, Nos te baptizamus: nam id propriè significat quod uterque alterum abluat; hoc autem supponitur non fieri.

Confirmatur: quia sicut Christus voluit esse unum principale agens; sic voluit habere unum tantum ministrum in collatione Sacramenti, ut arguit *Scotus sup. num. 5.*

Quod tamen etiam sensu Ecclesiae convincit non facilè posset, qui diceret, verificari formam Baptismi per hoc, quod iam proferens censeri posset moraliter ablucere per alium velut famulum seu substitutum. Quāvis revera ex sensu Ecclesiae constet, quemlibet ministrantem immediatè se habere veluti ministrum Christi.

Adduntque Nonnulli, posse id ob non omnimodam conclusionis certitudinem in necessitate practicari, ut videlicet mutus abluat, & mutilus formam proferat. Quo casu tamen (qui sanè non est natus contingere) deberet potius mutilatus formam inchoare dicendo *Ego te baptizo*, & mox aquam ore sumptam effundere in baptizandum, dein formam adsolvere.

Dico III. Quando plures simul concurrunt ad unum & eundem baptizandum independenter à se invicem, sic ut singuli adhibeant omnia necessaria (prout fieri posset, quando concenterent de Baptismo alicui conferendo) is qui prius adsolvit, solus perficit Sacramentum, & aliis nihil efficit; quandoquidem semel baptizatus non sit capax secundi Baptismi. Si autem contingat (quod difficulter & raro continget, et si ad hoc studiosè ablaboraretur) utrumque eodem instanti perficere necessaria ad Baptismum, uterque baptizabit eundem validè, et si contra Ecclesiae morem illicitè in re gravi, cuius tentandæ non possit occurrere necessitas. Ratio est: quia tunc ad utrinque actiones concurrunt omnia ad Baptismi essentiam necessaria, & ambæ versantur circa subjectum capax, cum simul finiantur. Confirmatur exemplo Sacerdotum noviter ordinatorum, qui simul cum Episcopo conficiunt Sacramentum, si simul cum illo finiant verba consecrationis. Ita *Scotus sup. n. 2.* & alii communiter.

Hoc autem casu, non unum, sed mul-

tiplex Sacramentum seu Baptisma conferetur physicè loquendo: nam forent plures formæ integræ & plures materiæ perfectæ adeoque plura composta, sive Baptismata. Talis tamen non deberet dici bis validè Baptizatus, sed semel duplice Baptismo: sicut simul accipiens duo vulnera, non dicitur bis vulnerari, sed semel duplice vulnera.

Dixi *Physicè loquendo*: moraliter enim tantum esset unum Sacramentum seu sacram signum & unus Baptismus: tum ratione ejusdem subjecti: tum ratione ejusdem principalis agentis, in cujus virtute ministri operantur: tum denique & præcipue ratione ejusdem effectus producti & significati: totum enim illud signum ab utroque adhucum non plus efficit aut significat, quam si esset unica ablution & unica forma posita. Quod patet quantum ad Characterem: cum idem sit unicus solum Characteris baptis malis capax. De unica quoque gratiâ per trumque Baptismum conferendâ idem vindicatur consequenter Doctores potius supponere, quam probare. Et hoc modo explicari possunt plures Auctores dicens esse tantum unum Baptismum, ut *D. Thomas q. 67. art. 6.* & referri solet *Scotus sup. n. 4.* quem tamen ibi & in verbis præcedentibus docere oppositum, conatur ostendere ejus *Commentator num. 10. Et seqq.*

Q U A E S T I O III.

Quodnam sit subjectum capax Baptismi?

Dico I. Solus homo viator est capax Baptismi. Est certum: nam Sacramenta sunt instituta tamquam media ad salutem solius hominis viatoris. Deinde ad solos homines baptizandos Apostoli missi sunt, *Matth. ult. & Marci ult.* Unde homines in termino constituti non sunt capaces Baptismi. Similiter nec creaturæ homine inferiores. Quare satyri, aut geniti ex semina & bruto non sunt baptizandi: uti nec monstrum, quod non præ se fert speciem hominis. Si sit dubium, est in periculo baptizandum sub hac conditione: *Si tu es homo, ego te baptizo Et.* Ita *Rituale Pauli V. Tit. De baptizandis parvulis.* Si nascatur monstrum pro certo humanum, est absolute baptizandum. Si constet esse duas personas, sunt singula baptizandæ. Ad quod discernendum est attendendum juxta *Rituale citatum*, an habeat unum vel plura capita, unum vel plura pectora. Si post examen, quale tempus patitur, res maneat dubia, duplex Baptismus est conferendus, unus absolute in parte principali, quam constat esse informatam animâ rationali; aliis sub conditione in parte, de qua dubitatur, an informetur eadem animâ hoc modo: *Si non es baptizatus, ego te baptizo Et.*

Dico

Si plures eundem con nantur baptizare, sin guis tam quam causa totales; solus primò absolvens baptizat. Si simul absolvent, baptizant singulis.

19.

Quast. III. Quodnam sit subjectum capax Baptismi. 195

Dico II. Omnis homo, etiam parvulus, mox ubi est natus, est capax Baptismi. Est contra Anabaptistas, qui secuti Petrobrusianos & Henricianos, negant parvulos posse baptizari, eo quod existimat ad valorem. Baptismi requiri fidem in quolibet suscipiente. Ideoque in infancia baptizatos rebaptizant, ubi ad adultam etatem pervenerunt.

Sed parvulos esse baptizandos, definitur in Trid. sess. 12. & 13. de Bapt. Et olim definitum est in Concilio Milevitano II. can. 2. Idem patet ex c. Firmiter de sum. Trin. & c.

Maiores de Bapt.

Paret etiam ex perpetua Ecclesiæ traditione. Cujus testis est Augustinus lib. 4. de Bapt. 4.23. Quod (inquit) traditum tenet universitas Ecclesie, cum parvuli infantes baptizantur, qui serice nondum possunt corde credere ad iustitiam & ne confiteri ad saluum. Et infra: Et tamen nullus Christianorum dixerit, eos inaniter baptizari. Et alii locis. Eiusdem Traditionis testis est Dionysius Areopagita de Ecclesiastica Hierarchia c. ult. versus finem, & reliqui Patres: excepto Tertulliano qui putavit Baptismum esse differendum usque ad usum rationis: in quo, sicut in multis aliis, erravit. Gregorius Nazianzenus quoque Oratione in sanctum Lazarum longè post med. dicit quidem, ob pericula salutis conducibilius, parvulos baptizari; iis tamen seclusi optaret differri Baptisma ad triennium, donec parvuli possint aliquid de fide sua respondere. Quod tamen consilium non est approbandum, præterim quia dilatio ista nullius fructus esset, cum etiam tunc parvuli de fide mysteriis nihil aut vix aliquid capiant: & quia magis est aestimandus status amicitiae Dei, liberatio à demonum insidiis, & similia, quam iste fructus: potissimum cum ob opinatos casus, quibus infirmior ista etas frequentius est exposita, saepè adit periculum salutis, ubi non putatur adesse.

Fadem veritas colligitur ex iis Scripturæ locis, ubi narrantur integræ familiae esse baptizatae, ut Act. 16. & 1. ad Cor. 1. verosimile enim est in istis familiis suisse quoque parvulos.

Ratio est: quia omnes homines, etiam parvuli, nascuntur capaces regni celorum, quod, tamen non possunt adipisci, nisi renascentur ex aqua Baptismi, qui in parvulis non potest per votum suppleri. Confirmatur: quia in Lege veteri & naturæ parvulus etiam in infancia erat expax remedi emundantis à peccato originali: ergo multo magis in Legge nova, in qua post Christi passionem gratia est uberior & universalior.

Objiciunt Hæretici I. Christus Math. ult. dicit: *Euntes docete omnes Gentes, baptizantes eos &c.* ubi mandat Apostolis, ut prius doceant, quām baptizent: ergo parvuli, veluti instructionis incapaces, non sunt baptizandi. Resp. illis verbis indicari ordinem, qui servari debet in promulgatione Evangelicæ Sum. Theol. Pars IV.

geli, quād adultis fieri debebat, ad quos conveniendos Apostoli destinabantur. De quibus intelligitur etiam illud Marii ult. Qui crediderit & baptizatus fuerit salvus erit; ut patet ex contextu, & docet, Innocentius III. c. Majores, de Baptismo. Quamquam nec in adultis actus fidei ad valorem requiratur. Merito autem voluit Christus, Gentes prius esse docendas quād baptizandas: nisi enim in mysteriis fidei & Sacramentorum essent instructæ, nec ipsæ vellent baptizari, nec parvulos suos baptizandos offerrent.

Objiciunt II. quod in parvulis non reperiatur intentio suscipiendi Sacramentum. Resp. in parvulis illam non requiri, qui sicut absque propria voluntate personali per voluntatem Adæ constituti sunt peccatores damnationi obnoxii, ita absque illa regenerantur in vitam justitiae per Baptismum ex voluntate secundi Adæ Christi, qui omni etati providit juxta suam capacitatem.

Nota I. quod dictum est de parvulis, etiam habere locum in perpetuo amentibus, aut usurrationis parentibus, juxta Rituale Rotuman Tit. de Baptismo adulorum. Item in aliis parvulis qui ad annos discretionis nondum pervenunt; qui proinde in fide Ecclesie baptizari possunt, ut de perpetuò amentibus loquitur Rituale citatum.

Nota II. nos signantur esse locutos de parvulis natis, scilicet extra uterum maternum, quandiu enim in illo existunt, baptizari nequeunt, quemadmodum tam diu regulariter non possunt ablui, juxta c. Si quidquid, d. Confer. dist. 4. & certam Theologorum doctrinam. Si tamen obstetrix tam perita sit, ut manu in uterum inserta propter aqua perfundere possit, aut aliquo articulo ab tificio possit aqua ad puerum deduci, adjecta verborum formâ validè baptizaretur, sicut vere lavaretur.

Nota III. circa proles ex utero materi no exsecetas, et si vnde Baptizentur, non licere tamen in istum finem matrem innocentem occidere, cum ut eveniant bona non sint facienda mala, prout mala semper est directa occisio innocentis. Si tamen mater justè foret adjudicata morti, posset mors matris servato ordine juris accelerari excisione parvuli, quando speraretur sic posse salvare, & alioquin certò crederetur prius moriturus, quād ad partum seu nativitatem pervenerit. Quod quia non est natum fieri, immo quia plus plerumque periculi imminent ex morte violenta matris, quād obveniente ex natura, aut alio casu; idcirco L. Pregnantis ff. de pñnis decernitur judicium prægnantis esse differendum, quo usque factum fuerit enixa.

Potes: An sit præceptum baptizandi parvulos? Resp. in probabili mortis periculo te sit præceptum, tum generale charitatis, et tum baptisando obligamus succurrere proximo in tam rizandi para-

R. 2

gra

gravi præsertim necessitate spirituali constituto, tum pietatis, quo parentes tenentur providere prolibus de necessariis ad salutem, quantum possunt; tum justitiae, quo Pastores obligantur subditis ministrare Sacra menta tempore opportuno, maximè cùm inde pendet æterna eorum salus. Aliás non est præceptum naturale aut divinum baptizandi parvulos: quāvis videatur præceptum Ecclesiasticum consuetudine introductum, graviter juxta Doctores unanimiter obligans pastores & parentes, ut non differant notabiliter Baptismum parvolorum ultra tempus, quod spectatis circumstantiis prudenter censebitur opportunum; ut monet etiam *Paulus V.* in *Rituali Romano*, ideoque ex diuturniori dilatione nasci solet scandalum in populo, quod etiam signum est obligationis, aut certè sub obligatione cæendum est.

QUÆSTIO IV.

An Parvuli Infidelium in viris Parentibus baptizari possint?

25.
Proles bap-
tizatorum
deficientium
a fide pos-
sunt nisi
inviti bap-
tizari.

NOMINE Infidelium intelligimus hic solos non baptizatos; non autem Hereticos vel Apostatas, qui à fide post Baptismum defecerunt: sicut enim hi non minus quam Catholici manent sub Ecclesiæ potestate, possuntque ad fidem servandam compelli; sic etiam eorum proles non minus quam Catholicorum possunt validè & per se loquendo licite ipsi inviti baptizari, potest enim Ecclesia istis parentibus Baptismum suarum prolium præcipere, & præcipit, adeoque in eorum defectum potest illas baptizare: immo quando id foret necessarium, posset etiam proles baptizatas abstrahere ab ipsis.

Porrò infideles vel sunt subjecti Christianis principibus, idque sive serviliter, sive tantum civiliter seu politicè: vel non sunt subjecti ullo modo. His præmissis

26.
Infidelium
non bap-
tizatorum
proles bap-
tizari va-
lidè inviti
parentibus.

Dico I. Parvuli infidelium quorumcumque validè baptizantur inviti parentibus. Est fatis certa & communis doctrina Theologorum, uno vel altero excepto. Probatur: quia ad valorem Baptismi tantum requiritur legitima materia, forma & intentio: consensum autem parentum requiri, nec ex Scriptura, nec ex Conciliis, nec ex Traditione constat, prout deberet constare, ad hoc ut aliquid statuatur quamquam necessarium ad valorem Baptismi: ne alioquin sit cuilibet liberum conditiones quas libuerit necessarias prædicare. Quin immo ex sensu Ecclesiæ potius constat contrarium: nam in primis hic est sensus communis Doctorum. Deinde Ecclesia numquam rebaptizat parvulos contra Gentiliū parentum voluntatem baptizatos: immo,

dum potest, eos à parentibus abstrahit, & postquam adoleverint, ad fidem, fideiique Christianæ, ac Ecclesiæ præcepta servanda compellit: quod signum est, eam per baptismum jus in ictos parvulos acquifivisse, adeoque esse validè baptizatos. Denique cùm Baptismus sit parvulis summè ad salutem necessarius, debuit valor illius esse independentis ab extrinseco parentum consensu; ne illius defectu frequenter suā salute fruſtrentur.

Nec refert, quod collatio Baptismi fuerit parentibus injuriosa: nam est equidela valida, & quā talis generat Ecclesiæ, que injuriæ non est particeps, jus in baptizatos: sicut nubens alteri, quem induxit per dolum non verantem circa substantiam contractus, acquirit in eum jus matrimoniale five conjugale.

Dico II. Parvuli infidelium, qui sunt servi sive mancipia principis Christiani vel alicuius domini, licite baptizantur de consensu illius solius, eti parentes sint invitati. Ita communiter Doctores. Pater primò ex communi praxi, quā proles Tuncarum & Maurorum, qui justo bello sunt mancipia Christianorum, baptizantur contra voluntatem parentum. Secundò, quia dominus iustè posset filios mancipiorum suorum vendere & à parentum abstrahere potestate; ergo etiam potest illos per Baptismum subiungere Ecclesiæ potestati. Periculum autem Apostasiæ potest evitari, si videlicet princeps vel dominus prolem recte garet educari, aut inter fideles procul à parentibus ablegari. Immo Dominus per se loquendo ad Baptismum talium terretur: cùm ipse habeat jus, adeoque obligationem velut paternam, ejusmodi parvulis providendi, potissimum de necessariis ad salutem. Quāvis ne nimis gravetur parvulus educandis, aut ne infideles spe recuperandi parvulos frustrati magis senviant in Christianos, per accidens sèpè excusat, adeoque frequenter licite permittat eos redimi Baptismo non adhibito.

Sed difficultas est de parvulis infidelium, qui non nisi politicè, aut etiam nullo modo subsunt Christianis principibus. Hos enim illicitè baptizari inviti parentibus, videtur habere recepta Doctorum sententia. Quia tamen unanimiter excipiunt manifestum mortis periculum: succurrendum enim est extremè indigenti: quantum est possibile. Et gratis concessò, quod pater haberet directum ius, ne proles ipso invito baptizetur, etiam præscindendo ab hoc, quod sit ab ipso auferenda vel non auferenda (prout aliqui putant) illuc tamen jus hinc cessat, sicut in quavis extrema necessitate consentur iura cessare.

Excipiunt deinde casum, quo tales proles venissent in potestatem Christianorum, eti per injuriam; si sit impossibile

cas paentibus restitu: tunc enim nec sub-
est periculum subversionis; nec præjudica-
tur juri paterno, quod habet ad retinendam
prolem, cum hoc per separationem irreme-
dabilem factum sit inutile.

Præterea admittunt omnes , quod dum alteruter parens est fidelis , proles sequi debet religionem Christianam , & sit baptizanda , si sit spes christiana educationis . Ita habetur in *Tulstano IV. can. 63.* & refertur c. *Iudei 28. quæst. 1.* Idem cum proportione est dicendum , si proles sit sub cura plurium tutorum , quorum saltem unus est Christianus . Similiter quandò alteruter parens consentit , et si uterque sit ethnicus , sufficit consensus unius ad tribuendum Ecclesiæ ius baptizandi parvulum : quamvis enim mulier sit alioquin viro subiecta , tamen & ipsa habet ius , ut curet prolem christianè educari ; præfertim cum potior sit conditio religionis & innocentis . Immo *Gregorius XIII.* cœlavit baptizandum esse querum , cujus pater erat mortuus , idque invitâ matre , quod quid avus fidelis , qui loco patris defuncti curam habebat nepotis peteret illum baptizari : ut refert *Valerius disp. 4. o. 2. n. 2.*

Denique constat apud omnes, quod si proles talium habeant usum rationis, & petant Baptismum, sit eis dandus, etiam invititi parentibus: sunt enim in hoc sui iuris. Si autem de usu rationis dubitetur, inclinandum esse in favorem fidei, censet Satus: differendum esse Baptismum usque dum, de usu rationis constet, cerset Henriquez, Coninck & alii: est enarrat periculum in festinando, nullum autem (ut supponitur) in differendo. Sed posito, quod non licenter pueros ante usum rationis invititi parentibus infidelibus, de quibus præsumtum est, baptizare, optimè distinguunt alii dicentes, in dubio judicandum contra usum rationis, si necdum sit septennium completum: alias si completum sit, stare præsumptionem juris pro usu rationis; nisi aperte constet contrarium, juxta ea quæ tradit Sanchez 1. de Matrim. d. 16. n. 10.

DICO III. Parvuli infidelium Christia-
nis principibus politice subditorum, de eo-
rum consensu, spectato jure naturae, licite
baptizantur, invitis parentibus. Ita Scotus
dicit. q. 9. Gabriel ead. dist. quest. 2. dub. 5.
Lorac 2.2. q. 10. art. 12. d. 37. membr. 3. concl.
2. & alii contra D. Thomam q. 68. art. 10. &
alios plerosque.

Probatur I. quia si parentes in statu puritate naturae obliterarent parvulo quod minus perveniret ad finem suum naturalem, posset indubie princeps parvulo providere, eum defendendo, & ab ultimis patriae potestate corrigendo: ergo etiam nunc id potest: nam supposita per fidem ordinatione ad finem supernaturalem, peccant parentes in materia legis ex suppositione naturalis; neque quoad hoc subduntur correctioni Ec-

Henrinx Sum. Theol. Pars IV.

clesiæ, ergo suorum Principum. Quem-
admodum etiam Princeps Christianus po-
test & debet contra infideles & quoscum-
que impedire volentes prædicationem fidei
Catholicæ, creationem templorum, & simi-
lia, hæc eadem jura defendere, et si seposita
fide non cadant sub lumen naturale.

Probatur II. quia potest tutor curare baptizari parvulum contra voluntatem parentis superstitionis, ut de avo tute declaravit Gregorius XIII. ergo idem potest princeps contra voluntatem utriusque, cum ipsi se sit tutor supremus, qui potest etiam alios tutores deponere, & novos substituere. Ex superstitiose. Qui velut ius supremus tuto praevalere potest, voluntatis parentis.

Probatur III. quia non videtur paren- Baptisatus
prolis non
est directa
injuria sua
parvissima
dilecta infi-
tiensis;
tibus fieri injurya praeclara per hoc, quod proles ipsorum baptizentur; cum non ha-
beant directum jus, ne ipsis invitatis bapti-
zentur parvuli; sed ad summum tantum ha-
bent jus indirectum, quatenus habent jus
educandi problem, quæ alioquin ab eis pos-
sit abstrahi; atqui hoc non obstat: nam
posset proles eis relinquiri usque ad usum ra-
tionis, & tunc instruiri; ac si parentes differ-
ent, emancipari; prout fieri posset, si obsi-
sterent instructioni prolis etiam non bapti-
zatae. Quæ si ex nunc obsistant securitas
instructioni prolis, posset abstrahi statim,
salmem si postea id fieri non posset. Deinde
prenes ipsorum voluntatem est, quod pro-
blem retineant, si nempe velint facere, quod
debet: adeoque sibi imputare debent,
quod proles abstrahatur.

Dices I. Parentes infideles non tenentur jure divino extra articulum mortis procurare Baptismum parvolorum ; legibus autem Ecclesiae non ligantur : ergo nullius iuri præjudicant, neque etiam peccant, ut proinde Princeps non possit eorum parvulos ipsis invitatis facere baptizari. Resp. Neg. Conf. cum non tantum velint Baptismum differre, sed etiam absolute nolint umquam conferri, adeoque peccent contra jus divinum naturale in Deum, &c. in parvulum, cui debetur a parentibus Baptismus, saltē in necessitate, in qua fortè superventurā ex nunc denegant : & quia cā ingruente fortasse non esset opportunitas, Principis est prævenire.

Dices II. Si parvuli tales relinquenteruntur sub educatione parentum, fieret Sacramento irreverentia; si subtraherentur, fieret injuria parentibus: ergo his invitatis nequeunt baptizari. Resp. I. Neg. Seq. Antec. pro utraque parte: cuius ratio patet ex ter- Qui etiam non habet

*ius indire
ctū ob edu
cationem
prolī, potius
abstrahen
tia.*

tia probatione Conclusionis. Quod autem parens tali casu ius suum perdat, confirmatur: tum quia illo privatur a principe in poenam: tum quia illud cessat, dum a principe defenditur ius Dei, & ipsius parvuli ad Baptismum. Et quamvis hic non intercedat propriè invalido juris alieni, ut respondet *Præpositus*: sufficit tamen quod non reddatur ius cuique debitum, ut princeps politicus possit se immiscere, præsertim cum etiam juxta alios potestas illius se extendat ad impedienda & corrigenda mala contra virtutes naturales, et si iustitiam non tangant.

*An f. ab
strahi non
posset, rever
entia Sa
cramenti
veet con
ferri Baptis
mum.*

Responderi II. posset non satis clarè apparet, quod casu quo hujusmodi parvuli baptizati non possent commode abstrahiri a parentibus eos in infidelitate educaturis, idcirco ab eorum Baptismo abstinentium foret ob reverentiam Sacramenti: non desunt enim fortasse, quibus videatur prævalere charitas proximi, forte in infantia moriunti, adeoque salvandi: præsertim cum magna pars parvulorum moriatur ante usum rationis, immo (ut animadverum est) ferè usque duas tertias partes. Quidni igitur probabilitas mortis prematur, juncta tantæ necessitatib; satis abstergat irreverentiam forte inferendam Sacramento per apostoliā in adulta aetate alias fecuturam: quæ insuper posset esse non peccaminosa formaliter; aut saltem non magis culpabilis, quam si in infantia non fuisset datus Baptismus? Cuius interea fructu quam maximo parvulus fruitur, scilicet gratia sanctificante & amicitia Dei, liberatione a multis daemnoniis infidiis, speciali protectione angelicâ &c. Adde etiam relapsuris immo apostaturis, tamen in praesenti bene dispositis, conferri posse & debere Sacramentum Confirmationis, Eucharistiae & Poenitentiae: inter quæ, & Sacramentum Baptismi, efficax ratio discriminis non facile allegabitur. Præterea ut ex Layman & aliis tradit Diana P. 3. Tr. 4. Ref. 7. baptizari possunt proles Haereticorum ob causas præallegatis similes, et si similiter sub cura parentum relicta timeantur heresi inficiendæ: quidni igitur etiam proles infidelium quantum est ex parte reverentia Sacramenti? Hinc autem sequeretur, similiter posse baptizari proles infidelium, etiam sine consensu principis, invitatis parentibus, durummodo saltem consentiat Ecclesia, sine cuius ordinatione aut licentiâ, non est privatorum, filios per Baptismum Ecclesiæ aggregare; præterquam in extrema necessitate, quando consensus est præsumptus, immo debitus, & in ipso lumine naturæ expressus. Nec appetat modò, unde mox dicta possint efficaciter redargui. Fateor tamen esse contra receptam Doctorum sententiam. Ideoque sine firmiori assertione relicta doctiorum examini submitto.

Dixi in Conclusione, spectato iure nature: jure enim Ecclesiastico id posset prohibiri, immo prohibitum putat *Loyca sup. concl. pag. 3.* cō quod Baptismus taliter collatus sepe efficit occasio graviorum malorum, nimisrum quod parentes infideles Baptismum prolium metuentes, illos aliquando occident, vel saltem à Christiana religione ipsi magis averterentur. Immò ratione horum malorum per accidens sepiissime posset esse illicitum etiam clauso pfecto Ecclesiastico, ejusmodi parvulos baptizare extra eorum necessitatem. Quicquidmodum igitur Ecclesia ad evitanda similia incommoda adultos infideles Christianis principibus subditos non tantum non cogit ad fidem Catholicam (quod tamen spectato iure naturæ posset minis & terroribus facere juxta sententiam probabilem *Scoti* practicatam à Ferdinand & Sisebuto Regibus Hispaniæ: & colligitur ex L. *Cunclos, Cod. de sum. Trin.*) sed id etiam variis canonibus interdixit, ut *Toletanum IV. can. 56.* ita iisdem rationibus mota Ecclesia parvulos infidelium parentibus invitatis non baptizat, immo si id nondum prohibuit (quod fecisse, aperte non ostenditur) prohibere potest.

QUÆSTIO V.

*De Dispositione requisita in suffi
ciente Baptismum.*

EX dictis disp. 3. q. 8. patet in pueris & perpetuo amentibus nullam requirendam dispositionem. Patet etiam ex ibidem dictis in adultis requirendam aliquem consensum, & sufficientem habitualem, ut Baptismus validè suscipiatur. Ut autem suscipiatur cum fructu

DICO I. Requiritur in adulto actualis fides. Patet ex *Matt. ult.* *Docete omnes gentes baptizantes eos. Ex Merri ult.* Qui crediderint, & baptizatus fuerit, salvus erit: qui vero non crediderit, condemnabitur. *Ad Hebr. 11.* Sine fide impossibile est placere Deo. Credere enim oportet accedentem ad Deum, quia est, & inquirendus semper munerator sit. Unde *Act. 8.* eunuchus postulantem Baptismum respondit *Philippus*: *Si credis ex toto corde, liget.* Idem colligitur ex *Trid. fest. 6. c. 6. & 8.* Debet autem haec fides in fidei actus procedere ex divina gratia, ut definit idem *Concilium sup. cap. 3.* adeoque non sufficit ad justificationem per Baptismum obtinendam naturalis assensus seu credulitas eorum quæ credenda sunt.

DICO II. In adulto obstricto peccato mortali personali requiritur aliqua penitentia. Patet ex *Act. 2. Poenitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum. Luca 24.* Oportebat Christum pati, & prædicari in nomine eius poenitentiam. Idem expressè habetur in *Trid. fest. 6. c. 6. & fest. 14. c. 1.* ubi dicitur: *Fuit penitentia universis hominibus qui se mortali aliquo*

Quaest. V. De Dispositione requisita in suscipiente Baptismū. 199

peccato inquinassent, quovis tempore ad gratiam & iustitiam consequendam necessaria, illis etiam qui Baptismi Sacramento ablui petivissent. In eamdem veritatem conspirant Patres, & illam inculcat Augustinus variis locis. Vide Vasquez l. 158. c. 3.

Consentient etiam Scholastici, excepto Caetano, qui q. 86. art. 2. circa solut. 1. censet, ut quis per Baptismum acquirat remissionem peccatorum, sufficere voluntatem suscipiendo Baptismum, modò voluntas non sequitur ita quod sit actualiter peccato affecta. Quod etiam Scorus, à quibusdam attribuitur Scoro dist. 14. q. 4. num. 6. Sed immerito, ut bene ostendit Vasquez sup. c. 1. & alii: nam Scorus ibi tantum vult, non requiri in Baptismo dolorem de peccatis propter Deum sine veram contritionem; aliquam tamen poenitentiam requiri, satis ibidem num. 7. exprimit: & tam clare dist. 4. q. 5. num. 2. ut nulli possit esse dubium, qui vel leviter textum oculis non alienis inspicere dignabitur? Ratio conclusionis: quia omnino decet, ut is qui liberè se à Deo per peccatum avertit, liberè se in Deum convertat per peccati detestationem seu retractionem.

Dixi, mortali personali: nam obstrictus solo originali, nullam tenetur habere poenitentiam, quia non avertit se à Deo propria voluntate. Ideoque Trid. sup. de illis solum loquitur, qui se mortali aliquo peccato inquinassent. Adeoque sufficit in iis spes seu desiderium Sacramenti, adeoque fructus illius, qui est gratia, & venia leu remissio peccatorum; cum actu fidei, de quo Conclus. 1. Eosdem actus sufficere & requiri in hujusmodi homine, satetur etiam Arriaga l. 24. num. 66. et si d. 22. num. 6. dixisset, quod in tali per solum Baptismum sine actu supernaturali suscipientis remitteretur origine & daretur gratia.

Dico III. Poenitentia ad fructum Baptismi requisita non debet necessariò esse contritio, nec sufficit concepta ex motivo naturali, v. g. insamia, damno temporali: sed requiritur saltem, & sufficit attritio supernaturalis. Prima pars est communis contra Gabriëlem. Probatur, quia Baptismus est per se institutus ad delationem peccati, tum originalis, tum actualis, ut patet ex Florentino in Decreto de Armenis & Trid. Ieff. 5. can. 3. & 5. ergo debet posse dicere peccata cum sola attritione. Probatur consequentia: quia si requereretur contritio, peccata semper forent deleta per eam ante realem Baptismi susceptionem; & consequenter Baptismus non videretur institutus in remissionem peccatorum. Cùm non rectè causa dicatur instituta ad effectum, qui semper & necessariò causalitati illius presupponitur. Confirmatur: quia Baptismus est Sacramentum mortuorum & regeneratio spiritualis, quod non rectè diceretur, si contritio prærequireretur: per hanc enim &

mortuus revixisset, & homo spiritualiter esset regeneratus antequam ad Baptismum perveniret.

Secunda pars, quæ etiam est communis Theologis. Probatur: quia poenitentia concepta ex fine naturali non est proportionata gratiæ infundendæ, quæ est supernaturalis; ad quam tamen disponit: neque est à Spiritu sancto; quod tamen requiriatur juxta Trid. Ieff. 6. can. 3. & Arianiscanum II. can. 4.

Sequitur itaque sufficere (quod habet tertia pars Conclusionis) attritionem conceptam ex motivo supernaturali & specie Spiritus sancti motione, ut quia excludit à gloria æterna vel homo per illud à judge Deo æternis poenit addicitur. Nec requiritur, ut attritio illa existimetur bona fide contritio, prout vult Navarrus c. 1. Summa num. 37. ut ex dicendis in simili de Sacramento Pœnitentia pleniùs constabit.

Q U A E S T I O . VI.

An Baptismus possit iteratō suscipi?

Dico I. Baptismus semel validè col-
latus iterari non potest. Est de fide ex Florentino sup. Trid. Ieff. 7. can. 9. de Sa-
cram. in gen. & can. 11. de Bapt. Et habetur in Carthaginensi III. c. 38. Probatur hæc ve-
cuso traditio.

cujus testis est Clemens Romanus l. 6. consi-
stut. c. 15. & alii Patres. Vide Vasquez d. 146.
c. 3. Ad ejusdem probationem Leo Papa Ep.

37. & Ep. 79. ad Nicetam, Ambrosius l. 2. de
Poenitentia c. 2. adducunt illud ad Ephes. 4. Non refudit
Vnus Dominus, una fides, unum baptisma. Sed inserit ex
hæc Scriptura potest explicari de unitate illo ad E-
specificâ Baptismi; immo ad litteram sic phef. 4. V.
explicari debet: cùm Apostolus ibi adhor- num Bap-
tisma. tetur Christianos ad unitatem Spiritus, tam-
quam servos unius Domini, & aggregatos in una fide, eodemque fidei Symbolo, scilicet Baptismo, quo tenati ac fratres effecti sunt.

Rectius allegatur ab Ambroso supra illud ad Hebr. 6. Imposibile est eos, qui semel sunt illu-
minati & participes sunt facti Spiritus San-
cti & prolapsi sunt, rursus renovari ad pa-
nitiam. Quod cum non possit intelligi de
renovatione post lapsum per contritionem aut Sacramentum Pœnitentiae (quæ re-
novatio durante vitâ semper fieri potest)
intelligendum videtur de renovatione post
lapsum faciendâ per iteratum Baptismum,
quem vocant Apostolus & Patres passim
illuminationem. Sunt nihilominus nonnulli
etiam doctissimi Interpretes (inter quos
Ieronimus, Titelmanus, à Lapide) qui putant
Apostolus hic loqui de alia poenitentia, cationem.
Quamvis & hic locus patitur aliam expli-

R 4 admodum

admodum difficultis est, non quidem omnibus, sed gravissimis & ingratissimis peccatoribus, puta Apostatis post tam singularia gratiae dona labentibus in Judaismum, infidelitatem &c. qui consequenter plerumque fiunt obdurati.

40. Congruentiae sunt. Prima, quod semel natus corporaliter non possit secundò nasci, sed solum resuscitari. Secunda, quod Baptismus imprimat characterem, qui infra multiplicaretur per plura Baptismata. Ideoque *Irid. Ieff. 7. can. 9. de Sacram. ingen.* definiens in Baptismo & duobus aliis Sacramentis imprimi characterem, subjungit: *Vnde ea iterari non possum.* Tertia, quod Baptismus representet mortem, sepulturam, & resurrectionem Christi, ut significat Apostolus *ad Rom. 6. & ad Colos. 2.* Unde si-
cūt Christus semel tantum pro peccatis no-
stris mortuus est, & semel resurrexit: ita &
nos per Baptismum eidem conseptuli & per
eundem resurgentem, non possumus iterato
sepeliri in aqua Baptismi; ne significemus
Christum iterato posse mori & sepeliri.
Quemadmodum Apostolus *ad Hebr. 6.* de il-
lis qui Baptismum repetunt, ait: *Rerum in-
cipientes Sibim scriptum filium Dei; id est juxta Am-
brosum supradic & alios Patres suo facto signifi-
cantes filium Dei posse iterato mori, &
unam mortem non fuisse sufficientem.*

**De poenis re-
baptizatio-**
**nem remis-
fici.**
Quantum ad poenas rebaptizantibus & re-
baptizati spectat, uterque decernitur extre-
mo supplicio afficiendus *I. 2. C. Ne sanctorum
Baptismus iteretur. De poenis Ecclesiasticis*
actum est *Irat. de Leg. A. 6. qnaf. 7. s. 2.*

41. *In dubio est
Baptismus
sub condi-
tione iteran-
do.*
Dico IL Quando subest verum dubium, an aliquis sit baptizatus est rebapti-
zandus sub conditione. Ita communiter Doctores ex c. De quibus 2. de Baptismo &
Carthaginensi V. e. 6. Ratio est: quia alioquin
debet manere quis in periculo carenti
temper Baptismi effectu, nullumque aliud
Sacramentum validè suscipendi: quæ ne-
cessitas est adeò gravis, ut facile excusat
ab irreverentia alioquin per iterationem
Sacramento inferenda, accidente potissimum
conditione, quæ formæ apponitur,
aut saltem mente retinetur?

Unde adultus ita dubitanus non solum po-
test, sed etiam obligatur Baptismum sub
conditione petere & pastores tenentur con-
ferre; & quidem si sit merum dubium, ante
susceptionem ullius alterius Sacramenti:
ne illud exponat periculo, etiam citra om-
ne prudens judicium de valida susceptio-
ne, quo caret, qui sic dubitat. Si autem pro-
babiliter tantum judicet se validè baptiza-
tum, consent Plures ipsum interim citra
mortis periculum eadem probabilitate pos-
se aliqua Sacraenta recipere, maximè il-
la, quæ nec sunt nec esse possunt in dam-
num aliorum, v.g. Confirmationem, Eu-
charistiam, Poenitentiam, Matrimonium.
Sed dum nulla subest ratio non praemittend

iteratum Baptismum sub condicio-
ne, qui utique facile præmitti potest, di-
cendum potius cum aliis videatur, illum
debere præmitti. In hoc ipso enim appetet
non levis deordinatio & imprudentia, quod
sine utilitate aut ratione omittatur tam fa-
cile medium, quo caveatur valori Sacra-
menti ac fructui, alioquin adeò incerto, ut
Ecclesia nequeat supplere defectum, si sub-
sistit; prout tamen supplere potest in juris-
dictione probabili. Unde etiam fatetur *Dic-
tillo dyp. 1. de Bapt. dub. 9.* (ubi oppositum
tenet) non posse licet sacerdipi Ordinem Se-
cerdotii, nec Episcopalem à fortiori, nisi
initiandus abstineret ab omnibus muneri-
bus præstandis, quæ vergunt in damnum
aliorum, ob gravem, quæ in hoc appetet de-
ordinationem ac stultitiam, quod sine ra-
tione hujusmodi tricis se implicant. Et sane
ex incerta Ordinatione Sacerdotis ori-
gina per se incommoda gravissima & irre-
parabilia, dñbi scilicet valoris, aut (si pro-
habilitati non subfit veritas) invalida, quo-
quot sequentur, sacrificia, absolutiones, in-
unctiones; &c. si de Episcopo si sermo, di-
bice aut invalidæ essent omnes Confirmations,
Ordinations, & consequenter actus
ordinatorum ab ipso, quoad valorem de-
pendentes à veritate suscepiti Ordinis. Ob
quæ omnino illicite se ingereret quis suscep-
tioni hujusmodi Ordinum (quidquid sit
de aliis Sacramentis) ante susceptionem
indubitate Baptismi adeoque ante iteratum
sub conditione Baptismum incertum.

Dixi quando subest verum dubium: fine illo
enim non licet iterare Baptismum, etiam sub
conditione, ut docent Theologi cum Car-
thaginensi Romano p.2.c.2.n.43. & colligitur ex Re-
sponsali Romano *Tit. de Baptismo. 5. De forma Baptismi.*

Colligitur I. non debere nec posse re-
baptizari illos quos constat esse natos pa-
rentibus Christianis, & aliquamdiu inter-
Christianos educatos, nisi occurreret pro-
babilis ratio suspicandi eos non esse saltem
validè baptizatos. Ita *Innocentius III. c. V-*
niens de Presbytero non baptizato. Unde quan-
do *Carthaginense V. sup.* dicit *infantes esse bapti-
zandos, quies non inventiuntur certissimi testi;*
qui eis baptizatos esse sine dubitatione testentur;
intelligendum est de iis parvulis, qui vel
ab infidelibus suscenderunt, vel à parentibus,
per barbaos sunt abstracti; ut colligitur
ex fine capituli.

Colligitur II. baptizatos ab Hereticis
generaliter loquendo non esse rebap-
tizandos: cum enim ex fide constet de va-
lore Baptismi ab illis debitè collati, non
potest etiam sub conditione repeti, nisi
adesset fundata suspicio eis in aliquo ei-
fentiali defecisse. Sicut teste *Council. ques. 66. art. 9. nun. 96.* quandoque in Anglia
contingit proles nobilium aquâ rotacea
aut simili liquore baptizari, aut ob mole-
stiam frigoris solùm vestes aquâ abstergi;
& qui

42.
*Etsiam ante
susceptionem
aliorum
Sacramen-
torum.*

& quibusdam in locis ministrum in sugge-
stu formam pronuntiare, alio corpus proli-
abuente. Tunc enim sufficiens est ratio
Baptismum iterandi. Immo *Propositio ibidem*
dub. 2. num. 99. putat in partibus Belgii ha-
resi infectis prudenter baptizari sub condi-
tione baptizatos ab Hæreticis, eo quod
qui eorum mores norunt, merito dubitant,
an legitimè baptizent. Idem docent Non-
nulli alii Recentiores. Et consonat Pasto-
rale *Mechlinense* 1608. atque etiam novissi-
mè recognitum Anno 1624. in quo præ-
scribitur *Tit. de Sacram. Baptismi s. De forma:*
Et quia nostri temporis Hæretici, pro insatiabili suo
*in Ecclesiam odio, Sacramentorum formas plenar-
me invertunt, materiam contemnunt, aut legitimi-
nam intentionem non habent, eò liberius, quod*
*opinione Calvinistica, Baptismus filii fide-
lium non sit necessarius) merito Baptismus ab*
eis collatus de nullitate suspectus haberi debet. Proin-
de ab his baptizati, sub conditione baptizentur. Et
quidem facile crediderim circa initia tumultu-
rum Belgii potuisse velut indiscriminatum
baptizatos ab Hæreticis istis baptizari sub
conditione, eo quod in ipsis turbulentis,
*in quibus etiam futores arrogabant sibi mi-
nisterium verbi, generatim inerat ratio su-
spicionis, & postmodum via examini vix
patebat. Nunc tamen Synagoga peccanti-
um stabilita dicitur uti materia, forma &
modo debitis. Ut proinde in Hollandiâ Sa-
cerdotes (qui ibi rationes dubitandi op-
timè scire possent & deberent) raro soleant
amplius baptizare quos constititerit (quod
addo propter *Mennonitas*, non soli os admittere
parvulos ad Baptismum) ab Hæreticis
fuisse baptizatos. Neque ego scrupulum
soleo movere conversis ad fidem; nisi forte
promovendis ad Sacerdotium, in quibus
certitudine moralis (quæ gradus habet) quam
maxima recte queritur. Immo conformis
extat Constitutio *Philippi Rovenii* nuper in
ipsis regionibus Vicarii Apostolici edita
Anno 1638. die 13. Decembbris quæ talis
est: *Baptizati ab Hæreticis non facile de novo bap-*
tizentur, nisi constet omnino aliquid substantiale
circa illos prætermisum, vel rationabiliter de eo
*dubitetur.**

Colligitur III. baptizatos in necessitate
ab obstetricibus non esse indiscriminatum
baptizandos sub conditione; quidquid
Aliqui velint: nam videtur frequenter posse
haberi post diligens examen moralis cer-
titudine, quod obstetrices abhibuerint omnia
necessaria. Unde oppositum, quod (ut
refert *Propositus infra*) prescribitur in *Pasto-*
rali Mechlinensi can. 9. non esse recipiendum
constet *Coninck n. 95.* Sed potius est restrin-

gendum cum *Propositio n. 101.* ad casus in
quibus est rationabile dubium, v.g. si re exa-
minata appareat obstetricem non promptè
callere formam Baptismi, aut propter per-
turbationem sive perplexitatem in facto
suo hæsitasse, aut in narratione esse incon-
stantem. Quam restrictionem satis indicat
ipsum *Pastorale recognitum Anno 1624. Tit.*
De Sacram. Baptismi s. De forma; et si supponat
(quod facti est, & examini subjacent) pro-
babilem dubitationem ordinariè subesse,
quando infans ab obstetrica baptizatus di-
citur. Alioquin obstetrices in hac re inter-
dum non minus promptæ sunt, quam qui-
dam Sacerdotes parum in Theologia vel
praxi versati. Quare saltem res est exami-
nanda. Sanè *Athanasius* adhuc puer æqua-
les suos baptizaverat; qui tamen mox non
sunt rebaptizati sub conditione, sed prævio
rei examine sunt in Baptismo relicti. Quan-
tò igitur amplius id censemus de baptiz-
atis ab obstetricibus, præsertim juratis,
quæ nisi bene calleant modum baptizandi,
non sunt ad munus obstetricum assu-
menda.

Colligitur IV. infantes expositos & in-
ventos, si re diligenter investigata de eorum
Baptismo non constet, esse sub conditione
baptizandos, juxta *Rituale Romanum Tit. de infantibus*
parvulis baptizandis. An vero sati censeatur
constare, quando habent appositam schedam
sive chartam, saltem in tertis Catholicorum,
varii Recentiores in dubium vocant: quam-
vis Doctores satis communiter existiment,
quod sic; eò quod videatur tale testimoni-
num modale latissimæ certitudinem genera-
re, utpote exhibitum ex bona consciencie
ad vitandam reiterationem Baptismi.
Quod facile admiserim quando prohibetur
testimonium de Baptismo solemnii, vel col-
lato à presbytero cum designatione loci,
temporis, & nominis impositi: tunc enim
poterit ex registro baptizatorum peti ple-
na notitia rei. Alioquin videtur posse repeti
sub conditione, si tantum generaliter signi-
ficetur Baptismus prolius: tunc enim non
suppetit via inquirendi de idoneitate illius
qui Baptismum contulit; quæ tamen pate-
re debet, etiam dum constat à certa obste-
trice collatum esse. Nam forte collatus fuit
à matre fornicariâ, aut aliâ muliere partu
præsente, haud satis instructâ, nec vocata
fuit persona satis instructa ob periculum in-
famiae vel divulgationis. Quamvis varii Re-
centiores amplius velint, regulariter videli-
cet tales esse rebaptizandos; quod aiunt
prescriptum in variis Dicecibus, ut videre
est apud *Diana part. 9. Tract. 6. resol. 35.*

DISPUTATIO SEPTIMA.

De Necessitate, Effectu & Ceremoniis Baptismi.

QUÆSTIO I.

An & quæ ratione Baptismus fit necessarius?

1.
Baptismus
est ad salu-
tem necesa-
rius.

Verba Chri-
sti Ioan 3.
varie tor-
quent Ha-
retici: qui
esfudantur.

Dico I. Baptismus est ad salutem necessarius. Est de fide ex Trid. sess. 7. can. 5. de Baptismo. Idemque definiens ante Florentinum in Decreto de Armenis dicens: *Nisi ex aqua & Spiritu sancto renascimur, non possumus (ut inquit Veritas) in regnum Cœlorum introire.* Idem patet ex verbis Christi Joan. 3. quæ mox ex Florentino retulimus. Illa tamen varie torquent Haeretici. Nam primò accipiunt aquam metaphorice pro mortificatione, quasi diceret Christus: *Nisi quis fuerit mortificatus non potest introire in regnum Dei.* Secundo hoc modo, ut aqua sit epithetum Spiritus sancti, q. d. *Nisi quis renatus fuerit ex Spiritu sancto,* qui per aquam designatur &c. Tertiò, ut conjunctio, & sumatur disjunctivè pro, vel, hoc modo: *nisi quis renatus fuerit ex aqua vel Spiritu sancto.* Sed hæ detorsiones sunt contra unanimum Patrum consensum & traditionem Ecclesiæ. Deinde sunt contra proprietatem verborum: cùm tamen verba sint propriè intelligenda, si nihil sequatur absurdum: quid autem absurdum est, quod aqua assumatur à Deo tamquam instrumentum necessarium ad salutem. Accedit contra primam explicationem, quod Tridentinum sup. can. 2. dicat anathema detorquenti prædicta verba ad aliquam metaphoram. Deinde si aqua ibi intelligatur metaphorice, non poterit inde probari Sacramentum Baptismi. Denique de illa aqua ibi est sermo, de qua Ad. 8. dixit Eunuchus Philipo: *Ecce aqua, quid prohibet me baptizari?* Ubi Eunuchus non voluit ostendere mortificationem, sed veram aquam. Secunda explicatio ob nimiam detorsione per se satis corruit. Denique ex tertia sequitur quod si conjunctio copulativa sumatur disjunctivè, posset quis sine spiritu cum scilicet aqua introire in regnum Dei; quod est absurdum.

2.
Parvulus est
baptismus
in re nec-
essarius nec-
ssitate mediis
extra casum
martyris.

Dico II. Baptismus extra casum martyris est parvulus necessarius necessitate mediis ad justificationem & salutem. Est certissimum ex dictis p̄ae Concluſ. Idem patet ex Pateribus paſſim obviis. Sufficiat auctoritas Augustini ep. 28. ad Hieronymum, ubi ait: *Quisquis dixerit, quid in Christo vivificabuntur etiam parvuli, qui sine Sacramenti eius participazione de vita exēnt, hic profecto & contra Apo-*

stolicam Prædicationem venit, & totam condemnar Ecclesiam, ubi propriece cum baptizandis parvulis festinatur & curritur, quia sic dubia credunt, aliter eos in Christo vivificari omnino non posse. Et l. 3. de origine animæ c. 9. ait: *Nolindere, noli dicere, noli docere; infantes, antequam baptizen tur morte preventos, pervenire posse ad originalium indulgentiam peccatorum, si vis effundere Catholicus.* Unde Vasquez appellat erroneam Sotus haereticam opinionem Gersonis, qui saltem temerè contra sensum fidelium & generalem Dei legem in Scripturis expressam exceptit nonnullos parvulos, quos ex speciali misericordia Dei creditit aliquando salvari sine Baptismo, ob specialem parentum devotionem: nam absque urgenti fundamento id sit contra legem communem manifestissimè promulgatam & generaliter ab omnibus intellectam. Alioquin certè similes exceptiones licebit excogitare circa alias generales Dei leges, v. g. quod ex gratia speciali aliquando salvetur, qui ante mortem non egit penitentiam de peccatis.

Probatur ratione Theologicâ: quia parvuli juxta fidem sunt infecti peccato originali; & extra casum martyris nullum est aliud medium, nisi Baptismus, quo ab illo iustificantur: ergo Baptismus est illis medium, & quidem necessarium ad justificationem, & consequenter ad salutem. Nam illud diffidatur necessarium necessitate mediis, quod est medium sine quo juxta legem ordinata justificatio sive salus obtineri nequit, etiam si ex ignorantia, oblivione aut impotentiâ non adhibeatur.

Oppositum conclusionis tenent plerique Haeretici nostri temporis, & Calvinus saltem de parvulis fidem, quos dicit sanctos & membra Ecclesiæ sine Baptismo, adeoque sine illo posse salvari. Pro quibus

Dices I. Matth. 19. Christus ait: *Sicut parvulos (infantes vocantur Luke 18.) ad me venire: talium est enim regnum cœlorum;* ergo si sine Baptismo possunt salvari. Resp. Neg. Cons. nam Christus tantum voluit parvulos elevatione ætatis nihil habere malitiae actualis, quod eos excludat à regno cœlorum, prout habent adulti, quibus parvulos opponunt; ut proinde humilitatis similitudinem in parvitate posuerit, juxta Augustinum lib. 1. de Peccatis, c. 19. Adde, quodcunq; temporis Baptismus nondum erat necessarius necessitate mediis; quodque à parvulis Iudeorum, sive fidelium ad Christum per se vel per alios offerentes accedentibus (de quibus Christus ipse loquebatur) macula originalis

ginalis per circumcisōnem aut remedium Legis naturæ dudum erat ablata. Aut certè Christus insinuat talium esse regnum Dei, si scilicet ad Christum venerint, ab eoque benedicti sint; uti & aliorum parvulis quod ad mores similiū.

Dices II. *Genes. 17.* Deus promisit Abraham se futurum Deum seminis ejus: ergo saltem filii fidelium, qui intelliguntur semen Abrahæ, sunt Deo grati sine Baptismo. Resp. Neg. Cor. nam locus iste intellectus de filiis Abrahæ carnalibus nihil aliud eis promittit, quād quod introducebatur in terram Chanaan, & contra hostes defenderentur à Deo, quoisque mandata ipsius servarent: & tunc non est ad rem. Si autem intelligatur de semine Abrahæ spirituali, id est, de fidelibus & justis, ac similiter de spiritualibus promissionibus; tunc mala est deduc̄tio: cum parvuli in Lege gratiæ non censemantur spirituale semen Abrahæ sine Baptismo, sicut ante Legem gratiæ non censemantur sine circumcisōne aut alio remedio: quia nimirum nascuntur in originali peccato, etiam filii fidelium, ut de se ipso testatur Propheta *Psalm. 50.* Ecce in iniurībus conceptus sum, & de te ipso ac suā gente Apostolus ad *Ephes. 2.* Eramus & nos naturā filii ira, sicut & ceteri. Et patet ex generali sententiā Apostoli ad *Rom. 5.* In quo omnes peccaverunt. Unde ut etiam filii fidelium sicut semen Abrahæ spirituale, debent spiritualiter regenerari per Baptismum in lege nova; ut etiam docet Ecclesiæ traditio.

Dices III. Apostolus 1. ad *Cor. 7.* filios fidelium vocat sanctos, dicens: Sanctificatus est vir infidelis per mulierem fidem, & sanctificata est mulier infidelis per virum fidem: aliquis filii vestri immundi esset, nunc autem sancti sunt. Ergo Baptismus non est ipsis necessarius Rclp. Neg. Conf. Apostolus enim non vult filios, quorum unus saltem parentis est fidelis, esse co ipso sanctos verā sanctitate; cum eodem modo dicat, conjugem infidelem esse sanctificatum per fidem: quod indubit etiam juxta Hæreticos nequit intelligi de vera sanctificatione. Inter varias autem hujus loci expositiones (qua vidēri possunt apud Vasquez d. 149 cap. 2. & alios, & quam nulla faverit Hæreticis) haec apparent probabiliores.

Prima est, ut Apostolus dicat filios fidelium sanctos extrinsecā solum reputatiōne & denominatione; sicut cetera, quæ rebus sanctis junguntur, quodammodo sancta reputantur: quo modo etiam conjugem infidelem recte dicit sanctificari per fidem. Sibili ratione ad *Rom. 11.* ait: Quod si delibario sancta est, & massa, & si radix sancta, & rami. Ubi Judæos, et si tunc nequam & infideles, ostendit non deberet contemni à Gentibus, sed potius amari, & honorari ob sanctitatem radicis, Pa-

triarcharum videlicet & Prophetarum, quād extrinsecè communicabant. Ita *Coinck ad q. 68. num. 5.* Faulò aliter alii (& Secunda ex. satis placet *Elio in Commentario*) expo-positio pro-nunt Apostolum de ea sanctificatione, quā babilior.

conjugus infidelis ex casta & timorata con-versatione conjugis fidelis paulatim de-suescit à spurciis & luxuriis contranaturalibus Gentilium, esto non usque ad per-fectam conversionem. Similiter de sanctificatione, quā filii adulti, et si nondum ad fidem conversi, castius educantur à paren-tibus simul habitantibus si alter eorum fi-delis sit, quād si digresso fideli maneat apud infidelem, inficiendi nimirum vitio immunditia & luxuria signanter, quo potissimum laborate solent filii infidelium. Videturque hæc expositio solidior & magis realis quād precedens.

Tertia est, ut Apostolus conjugem infi-delem dicat sanctificari per fidem ob *Tertia ex-probablem spem perfectæ conversionis positiō non minis probabilius.*

Vnde enim sis (id est, quidni sperabis) mulier, si virum salvum facies? &c. Filios autem vocat similiter sanctos, scilicet in spe; eò quod speretur eos operā fidelis parentis, tamquam talis pacifice cohabitantis, baptizandos, & Christianè sancteque educandos. Quia ve-rò hæc spes ex toto corruit quoad conju-gem, si fiat separatio, & pro magna parte quoad filios (natum est enim fieri, quod proles tempore illo saltem, quo dominatur infidelitas, sequatur conjugem infidelem, maximè si sit vir) ideo dissuadet Apostolus in casu, quo fidelis in cultu suæ fidei pa-cifice relinquitur, fieri separationem. Ita Vasquez supra, allegans Augustinum & alios.

Nonnulli denique primam & tertiam *Duas expō-expositionem jungendam censem: eò quod* Apostolus significare potuerit utroque *ex nulli jun-* his modo filios & conjugem infidelem san-gue, & trac-tandos esse, tum quatenus censem quid unum cum fideli parente & conjugē: tum quatenus adegit spes ac velut initium verā sanctifica-tionis. Pari modo posset jungi secunda & tertia expositio.

Dico III. Baptismus est adultis ad justifi-cationem & salutem necessarius, tum ne-cessitate præcepti, tum etiam necessitate mediī, saltem in voto. Prima pars colligi-tur ex *Matth. 10.* Euntes docete omnes Gentes, est adultis baptizantes eos &c. ubi Apostolis datur præ-*Baptismus necessarius* ceptum baptizandi, & ex consequenti aliis *ex præcepto* Baptismum suscipiendo. Patet etiam ex verbis Christi *Ioan. 3.* Nisi quis renatus fu-rit &c. Ex quibus colligit *Trid. sess. 6. c. 4.* justificationem non posse fieri sine Baptis-mo, aut ejus voto; quod tamen esset fallum: posset enim fieri per contritionem perfecta-ri, quæ non esset votum Baptismi, si Baptismus non esset præceptus. Non præci-pitur

Etiā dīre-
tō pēr sē ad
ipsū Bap-
tīmum.

pitur autem solum Baptismus indirecte, quatenus videlicet praecepit finis, ad quem est medium necessarium in re vel in voto: sed etiam praecepit directe in se, adeo ut quāvis finis non esset praeceptus, aut justificatio jam esset obtenta, equidem maneret obligatio suscipendi Baptismum; ut patet in iis, qui tempore Christi justificationem acceperant sine ulla obligatione aut respectu ad Baptismum, qui tunc nondum erat praeceptus, sed paulo post. His enim non erat necessaria Baptismi suscep-
tio in re vel in voto in ordine ad justificationem, sed solum ad evitandum novum peccatum; utique propter obligationem suscipiendo Baptismum ortum ex generali praecepto Christi. Quāvis si tales post promulgatam legem Baptismi rursum in mortale incidissent, suisset quoque Baptismus in re vel voto medium eis ad justificationem, adeoque ad salutem necessarium. Ut erat illis quoque, qui ante legis promulgationem in peccata prolapsi, ab iis nondum erant tempore legis promulgatae mundati. Est itaque praeceptum directum de ipsa suscep-
tione Baptismi concernens omnes adulti: omnes enim ex praecepto obligantur ad Christianismum & Ecclesiæ Christianæ in-
gressum, qui fit per Baptismum: adeoque obligantur ex praecepto ad ipsum Baptismum.

Quod pro-
inde in per-
iculo mortis
tenetur ad-
ultus sine
mora imple-
re.

Ex quo sequitur adulterium, etiam justificatum, in periculo mortis constitutum teneri absque dilatione suscipere Baptismum: cum enim illum semel in vita teneatur recipere; & per eundem in Ecclesiam introire, sequitur vel tunc saltem obligari ad susceptionem illius.

8.
Est etiam in
se, aut in vo-
to necessa-
riu[n] necessi-
tate medi.

Secunda pars patet ex verbis Christi Joan. 3. quæ sunt generalia etiam pro adultis, & designant Baptismum esse medium necessarium ad regnum Dei acquirendum, saltem in voto. Idemque exprimit Tridentinum sup. docens alteri post promulgationem Evangelii justificationem fieri non posse. Ratio est: quia Baptismus est institutus tamquam medium ad justificationem & salutem; & quidem non est aliud, nisi ipse in re, aut in voto: ergo illo modo est necessarius necessitatem medi.

Differētia
inter Bap-
tīmum &
restitutio-
nem seu alia
præcepta.

Nec inde sequitur, etiam illa, quæ tantum sunt necessaria necessitate præcepti, esse necessaria necessitate medi, v. g. restitu-
tionem; eo quod sur v. g. non possit ju-
stificari, nisi restituat rem furto ablatam,
sive in re, sive in voto. Non sequitur; in-
quam: quia restitutio, & similia ex præ-
cepto necessaria, non sunt instituta in re-
medium peccati præteriti deletivum, sed tan-
tum sunt necessaria ad evitandum pecca-
tum novum; vel tantum removent prohiben-
tis justificationem, non autem influunt in illam, vel umquam ad illam re ipsa con-
currunt: prout Baptismus maximè concur-
rit re ipsa; in casu autem contritionis con-
currat in voto, sic tamen, ut postea sit adhi-
bendus etiam in ordine ad peccata dimissa;

sicut debet, adhiberi Sacramentum Peni-
tentiae peccatis etiam per contritionem de-
letis. Quare contrito respicit restitu-
tionem & similia tamquam præcepta, non
tamquam media ad justificationem institu-
ta; respicit autem Baptismum tamquam vo-
tum rei, quæ se ipsa est medium ad justifi-
cationem.

Ubi nota, non sufficere quodcumque vo-
tum Baptismi: qui enim simpliciter desidie-
raret Baptismum, non ideo justificaretur
absque Sacramento re ipsa suscep-
to. Intel-
ligitur itaque votum h[ab]e desiderium Bap-
tismi conjunctum vel contentum in contri-
tione charitate perfecta; quam etiam sine Sacra-
mento infallibiliter justificare doce-
tur in materia de Gratia contra Michaelem
Baium. Sufficit etiam votum Baptismi con-
junctum mafyrio aut contentum in suffici-
enti ad illud dispositione eidem conjuncta.
Quæ autem talis sit, dicetur disp. seq. q. 3.

Dico IV. Adultus sufficienter infide-
instructus, vel qui potest brevi sufficien-
tia instrui, non potest Baptismum diu differ-
re. Ita communiter Doctores. Probatur:
quia tenetur, dum commodè potest, in-
trare in Ecclesiam, & fieri membrum my-
stici corporis Christi; quod non nisi per
Baptismum fieri potest. Neque enim suf-
ficit in Ecclesia mori, sed opus est in ea
vivere, & consequenter data opportuni-
tate in illam intrare: ideo namque Christus instituit Ecclesiæ Pastores, Sacra-
menta iterabilia, quibus homines in Ecclesia
regerentur & continuò pascerentur. Con-
firmatur: quia nisi illud tempus assig-
natur, nullum poterit assignari præter finem
vitæ aut periculum, in quo suscep-
tione Baptismi obligaret; cum non sit potior ratio,
cur alias, quam primâ opportunitate. Ex
quo non parva incommoda sequentur:
nam sine suo Sacramentum frustraretur, &
redderetur homin ceterorum incapax. Ita-
que (& est ratio à priori) videtur ita
Christo institutum, ut cum primū com-
modè potest suscipi, nec est ratio differendi,
suscipiatur: cum non tantum in remissio-
nem originalis & aliorum peccatorum ut
Penitentia & contritus, quæ non obligant
ad statim sit institutum, sed etiam ut quic-
que fidem Catholicam profiteatur, ob quod
in ipsa forma Trinitatis invocatio conti-
netur. Quare mysteriis fidei satis propositis;
tenetur eamdem exteriū profiteri in hoc
Sacramento, quo recipiatur ad coetum à
Christo fundatum, ut subditus sit ejus capiti
& capax ceterorum Sacramentorum. Con-
firmatur à simili: nam qui vovet Religio-
nem ingredi, et si non determinet tempus,
tenetur statim moraliter loquendo, & quod
vi voti illius totam vitam suam & vitæ tem-
pus

pus offerat & consecret ad illum statum : ita hoc præceptum obligans homines ad assumendam Religionem Christianam, obligat statim moriliter loquendo , seu obligat, ut non nimis differatur. Obligationis credendi interius mysteriis fidei satis propositis, & quidem sine ulla mora, non feci hic mentionem : eò quod istius & præsentis obligationis non appareat per omnia par ratio.

11. *Dixi, Non posset Baptismum diu differre;*
quia res ista non consistit in indivisibili.
Unde consequenter si parum differat, non statim graviter peccabit. Quando autem dilatio censetur notabilis, debet prudenter dijudicari spectatis causis occurrentibus. Quia si rationabiles sint, nullum erit peccatum aliquantò diutius differre Baptismum juxta illarum exigentiam. Quomodo nonnulli graves & sancti viri, ut Ambrosius, Nazianzenus, & alii possent excusari, qui Catechumeni & satis instructi distulerunt Baptismum per satis longum tempus. Nisi quis eos excusare malit per bonam fidem aut invincibilem ignorantiam dictæ obligationis tunc eis fortasse non satis notæ aut propositæ.

Contra conclusionem Nonnulli sibi obiciunt, quod olim potuerit, immo debuerit Baptismus etiam satis instructorum differri usque ad Pascha vel Pentecosten, extra quæ tempora, secluso calu necessitatibus, non conferebatur Baptismus adultis. Respondent autem iidem objicientes, id hodie non licere, cessante hujusmodi lege. Verum nullatenus id credo : nam etiam hodie dicit (ut utar verbis Ritualis Romani Tit. de Bapt. adulorum) *hujusmodi Baptismum ex Apostolico instituto in Sabbato sancto Pascha vel Pentecosten solemniter celebrari*; adeo que saltem consultum aut licitum est, hoc institutum etiamnum obseruare: cum non sit credibile illud fuisse tale, ut obligatione illius cessant dilatio Baptismi usque ad subsequens v. g. Pascha foret repugnare præcepto Christi. Quare (inquit *Rituale Romanum sup.*) *si circa haec tempora Catechumeni sint baptizandi, in ipsos dies, si nihil impediat, Baptismum differri convenit. Verum si circa, seu post tempus Pentecostes aliqui conversi fuerint, qui ergo sunt suum Baptisma in longum tempus differri, & ad illud festinare, instructique ac rite parati esse noscantur, tunc baptizar possunt.* Ubi clare supponitur Baptismum etiam in casu sufficientis instructionis pati hanc dilationem: immo si baptizandi non ægræ ferant nec ita festinent, decentius illum sic differri. Ut proinde hujusmodi dilatio, vel non sit per se nimia, vel certè ei subdit rationalis causa, tum ratione temporis Pascha & Pentecosten huic mysterio specialiter accommodati, tum ratione majoris solemnitatis, & conformitatis, instituto Apostolico, indu-

Herinix Sum. Thiol. Pars IV°

bis rationabilissimo. Post hæc vidi *Artiga d. 26. pum. 36.* censem conformiter, quod dilatio unius anni non foret gravis. Ubi etiam recte addit obligationem non nimis differendi injici adultis non potuisse ab Ecclesia ; quæ non habet mandare iis qui foris sunt.

Q U A E S T I O . II.

De Effectu Baptismi.

DI CO I. Hujus Sacramenti effectus ^{13.} *est remissio omnis culpæ originalis Baptismus & actualis ante Baptismum commissæ. Ita remisit omnum culam præceptum originali. Et sess. 14. cap. 2. docet, Per Baptismum Christum induentes, nova prorsus efficiuntur creatura, plenam & integrum peccatorum omnium remissionem consequentes.*

Patet ex Scriptura, *Ezechielis 36. Effundam super vos aquam mundam, & mundabini ab omnibus inquinamentis vestris.* Quod Patres interpretantur de aqua Baptismi. *Ad Titum 3. Salvos nos fecit per lavacrum regenerationis. Ad Rom. 8. Nihil damnationis est nisi, qui sunt in Christo Jesu ; scilicet per Baptismum. Ad Ephes. 5. Christus dilexit Ecclesiam, mundans eam lavacro aquæ in verbo vite ut exhiberet ipse filii gloriosam Ecclesiam non habentem maculam aut rugam aut aliquid hujusmodi, sed ut sit sancta & immaculata. Act. 2. monet Petrus, ut baptizetur unusquisque in remissionem peccatorum. Cui consonat Symbolum Constantinopolitanum generaliter dicens: Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum. Patres vide alibi.*

Ex quibus patet, quam incepit Hæretici dicant peccata in Baptismo verè non remitti, sed solum tegi seu non imputari: quo modo enim homines tunc sunt mundi & immaculati juxta Scripturam, & non potius sepulchrum dealbatum intus plenum sanie & fetore? Quo modo Ecclesia exhibetur Deo gloria, sancta & immaculata, ante cujus oculos nihil tegi potest, aut aliter imputari, quam est? Unde Trident. sess. 5. cit. dicit anathema afferentibus peccata tantum radi, *aut non imputari.*

Ratio fundamentalis est voluntas Christi instituentis, quæ ex Scriptura & traditione constat.

Conclusio est intelligenda per se, scilicet quando non ponitur obex: si enim de *Nisi ponatur obex, qui etiam impedit fieri peccati sursum ve nialium remissionem,* aliquo peccato mortali non adesset dolor debitum, nullum omnino remitteretur: cum unum peccatum mortale non remittatur sine alio, neque etiam venialia sine mortali, quando in subiecto simul est aliquod peccatum mortale. Similiter si de aliquo veniali non adsit sufficiens disiplentia, ceteris remissis hoc non dimittetur per Baptismum, nisi postmodum ablato obice ad

206 Disp. VII. De Necessitate, Effectu & Ceremoniis Baptismi.

14.
Attamen
plenariè ad
hanc revi-
sionem Bap-
tismus pos-
tā retracta-
tione

hunc etiam effectum reviviscat. Sicut enim implicatus peccatis mortalibus & venialibus, si indispositus baptizetur, postea reviviscente Baptismo per generalem omnis peccati detestationem remittuntur vi Baptismi praecedentis omnia peccata, tum mortalia, tum venialia, Baptismum praecedentia; sic si sit obex ad remissionem solorum venialium, multo magis videtur reviviscere Baptismus ab eorumdem remissionem: ne alioquin Baptismus reviviscens in peccatore vim habeat, etiam in venialia, & non in homine justo.

15.
Sine accessu
nove gratia
Baptismus
tis.

Observa tamen, quod dum Baptismus reviviscit ad remittendum mortalia, conferatur gratia sanctificans Sacramenti; ut pote antea non collata. Quando autem reviviscit ad sola venialia remittenda, que antea non erant retractata, gratia Sacramenti sicut collata in susceptione, venialia vero ista remittuntur absque collatione novae gratiae, in iuitu Sacramenti praecedentis seu gratiae sacramentalis prius collata: quamquam per accidens simul concomitur infusio gratiae correspondentis retractationi ipsi, tamquam operi bono hominis justi, & meritorio ex opere operantis.

Porrò sicut accidente postea retractatione remittuntur venialia Baptismum praecedentia etiam quoad penam; sic etiam videntur remitti cum iis morienti ad positionem retractationis in instanti post vitam: qui proinde, si post baptismum non peccasset, non iret ad purgatorium. Immo Dicasterio d. 2. n. 173. & 265. testatur hunc esse communem sensum fidelium.

16.
Baptismus
remitit
omnem pa-
nam pro-
priè dictam.
Differentia
inter illas
& penali-
tates hujus
vitæ.

DICO II. Baptismus cum culpa simul remittit omnem penam propriè dictam; non vero auferit penalitates hujus vitæ. Pro intellectu conclusionis Notandum in hominibus lapsis esse quosdam defectus ex ipsa natura tristundos, qui etiam essent in homine condito in statu puræ naturæ, quantum ad substantiam & imperfectionem. Hujusmodi sunt passio corporis, dolores, agitardines, fames, formes appetitus sensitivi, mors &c. quibus quia subventum erat per justitiam originalem, & in homine lapsi revixerunt, amissæ per peccatum originali justitiæ, ideo non carentur in ipso merè naturales, sed peciales, & vocantur à Theologis penalitates. Alli sunt defectus, qui ab extrinseco per Deum homini infliguntur ad satisfaciendum justitiæ vindicativæ, sic ut nullum in ipsa natura hominis habent fundamentum, v.g. torquentia inferni, penæ purgatorii &c. Et hi sunt penæ propriæ ac strictè dictæ. Quo notato

17.
penam om-
nem remittit
definit
Conciilia.

Prima pars conclusionis patet ex Florentino sup. ubi ait: Hujus Sacramenti effectus est, remissio omnis penæ, quæ pro ipsa culpa deberet. Propterea baptizatis nulla pro peccatis præteritis injungenda est satisfactio, sed morientes antequam culpam aliquam committant, statim ad

regnum celorum & Dei visionem pervenient. Similiter habet Trid. Ieff. 5. can. 5. ubi de baptizatis dicit: Innocentes, immaculati, puri, innocui ac Deo dilecti effecti sunt. E. ita ut nihil prorsus eos ab ingressu caloremetur. Indubie autem aliquid eos remoraretur, scilicet cuius poenæ persolvenda debitorum remanerent. Et Ieff. 6. cap. 14. docet panam tempore non totam semper, ut in Baptismo fit, dimitti accendentibus ad Sacramentum Penitentie. Item Ieff. 14. cap. 2. & 8.

Probatur II. ex traditione Ecclesiastica, quam Patribus ostendunt Nonnulli inter quos Suarez. Sed sufficenter ex eo constat, quod baptizatis numquam, confessis semper, Ecclesia injunxit opera satisfactoria, indubie, quia cfedebat baptizatos ob remissionem omnis poenæ nullâ satisfactione indigere, sicut confessi indigent.

Congruentia est, quod in Baptismo fit prima condonatio, quæ solet esse liberalior. Deinde in illo Sacramento expressius representatur mors, sepultura & resurrecio Christi: unde congruum erat, ut Christus majorem ei virtutem conferret. Tertiæ divine Justitiae ratio (inquit Trid. Ieff. 14. cap. 8.) exigere videtur, ut aliter ab eingratianam recipientur, qui ante Baptismum per ignorantiam deliquerint: aliter vero qui semel à peccatis & damnis servitute liberati, & accepto Spiritu Sancti dono, scienter templum Dei violare & Spiritum sanctorum contristare non formidaverint. Non fit autem tam adæquata remissio vi justificationis Baptismi præcisæ ex natura rei, sed ex liberali, etiæ magis congrua donatione Dei. Alioquin gratia quæ in Baptismo confertur, est ejusdem rationis cum ea, quæ in Sacramento Penitentie: & utrobius potest esse peccatorum ac dispositionis æqualitas; immo in Baptismo dispositio longè minor, & peccata longè plura & majora: & tamen infallibiliter in Baptismo omnia integrè & adæquatè remittuntur, non ita in Sacramento Penitentie. Statuit itaque Christus cuilibet renasci volenti dñe semel plenissimum quæ jubileum, sic ut vetus Adam totus quoad culpas ac proprium earumdem effectum sepeliatur in aquis per merita sue amarissimæ passionis ac mortis; at denud relabent non tam faciliter veniam culpæ simul cum pena tribuere.

Secunda pars conclusionis est nimis certa per experientiam: morimur enim omnes, ac somitem peccati, etiæ per gratiam Baptismi nonnihil minuantur, inviti sentimus, variisque hujus vitæ calamitatibus indies subjiciemur. Cujus rei variae à sanctis Patribus assignantur rationes. Prima, ut penalitates patienter tolerando habemus materiam meriti & exercendæ virtutis: nam juxta Apostolum 2. ad Cor. 12. Virtus in infirmitate perficitur. Secunda, ut ex nostra naturæ subjectione ac dejectione profun-

profundius humiliaremur, & appareret quantum divinâ gratiâ indigamus. Tertia, ut homo circumferendo lapsus sui testimonium magis agnoveret beneficium redemptoris. Vide D. Thomam q. 69. a. 3. & Suarez ibidem in Commentario.

QUÆSTIO III.

De Ceremoniis Baptismi.

OLIM duobus tantum anni temporibus, scilicet in Paschate & Pentecoste Baptismus conferri consueverat: quibus diebus baptismalis fontis aqua ritè consecratur. Immo alio tempore conferti prohibebatur extra casum necessitatis, ut patet ex c. Non ratione 11, & c. Duo tempora 12. de Consecr. dist. 4. Quem ritum ex Apostolico provenire instituto indicat *Rituale Romanum* Tit. de Baptismo adulorum. Quid intellige de adultis: nam parvulis Ecclesia Romana semper conferebat; et si alibi, signanter in Gallia, citra necessitatem non conferretur etiam parvulus extra duo anni tempora. Quamvis autem hic mos quod obligationem exoleverit: nihilominus, juxta *Rituale Romanum* Tit. de tempore & loco administrandi Baptismum, illum quantum fieri commode potest, in adultis baptizandis, nisi vita periculum immineat, retineri decet, aut certe non omni nostrarermiti, precipue in Metropolitani aut Cathedralibus Ecclesiis.

Solubiliter autem istis temporibus conferri Baptismus cum magna solemnitate & variis ritibus seu ceremoniis, partim præcedentibus, partim comitantibus, partim consequentibus Baptismum. Et in primis Baptismum necessariò præcedebat Catechismos. Substantialis quidem, consistens in sufficienti instructione & doctrinâ rerum fidei, est necessarius vélut ex natura rei, suppositâ institutione & fine Baptismi, ad convenienter ejusdem usum. Ceremonialis autem requirebarur ex instituto Ecclesiæ, consistens in quodam speciali modo & ordine ab Ecclesia instituto in Catechumenorum instructione & præparatione ad Baptismum.

In primis autem quicunque volentes animum fidei Christianæ applicare catechizandis aggregabantur in ordine ad audiendas res fidei, generali nomine dicebantur Catechumeni. Quorum duo erant genera, Unum illorum, qui necdum Baptismum petierant; & huius abantur Auditores seu audientes. Alterum eorum, qui jam Baptismum petierant; & hi vocabantur Competentes, quasi Baptismum cum aliis petentes, aut etiam Plecti, scilicet ex ceteris.

Se undò instituebatur scrutinium, id est examen, quo explorabantur animi petentium circa fidei firmitatem, idque diversius odè & frequenter: nempe septies, ut

Henricus Sum, Theol. Pars IV.

habet Bellarm. l. 1. de Bapt. c. 25. Præcipuum erat tertium scrutinium, quod fiebat feriâ quartâ post Dominicam quartam Quadragesimæ. Tertia ceremonia erat abrenuntiatio Satanæ, quæ sèpè fiebat tempore scrutinii. Ejus formam tradit *Clemens Romanus* l. 7. confit. c. 42. Quarta erat fidei professio, quem tempore scrutinii, tum tempore Baptismi fiebat Symboli recitatione. Quinta, signum crucis fronti & pectori Catechumeni impressum. Sexta, exorcismus, id est, adjuratio daemonicis certis precibus facta, ut recedat ab homine baptizando. Septima, exsufflatio ipsi exorcismo annexa. De qua *August. lib. 6. contra Jul. cap. 5.* inde probans contra eumdem esse peccatum originale in parvulis non baptizatis, ait: *Id in commemorare timuisti, tanquam ipse ab orbe toto exsufflandus eses, si huic exsufflationi, quæ princeps mundi à parvulis ejicitur foras, contradicer voluisses.* Octava, gustatio salis quod Catechumeni dabatur gustandum in signum cœlestis prudentiae & sapientiae, quam tunc Catechumeni debebant gustare, & addiscere. Illius meminit *Carthaginense* III. c. 5. Nona, tactus narium & aurium cum saliva ad exemplum Christi Marii & tactus aurium ut aperirentur aures (inquit *Ambrosius* l. 1. de Sacram. cap. 1.) ad sermonem & ad eloquium Sacerdotis: narium ut baptizandus bonum odorem accipiat virtutæ æternæ. Decima, impositio manuum cum benedictione sacerdotali, ad exemplum Christi, qui *Matth. 19.* legitur parvulis manus imposuisse. Undecima, uncio, quæ Catechumenus oleo benedicto ungebatur in scapulis & pectori. Duodecima, abstinentia à vino & carnis, ut animi Catechumenorum disponerentur ad dignius suscipiendum Sacramentum, de quo *Carthaginense* IV. can. 85.

De his ceremoniis latius videri possunt, *Rabanus* l. 1. de insti. Clericorum, *Bellarminus* sup. & alii, qui singulas auctoritate Patrum stabiluerint.

Inter ceremonias Baptismum concomitantes prima est, quod debeat conferri in locis ad hoc consecratis, que antiquitus erant à templo distincta, & vocabantur baptisteria; jam verò intrâ templum aliquis ad hoc solet designari locus. Vide Clem. Vñit. de Baptismo. Ubi tamen excipiuntur causus necessitatis, in quo proles sine periculo non potest ad Ecclesiam deferri. Excipiuntur ibidem filii Regum & Principum; intellige juxta *Glossam* & alios supremorum, qui videlicet nulli alteri subjecti sunt: quamvis Nonnulli idem extendant etiam ad alios eminentes Principes, eti alteri subjectos. Et in *Rituale Romano* Tit. de tempore & loco administrandi Baptismum generaliter excipiuntur filii Regum & Principum magnorum, id ipsiis ita depositentibus. Secunda est, quod Baptismus conferatur in

23.

Ceremonia Baptismum concomitante.

208 Disp. VII. De Necessitate, Effectu & Ceremoniis Baptismi

in aqua ad hoc pridiē Paschatis aut Pentecostes per infusionem chrismatis aliasque ceremonias consecrata. Tertia, quod adhibentur patrini; de quibus postea. Quarta, quod nomen imponatur, ut olim solebat in circumcisione *Iux. 1.* nullibi tamen legitur prohibitum illud commutare etiam propriā auctoritate. Quinta, quod olim continebatur in tria mētione: nunc ferē in tria infusione.

24. *Ceremonie Baptismum consequentes* prima est, osculum pacis, quo omnium fidelium Baptizatum tamquam fratrem salutabant. Secunda est uncio christi facta in vertice baptizati, quae in Ecclesia Latina est antiquissima, ut patet ex *Damaso, Innocentio 1. Ambroso & Hieronymo:* quos citat *Bellar. I. de Baptismo c. 27.* Christus vero debet esse novum sive istius anni, ut habetur c. *Si quis de alio, dicit. 4. de Confir.* Unde extra necessitatem illicite in Baptismo adhibetur christi alterius anni. Quāvis ob difficultatem habendi novum possint Religiosi in partibus Indiarum uti veteri christmate & sancto oleo usque ad quatuor annos ex concessione *Gregorii XIII.* apud *Rodriguez Tom. 1. q. Reg. q. 33 a. 5.* & *M. da Tom. 1. q. 43 a. 4.* Idem docent etiam hīc posse Sacerdotes uti veteri oleo & christmate, donec advenerit novum, ob periculum mortis, in quo sunt iugiter parvuli in illa tenella aetate constituti. Adulti tamen extra mortis articulum non possunt adhibito veteri christmate baptizari.

Tertiō, recens baptizatus seu Neophytes induebatur vestimento candido in signum innocentiae & novitatis vitæ; illudque deserebat per octavam Paschæ, ac in ipsa die octava (quæ inde Dominicā in Albis dicta est) deponebat. Cujus ceremonia vestigium adhuc manet in Baptismo adultorum, qui Romæ temporibus istis s. lemniter baptizantur. In Baptismo autem parvolorum Sacerdos operit caput infantis veste candida. Quartō, in signum accepti luminis fidei & gratiae dabatur baptizato cereus accensus. Quintō, dabatur in Ecclesia occidentali gulfandum lac & mel, ad infantia spiritualis significationem. Unde Dominicā in Albis canitur: *Quasi modo geniti infantes lac concupiscit.* Hæc tamen consuetudo exolevit, ut & altera de osculo pacis, item alia de lotione pedum Neophytorum; ut ex Ritualibus & Pastoralibus patet. Et haec tamen de ceremoniis Baptismi adultorum. Parvulis autem baptizandis adhibebantur ex predictis illæ ceremoniæ, quæ per aetatem licebant.

25. *Ad quid deservat Catechismus in sanitatem baptizandorum.* Solum circa Catechismum parvolorum, qui antiquissimus est ac etiamnum simili ferè ritu adhibetur, est observandum, quod et si parvuli in sua persona sint incapaces instructionis, utiliter tamen fiant ea, quæ Ecclesia observat. Nam in primis sunt

capaces ceremoniarum Catechismi quoad eam partem, quæ catechizandis imponitur nomen, & imprimatur signum crucis. Deinde suscepentes infantium nomine faciunt professionem fidei, symbolum & rationem Dominicam recitant, manuque cœpti baptizandi imponunt, tum ut moneantur obligationis luce quæ obligantur ad instructionem infants: tum ut designetur obligatio ipsius infants, veluti non minus obligati ad professionem fidei & religionis Christianæ ubi adoleverit, quam à propriâ voluntate Baptismum suscepisset.

Quod attinet suppletionem ceremoniarum Baptismi omisarum ab Hæreticis, difficile est jam adultos ad eam obligare, nec appetat idem consonum praxi: Unde & Varii Scriptores horum locorum istam obligationem negant. Et consonat *Philippus Ravenius* in Constitutione sua ad omnes subiectos in ditionibus Belgii confederatis directa Anno 1638. in qua de hac re loquens ait: *Vnctiones veræ & reliqua ceremonia Ecclesie Catholicae pro discretione Sacerdotum & votione suscipientium poterunt supplicari.*

QUÆSTIO IV.

De Patrino in Baptismo adhibendo.

DICO I. In Baptismo solem p. adhibendus est patrinos seu susceptores. Parte ex antiquissimo usu Ecclesiæ, cuius testis est *Dionysius Areopagita Ecclesiastica Historia c. 2. p. 2. & c. 7. in fine Terrullianus. de Baptismo c. 18. & Aug. 1. de peccatorum meritis c. 34.* Patet etiam ex *Trid. sess. 24. c. 2.* ubi hanc obligationem supponit. Quod idem faciunt plura alia jura. Congruentia est, quod (ut ait *D. Thomas q. 67 a. 7.*) sicut in generatione corporali parvulis datur nutritio, ita in spirituali detur aliquis qui fungatur vice nutrīcis & paedagogi. Hinc etiam vocatur sponsor sive fideiussor, patronus seu patrinos. Ejusque officium est parvulum de fonte levare, ac in fide & moribus Christiani instruere. Quæ obligatio est gravis, ut docent Doctores cum *D. Thomas sup. a. 8.* quia unusquisque tenetur expiere munus quod assumit. Deinde suscipiendo tacitè promittit se id facturum. Cessat tamen ista obligatio, quando baptizatus creditur satis instrui à parentibus, pastoriis, præceptoribus aut aliis. Quæ ratione plerumque excusat patrini in locis Catholicorum, ubi prædicta instrucción sufficienter viget existimetur. Item cessat hæc obligatio, quando baptizatus semel sufficienter fuerit instructus: nam tunc non censetur amplius parvulus aut indigens paedagogi. Ita *Sharez ad art. cit. & alii.*

Dico

DICO II. Ad munus susceptoris seu patrini afflumi non possunt Monachi, ut decernit Eugenius Papa c. Placuit 16 q. 1. neque exceptiuntur Abbares, immo expressè comprehenduntur. Non licet Abbatii de Concess. dist. 4. quod tamen solum est Concilii particularis Altisiodorensis, nec sc̄us factum irritat. Ratio sumitur in c. Placuit ex hoc; quod Monachorum sit soliditudinem colere & sibi ipsi vacare. Cui addi potest ex c. Pervenit 18. q. 2. (ubi Gregorius Papa illud ipsum Monachis interdictum) periculum iactantem communionis cum mulieribus. Propter quod specialiter Franciscanis c. 11. Reg. inhibetur, ut non sint complices virorum vel mulierum, ne hanc occasionem inter fratres vel de fratribus scandalum oriatu. Alioquin vi juris communis non arceri Religiosos mendicantes, utpote non comprehensos nomine Monachorum strictè accepto, nec soliditudinem Monachalem coientes, sed potius vi sui instituti instructioni aliorum vacantes, est opinio probabilior. Quam etiam Varii extendunt ad Canonicos regulares. Præterea hac prohibitione non comprehenduntur Monachus factus Episcopus, qui specialiter debet exprimi, & in quo finis legis locum non habet. Ita Glossa in c. Statutum 18 q. 1. Rodriguez, Sanchez, Layman & alii. Comprehendi tamen hæc lege etiam Abbatis & Sanctimoniales, idque velut à fortiori censem Doctores, signanter Wiggers q. 67 ar. 8 n. 20. dubito tamen an consequenter ad regulas generales interpretandi leges odiosas. Generalius nihilominus loquitur Rituale Romanum Tit. de Patrinis dicens: Præterea ad hoc munus admitti non debent Monachi vel Sanctimoniales nomine alii cuiuscumque Ordinis Regularis a seculo segregati. Sed an obliget Rituale hoc ultra terminos juris communis publicati ac recepti, dubitari posset. Quibusdam etiam in locis Sanctimoniales, adeoque Abbatis admitti à parochi videmus. Denique Rituale addendo lv. à seculo segregatos, tacite insinuat esse Regularis, quibus id non competit, uti competit Monachis.

Secundò ad munus Patrini admitti non possunt, nisi baptizati, juxta Doctores unanimiter ex c. In Baptismate 10. de Concess. dist. 4. Quod presumptum est ex Concilio Meguntino, adeoque non obligat universitate, nisi quatenus est uero receptum ab Ecclesia; prout receptum esse, videtur supponi à Doctribus. Inhibitio quoque ista non respicit directè necdum baptizatos, etiam Catechumenos, utpote Ecclesia non subjectos, sed respicit alios, ne tales designent aut admittant. Solet etiam extendi ad Hæreticos à fortiori. Sed hi potius arcunt jure quasi naturali seu ex natura officii tamquam inidonei, immo verius perversores, quam instructores baptizatorum. Ideoque expressè arcuntur in Rituale Romano sup. quod generaliter prescribit: Sciant

Hæreticos Sum. Theol. Pars IV.

præterea Parochi ad hoc munus non esse admittendum. Pueri autem infideles aut hereticos, non publicè excommunicati aut interdictos, non publicè criminosos aut insames, nec præterea qui sanè mente non sunt, nec qui ignorant rudimenta fidei: hac enim patrini spirituales filios suos, ubi opus fuerit, opportune docere tenentur. Hinc specialiter constat excludi pueros ante usum rationis, veluti qui nec spondere nec instruere possunt.

Denique parentes non possunt suscipere propriam problem c. Pervenit ad nos 30 q. 1. suscep-
tione Parentes denique à
susceptio propria
dam problem in defectum parentum, à qui prole,
bus proinde debet distinguiri. Idque adeo ve-
rum est, ut nequidem indefectum alterius
possit admitti: munus enim patrini non est
tantæ necessitatis.

DICO III. Olim tantum unicus esse poterat patrinus ex decreto Higini Papæ c. Olim unus. In Catechismo & Leonis Papæ c. Non plures, de tanum paa. Confess. d. 4. Quod & confirmavit Concilium trinus. Metens sub Stephano VI can. 3. At successu temporis plures fuere adhibiti; ut colligitur ex c. Quamvis, de Cognat. spirit. in 6. Novissime vero Trid. sess. 24 c. 2. de Ref. matr. Nunc unus statuit, ut unus tantum, sive vir, sive mulier, & una po- juxta sacrorum Canonum instituta, vel ad sum- test adhibe- rum unus & una baptizatum de Baptismo suscipi- res. non plus am. Utque Parochus, antequam ad Baptismum conferendum accedat, diligenter ab his, ad quos spe- Elabit, sciscitur, quem vel quos elegirint, ut baptizatum de sacro fonte suscipiant: & eum, vel eos tan- tum ad illum suscipiendum admittat, & in libro eorum nomina describat; doceatq; eos, quam cognationem continxerint, ne ignorantia illa excusari valeant. Quod si alii, ultra designatos, baptizatum testigerint, cognitionem spiritualem nullo pacto contrahant, Constitutionibus, in contrarium facientibus, non obstantibus. Si Paro- chii culpa vel negligentia secus factum fuerit, arbitrio Ordinarii puniantur, inquit Concilium. Quare Parochum graviter in hoc peccare censem Doctores communius contra Sanchez l. 7. de Matr. d. 57 n. 6. & alios.

DICO IV. Ultra obligationem in- struendi baptizatum, susceptores in Bap- Qualiter tismo contrahunt spiritualem cognitionem oratur con- cum eo ejusque parentibus quæ sit impe- gnatio sp̄s ritus ex di- dimentum dirimens matrimonium. Patet munere pa- ex multis juribus & Tridentino sup. quod trii aut antiqua jura restrinxit, ut jam solum con- baptismi. trahatur cognatio inter baptizantem & pa- trinos ab una parte, baptizatum ac patrem & matrem ex altera; cum secundum antiqua jura illa cognatio longius se extenderit. Idcirco autem Ecclesia impedimentum istud ordinavit, ut sciretur, quam sancto, & spirituali amore debeant patrinus & suscep- tus invicem amare. Unde susceptores olim solebant vocari patres, ut colligitur ex Augustino serm. 116. de temp. Rationem vero restringendi hoc impedimentum ad pauciores personas praefatas allegat Tri- denti-

210 Disp. VII. De Necessitate, Effectu & Ceremoniis Baptismi

dentinum suprà, quod doceat experientia, propter multitudinem prohibitionum, multoties in casibus prohibitis ignoranter contrahit matrimonium; in quibus vel non sine magno peccato perseveratur,

Olim triplex erat illus species.

Paternitas, suscepit. Eaque adhuc manet. Sed extendi solebat ad uxorem patrini, quae ante suscep-

tionem esset à viro cognita; cuius quoque tunc filius spiritualis censebatur is, quem vir suscepisset. Compaternitas est, inter pa-

tres spirituales, scilicet baptizantem & patrimum, ab una parte, ac parentes natu-

rales ab altera parte. Sed olim etiam exten-

debatur ad uxorem compatri, à viro an-

te cognitam; quantumvis ipsa verè com-

matuerit in Baptismo non fuisset. Confrater-

nitas (quae ex toto est sublata) erat inter

baptizatum & proles baptizantis, item in-

ter suscepit & proles suscipiens, velut

filios ejusdem patris, partim carnalis, par-

tim spiritualis. Inter patrimum autem &

matrinam non fuit olim, nec modò est

cognatio spiritualis, sed illi habent se velut

pater & mater ejusdem baptizati; & quum autem non est, parentes copulari non posse.

Dixi In Baptismo solemni: quia licet si fatis probabile, cognitionem contrahi etiam in Baptismo privato, cum jura inter solemnem & privatum non distinguantur: & sic docent plures Doctores apud Sanchez l. 7. d. 62. n. 13. Contrarium tamen est aequum probabile, si non probabilius, & docetur à Sanchez ibid. n. 14. Suarez & aliis quos citat. Estque verum, et si quis teneat infantem ex proposito, ut munus patrini subeat. Ratio est: quia patrini adhibitus est ceremonia instituta ab Ecclesia, & quidem pro solo Baptismo solemni: ideoque ex usu Ecclesiae in privato Baptismo non requiritur, qui sacerdoti laicis aut feminis ministratur, sic ut solum per accidens vel communitatis gratia concurrat, qui infantem baptizandum tunc teneat. Unde nec nomina hujusmodi describuntur in libro, neque cognitionem contractam eis parochus inculcat; quod tamen prescribit Trident. sess. 24. de Ref. matr. c. 2. Potuisse quidem Ecclesia ceremoniam istam pro Baptismo solemni prescriptissime per modum praecetti, cam relinquendo liberam, attamen efficacem, quando adhiberetur in Baptismo privato: de hoc tamen non constat, ut constare debet, ut recte assertetur.

Nec obstat, quod privatim baptizans contrahat cognitionem cum baptizato: haec enim inter illos oritur ratione Sacramenti, quod tunc verè consertur: at inter susceptorem & susceptum oritur solum ratione ceremoniae, quae ab Ecclesia pro Bap-

tismo privato non est instituta. Quare baptizans solemniter & baptizans privatim non distinguuntur formaliter quantum ad presentem, ut distinguntur susceptor solemnis & privatus. Similiter quando insans fuit domi baptizatus, si postea deseratur ad Ecclesiam, ut ceremoniae peragantur, qui instar patrini tenet infantem, nullam cum eo contrahit cognitionem: cum tunc vere non suscipiat in Baptismo, sed in Cathe-

chismo.

Porro ut cognatio spiritualis contrahatur requiritur primo, ut susceptor teneat alterum dum baptizatur, vel saltem immediate de manibus baptizantis suscipiendo de sacro fonte levet: quia iura statuuntur hanc cognitionem ubique hujus ceremoniae mentionem faciunt. Eamque quo ad priorem partem, si Baptismus fiat infusione, quoad posteriorem, si fiat immersione, prescribit Rituale Romanum Tit. de Sacram. Baptismi. Huc facit etiam Declaratio Cardinalium ad sess. 24. de Ref. matr. c. 2. num. 8. Unde adulti qui solum affiuntur, & non tangunt, cognitionem non contrahunt. Non est tamen necessarium, ut carnem immediatè teneant vel tangant, sed sufficit, ut contingant vestimenta ejus qui baptizatur: quia etiam hac ratione dicimus alium tangere vel tenere. Quare similiter sufficit, quod is teneatur in quadam linea, disco &c. Debet autem hoc fieri anno obsequi munus susceptoris: alias materialis tentio baptizandi, sicut non sufficit ut quis sit susceptor, ita nec sufficit ut contrahat hanc cognitionem. Secundò ut susceptor sit legitimè designatus à parentibus vel parocho (cujus est designare susceptorem in defectu parentum & non alias) quia Tridentinum sup. ordina, ut nulli ultra designatos, et si tetigerint baptizatum, contrahant cognitionem spiritualem.

Nota I. Si continget plures quam duos vel etiam duos viros aut duas feminas à parentibus designari & à parocho admitti, solum esse, an omnes contraherent cognitionem spiritualem. Suarez ad art. cit. 8. 5. Sed queres, cum aliis probabile putat, solum primò tangentem, vel neminem, si omnes nisi simul tangent, contrahere cognitionem. Sed melius Sanchez l. 7. d. 57. n. 14. & plures alii putant contrarium, si omnes simul baptizatum suscipiant, eò quod Concilium solum videatur prohibere, ne plures suscipiant, non autem irritare. Pro quo referunt Declaratio Cardinalium ad locum citatum Tridentini dicens: Quod si plures sine designati ad contrahendam compaternitatem, contraxerent cognitionem spiritualem, qui tetigerunt, punio tam parocho. Ibidem etiam refertur alia Declaratio, Quid omnes contrahant cognitionem, si plures suscipiant, & non constat, quis primitus tangere vel puerum sive suscipere, potest.

postquam alii sufficienter functi essent officio susceptoris, non contraherent cognationem, v. g. secundum patrinum ejusdem sexus: cō quōd munus patrini ab Ecclesia pro Baptismo Solemni prescriptum prioris susceptione completum videatur, ut proinde posterioris suscepit sit in ordine ad munus patrini illegitima, veluti ab Ecclesia repulsa. Ita Sanchez & alii.

Nota II. In casu quo nulli essent designati, dubium esse, an omnes tangentes puerum contrahant cognationem. Bonacina q. 3. de Impedim. matr. p. 5. §. 2. n. 24. Preposito suo n. 7. de Impedim. matr. dub. 6. & alii existimant omnes contrahere, si omnes contingant vel suscipiant simul: nam iure antiquo omnes contrahebant, c. Quamvis, De cognatione spirituali in 6. cui standum est, quando alter non decernitur iure novo, quod à Tridentino non videtur factum. Unde Congregatio Cardinalium supra censuit, si plures suscipiant, omnes contrahere cognationem, si non confusat, qui prius tetigerint, & plures sint electi vel nullus: si vero unus sit electus, illum tanquam contrahere.

Nihilominus Sanchez sup. n. 12. & plures alii putant isto casu neminem contrahere cognationem, sive simul sive successivē tangant: cō quōd Tridentinum videatur satis innouasse jus antiquum & postulasse tamquam essentialē conditionem, quōd aliquis sit legitimē designatus. Sed responde ri potest cum Preposito & aliis, Tridentinum hoc modo postulare designationem, quando non designati concurrunt cum designatis. Solum enim irritat in ordine ad cognationem, si alii ultra designatos baptizatum tetigerint; adeoque & aliqui tangentes non contrahant, debet superfluere designatis, & consequenter requiriatur, ut saltem aliqui sint designati. Alias enim propriè non verificatur, quōd alii tetigerint ultra designatos; quam conditionem Tridentinum prescribit. Adhuc autem optimè occurrit Tridentinum (prout occurrere intendit) incommode multiplicationis impedimenti dirimentis, scilicet cognationis spiritualis: si enim ex aetate seruentur ab eodem statuta, pauci hanc cognationem contrahent. Non oportuit autem Tridentinum huic multiplicacioni occurrere, irritando omnia secus quovis modo facta: uti nec juxta ipsum Sanchez sup. n. 16. id praesertit Tridentinum in casu, quo plures quam unus & una à parentibus designati admittuntur.

Nota III. Illum, qui suscipit problem per procuratorem, esse verum susceptorem, & contrahere cognationem. Ita habet Declaratione Cardinalium, que refertur ad locum Tridentini citatum. Conformis quoque extat decisio Rota Romana. Idem docet Coninck 4. 32. dub. 2. n. 40. Bonacina n. 34. & pluri mi alii contra Sanchez lib. 7. disput. 59. & alios putantes nec mittentem nec procura-

torem contrahere cognationem. Ratio est: quia non repugnat huic actui, fieri per aliud, sicut ipsum matrimonium validē contrahitur per procuratorem, & ex nullo alio capite irritatur. Confirmatur, quia magnates ordinariè solent suscipere per procuratorem, censenturque veri susceptores; ergo credendum est eam esse mentem Ecclesie; quae alioquin hoc non deberet permettere, neque censenda est permittere: Apote prohibens Baptismum Solemnam celebrari sine patrino; prout tamen verē celebretur in hujusmodi casibus obviis, si in iis locum non haberet cognatio spiritualis officio patrini intrinseca.

Nec obstat, quōd constituens alium, ut nomine suo baptizet, non contrahat cognationem: quia nemo potest baptizare bus alter sensu satis.

Nec obstat II. quōd patrinus debeat tangere, tenere &c. quæ sonant physicam actionem: nam sufficit ut physice tangat vel teneat, qui ejus vices subit. Ut si ad capiendam possessionem requiratur phycica quædam actio, sufficit hanc fieri ab eo, qui vice alterius possessionem capit. Aliud autem regula generalis est juris in 6. Potest quis per alium, quod potest facere per se ipsum. Intellige, nisi in quibusdam casibus jus obstat: prout ex L. Post mortem 25. ff. de Adoptionibus. Neque adoptare neque adrogare quis absens, neque per alium ejusmodi solemniter peragere potest. Aut nisi effectus hujusmodi sint, qui ex natura rei contrahi debent actione physice personali: prout cognatio naturalis non aliter, quam actione personali parentis contrahibilis est, velut fundata in physica generatione, quæ alteri committi non potest.

Ex his patet, multò minus admittendum esse, quod Petrus de Ledesma, Virvaldis & alii (quos refert Sanchez sup. num. 10.) censuerunt, cognationem spiritualem contrahi ab ipso procuratore seu commissario. Quod repugnat responsu Cardinalium citato. Praeterea id requiriatur in tali animum hoc munus & consequentem obligationem assu mendi; qui tamen deest. Denique non ille, sed qui procuratorem instituit, fuit in patrimum designatus. Ob quod non contraheret procurator cognationem, et si animo illam contrahendi teneret infantem: quid quid contraria senserit Toleto apud Sanchez sup. & Ludovicus Lopez apud eundem Sanchez n. 12. Aliud est de baptizante ex commissione alterius: ille enim verē baptizat nomine proprio tamquam minister Christi, jurisdictione ab alio accepta. Deinde in ministro non requiritur designatione, aut alias specialis intentio, quam conferendi Sacramentum ad hoc ut contrahat cognationem.

39.
Oritur etia
in eo qui
illam non
sutori.

Ac ex Bap-
tismo in
necessitate
collato.

40.
Suscepio
vel Bapti-
zatio pro-
pria proli-
etiam extra
necessitatē
non impedit
iustum ma-
trimoniū
contractū,

41.
Non ex rao-
sura rei nec
ex juro
semper im-
pedit iuste-
num quod
qua ma-
trimoniū
contrahend-
dum diri-
git.

Nota IV. hanc cognitionem oris quantumvis ipsa ignoretur: nam lex igitur legitime promulgata vim suam obtinet, etiamsi ignoretur, idque verum est, etiamsi necessitate cogente aliquis Baptismum contulerit. Hinc si quis cogente necessitate proprium filium ex fornicatione suscepit baptizaret, non potest postmodum ejus matrem in uxorem accipere. Idem dicendum de tenente, & tamen invincibili ter ignorantie legem irritantem.

Nota V. quod eti ab antiquo prohibitum sit parenti prolem suam vel comparis de fonte levare aut extra necessitatem baptizare; si tamen id faciat post contractum matrimonium, in rigore non privari jure petenti debitum, ut habet sententia hoc tempore satis recepta. Ratio est: quia tantum gravamen non debet imponi sine urgente textu seu lege; qualis non extat, ut fatentur etiam Varii oppositum tenentes. Fuerat quidem hoc statutum c. Pervenit 30. q. 1. etiam in casu, quo id fieret ex ignorantia; revocatum tamen fuit c. de eo ibidem, quamquam de industria contigisse utriusque, statuendo, ut simil meante, qui olim ab invicem jubebantur separari. Et clariss. c. Si vir. de Cognat spirit. Alexander III. statuit, non esse separandos, etiam in casu malitia aut certae scientiae, & utrumque obligat ad reddendum debitum; adeoque etiam dat jus petendi, quod per priores canones catenus tollebatur, quatenus praeципiebatur separatio seu divortium.

Nec obstat, quod quidquid dirimit matrimonium contrahendum, etiam impedit iustum antea contractum. Nam non semper, neque necessariò ex natura rei id subsistit, sed tunc solum, quando jus hoc ordinat. Quod clare patet: nam baptizans in necessitate prolem fornicariam, incurrit impedimentum dirimens matrimonium cum concubina contrahendum, & tamen non impeditur usus antea contractum, ut patet ex c. Ad limina 30. q. 1. Ad eisdem reideclarationem duo alia exempla adducit Arriaga hic d. 26 n. 30. Primum est impotentia subsequentis matrimonio, quod ipsa non dissolvit, & tamen contrahendum dirimit. Sed hoc exemplum non est ad propositum: nam in illo nec potest peti nec reddi debitum, ut ipsemet addit. Secundum est conditionis servilis, que si fuisset prævia matrimonio, non potuisse mancipia validè illud contrahere sine voluntate Domini; dum autem subsecutus servitus non requiritur licentia Domini ad petendum vel reddendum debitum. At mancipia non posse validè contrahere matrimonium sine voluntate Domini, est aperte falsum: nam nec inter servos matrimonia debent nullatenus prohiberi: si contradicuntur dominis & iuris contracta fuerint, nullatenus sunt propter hoc dissolvenda, ut declarat Adrianus Papa c. Dignum est 1. De Conjugio servorum.

Quamvis autem olla indicata fuerit secundum paratio suscipientium proprios filios de sacra fonte à suis uxoribus, certum tamen est matrimonium antea contractum per hoc non fuisse dissolutum; immo nec potuisse per Ecclesiæ dissolvi, saltem post consummationem. Nec refert, quod s. Denys dicit Papa in Epistola decretali (cujus initium refertur c. Pervenit 30. q. 1.) in fine statuat: *Mulieres vero, cum separata fuerint, pro hac illigita re, à propriis viris rotam præcipimus recipere dorem, quam in die nuptiali receperis (legendum receperunt) & post expletum annum recipient alium virum, similiter & vir uxorem.* Nam textus est vitiosus seu corruptus; ideoque verba ista non sunt à Gratiano adjecta. Basilius Pontinus lib. 7. de Mair. cap. 40. loco alium virum, legendum putat, illum virum. Unde non additur, & vir aliam uxorem, sed, & vir uxorem; supple, eamdem. Indubitatum aliquoquin esse debet Pontificem non declarasse tam inauditam in Ecclesia & palpabilem falsitatem; quam verba ingerere prima fronte videntur. Alias solutiones adiungit Pontius supra.

Nota VI. Cognitionem hanc spiritualem juxta Doctores passim, quos citat & sequitur Diana p. 10. Tract. 16. ref. 89. contra Aversa, Henriquez, in quorum opinionem inclinat Praepositus qu. 7. de impedimentois n. 38. non incurri, quando baptizans ipse non est baptizatus: eò quod leges hujusmodi concernant baptizatos, nec iis ligentur secundum baptizati. Unde baptizans infidelis indubitate non contrahit impedimentum cum parentibus infidelibus proliis baptizatis, quod minus cum superstite possit in infidelitate matrimonium contrahere. Contingunt tamen alii cum non posse suscepit Baptismo (antea obstatisset aliud impedimentum, scilicet disparitatis cultus) contrahere matrimonium cum prole à se baptizata vel parentibus fidelibus: eò quod Ecclesia possit indirecte & ex consequenti hujusmodi infidelem respicere suā lege, directe scilicet inhabilitando fidem, & indirecte infidelem, ne iste cum hoc contrahat post susceptum Baptismum. Sicut impedimentum criminis hoc modo inducit inter fidelem & infidelem.

Verum etiæ Ecclesia id facere potuisset, sed & in impedimento criminis id fecerit. c. 1. de Conversione infidelium: in praesenti tam casu nil tale expressit, adeoque à generali ordinatione, quæ censetur respicere baptizatos inter se, videtur infideles tacete excepsisse. Alioquin non superat quoque potestatem Ecclesie, statuere indirecte impedimentum inter baptizantem infidelem & parentem proliis similiter infidelem, ita ut si vel quando Baptismum suscipiant, non possent postea validè inter se contrahere; nec tamen de facto Ecclesia id fecit. In dubio quoque non dobet

præsumi impedimentum dirimens, sed contra illud veluti libertatis restriictivum stat potissim præsumptio. Magis autem hæc dicenda sunt, in casu prælenti, in quo ordinatio legis Ecclesiastice de cognatione spirituali directè respiceret actionem ab ipso infideli exercitam, scilicet ministerium Baptismi; cui apponenteretur seu annexetur ipsa cognatio seu impedimentum. Quare spectanda videtur conditio ipsius agentis seu ministrantis, qui jurisdictioni Ecclesiae resolutio non esse subjectus. Unde etiam Celestinus Papa c. i. de Conversis infidelium impedimentum criminis statuens seu declarans inter mulieres fideles & viros Saracenos agit de casu, quo ipsæ mulieres fideles machinatae fuerant nec suorum virorum

per Saracenos illatam, quarum actioni prenam istam & impedimentum annexavit.

Quod si queratur de casu, quo fidelis suscipit prolem parentum infideliū, an etiam cum his contrahat cognationem, magis dubitari posset. Et afferunt plures, quod fidelis, & sic. Negat tamen consequenter Basilius Pontinus l. 7. c. 40. referens D. Thomam, Sotum, parentes Rebellum; idemque probans ex præmisso exemplo, quo infidelis baptizat prolem, cum qua nullam ab eo contrahi cognationem, firmum sine dubio haberi juxta ipsum debet. Indirectus autem modus contrahendi cognationem, qui ab aliis afferitur, veluti non fundatus in iure aut Ecclesiæ auctoritate rejicitur. Vide Pontium supradictum.

DISPUTATIO OCTAVA.

De Baptismo Sanguinis seu Martyrio.

TRIA Baptismata conformiter ad Patres distingunt Scholastici communiter cum Magistro diff. 4. & D. Thomā q. 66. a. 11. nempe fluminis sive aquæ, flaminis & sanguinis. E quibus solus Baptismus fluminis (de quo hactenus egimus) est Sacramentum: cetera autem per quamdam analogiam dicuntur Baptismata, quatenus supplet vices veri Baptismi, dum is qui illum re ipsa suscipere nequit, à peccatis abluitur per cordis contritionem, aut sanguinis pro Deo seu Christo effusionem. Unde non solent vocari baptismata, nisi quando Baptismum aquæ præcedunt. Est autem Baptismus flaminis perfecta in Deum conversio, includens votum Baptismi fluminis. Illum autem justificare ante realem Sacramenti susceptionem, constat ex dictis in Tract. de Gratia. d. 5. q. 4. Baptismus sive fanguinis est martyriū perpetuum ante susceptionem Baptismi fluminis. De illo, sive de Martyrio generatim (quod etiam speciale cum Baptismi Sacramento affinitatē habet in pari seu majori efficacia) paucis hic agemus mortem communem fecuti.

QUÆSTIONE I.

Quid requiratur ad Martyrium?

Dico I. Ad Martyrium, tam in parvulis, quam in adultis, requiritur, ut mors inferatur in odium Christi vel Religionis Christianæ vel ob aliquam virtutem. Ita communiter Theologi cum Augustino Com. 2. in Psal. 34. dicente: Martyrem non pana, sed causa facit: pana enim communis est latroni & Martyri, Heretico & Catholico; sed causa dispergari. Ratio est: quia Martyrium etiā secundum etymologiam græci nominis sit idem, quod

latinè testimonium, tamen secundum usum Ecclesiasticum est testimonium Deo sive Christo datum per passionem pro eo toleratam; non censetur autem per illam testimonium Deo datum esse, nisi ob prædictas causas mors fit illata.

Unde Martyres desiderio solo non sunt propriè Martyres: neque etiam S. Franciscus à Christo vulnera recipiens, quantumvis fuissent lethalia. Similiter nec morientes in causa pia, v. g. vitam ponentes pro desiderio, Christo in servitio pestiferorum, etiā minorū non sunt nisi propriè sic appellentur in Martyrologio propriè Romano ad diem 28. Februarii, ubi recitatur Vt nec memoriam Sanctorum Presbyterorum, Diaconorum & aliorum plurimorum, qui tempore Vale servitio perian Imperatoris, cum pestis levissima grassaretur pestiferorum. Alexandria morbo laborantibus ministrantes, libenter mortem oppetrere, quos velut Martyres religiosa piorum fidès venerari consuevit. De iisdem S. Dionysius Episcopus Alexandrinus Epist. ad Hieracem Episcopum (qua est apud Eusebium l. 7. Hist. c. 16. & 17.) in fine ait: Ex Patribus, qui virtute erant præstantissimi in hunc modum mortem oppetrerunt adeo ut istud mortis genus, quod propter incredibilem pietatem & robustam fidem suscipiebatur, nihil à Martyrii splendore abesse videbatur: effetque proinde opus heroicum ex parte operis affine martyrio, etiā non propriè habens rem & privilegium martyrii. Propter quod etiam pro talibus Ecclesia orat: quod sanè citra injuriam martyrii non fieret, ideoque non oret pro iis, qui patenter sunt martyres, sed etiam hodie mox à morte eorum laudes Deo personent ora fidelium.

Denique nec bonus latro est Martyr ob eamdem causam, ut supponit etiam August. l. 4. de Bapt. c. 22. & refertur c. Baptismi vicem, 34. de Consecr. d. 4. nisi forte in odium Chri-

3. Hinc S. Franciscus, & alii Martires

sti

Nequid est
iam bonus
latro.

si mors illi Christum confitenti fuerit accelerata. Videtur tamen mortis acceleratio per crucifragium alios modos ei contingisse tamquam malefactori merito, quem sicut alteri: Nec enim quia creditur, pofus est: sed dum patitur, credidit, ut loquar verbis Angustiis supra.

4.
Oferendus
fufficere ad
martyrium,
quod mors
inferatur
in odium
virtutis.

Dixi; aut ob aliquam virintem: hoc enim sufficere constat ex eo, quod taliter occisos Ecclesia colat, ut vero Martires; sicut S. Thomam Cantuariensem occisum pro libertatis Ecclesiae defensione; multas virginies interemptas pro custodia castitatis, Machabaeos intersectos pro observatione legis Iudaicæ. Ratio est: quia taliter moriens dat sufficenter Deo sive Christo testimonium, quatenus morte approbat & confirmat Dei sive Christi legem & doctrinam de virtutibus nobis traditam. Immo sufficit, quod mors inferatur ob opus borum jam factum, ut patet in S. Joanne Baptista, qui tamquam Martyr colitur, eodem quod ob reprehensum adulterium sit occisus. Idem est de S. Stanislao, quem Belclaus rex similiter occidit. Simile quid refertur de S. Rumaldo Mechlinientium Patrono. Addit Lefin. 3. de virint. Card. 1. dub. 3. n. 29. mortem tunc ita acceptari debere, ut malis eam subire, quam factum tuum improbare: hoc enim nolendo, pro fide patenis, ei que testimonium morte præbes. Sicut è contrario improbare illud opus est contra doctrinam fidei, quæ illud probat. Sufficit autem, ut in eo perfites, quod sit opus bonum, & malis mori, quam id negare (in hoc enim situm est testimonium veritatis) eti ob incommoda coleas te id fecisse, si ex præcepto non tenebaris; quamquam id gloriam operis nonnihil obscureret.

5.
Non tollit
gloriam
Martyrii
verè ob pra-
dictas cau-
fas tolerari
queamus à
Tyranno
praetextus
alterius
causa.

Sciendum autem, quod si quis ob prædictas causas occidatur, verè sit Martyr, etiam si tyrannus alios falsos praetextus fingat. Nam & Judæi alia prætexebant contra Christum, nempe quod peccasset in legem Moysi &c. ideoque illum velut malefactorem occidisse volebant videri: & tamen Martyr erat, immo dux & princeps Martyrum. Similiter in primitiva Ecclesia interdum occidebantur Martires, verè quidem pro Christo, tamen sub praetextu perversionis reipublicæ. Pari modo solent in Anglia & interdum in Belgio solebant Hæretici prætexere causam statlis, verè tamen intendentes persecutionem & everzionem Catholicismi, à quo recedens facilè libertate donatur. Quare etiam si tyrannus dicaret se non inficeret mortem ob confessionem veritatis fidei, aut constantiam in virtute, eo quod illa ignoret, vel putet Martires à vera fide aberrare, vel quia invictus illis hanc gloriam, quod dicentur pro ista causa occisi, ideoque causam alleget aliam, ut quod tamquam reipublicæ perurbatores sint rei latae Majestatis, aliudve simile, non ob hoc

desinent esse Martyres, utpote sustinentes tormenta mortis ob confessionem veræ fidei, ejusve abusus & exercitia, v. g. ob Sacerdotium, Missæ celebrationem vel auditionem, Concionem &c. quidquid de munus de ista confessione vel exercitiis tyrannus judicet. Unde constat Mariam Studiam Scotiæ reginam suisse verè martyrem, & in odium fidei interemptam, si considerentur ea quæ in hanc rem allegat Flaminianus Remundus lib. 6. de Crizipe herefonia. 13. & 19.

Potes, an requiratur, ut mors re ipsa sequatur? Resp. illud quidem esse completiissimum & securissimum genus Martyrii, sufficere tamen, quod sit causa sufficiens mortis posita, ex quantum naturaliter ipsa consequetur nisi divinitus impeditetur: prout impedita est in tribus pueris in fornace Babylonica, in Joanne Evangelista missa in servitu olei dolium: omnes enim ejusmodi ab Ecclesia inter Martyres numerantur. & acceptatio illa mortis est tam efficax fidei testimonium, quam si re ipsa mors subsequeretur. Unde indubie præmium & laureolam Martyrii consequentur, si in gratia finaliter discesserint, qualiter tales discedere omnino piè credendum est, qui fortiter dimicando jam ad terminum sui cursus pervenerant, nisi idem speciali Dei operatione fuisset prolongatus. Quamvis autem ab antiquis Confessores illi, qui pro Christo pati cœperant, fuerint inter Martyres sœpè numerati, eti ne cum lethalia vulnera accepissent, aut sufficiens causa mortis posita fuisset; tamen hisce temporibus non solent Martyres vocari, nisi latenter ærumnis & squallidibus pro Christo toleratis mortem oppetterint: prout Marcellus Papa in stabulum conjectus tabe confectus fuit: Leocadia virgo in carcere squatore confecta obiit. Unde ad verum Martyrium requiritur mors aut cruciatus lethali suscepimus pro vera fide aut vera virtute, & in odium ejusdem illatus. Cruciatus, quam, non quod de facto debeat martyr sentire cruciatum, sed quod causa sit cruciativa, eti divinitus fieret, ut martyr de facto nullum omnino dolorem sentiret.

Dico II. Ad Martyrium etiam requiriatur, ut inferatur non repugnanti. Conclusio est communis. Suadetur ex eo, quod resistenti seu repugnans non censeatur mors tamquam testis Christi, sed tamquam miles ab hoste victus. Confirmatur: quia Martyr in patiendo debet conformari Christo patienti, cum Christi passio sit exemplarum veritatis patiendo absque repugnativa: nam cum pataretur, non cominabatur, sed tamquam ovis coram tondente se fine voce: ergo similiter Martyr non potest repugnare. Et hinc commune dictum, Martyr non pugnat. Unde milites etiam in bello,

dei occumbentes et si plurimum mereantur, si recto fine & modo bellum gerant, numquam ab Ecclesia sunt pro Martyribus habiti. Efecti nihilominus Martyres, si jam vieti nec resistentes occiderentur odio religionis, seu si occiderentur parati se dedere, & arma abjicientes, ipsique ob præstatam causam mortem acceptent, ut censet Coninck q. 66. n. 134. Deinde non obstat martyrio, quod martyr fugâ mortem declinare studeret; immo quod etiam reverteretur seu iactum v. g. ensis impedire conaretur, dummodo sine conatu inferendi alteri malum.

8. Putat nihilominus noster Caronius in *Apologetico* s. 43. oppositum eorum, que hic dicta sunt, & inclinat Arriaga T. 5. l. 51. (quæ est de fortitudine) sect. 4. eo quod equidem repugnando occidi vere perdant animam seu vitam propter Christum; & quidem interdum in casu, quo pugna profide est in præcepto. Attamen cum ex sensu communis habeatur privilegium Martyrii de facto esse annexum positioni vita pro Christo juxta formam in conclusione datam, difficile est ab hoc recedere: quamvis inducere simile privilegium Deus annexere potuisse morti etiam in pugna tolerata.

Dico III. Adultus debet aliquo modo mortem acceperare, idque ob causam honestam. Prima pars est Suarez d. 29. sect. 2. *Iessi dub.* 3. cit. & aliorum communiter. Probatur: quia adultus regulariter non consecutur gratiam aut remissionem absque libero suo consensu, nec ulli actio vel passio ei prodest ad salutem, nisi sit aliquo modo voluntaria, ut colligitur ex consensu in adultis requisito ad susceptionem Sacramenti: ergo nec Martyrium prodest, aut vere subest, nisi aliquo modo acceptetur. Confirmatur: quia Martyrium estactus virtutis; quem nemo propriè loquendo exercet absque suo consensu.

Hæc tamen conditio non requiritur in parvulis, in quibus tantum reperitur testimoniun materialis, quia non loquendo, sed moriendo conseruantur, ut de Martyribus Innocentibus canit Ecclesia. De quibus etiam *Auctor Sermonis de Stella & Magno* apud Cyprianum ait: *Testimonium, quod nondum poterant sermone, peribebant passionem.* Christus namque malum parvulis illarum sui causâ, quia putabatur esse inter illos, vel quia nati sunt ex parentibus Christianis aut baptizati, vel simili de causa, compensat, benignissime actualis illorum voluntatis defectum supplendo, sicut in Baptismo. Unde *D. Bonav.* 4. d. 4. p. 2. in *Expositus dub. 4.* ait: *Hoc dico, quia qui propter hoc Iolum occisi sunt a persecutore cum portarent ad baptismum, ne baptizaretur, moritur pro baptismō, ideo in sanguine suo p̄e creditur baptizatus.*

Nihilominus acceptatio etiam in adultis non debet esse actualis aut expressa, sed

sufficit virtualis, vel habitualis, immo juxta Doctores passim interpretativa. Unde si quis ob fidem in vincula conjectus statueret apud se potius mortem oppetere, quam fidem negare, & postea ex improvviso aut in somno in odium fidei occideretur, esset verus Martyr. Similiter si quis advertens periculum mortis sibi imminere ex actu virtutis quem eliceret, nihilominus in eo perseveraret, esset verus Martyr, etiamsi nullum expreßum actum eliceret, quo mortem acceperaret: nam qui perficit in mediis, ex quibus advertit finem secutum, moraliter censetur velle finem.

An autem quis censetur interpretativè velle & satis acceptare hoc ipso quod justus est & christianè vivit, incertum est. Nam *Iesus sup. num. 24.* & alii plurimi id negant: quia eti⁹ quis per justitiam habitualem & vitam Christianam censetur interpretativè velle communia media salutis, v. g. Confirmationem & extremam Unctionem; non tamen medium extraordinarium & valde singulare, quale est Martyrium, sicut per eamdem Christianam vitam non censetur interpretativè quis velle Sacerdotium. Si tamen daretur casus, quo Martyrium esset in præcepto, tunc per quilibet actum charitatis sive contritionis, aut etiam efficacis attritionis, censetur potius velle mori, quam Deum offendere aut fidem negare; ac proinde si quis tali casu etiam de morte non cogitans occideretur, esset verè Martyr.

Alii tamen generalius censem posse esse Martyrum etiam in aliis casibus, ut vi. *Alii affir-* *dere est apud Coninck q. 66. dub. 2. a. 32. n. 137.* *mant,*

136. quia eti⁹ non videatur adesse voluntas interpretativa absoluta mortem acceptandi, sed sepe potius fugiendi; videtur tamen non esse tacite conditionata, ut, si forte sic inferretur mors nescienti in odium fidei, velit omnino illam pati ob fidem, maximè qui sic constitutus est, ut in necessitate faciendi alterutrum mori mallet, quam fidem negare. Atque ita quilibet Christianus justus respondere, si rogaretur. Neque per hoc inicitur nova seu gravis obligatio, ut ob difficultatem singularem non posset censeri talis animi præparatione sufficenter contineri in statu justitiae Christianæ: immo nullum per hoc onus accedit, sed merum commodum, adoque censetur quilibet illud cupere in casu, quo equidem onus idem seu mors sine commodo, martyrii sufferretur. Et consonat historia de Episcopo, quem inopinatè occidit mulier desuper ex fenestra in illum projicendo tegulam; qui colitur tamquam martyr. Huic tamen historiae ali responderent, non desuisse in illo Episcopo expressiore acceptationem, uti prævisio nem periculorum mortis seu martyrii. *Judicium Auctoris.*

tam

nam utpote pendentem à voluntate Dei nobis non satis revelata.

14.
Acceptanda
est mors ob
causam ho-
nestam.

Altera pars conclusionis, quod scilicet mors debeat acceptari ob causam honestam, patet: quia alioquin non esset opus virtutis aut Deo gratum, nec censeretur Christo præbere testimonium, qui mortem pateretur ob finem malum aut indifferenter. Doctores autem ordinariè dicunt, hanc honestatem debere esse supernaturale; non quod non sufficiat moralis, sed quia necessarium est, ut Martyr patiatur pro virtute cum respectu ad Christum vel Deum, aliudque motivum supernaturale: eò quod alias non moreretur ut Christianus seu uti cultor Dei, sed uti philosophus more stoico. Immo *Lefsius* sup. n. 37. *Sarez* & alii docent, quod causa, ob quam mors appetitur, credi debeat fide supernaturali, ne alioquin Hæreticus occisus ob aliquem articulum fidei, cui fide naturali adhæret, Martyr dici debeat; quem tamen à veris Martyribus excludunt passim Patres. Alii ulterius ad rationem Martirii requirunt, ut mors acceptetur ex affectu dilectionis Dei super omnia. Sed cum communiori doctrina non sunt audiendi: quandoquidem Scriptura nullibi ad Martyrium requirat talen charitatis affectum; multiq[ue] alli affectus sufficient ut ex illis moriens dicitur mori pro Christo, propter ipsum perdere animam suam, ipsum confiteri, & testimonium ei perhibere.

15.
Martyrium
raro est in
præcepto,
nisi quod
præparatio
nem animi.

Notandum I. Martyrium raro esse in præcepto: cum raro occurrat tam gravis necessitas, ob quam ita teneamus subire Martyrium, ut illud non liceat fugâ declinare. Sufficit itaque Martyrium in animi præparatione, nimisq[ue] quod homo sit ita affectus & animo paratus, ut si mortem subeundi se offerret necessitas vel occasio, non detrectet aut recuset. Quamquam occasio non querere non tenetur, & habitam possit plerumque declinare: immo neque posse & expressè teneatur talen animum (qui infirmis plerumque explicitè non est proponendus) habere, sed sufficient, dum interim occasio se non offert, non habere contrarium.

16.
Non licet
quis ei se
ingerit sine
causa.

Notandum II. non licere citra justam causam, v.g. salutis proximi in functionibus Missionis, profectus fidei & honoris divini &c. aut divinum instinctum se morti ingenerere: id enim esset Deum tentare, vel periculum casus querere absque sufficienti securitate de constantia. Nec mens Martyris esse debet, provocare tyrannum ad aetum malum, sed potius profiteri fidem, etiam expressè protestando se ex sua parte passionem expetere (in qua essentialiter stat Martyrium, etiæ actio tyranni tamquam conditio necessaria concurrat) nec obstante passione velle se à fide aut virtute declinare, quin potius illam effuso sanguine con-

An licet at
Tyrannum
producere
ad inflatio-

firmare. Quod si qui Martyres visi fuerint, tentare tyrannos ad inflictionem tormentorum, revera tamen hujusmodi loquendi modis solu[m] desiderabant suam passionem, justa de causa permittendo actionem tyranni, etiæ datâ occasione per generosam fidei professionem: sicque testabantur fidei suæ firmitatem & veritatem, induci divino instinctu & fidei Christianæ proprioque animæ bono. Sic etiam accipendum est, quod Christus *Ioan.* 13. dixerit *Jude*: *Quod facias, fac citius, id est, non impedio, per me licet, ut quam cito[m] facias. Quæ proinde non est vox impellentis, sed finientis, non trepidi, sed parati, immo desiderantis suam passionem & paternæ voluntatis adimplitionem, ideoque verbis positivis exprimitur.*

Q U Ä S T I O II.

*Quam Efficaciam habeat Mar-
tyrium?*

Dico I. Martyrium confert parvulus gratiam habitualem, quam justificantur à peccato originali. Est communis Docto[rum] & *Scoti* disl. 4. q. 3. n. 2. atque adeo certa, ut juxta *Sarez* disl. 29. sect. 1. sine temeritate negari non possit.

Probatur I. ex sensu Ecclesiae, que parvulos Innocentes ab Herode occisos in nomine *Martyrum receptos commendat*, ut iugis Aug. 1.3. ac libero arbitrio c. 23. Eosdem tamquam tales prædicant sancti Patres & Doctores Ecclesiæ. Multi autem ex illis parvulis neccundum erant justificati à peccato originali. Partim quia varii erant proles infidelium. *Judeis* permixtorum, partim quia plures neccundum erant octiduo nati, adeoque nec circumcisiti: ergo per Martyrium est ipsi collata gratia emundans ab originali. Et quamvis omnes antea justificati fuissent, il saltem non tam constat, quam quod sint & ab Ecclesia collantur omnes velut sancti Martyres; adeoque hoc est ab illo incerto independens. Deinde esto illud certò constaret, cur tamen magis quam alii parvuli in gratia morientes colerentur specialiter ab Ecclesia tamquam Sancti & Martyres, si non accipissent vi Martyrii specialem gratiam aut sanctitatem? Id est igitur est de aliis parvulis: cum in Innocentibus non sit ratio specialis, sed tantum generalis Martyrii pro Christo tolerati: adeoque non sit horum privilegium personale. Quod etiam confirmat tum sensus Ecclesiarum in similibus, tum illud *Leonis Epist. ser. 2. Epiph.* dicens: *Ut disceretur, nullum hominem esse incapace di-
vini Sacramenti, quando etiam illa etas glori-
jet apta Martyrii.*

Unde nullatenus tolerandum est, quod probabile censuerunt *Armathanus* & *Adrianus* apud

Quæst II. Quam Efficaciam habeat Martyrium. 217

apud Suarez d. 29. sect. 1. Innocentes Martires nihil gratiae aut sanctitatis per mortem illam fuisse consecutos : & si fortasse aliqui ex eis non fuerant circumcisi, eos etiam non fuisse salvos, sed in peccato originali decessisse. Neque etiam recte Sotus apud eundem Suarez sup. citat S. Bonaventuram in eamdem sententiam : quippe qui d. 4. p. 2. in Expos. textus dub. 1. de Innocentibus contrarium tradit. Neque in iis solis id locum habere patet, ex iis quæ habet ibidem dub. 4. nec oppositum tradit art. 1. quæst. 2. ubi non tractat expressè de parvulis, & solum dicit, Baptismum professe pluribus, quatenus Martyrium paucioribus applicatur, et si alioquin præcellat Baptismum.

Probatur II. ex Mari 8. Qui perdideris animam suam propter me & Evangelium, salvam faciet eam. Quia sententia generalis locum habet etiam in parvulis; cum & ipsi cœlantur perdere animam suam propter Christum, quando in ejus odium occiduntur. Unde Martyrium supplet in parvulis locum Baptismi, idque efficaciō modo, majorem scilicet gratia tribuendo; quia qui martyrizantur re ipsa commoriuntur Christo; qui autem baptizantur, tantum in figura; ut Clemen̄ Romanus lib. 5. Constit. apost. cap. 5. aliás 7.

Petes, an parvulus in odium Christi oculus in utero matris sit verus Martyr? Resp. satis certò esse Martyrem si Tyrannus intendat eum occidere. Unde differentia est inter Baptismum & Martyrium, quod licet ille nequeat conferri parvulo in utero matris, eò quod ad illum aqua non possit pertingere; possit tamen pati ibi existens Martyrium, sicut potest occidi in odium Christi. Quod verum est, et si mater non occideretur simul, ut si ministri Herodis instantem datâ matri gravidæ potionē occidissent, salvatā matre. Sed si parvulum tyrannus occidere non intendat, v.g. nesciens matrem esse gravidam, quam in odium Christi occidit; incertum est. Negat Propositus quæst. 68 art. 3. dub. 6. Affirmat probabiliter Gabriel & Coninck & alii: quia etiam tali casu occiditur propter Christum, seu animam suam perdit causâ Christi: plaga enim ex qua moritur, ex odio Christi inficitur, et si mors parvuli non intendatur. Confidatur: quia etiā Tyrannus in odium Christi aliquem vulneraret, etiam cum expressa non occidendi intentione, si tamen mors sequatur, esset verus Martyr: ergo à fortiori idem dicendum est de parvulo. Nihilominus non defuit argumenta in contrarium, ut vide-
re est apud propositum supra.

Dico II. Martyrium confert vi suâ si-
ve supra meritum etiam adultis gratiam
habitualē. Concussio est communis, &
satis patet ex præcedenti: si enim Marty-
rium supra vel citra meritum confert
gratiam parvulis, ergo majori ratione ad-
herinet Sum. Theol. Pars IV.

ultis: in his enim mors habet formaliter rationem Martyrii & confessionis Christi, in parvulis autem solum materialiter. Probatur etiam ex Marci 8. Qui perdiderit animam suam propter me & Evangelium, salvam facies eam. Math. 10. Omnis qui confitetur me coram hominibus, confitetur & ego eum coram Patre meo. Quibus aliisque locis promittitur aliquid speciale morientibus pro Christo; qui tamen nihil speciale haberent, si supra meritum suum vi Martyrii nihil reciperent. Unde Augustinus infra adæquat verba Christi Math. 10. & 16. cum illis Joan. 3. Nisi quis renatus fuerit &c.

Denique probatur ex Patribus, qui adscribunt Martyrio majorē efficaciam quam Baptismo: sed Baptismus confert vi suâ gratiam, ergo magis Martyrium. Testimonia Patrum copiose refert Suarez sup. sect. 2. Nobis pauca sufficiant. Clemens lib. 5. const. Apostolic. cap. 5. aliás 7. Et si (inquit) Catechumenus sit, recedat ad Deum latet cruciatus enim, quo ob propter Deum affectus, erit ei verior Baptismus. Cyprianus Ep. 73. Numquid potest vis Baptismi esse major aut potior, quam confessio? quam passio? &c. q.d. minimè. Ideoque ex majori efficacia concludit, non posse prodeesse Baptismum aquæ, cui non posset prodeesse Martyrium. Augustinus 13. de Civit. c. 7. (estque apud Propperum sententia 149.) Quicumque etiam non percepto regenerationis lavacrum pro Christi confessione moriuntur, tantumvis valet ad dimittenda peccata, quantum si abluerentur sacro fonte baptismatis. Et infra: Quid enim pretiosius quam mors per quam sit, ut etiam delicta omnia dimittantur?

DICO III. Martyrium non tantum con-
fert gratiam, sed etiam remissionem totius cul-
pæ (si sit satis retractata) & poenæ. Immo &
Probatur I. quia secundum Patres Marty-
rium est majoris efficacæ, quam Baptis-
tata ac poen-
mus; ergo non minus quam ille delet omni-
nem culpam & poenam. Probatur II. ex c.
Cum Mariæ, de Celebrat. miss. §. fin. ubi In-
nocentius III. ait: Injuriā facit Martyri, qui
rat pro Martyre (quod est desumptum ex
Augustino Tract. 84. in Joan. & alibi) si au-
tem non deleret omnem culpam & poenam,
esset induxit pro Martyre, uti pro
aliis, orandum & sacrificandum, ut à poen-
is forte restantibus posset absolvī. Prob-
atur III. quia Ecclesia invocat & colit
Martyres statim post mortem, et si in vita
sepius, aut usque tempus Martyrii gravi-
ter peccaverint; ergo supponit omnem
culpam & poenam vi Martyrii illis esse re-
missam: aliud enim hoc non potest sup-
ponere, cum actus quo Martyrium accep-
tatur sepiissimè alioquin non sufficeret ad
remissionem tot poenarum restantium.

Dixi, si sit satis retractata: quia sicut po-
test quis baptizari cum affectu alicujus pcc-
cati venialis, ita posset cum simili affectu culpa ali-
martyrizari: quo casu, sicut Baptismus, quæ non fo-
sic nec Martyrium remitteret culpam aut tractata.

T poenam

QUÆSTIO III.

De Dispositione requisita ad Effectum Martyrii.

DI CO I. Ad effectum Martyrii non requiritur per se in peccatore contrito seu actus charitatis Dei super omnia. Ita communius Doctores. Probatur: quia *Martyr* juxta Patres Martyrium est efficacius Baptismo; sed hic non requirit perfectam contritionem, ergo nec Martyrium. Deinde *Martyr* juxta Patres Martyrium delet peccata; non deleret autem si prærequiseret talen dispositionem, utpote per quam semper delcta supponerentur.

Nec obstat Apostolus 1. ad Cor. 13. dicens: *Etsi tradidero corpus meum ita ut ardorem, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.* Nam loquitur de iis, qui nec charitatem habent, nec ad eam sunt dispositi, nempe qui Ecclesiam scandunt, sectas suscitant vel alii peccatis mortiferis affectu inhærent; non autem de iis qui per attritionem & penitentiam ad charitatem tendunt. Eodem modo dicere potuisset Apostolus: *Si Baptismum recepero, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest:* ex quo tamen non sequitur, ad Baptismum requiri perfectam contritionem. Aliæ explications videantur apud alios.

Dixi in Conclusione *per se*: *quia per accidentem ratione extrinsecæ obligationis* potest requiri contrito seu actus charitatis, v. g. si Martyr non eliciisset actum charitatis, teneretur tunc elicere ad præceptum dilectionis Dei implendum. Similiter si esset in mortali, teneretur confiteri habitâ copiâ Confessarii, alioquin conteneretur & si non esset baptizatus suscipere Baptismum: cum enim Martyrium non sit medium ordinarium ad salutem non excusat à mediis ordinariis, quando possunt adhiberi. Quod maliò certius inde fit, quod adhuc non sit sat's compertum, Martyrium justificare sine contritione aut actu charitatis, cum multi Doctores, etiam Recentiores post D. Bonaventuram 4. d. 4. p. 2. c. 1. q. 2. contradicant, quilibet autem teneatur ex charitate propria providere sibi de securiori salutis æternæ medio, nec possit tam incerto esse contentus, ubi certius est ad manum.

DI CO II. In peccatore ad minus requiritur attritio supernaturalis. Est communis contra Vega lib. 6. in Trid. 1. 37. & paucos alios, putantes sufficere voluntatem moriendi pro Christo atque ullo dolore de peccatis. Probatur Conclusio: *qua ab absque ullo dolore, vel cum aliquo quidem, sed qui ad minus non sit attritio supernaturalis, non tollitur obex, nec homo sufficienter retractat sua peccata, ut ei Sacra menta*

23.
Gratia seu
privilegium
Martyrii
habuit vim
ante mor-
tem, immo
incarnatio-
nem Chri-
sti.

*Etiam in
parvulis,*

*Et quidem
ab initio
mundi.*

poenam istius venialis. Hoc tamen non est natum fieri in Martyrio, ob instantem mortem, quæ acceptatur: ideoque supponit Ecclesia, Martyres immediate post mortem beatificari & accipere aureolam Martyrii. Immo casu quo Martyr moreretur ab lique sufficienti retractatione peccati venialis, censendum videtur illud simul cum pena temporali condonari in primo saltem instanti post vitam intuitu præcedentis Martyrii, accedente tunc retractatione sive contritione, saltem velut conditione sine qua non: nam certius est Martyrem verum generaliter mox à morte sine poenarum passione esse beatum, neque esse pro illo orandum, quâm eum numquam mori nisi prius retractato quolibet veniali, cui interdum stabiliter adhærebatur; adeoque istius assertio debet ab hoc esse independens.

Potes, an privilegium Martyrii habuerit locum etiam ante Christi adventum? Resp. affirmativè contra Nonnullos. Patet ex Machabæis, qui tamquam Martyres ab Ecclesia coluntur. Unde *Nazianzenus* orat. 20. quæ est de Machabæis, docet, illos in fide Christi consecutos esse justitiam & effectos esse nive candidiores. Consentit etiam *Tertullianus*, quem refert, & sequitur *Henriquez lib. 2. c. 36 num. 1.* Confirmatur: quia gratiam Martyrii suâscit ante passionem Christi, ac Legis novæ institutionem; veteri adhuc obligante, patet exemplo Martyrum Innocentium & Joannis Baptista: quidni ergo pariter fuerit ante Christi adventum? Neque tantum in adultis (ut vult *Vasquez d. 153 c. 7. nn 81.*) sed etiam in parvulis, v. g. propter legem Judaciam ante Christi adventum imperfectis, ut locum habuit in Martyribus Innocentibus Christovix nato occisis. Immo videtur hoc privilegium ab initio mundi exstitisse: neque enim videtur credibile, non fore Martyrem cum privilegio remissionis totius culpæ & poenæ, & aureolare; si quis ab inicio mundi mortem gustasset ab impiis, nolens adorare idola vel deferrere verum Dei cultum, aut contra illius mandatum offendere. Nec minoris est laudis id fecisse ante Christi adventum, ejus exemplo neicum ostendo, quâm posteaquam Christus passus nobis reliquit exemplum imitandi vestigia ejus. Attamen Christo neicum passo, etiam nato & prædicacione factâ, Martyres sive veteris Testam̄enti, sive novi (si quis ante passionem Christi mortem adultus oppetriisset pro illo, uti operierunt Innocentes, & Joannes Baptista pro virtute) cum cœli janua neicum pataret, non fuissent statim cœlum ingressi, uti nec baptizati tunc mortui. Fatendum equidem Patres juxta exigentiam materiæ præcipue seu serè loqui de Martyrio novi Testamenti, in quo etiam privilegium istud divinum est à Christo expressius declaratum, & frequentius usurpatum.

menta mortuorum conferant gratiam: ergo nec ut Martyrium illam conferat: est enim in hoc paritas. Quando autem Patres majorem efficaciam adscribunt Martyrio, quam Baptismo loquuntur de majori efficacia in conferenda gratia ampliori, non autem in ordine ad agendum in subiectum minus dispositum.

Adverte tamen subinde sufficere attritionem virtualem, v. g. actum spei, in eo, qui non recordatur sui peccati, aut obligationis elicendi formalem poenitentiam, cum totus est occupatus in se animando contra mortem. Talis enim actus est ejusdem bonitatis cum attritione, & avertit hominem virtualiter à peccato; adeoque sufficit cum Martyrio: sicut extra Sacramentum & Martyrium actus charitatis justificat peccatorem, saltem dum est immemor suorum peccatorum. Immo generaliter vix continget aliquem Catholicum propter Christianam virtutem oppetere mortem, quin consequatur fructum Martyrii; eò quod præsens mors & imminens eternitas facile illum excent ad sufficien- tem peccatorum detestationem, eo præser- tum tempore, quo Deus athletis suis decife non solet. Alioquin voluntas patiendi pro Christo absque dolore de peccatis memoriae occurribus (quando etiam simul solet obligatio poenitendi occurtere) practice lo- quando non censetur sufficiens detestatio peccatorum: immo sic peccatorum memor potius yideretur offendam Dei pro nihilo ducere, & effectum erga peccata non mu- tare, de quibus advertenter non vult dole- re. Posset etiam cum voluntate patiendi (que non necessariò est amor Dei super omnia) affectus alicuius peccati mortalis confundere, v. g. fornicationis, mollitiei, inimicitiae. Vel alterius vitii, cui quis vehe- menter foret addictus, & cuius emandan- di quantumvis occurreret, non solet fa- cere propositum. Pro quo facit pavendum plane exemplum Sopricii Presbyteri, qui non obstante voluntate patiendi adhuc veteri odio flagrabat in Niccephorū, et si ipsum prope idem vibrante carnifice, Chris- tum negaverit, Nicephoro desertoris damna reparante. De quo *Bagnius ad annum 266*. Immo eti quis peccati non sit con-

sciens, pro securiori tamen etiam in Mar- tyrio curare debet, ne sine poenitentia mi- gret.

Q U A E S T I O . IV.

Quando conferatur effectus Mar- tyrii?

RESP. valde credibiliter conferri in ultimo instanti vita, si hoc sit vita extrinsecum, ita ut homo desinat per ultimum sui esse: quia in eo consummatur Martyrium, nec aliquid sequitur inconveniens.

Si vero illud instans sit vita extrinsecum, ut habet communior philosophia, dicendum est, valde probabiliter effectum Martyrii conferri in aliquo instanti vel tempore mortem imperceptibiliter præcedente, quo Martyrium censetur moraliter consummatum, & quo Martyr ob desti- tutionem usus rationis peccare nequeat, aut certè Deus eum non peccaturum præ- videat. *Ica Lefus sup. n. 59.*

Nihilominus non est improbatum, ef- fectum Martyrii conferri statim, dum ho- mo habet vulnera que naturaliter de se sunt mortalia. Et quāvis tunc sēpē diu ante mortem conferretur (cùm homo ac- cepto lethali vulnere, vel hausto veneno mortifero sēpē ad aliquod tempus natu- raliter supervivat) nihil obstat: quia ad divinam providentiam spectabit, Martym in accepta gratia conservare, vel amic- sum per ordinata ei media restituere: prout hoc ad eamdem providentiam spectaret, si Deus Martyrem post acceptam Martyrii gratiam mortuum miraculosè resuscita- ret.

Est tamen parum probabile, quod vi- detur sentire *Caietanus 2. 2. q. 124. art. 4. circa solut. ad 4.* nempe Martyrii effectum conferri primo instanti post vitam finitam: nam tunc posset dari casus, quo mor- reretur quis inimicus Dei, & tamen salva- retur: daretur etiam momentum, in quo posset anima accipere gratiam, & non amittere; adeoque status merendi & de- merendi non essent pares.

DISPUTATIO NONA.

De Sacramento Confirmationis.

QUÆSTIO I.

An Confirmationem sit Sacramentum,
& quædo institutum?

I.
Confirmationis Sacra-
mentum
contra va-
rios Hæreti-
cos adserit
Fides Ca-
tholica

Fundata in
Actis Apo-
stolorum.

2.
Responso
Calvini re-
futatur.

3.
Aliorum
Hæretico-

DICO I. Confirmationem est Sacramentum propriè dictum. Est de fide contra Hæreticos recentiores. Ante quos etiam Wilef hoc Sacramentum rejectit, & ante hunc Waldenses; & ante hos omnes Novatiani, qui baptizatis (teste Theodoro l. 3. Hæretic. Fabul.) sacrum Chrismam non præbent. Quocirca eos qui ex hac heresi corpori Ecclesie conjunguntur benedicti Patres ungi iusserunt. Similiter videntur Nonnulli Ariani hoc Sacramentum rejectisse, qui proinde per manus impositionem recipiebantur ab Ecclesia.

Sed veritas Catholica Probatur I. ex Act. 8. Tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum sanctum. Et cap. 19. Cum imposuisset illis manus, venit Spiritus sanctus super eos. Unde pater Apostolus per signum sensibile, scilicet impositionem manuum, contulisse Spiritum sanctum, adeoque gratiam sanctificantem, sine qua non rectè dicitur Spiritus sanctus alicui dari, ut nec aliquem inhabitare. Itaque illa ceremonia fuit & est Sacramentum; non aliud autem, quam Confirmationem, ergo &c.

Respondet Calvinus l. 4. Instr. c. 19. s. 6. Huiusmodi ceremoniam fuisse adhibitam ab illis, ut ipso gesti significarent se Deo commendare, & velut offerre eum, cui manus imponebant. Quocirca immediate præmiserat: Huius impositionem manuum non altius mysterium subesse cogito. Sed immerito. Nam Scriptura Act. 8. expressè dicit, quod per istam ceremoniam, seu per manus impositionem daretur Spiritus sanctus; ergo non tantum per illam fideles Deo offerebantur. Deinde ad hoc solum non erat opus, ut Apostoli tam festinè mitterent Petrum & Joannem, cum receperisset Samaria verbum Dei per Philippum Diaconum: quandoquidem absentes æque ac præsentes potuerint illos Deo offerre; idcmque facere potuerint, qui eos baptizarent in nomine Domini Jesu, immo quilibet Christianus. Denique Simon Magus non obtulisset pecuniam ad emendum privilegium conferendi Spiritum sanctum per manus impositionem, nisi plus quam commendationem Deo factam scivisset subesse.

Non potest etiam dici cum aliis Hæreticis istam ceremoniam fuisse solum ab Apostolis usurpatam, ut conferrent aliis do-

num linguarum ac prophetæ: nam etiæ in principio Ecclesiae sèpè conjungerentur dona aliqua externa seu gratiæ gratis data, ut ex Scripturis citatis patet, & inde Simon Magus forte suscit incitatus ad offerendam pecuniam; absolutè tamen aliud erat dare Spiritum sanctum, aliud donum linguarum: ille enim datur omnibus baptizatis quibus imponebantur manus: hoc tantum aliquid, ut patet ex Apostolo ad Rom. 11. & 1. ad Cor. 12. ubi ait: Numquid omnes Prophetæ? Numquid omnes linguis loquuntur? Deinde dona ista possunt esse in peccatore, ut patet ex 1. ad Cor. 12. non autem Spiritus sanctus, juxta illud Sap. 1. In malivolam animam non introbit sapientia, ne habbitab in corpore subditio peccatis. Vide August. lib. 3. de Bapt. cap. 16.

Probatur II. ex Joëlis 2. Et eris posse habere fundam Spiritum meum super omnem carnem; tu si uix (ut reserat hunc locum Petrus Act. 2.) Exit in novissimis diebus, dicit dominus, Ego uiderem te de Spiritu meo super omnem carnem. Ad quam Scripturam alludit Christus Joan. 7. dicens: Qui credit in me, scit dicitur Scriptura, de ventre ejus fluent aquæ vivæ. Ubi Evangelista subjungit: Hoc autem dixit in Spiritu, quem accepti erant crederes in eum. Quæ Scriptura non loquitur solum de Spiritu dando in Baptismo; cum Evangelista mox subjungat: Non dudo eras Spiritus datum, quia Jesus nondum erat glorificatus; cum tamen tunc multi jam essent baptizati, ut pater ex Joan. 3. & 4. & plures baptizandi ante Christi glorificationem. Non loquitur etiam solum de missione Spiritus super Apostolos & discipulos in Pentecoste: quia Scriptura loquitur generaliter dicendo: Super omnem carnem. Deinde Act. 2. extendit illam Petrus ad omnes. Præterea Joan. 14. promittitur Spiritus mansurus nobiscum in aeternum, id est, usque ad finem mundi; quod non quadrat in solos Apostolos & Christi discipulis, ut pote diu mortuos.

Sunt & aliae Scripturæ, ex quibus Conclusionis suaderi potest, ut illud 1. Joan. 2. ad Cor. 12. Et unctionem quam accepisti ab eo, maneat in per vobis. Qui tamen locus non convincit: cum pater per unctionem ibi Varii intelligant Baptismum, Alii Christianismum seu fidem Christianam, Alii gratiam sanctificantem cum dono (ut Nonnulli addunt) intellectus. Præterea de Confirmatione Varii intelligunt illud 2. ad Cor. 1. Qui confirmatis nos vobiscum in Christo, & qui unxit nos Deus, qui & signavit nos. Quod tamen Multa intelligunt de Confirmatione & unctione per

per gratiam, itemque de simili signatione, vel (ut Alii) de signatione per Characterem, vel (ut Alii) de ob-signatione per dona Spiritus sancti. Denique ad duci potest locus Apostoli ad Hebr. 6, ubi inter doctrinæ Christianæ rudimenta post Baptismum proxime enumeratur *Impositio manuum*. Quod ad propositum explicant Graeci & Latini Patres communiter, teste *Elio ibidem*. Consonantque similiter Interpretes, adeo ut *Basilius Pontinus de Confirmat.* part. 1. cap. 3. dicat se solum legisse duos patres Interpretes, qui dissidenterint, intelligentes locum de impositione manuum super Catechumenos, & energumenos, ad expellendos demones, vel de impositione manuum in *Sacramento Ordinis*.

Adverte hic obiter *Basilium Pontium* sum. II. immerito dixisse, quod non videatur reprehensione carere *Scotus*. d. 7. quest. 1. ubi videtur docere, quod non constet ex Scriptura, institutionem hujus Sacramenti esse a Christo factam, sed haberi ex doctrina a Patribus & ab Apostolis acceptam. Sed *Scotus* num. 3. solum dicit, quod tempus & modus hujus institutionis in scriptura non legitur. Quod verum est, quantumvis ex Scriptura probari possit, fuisse illud ab Apostolis usurpatum, scilicet in Actis Apostolorum, non quidem per chrisinationem, sed per aliud aequivalentem; quod *Scotus* non negat, immo supponit supra dicens, *toto tempore Apostolorum forte manifesse donum linguaum in Sacramento Confirmationis*; prout scilicet illud legitur in Actis datum esse, de quo loquebatur *Scotus*.

Probatur III. ex testimonii Sanctorum & vetustissimorum Pontificum, ac Conciliorum. *Vrbanus* 1. in Epistola decretali sic habet: *Omnes Fideles per manus impositionem Episcoporum Spiritum sanctum post Baptismum accipere debent.* *Fabianus* Epist. 2. *Sancti Chrysostomi Confessio* per singulos annos est agenda &c. quia novum Sacramentum est &c. *Eusebius Papa Epist. 3.* *Manus impositionis Sacramentum magni* veneratione tenendum est &c. *Melchiade Papa ad Episcopos Hispania*: *Quassitis utrum magis est Sacramentum manus impositionis Episcoporum, aut Baptismus & Scito utrumque esse magnum Sacramentum, & sicut unus a majoribus fit; id est, a summis Pontificibus, quod a minoribus* perfici non potest; ita & majori veneratione venerandum & tenendum est. Et tandem Hæreticus illud audet contempnere. Immo Melchiadem Christi martyrem (quem compellans *Augustinus* Epist. 162. ait: *O virum tuum, o filium Christiana pacis, & patrem Christiana plebis*) sic audet alloqui *Calvinus* lib. 4. *Instit. c. 19. §. 10.* *Os sacrilegum, tunc pingue in nō facio dant taxat anhelitus tui inquit, & verborum murmure incantatum, aedes Christi Sacramento opponere, & conferre cum aqua vero Dei sanctificata?* sit parvum hoc ipsum erat tua improbitati, nisi etiam pra-

ferres. Hæc sunt sanctæ Sedis responsa, hec apostolici tripodi oracula. Hæc ille, qui non poterat impudentius blasphemare in sanctissimum virum, nec clarius, quantum à veteris Ecclesiæ seu dissideat, confiteri.

Plura Concilia antiqua, quæ eamdem *Concilia* veritatem supponunt, adfert *Bellarmino* lib. de *Sacram. Confirm.* c. 4. Inter alia *Elisbertum* can. 38. *Arelatense* I. can. 8. *Arelatense* II. can. 17. & *Maledense* (quod etiam refertur *Can. Vt Episcopi, de Conferat. d. 5*) statuens, ut *Episcopi* non nisi jejunii per impositionem manuum *Spiritum sanctum tradant*. Denique Conclusionem tradit *Concilium Florentinum in Instructione Armenorum, & Trid. sess. 7. can. 1. de Confirmatione*.

Probatur IV. ex antiquissimis Patribus. *Dionysius I. Eccles. Hier. ch. c. 4.* dicit, *Ac denique post generationis mysterium, id est Baptismum, Adventum sancti Spiritus consummans uncto largitur unguenti.* *Tertullianus I. de Resurrect. carnis* c. 8. *Carnem anguitus, ut anima conseretur.* *Cyprianus Epist. 72.* *Tunc enim demum plene sanctificari, & filii Dei esse possunt, si Sacramento ueroque (loquitur de Baptismo & impositione manuum) nascantur.* *Cyrillus Hierosolymitanus Catech.* 3. *Corpus quidem isto visibili unguento perungentur; anima vero sancto vivificoque Spiritu sanctificatur.* *Pacianus Serm. de Bapt.* *Hæc autem compleri alias nequeant, nisi lavaci & chrysma, & Antistitis Sacramento: lavacro enim peccata purgantur, chrysma Spiritus sanctus superfundatur.* *Augustinus lib. 2. contra litteras Petilian. cap. 104.* *In hoc unguento Sacramentum Chrysma vult interpretari, quod quidem in genere visibilium signaculorum sacrosanctum est, sicut ipse Baptismus.* *Eusebius Lingdunensis*, vel potius *Eusebius Gallicanus* sive alias Auctor coævus, *Homil. de Pentecoste*: *In fonte plenitudinem tribuit ad innocentiam, in Confirmatione augmentum præstat ad gratiam.* *Theodoreus ad cap. 1. Contie.* *Sub ea visibili unguenti specie, invisibilis sanctissimi Spiritus gratiam suscipiunt.* Pluraria testimonia vide apud *Bellarmino* I. de *Confirm.* cap. 5. & 6. Ex quibus ingenio bene affecto non potest esse dubium, quin haec veritas communis consensu Patrum sit recepta, & perpetuo usu Ecclesiæ confirmata; adeoque Hæreticos eam negantes vel contra eam disputantes insolentissimæ insaniae esse arguendos juxta *August. Epist. 118. c. 5.*

DICO II. Sacramentum Confirmationis fuit a Christo institutum probabilius in ultima cena. Ita *Cononik*, *Præpositus* & alii ^{sacramentum} ^{sum hoc} communis. Fundamentum præcipuum de- ^{fuisse in ultima Cena} sumitur ex *Fabiano Papa Epist. 2. ad Orientales* ^{institutum} c. 1. dicente: *In illa die Dominus Jesus, postquam colligitur ex cœnâ cum discipulis suis, & lavat eorum pedes* ^{Fabiano} *(sicut à sanctis Apostolis prædecessores nos Papæ accepimus, nobisque reliquerunt)* *Christina* confidere docuit. Ubi per chrisma vel intelligit Pontifex ipsum Sacramentum

quod chrismate consertur, sicut subinde per lavacrum intelligitur Baptismus ad Ephes. 5. & ad Titum 3. vel si intelligatur solum chrisma, adhuc sat's probabiliter inde colligitur ipsum Sacramentum tunc esse institutum: nam chrisma est materia ipsius Sacramenti, & in ejus usum praecipue ordinatur, adeoque non videtur Christus tunc instituisse & docuisse confici christma, nisi simul instituerit hoc Sacramen-

*Aliud quo-
quet tempus
opportunitus
affinari
non potest.*

tum. Confirmatur: quia aliud tempus opportunius assignari nequit. Non enim illud, quando Christus Math. 19. imponebat parvulis manus, ut Quidam volunt: tum quia illi parvuli nondum erant baptizati: tum quia Joan. 7. supponitur Spiritus sanctus non esse dandus, scilicet per Confirmationem, ante Christi glorificationem. Quamvis juxta Henriquez, Bonacina, & alios Sacramentum hoc Math. 19. fuerit quasi adumbratum, seu prae signatum tamquam suo tempore instituendum. Non etiam dici potest institutum in Pentecoste: cum ibi nec materiae nec formae hujus Sacramenti appareat vestigium. Deinde Christus tunc caelos ascenderat; non videtur autem ascendisse, nisi consummato Ecclesiæ aedificio, cuius praecipue columnæ sunt Sacra menta. Non denique Joan. 20. quando Christus dixit: Accipite spiritum sanctum &c. quia neque ibi est vestigium materiae aut formæ; maximè cum ibi instituatur Sacramentum Poenitentiae juxta Trid. sess. 6. c. 14. & sess. 14. c. 1.

*10.
Consumma-
ta tamen
institutio
etiam quo-
ad ministrum
referenda
est ad tem-
pus subse-
quentis resur-
rectionem
Joan. 20.*

Dices: Episcopus est minister ordinarius Sacramenti Confirmationis; Ordine autem Episcopalis fuit institutus post resurrectionem Joan. 20. Resp. inde non sequi Sacramentum hoc non fuisse institutum antea simpliciter, seu quoad materiam & formam: quamvis consummata ejus institutio etiam quoad ministrum sit referenda ad tempus subsequens resurrectionem: tunc enim adeò perfecta fuit ejus institutio, ut ex tunc foret in eo statu, in quo & administrari & recipi posset. Quamvis enim Apostoli ante resurrectionem in ultima cena facti essent sacerdotes quoad consecrandum corpus Christi verum, & simplex sacerdos sit etiam minister ex commissione saltem Papæ; equidem pro tunc non erant ministri etiam congrue delegabiles: tum quia ne cum institutus erat minister ordinarius seu potens delegare, sed solum post resurrectionem: tum quia quod simplex sacerdos possit ex commissione confirmare, fundatur, non in potestate illius super corpus Christi verum, sed super corpus mysticum, cuius potestatis est pars, & qua data est solum post resurrectionem Joan. 20. Confirmatur: si tunc data & instituta est potestas ordinaria & principalis confirmandi, ergo similiter secundaria ac delegata.

QUÆSTIO II.

Quæ sit Materia Sacramenti Confirmationis?

Dico I. Materia remota hujus Sacramenti est Christina. Constat ex de- finitione Florentini supra, & ex Trid. sess. 7. can. 2. de Confirmatione. Patet etiam ex per- petuo uso & traditione Ecclesiæ, quæ la- tis constat ex vetustissimis Pontificibus & Patribus, Cornelio Papæ Episc. ad Fabium E- piscopum Antiochenum, Dionysio Areopagita de Ecclesiæ Hierarch. c. 4. Concilio Laodicieno cap. 48. Cypriano, & pluribus aliis: quo vide partim quæst. præced. partim apud Bellarmino lib. de Confir. c. 3. & seqq. Colligitur etiam probabiliter ex Scriptura 2. ad Cor. 1. præ. quæst. relatâ.

Dices: Apostoli contulerunt hoc Sacra- mentum sine chrismate per solam manum impositionem: ut videtur colligi ex Ael. 8. & 19. ergo chrisma non est materia illius es- sentialis. Coninc, Prepositus & plures Recen- tiores respondent absolutè Neg. Antec.

Nihilominus D. Thomas q. 72. a. 2. ad 1. & c. art. 4. ad 1. Scotus d. 7. q. 1. n. 3. D. Bonav. ad dem d. 1. art. 1. q. 2. Snarez & alii passim re- citiū admittunt Apostolos hoc Sacra- mentum aliquando sine chrismate contrulisse. Sumitur ex Ael. 8. & 19. ubi solus manus impositionis fit mentio, & per eam signifi- ficatur datum esse Spiritum sanctum; si autem simul aderat chrisatio, Scriptura tacuisit præcipuum, & illud tantum ex- pressisset, quod ad collationem spiritus sancti nullo modo concurrebat, sed commo- ditatis gratia comitabatur; cum sufficeret dito frontem tangere. Sic intellexerunt Scripturam gravissimi Theologi ac Theo- logorum Principes: immo ipsum Floren- tum in Decreto de Armenis (estilo non definit) adeò aperte, ut quilibet non prævenitus inde eliceret hanc doctrinam. Dicit itaque: De solis Apostolis legitur, quod per manus impositionem spiritum sanctum dabant: loco autem illius manus impositionis, datur in Ecclesia Confirmationis. Quod non bene diceretur, si manus im- positionis suisset ipsamnet unctio chrismati, quæ nunc adhibetur. Nec dicit, vocata Confirmatio; sed, datur Confirmationis; adeoque non solum nomen nomini, sed res rei suc- cessit, tamquam aliquod aliud symbolum externum. Deinde vult, quod in Ecclesia detur Confirmationis, non solum hoc ævo, sed etiam ævis superioribus post tempora Apostolorum, quorum factum opponit fa- cto Ecclesiæ; adeoque etiam verum est, quod tempore v. g. Melchiadis, Augustini &c. loco illius manus impositionis dabatur in Ecclesia Confirmationis atque tunc non suc- ceperat nomen nomini (cum ut nunc frequen- ter,

Ques. II. Quæ sit Materia Sacramenti Confirmationis. 223

tunc ordinariè adhuc vocaretur manus impositionis ergo sensus est, quod successerit res rei.

13. Confirmatur ex Innocentio IV. in Epist. ad Episcopum Taurulanum Apostolicæ Sedis Legatum in regno Cypri (quam ad verbum refert Beozius ad annum 1253. n. 13.) dicente: *Soli Episcopi consignent Chrismate &c. quoniam soli Apostoli, quorum vices gerunt Episcopi, per manus impositionem (quam Confirmationis, vel frontis Chrismatis representat) spiritum sanctum tribuisse leguntur.* Ex quo infertur quod per manus impositionem tamquam causam tribuerint spiritum sanctum. Item quod Confirmationis representet manus impositionem, non vox vocem, sed res rem, quia videlicet illa fuit Symbolum Confirmationis, habens similem effectum, & finem. Eodem modo accipiendo est illud Innocentii III. c. unico de sacra Vnctione §. fin. Per frontis Chrismationem manus impositionis designatur, que alio nomine dicitur Confirmationis.

Dixi Apostolos hoc sacramentum aliquando sine Chrismate contulisse, ut insinuarem, quod non semper: cum enim unctio chrismatis fuerit a Christo in perpetuum instituta, non debuit ab Apostolis Ecclesiæ fundamentis penitus omitti, sed etiam exemplo doceri, maximè postquam Ecclesiæ utcumque formatæ certis locis residabant. Idemque videtur convincere traditio Patrum, maximè Dionysii de Ecclesiæ Hierarch. c. 4. & Fabiani Papæ Epist. 2. qui scribit Apostolos non solum docuisse, sed etiam observasse confutandam conficiendi Chrisma, concordandi vetus, & utendi novo, scilicet à Christo acceptant.

Itaque admissio Antecedente argumenti n. 12. objecti Rep. Neg. Cons. sicut enim Christus nullis signis sacramentalibus aliquatus compulit effectum hujus Sacramenti sine chrismate Apostolis in Pentecoste & aliis Act. 10. sic potuit cum Apostolis dispensare & probabilius dispensavit, ut illud per nudam manuum impositionem conferrent: cum ipsi totum mundum peragrantes non haberent tempus aut commoditatem conficiendi chrisma, & conferendi tam multum quod sufficeret tot hominum millibus confirmandis post susceptionem Baptismi.

Dico II. Chrisma debet esse consecutum ex oleo, scilicet olivarum (quod olei nomine absolute censetur. Neque de hoc umquam in Ecclesiæ dubitatum fuit: ut proinde certissimum sit, non sufficere oleum artificiale ex seminibus expressum) & balsamo. Patet ex Fabiano Papa supra, & Florentino supra, ac ex perpetuo ritu Ecclesiæ. Unde manifestum est, mixtionem hanc esse necessariam, saltem necessitate præcepti. At Cajetanus & variis post ipsum docent solum oleum sine balsamo sufficere ad essentiam Sacramenti. Et quidem Cajetanus censet mixtionem balsami tantum esse juris Ecclesiastici: Seco autem d. 7. q. un. art. 2. §. De hoc

autem, Esius, & alii, esse juris divini. Quod etiam novissime docet Dicastillo disp. un. de Sacram. Confirmat. dub. 3. non recte referens somum quasi docentem, quod balsamum sit solum ex præcepto Ecclesiæ adhibendum.

Verum omnes veteres Theologi simpliciter afferunt materiam Confirmationis esse chrisma ex oleo & balsamo, sine præmissa hac distinctione, quam primus tradidit Cajetanus, teste Basilio Pontio p. 2. c. 2. n. 2. Po-

^{17.}
Sed etiam
balsamum
ut requiri
est recepta
doctrina.

teriores quoque Theologi quasi communiter censent mixtionem hanc esse de essentia Sacramenti. Quae doctrina probatur ex Florentino in Decreto de Armenis, ubi (quando aliundè non constat contrarium) assignat materias & formas essentiales Sacramentorum, & pro hujus Sacramenti materia simpliciter statuit *Chrisma consuetum ex oleo, quod nitorem significat consentientia; & balsamo, quod odorem significat bonum famam.* Ubi æqualiter exigit oleum & balsamum, & de utroque pariter fornitur loquitur. Alias vero agens de Sacramento Baptismi, caute inter essentialia & accidentalia distinguit, & agens de materia Sacramenti Eucharistiae, aliter loquitur de vino, alter de aqua miscenda, utpote non necessariæ ad essentiam; materia, inquiens, est vinum, cui aqua miseri debet. Ob hoc Iribarne apud Pontium sup. n. 24. assertit esse hanc nostram doctrinam de fide, quod & placet Pontio ibidem, aut certè quod maximè ad fidem accedit. Aliis tamen censura ista displicet.

Deinde veteres Pontifices & Patres passim, dum agunt de hoc Sacramento, utuntur nomina chrismati; quo simpliciter po-

^{18.}
Et Traictio-
tiones.

sito significatur, non nudum oleum, sed unguentum ex variis materiis consecutum: immo illud frequenter distinguunt contra simplex oleum, v.g. infirmorum. Præterea Varii disertè afferunt chrisma confici ex oleo & balsamo: ut Fabianus Papa Epist. 2. Gregorius Papa in cap. 1. Cant. Innocentius III. c. un. de sacra Vnct. Cyprianus vel alias Auctor Serm. de Vnctione chrismatis, Antiquus Ordo Romanus in seria 5. hebdomada sanctæ. Beda & alii passim. Nonnulli etiam etsi non meminerint expressè balsami, indicant tamen, dum tradunt chrisma esse compositum ex materia odo- riferâ, ut colligitur ex Clemente l. 7. Confir. Apostol. c. 45. & aperte ex Dionysio Ecclesiast. Hierarch. c. 4. Quæ traditio tam constans signum est hanc mixtionem esse de necessitate Sacramenti, seu balsamum absolute, ut oleum requiri. Accende eo, quod Nonnulli satis etiam expressè meminerint

^{Quæ ad eum}
conservans
ostendit pa-
rimentum
olei & bal-
sami necesse
divine institutio-
nis, ut Fabianus sup. & Ali-
or sermonis de Vnctione chrismatis. Insuper

quod semper & ubique in Ecclesiæ etiam apud Græcos balsamum fuerit adhibitum, adeò ut nequidem in necessitate, ob balsami raritatem à quibusdam prætentam, permisit Fabianus illud omitti.

Gratias porro, neç conformiter ad exem-
plum

T 4

19.

*Quae respi
cere censetur
necessaria
necessitate
Sacramenti
vixi aliud
confiteri*

plum ceterorum Sacramentorum, adstruitur à Nonnullis balsamum esse adhibendum ex præcepto Christi, non tamen esse de essentialia: nam præcepta Christi de materia & forma Sacramentorum censenda sunt respicere essentialia eorumdem seu necessaria ad valorem, quando aliud non constat: ideoque pro regula mutationis substantialis statuitur, illam semper fieri, quando mutatur sive non ponitur materia à Christo præscripta. Ob quod è contra supponitur mixtione aquæ in sacrificio non esse à Christo præscriptam, quia nimur alias esset de necessitate Sacramenti. Nec simile est de satisfactione, quæ etià à Christo requisita sit, tamen non requiritur ad effectum Sacramenti Pœnitentiae: nam specialis quoad hoc exceptio constat ex indubitate omnium Catholicorum mente & scriptis: nec non ex eo, quod Sacramentum jam possum subsequatur satisfactio tempore, eoque interdum satis longo: ac denique ex eo, quod moribundo sensibus destituto impendatur Sacramentum absolutionis, etiam sine impositione pœnitentiae seu satisfactionis.

20.
*Congruen
tia materiæ
huius Sa
cramenti
ex Scoto
allegatur.*

Congruentiam hujus materiæ cum effectu Confirmationis assignat *S. Scotus d. 7. q. 1. n. 8.* quod oleum habeat nitorem, superemineat reliquis liquidis, & sit materiæ proxima incendi; quorum primum significat munditiam seu castitatem, duo reliqua charitatem: balsamum autem habeat bonum odorem, qui significat bonam famam, juxta illud 2. ad Cor. 2. *Christi bonus odor sumus Deo.* Hæc autem omnia debet habere confirmatus, qui vult profiteri fidem Catholicam; alias ejus professio erit parum authenticæ.

21.
*Objicitur
auctoritas
Innocentii
III. c. Pa
storale.*

Responso.

Dices I. *Innocentius III. cap. Pastorale*, de Sacramentis non iterandis consultus, an is, qui in Confirmatione non chrismate, sed solo oleo fuisse inunctus, deberet secundò confirmari; respondet, *in talibus non esse aliquid iterandum, sed causè supplendum, quod in causa fuerat prætermisum*: ergo censuit Pontifex Sacramentum in solo oleo collatum fuisse validum, alioquin dixisset illud esse iterandum. Resp. Neg. Cons. cùm enim prætermisum fuerit totum Sacramentum, consequenter totum est supplendum; non tamen iterandum: quia (ut *Glossa ibidem*) non dicitur iteratum, quod prius actum non fuit. Prout etiam *Leo Papa* quæsitus, an baptizandus esset, de cuius Baptismo non constabat, respondet quod sic, nec tamen ob hoc Sacramentum iterari: quia quod non ostenditur gestum, ratio non finit, ut videatur iteratum, ut resuratur c. *Si multa 113 de Conferat. d. 4. Vide etiam cap. præc.*

Instans,

Nec ob hoc *Innocentii* responsio fieret ridicula, utpote à quo non querebatur, an Confirmatio valida posset iterari, sed an valida fuerit, ut proinde actiones prius ad-

hibitæ debent repeti: ad quod cùm responderat nihil esse iterandum, omnino videtur supponere, priorem actionem fuisse verè sacramentalem. Ad hoc tamque respondero, potuisse quidem Pontificem responder apertius, verè tamen respondisse, quod in præcisum servandum erat, scilicet supplendum quod desuit, adeoque Sacramentum denuo conferendum. Quia enim rogabatur de duplice casu, præsenti scilicet, & illo, in quo fuerat collatus Subdiaconatus, prætermisim impositionis manuum, que solum est accidentalis, dat responsum generale utrique quæstionis cum proportione applicandum, hoc sensu: cùm tam Confirmationem quæ Subdiaconatus sit initerabilis, neutrum Sacramentum est iterandum; nec censebitur id fieri, si suppleatur quod omisum est, sive minùs impositione accidentalis, sive unctio cum chrismate essentialis. Nam sane supplendum hic aliquid fuisse, Pontifex aperte resolvit: nil autem cogitari potest supplendum fuisse, quæ ipiani substantiam Sacramenti quæ desuit; esto caue & sine strepitu solemnitatis publicæ.

Estque hæc explicatio necessaria, tum quia id postulat doctrina *Concilii Florentini*: tum quia alioquin Papæ respondisset contra sententiam Theologorum etiam isto tempore communem: tum quia communiter Doctores ante *Catelanum* non crederunt Papam ibi præjudicasse nostræ doctrinæ, quæ nihilominus exinde manit communis, præsertim usque ad tempus *Catelanum*. Tum quia non est credibile Papam ibi inhibuisse tali casu adhiberi Sacramentum Confirmationis: cùm prius saltem esset valde dubium, aedq[ue] ad minus sub conditione iterabile. Tum denique quia alias lequeretur manifestum absurdum, si licet supplendum præcisè fuisse, quod desuit; nempe unctionem solius balsami, aut certe balsami benedicti; quod inauditum est. Vult ergo Pontifex supplendam unctionem cum Chrismate; utique non sine adhibitione formæ: quis enim unquam audivit præscribi vel adhiberi materiam proximam Sacramenti sine formâ?

Dices II. Materiæ Sacramentorum debent esse tales, quæ facile cognosci & haberi possunt; atque tale non est balsamum: quod teste *Plinio l. 12. hist. natural. c. 25.* quondam in duobus tantum *Judea horis* reperiit solebat: ergo balsamum non est de necessitate Sacramenti. Resp. *Plinium* manifestè loqui de temporibus præteritis, de suo enim tempore subiungit: *Implet colligunt vinearum modo.* Nostris quoque temporibus in satis bona quantitate adserunt ex Indiis; etiæ diverse fortè speciei à Palæstino. Quod perinde est; sicut indifferens est, an *Indi* vinum consecrandum sit ejusdem, aut diversæ specie vel coloris cum illo, quo usus est Christus. Unde *Paulus III. & Pius V.* feruntur.

Quæst. II. Quæ sit Materia Sacramenti Confirmationis. 225

feruntur concessisse seu potius declarasse ex balsamo Indico, utpote vero balsamo, posse Chrisma confici. Similiter Pius IV. ad supplicationem Fratris Ferdinandi de Arnellos Provincialis del Perù concessit, quod in Provincia del Perù ex balsamo Indico Chrisma confidere possint, ut ex Registro Ordinis refert Rodriguez in Bullario inter oracula Pii IV. Deinde eti balsamum faret valde rarum & carum, facile obtineri posset quid modicum, quod sufficit, ut moraliter sive prudentiis arbitrio censeatur unguentum ex utroque consecutum. Et quamvis singulæ partes non continent formaliter aliquid balsami, per mixtionem tamen illius facile aliquo modo alterantur, & odorem aut alias illius qualitates recipiunt. Sane non obstante difficultate obtinendi balsamum, quam objiciebant nonnulli Episcopi, idcirco singulis solùm trienniis Chrisma renovantes, reprehendit illos Fabianus Papa supra volens, ut singulis annis renoveatur.

batur ex Florentino suprà, quod sicut requiriit Chrisma consecutum ex oleo & balsamo, est de necessitate Sacramenti simpliciter & æqualiter requirit ut sit per Episcopum benedictum: alioquin non simpliciter diceret esse materiam, uti materiam calicis non dicit esse vinum aqua mixtum, sed vinum, qui aqua miseri debet. Idem indicat Tridentinum *sess. 7. can. 2. de Confirmationi*. Supponens à Catholicis tribui virtutem sive efficaciam sacro (id est consecrato) Confirmationis chrismati. Id ipsum insinuant Patres, & perpetuus usus Ecclesiæ; quo adeò constanter exigitur unguentum benedictum, ut nullo umquam casu aliud fuerit practicatum; scilicet quam in aqua baptisinali, qua citra necessitatem ex ritu Ecclesiæ debet benedici. Congruentia verò, ob quam potius à Christo requisita fuit consecratio materiæ Confirmationis, quam Baptismi, assignatur à Scoti d. 7. q. 1. n. 3. quod Christus contactu sue carnis mundissimæ omnem aquam consecravit in usum Baptismi: non sic autem materiam illam Confirmationis; & ideo requiritur hic specialis sanctificatio. Quod etiam est rationabile magis hic, quam ibi: quia Baptismus est Sacramentum necessitatis, & ideo potest à quocumque ministro conferri. Et rationabile est, quod in aqua non consecratà: alioquin materia conveniens non posset esse communis, & impediretur salus multorum. Hacenus Scotus. Unde Ecclesia dispensare nequit, ut Sacramentum Confirmationis ministretur unguento non benedicto.

Notat namen *Sotus d. 7. q. 3.* & alii formam Forma beatitudinationis reliquam esse arbitrio seu determinationi Ecclesiæ, ita ut Christus quidem instituerit Chrisma debere consecrari per Spiritus sancti invocationem non tam certam illius formam praescriberit. Ex pracepto tamen Ecclesiæ debet servari ab Episcopo consecrante ritus per ipsam Ecclesiam prescriptus.

Potes, An hæc benedictio ex commis-
sione saltem Papæ possit fieri à simplici sa-
cerdote; sicut ab eo potest, ex simili com-
missione, Sacramentum ipsum Confirmationis administrari? Resp. Neg. cum Do-
ctoribus ferè communiter, contra Non-
nulos, etiam recentiores. Nec dissentit *Scotus*.

Dices III. cum Dic fillo sup. n. 35. Mo-
dus adhibendi balsamum indicat non esse
institutum à Christo tamquam de nec-
cessitate Sacramenti: cùm tam parum adhi-
beatur, ut credibile sit, frequenter mini-
strari Sacramentum sine concurrentia ali-
cujus partis balsami. Resp. id moraliter non
contingere; cùm tantum balsami adhibeatur,
ut pervadat regulariter, sive formaliter,
sive virtualiter, seu ratione odoris aut
qualitatum alteretur totum quasi oleum;
adeò ut non contingat moraliter chrismari
aliquem sine concurrentia balsami præstatā,
Nam certè ad hoc sunt Episcopi solliciti;
cùm ob doctrinam nostram communem exponerent Sacramentum periculo invali-
ditatis. Immo solliciti esse debent, etiam in
altera sententia: cùm concurrentia balsami
fit faltem præcepti divini; quod utique
debent curare impleri. Unde quo casu fieret
hac in re transgressio præcepti divini se-
condum alios, fieret secundum nos Sacra-
mentum nullum. Et sicut modus institutio-
nis non probat, quin sit præceptum divi-
nūm, sic non probat, quin sit de necessitate
Sacramenti: nam poterat utique Christus
ita instituere; instituisse autem probatum
*est. Aliter respondet *Arriaga d. 27. n. 14.**
Ton propter Confirmationem esse inva-
lidam, si ab Episcopo confirmante accipie-
tur illa sola gutta olei, quæ balsamum
non habent, neque Christum requisivisse
tigorosam illam mixtionem physicam, sed
ut simpliciter ac propriè oleum esset mix-
tum; qua mixtio sit quid morale; adeò ut
putet, in rigore ne quidem esse necessaria-
rum, ut balsamum suo odore alteraverit
totum oleum.

Dico III. Chrisma debet esse benedi-
cium, sic ut benedictio sit de necessitate Sa-
cramenti. Ita communiter Doctores. Pro-

Benedictio nequidem per Pontificem potest committit simpliciter a sacerdoti.

*tus sup. n. 2. statuens materiam Confirmationis Chrisma sanctificatum specialiter ab Episcopo, vel alio, cui talis sanctificatio poterit committi: quia ibi nil determinat, sed abstrahit, definiens Chrisma debere benedici à legitimo seu idoneo ministro, sive Episcopus, sive quisquis alius ille sit. Ideo in definitio-
nione Sacramenti hujus n. 1. dicit simpliciter, chrismate sanctificate. Probatur ex Floren-*

ti-

aliquando ex concessione Sedis Apostoli-
cæ simplicem sacerdotem administrasse, sed
chrismate (inquit) per Episcopum consecrato. Unde
Gregorius XIII. scribitur concessisse sim-
pli sacerdoti in India eamdem potesta-
tem hâc lege, ut uteretur chrismate per
Episcopum consecrato. Id ipsum alii Pon-
tifices hâc cautelâ concederunt. Et cum
eadem quoque restrictione olim Græcis
presbyteris permitta erat administratio
hujus Sacramentis. Inimo apud illos soñis
Patriarcha Constantinopolitanus hodie
Chrisma conficit. Quare de confectione
chrismatis, & administratione Confirmationis,
non est eadem ratio: & quāvis es-
set, in iis tamen quæ pendent ab institu-
tione, non queritur rationis paritas, sed
Christi instrumentis voluntas per Scriptu-
ram aut Ecclesiam declarata. Congruentia
tamen reddi potest, quod satis facile chrismata
ab Episcopo benedictum possit ubique
describi, non possint autem ubique pre-
sentes esse Episcopi ad confirmandum.

Dicēs: *Toletanum I. c. 20.* ait: *Quāvis*
pēnē ubique custodiatur, ut absque Episcopo chrisma
nemo conficiat; tamen, quia in aliis locis vel
provinciis Presbyteri dicuntur Chrisma confidere,
placuit ex hac die nullum alium, nisi Episcopum,
Chrisma confidere, & per Diocesim destinare. Resp.
Concilium narrare & corriger imperitum
errorem paucorum Presbyterorum, non
autem expressè declarare factum irritum,
quia id satis patebat ex subjecta materia:
nam certè illi Presbyteri id faciebant abs-
que ullius commissione aut delegatione;
quæ ad minus requiritur. Quar. *Montanus*
Archiepiscopus Toletanus, qui præfuit
Concilio Tolitanio II. in quadam epistola rem
istam antehac inauditam fuisse inculcat, &
de hujusmodi præsumptoribus dicit, quod
Chrisma non tam consecrare, quā violare præ-
sumunt. Adde, esse sermonem de chrismate
adhibito ab istis Presbyteris, non in Sacra-
mento Confirmationis, sed in ceremoniali
unctione Baptizatorum in vertice: quod
consecrabant Presbyteri Territorii Palen-
tini in Hispania, eti illegitimè. Dum au-
tem Concilium infra subdit: *Sine consen-
tia autem Episcopi nihil penitus Presbyteri agere*
præsumant loquitur etiam de ordinariis mu-
niis, in quibus Presbyteri olim depende-
bant à consensu Episcopi præsentis. Dum
autem Pontifices aut Concilia dicuntur
aliquid statuere seu ordinare circa mis-
sarium confectionis chrismatis, non censem-
tur velle facere jus novum & Ecclesiasticum,
sed contrâ novas fortè præsumptiones
exortas vel ad eas præcavendas, ita illi
& declarare jus antiquum, immo divinum.

Dico IV. Materia proxima Confirmationis est unctione cum chrismate facta in
modum crucis pollice dextro Episcopi in
fronte confirmandi. Ita communiter Do-
ctores. Et patet ex *Florentino* supra, Rituali-

bus & praxi Ecclesiæ. Ex quibus clara con-
stat non posse fieri mutationem sine pecca-
to gravi vel levi pro qualitate mutationis.
Insuper satis constat unctionem cum chris-
mate requiri de necessitatibz Sacramenti:
unctio enim est applicatio ipsius chrisma-
tis seu materie remotæ. Deinde super eam
immediatè cadit forma, & per ipsam imme-
diatè significatur effectus Sacramenti.
Idem de ligno crucis terent communiter
Doctores ob perpetuum & constantem usum
a universalis Ecclesiæ. Et colligunt ex
forma consueta: *Signo te signo crucis, quæ*
aliquin non verificaretur. Et quāvis hec
verba non adhibeantur in forma Greco-
rum, in ea tamen ponitur vox *signaculum*, si
gnaculum autem Christianorum est Crux.

Quāvis autem ex usu signatio ista far-
pollice dextro, non videtur tamen ullo mo-
do id requiri ad essentiam Sacramenti: in-
mo Plures docent adhibitionem alterius di-
giti tantum esse veniale peccatum; tam-
eti Alii doceant esse mortale. Quale pecca-
tum indubie committitur, si confirmans
utatur virgulâ vel alio instrumento: quan-
doquidem enim communiori Doctorum
sententia id non sufficiat ad valorem, ex-
poneretur Sacramentum periculo nullita-
tis: quāvis revera probabile sit, hoc mo-
do collatum esse validum, eò quod sub-
sistat vera unctione, adeoque forma facta ve-
rificari videatur. Nec invaliditas redit ar-
guitur ex hoc, quod tunc non foret vera
manus impositio, ut arguit *Castille* *diff.*
un. de Sacram. Confir. dub. 12. n. 15. Nam
hæc non requiritur intellecta in toto tige-
re physico; sed sufficit moralis, sive que-
cumque, quæ sufficiat ad frontem inun-
gandam; adeoque etiam facta per instru-
mentum. Sicut indubie sufficeret unctione
facta pollice solo, eti minister careret vo-
la manus, aut illam studiosè ante frontem
confirmandi contraheret. Sane in injectio ma-
nus in clericum censetur, caue sufficiens
ad censuram incurriendam vi Canonis: *Si*
quis suadente 17. q. 4. eti fieret instrumen-
to. Propriè dicta vero manus impositio
requirebatur quidem in facto Apostolatu-
rum; sed tunc solùm, quando sine chris-
matiōne effectus in hujus Sacramenti confe-
rebat.

Denique inunctionem frontis pertinere
ab substantiam Sacramenti tegent commu-
niter Doctores: eti *Victoria* existimat
rit non esse de essentia, ut unctione fiat in
fronte. Patriæ namque semper frontem in-
ungendam esse dixerunt: immo subinde
hoc Sacramentum frontis chrismatiōne
appellat *Innocentius III c.* *Cum veniat s. per*
frontis, de Sacra unctione. Idem habet ulis
perpetuus Ecclesiæ universalis. Ideoque
Ecclesia Occidentalis etiam olim tam flu-
diosè arcebat simplices sacerdotes à chris-
matiōne frontis, concedens eis inungere
veritate.

Non faves
oppōsiſa ſen-
tentiā Tole-
tānum I.

28.
Materia
proxima
Confirmationis est
unctio cum
chrismate

verticem, quod illa sola essentialis foret ac sacramentalis. Rationem assignat Florentinum supradicere dicens: Ideo in fronte, ubi verecundie sedes est confirmationis inungitur, ne Christi nomen confiteri erubescat, & præcipue crux ejus. Et infra: propter quod signo crucis signantur.

Solent nihilominus Graeci alias præterea partes inungere, ut patet ex Concilio Constantinopolitano I. can. 7. alias 9. ibi: Signatos sive unctos primum sancto chrismate & frontem, & oculos, & naras, & os, & aures. Nonnulla Graecorum Euchologia addunt manus, nonnulla pedes, alia & manus, & pedes, aliqua etiam pectus. Quo circa unctiones partium, præterquam frontis, censendæ sunt ceremoniales, veluti subsequentes unctionem frontis, quæ essentialis est & primo loco adhibetur. Unde etiam in nonnullis Euchologiis ad singula membra adhibendæ præscribuntur diversæ formæ, non omnes equivalentes, & ad solius frontis unctionem formam sacramenti apud Graecos communis. Concilium autem Constantinopolitanum non facit mentionem nisi unius formæ. Ex quo tamen non appareat suisse repetitam ad inunctionem aliarum partium, sed potius semel & simul adhibitam. Quo casu admitti facilius fortè, quam solidè probari, posset cum Higino d. 7. q. 1. in Comment. Scotti n. 15. (qui adhuc amplius intendit) unctiones ante finem formæ adhibitas veluti à forma determinatas partialiter & secundariò integrare simul cum unctione frontis totalem unctionem: sicut ablutione partium minus principaliū & de se fortè insufficientium concurrit cum ablutione partis principalis.

QUÆSTIO III.

Quanam sit Forma Confirmationis?

Dico: Forma conveniens ac necessaria Confirmationis est: Signo te signo crucis, & confirmo te chrismate salutis in nomine Patris, & Fili, & Spiritus sancti. Hanc assignat Concilium Florentinum in Decreto, & Ritualia Ecclesiæ. Deinde per eam perfectè significatur hujus Sacramenti effectus, nempe robur spiritus, & character, qui velut signum militare imprimitur confirmatis.

Valebit tamen forma, et si quedam verba mutentur in equivalentia; ut si loco signo dicatur consigno, loco salutis, dicatur sanctificationis. Item si dicatur: Consignatur Petrus signo crucis, & confirmatur chrismate salutis in nomine Patris &c. Ut patet ex dictis dis. præ. de forma Baptismi apud Graecos usitatâ: sic enim exprimitur persona confirmanda, actus Confirmantis ut ab eo procedens, & reliqua necessaria.

An autem distinctè debeat exprimi Trinitas & unitas Personarum, dubitatur. Et

guidem plerique Doctores affirmare videtur, conformiter ad ea quæ diximus de forma Baptismi; cuius velut consummatio & perfectio secundum Patres & Pontifices est Sacramentum Confirmationis. Ita sua- res, Henriquez, Wiggers, Coninck, & innumer- Plurimi d. alias partia. Qui passim etiam docent expresse ad- dendum ly signo crucis, & ly chrismate salutis.

Nihilominus non appetat, quomodo id constat cum veritate formæ Graecorum, authentica quâ illi nunc utuntur, & antiquitus usi & versus sunt: estque talis: Signaculum doni Spiritus formæ Graecorum: que

sancti, subintellige juxta proprietatem Graecorum: que declaratur.

ci sermonis, præsertim in propositionibus practicis, verbum substantivum est, aut supple donatur tibi, quo actio ministri & suscipiens designatur. Quod etiam implicitè sat's fit per voces, signaculum, & doni. Unde sensus est: hoc signo donantur munera Spiritus sancti, immo & ipse Spiritus sanctus, ut ait Arcadius l. 2. de Concordia Eccles. Occid. & Orient. c. 6. Habeturque hæc forma in omnibus Euchologiis seu Ritualibus Graecorum, tam impressis, quam manu scriptis. In eaque nihil immutandum, decidit nova Congregatio Cardinalium erecta ab Urbano VIII. ad examinandum Euchologium Graecorum: quod post examen præscriptum fuit recusum sub eodem Pontifice, retentâ cædem Confirmationis formâ. Eamdem expresse tradit Cardinalis Becharion Tract. de Eucharistia Sacram. qui & ipse Graecus in Concilio Florentino fuit summæ Auctoritatis. In quo etiam Concilio nulla Graecis quæstio fuit mota de forma Confirmationis: sed sub finem Concilii Porcifex Eugenius solum quæsivit rationem, cur apud eos Presbyteri hoc Sacramentum conferant. Immo hæc ipsa forma exprimitur in Concilio II. generali seu Constantinopolitano I. can. 7. alias 9. ubi statuit Synodus Novatianos & quosdam alios Hæreticos ad Ecclesiam recipiendos esse signatos sive unctos primum sancto Chrysate &c. & eos (inquit) signantes dicimus: Signaculum doni Spiritus sancti. Insuper quotquot Graecorum sancti Patres de hoc Sacramento verba fecerunt, ad hanc verborum formam respergerunt & se regulerunt inquit Arcadius sup. c. 7. Et ob hoc in instructione Clementis VIII. quâ inhibetur Presbyteris Graecorum morantibus in quibusdam partibus Italæ, ubi Episcopi Catholicæ Latini resident, ne amplius Sacramentum Confirmationis administrent, inhibetur quoque, ne baptizantes utantur quibusdam verbis, ubi hanc formam signacionis forma; illa scilicet quam præmissum. Denique similis serè est forma quâ Sylvester legitur confirmasse Concilium Constantinum, ut resertur in Edicto Constantini confirmatio (quod habetur T. 1. Concil.) estque talis: Forma quâ Signet te Deus sigillo fidei sue in nomine Patris & Fili & Spiritus sancti. In qua omittuntur particulae, signo crucis, & chrismate salutis. Quæ Forma, quâ etiam omittuntur in forma, prout habetur est in anti-

Forma quâ S. Silvester Constanti- confirmatio (quod habetur T. 1. Concil.) estque talis: Forma quâ Signet te Deus sigillo fidei sue in nomine Patris & Fili & Spiritus sancti. In qua omittuntur particulae, signo crucis, & chrismate salutis. Quæ Forma, quâ etiam omittuntur in forma, prout habetur est in anti-

in an-

quo Ordine
Romano.

in antiquo Ordinario Romano. Estque talis : Confirmo te in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti. In utraque tamen hac forma apponitur invocatio expressa Trinitatis : que in forma Graecorum omittitur, de cuius valore non esse dubitandum censet Basilius Pontius pars 2. c. 7. n. 4. & Hiquensis in Comment. Scotti ad d. 7. q. 1. n. 67. & 69.

33.
Ly signo
Crucis aut
Christiane
salutis non
est de essen-
tia forma,

Sicut nego
expressa in-
vocatio triu
Personarum
à Graec
omissas

Itaque appetat contra Suarez & plurimos alios non esse etiam de essentia voces, Signo crucis : cum sufficienter involvantur in verbo signo; ut patet ex forma Graecorum. Ex qua etiam appetat contra eundem Suarez & alios particulares, Christiane salutis non esse essentiales ; cum in forma Graecorum & aliis omittantur, & satis includantur in verbis : signo & confirmo.

Denique ex eadem forma Graecorum satis constat, expressionem Trinitatis non requiri ad valorem ; & consequenter hanc ratione seu mente non addi hanc in Florentino : quod etiam in forma Ordinationis exprimit invocationem Trinitatis, quam constat non esse necessariam ad valorem. Itaque Florentinum instruendo Armenos tradidit illis formam legitimam & bonam ; et si non quoad omnia ei inserta vel addita essentiale.

Nec dici potest in ritu Graecorum procedere invocationem Trinitatis in forma Baptismi, cui apud illos mox jungitur Confirmation. Nam inter prolationem formae baptismalis & formae Confirmationis, tot actiones & orationes & psalmi recitationes intercedunt, ut invocatione Trinitatis facta in Baptismo ne moraliter quidem possit connecti formae vel materia Confirmationis, ad quam etiam nullatenus ex contextu verborum referuntur, ut insipienti Euchologium erit manifestum. Quare sic tenent Basilius Pontius, Joannes Amicus, Arcadius, & alii recentiores. Neque videntur alii Auctores praemissa fundamenta vidisse aut satis considerasse.

34.
Adeoque
apud Latini-
nos non ne-
cessaria ad
valorem :
quidquid
inconsequ-
ter contra-
dicat Hi-
quensis.

Purat tamen Hiquensis supra invocationem expressam Trinitatis essentiale esse in forma latina, eò quod nulla sit alia particula formæ, quæ denotet causam principalem: prout denotatur in forma Graecorum ; in qua insuper invocato Spiritu sancto, qui est donum Patris & Filii, etiam implicitè hi invocantur. Verum causa principalis satis denotaretur, et si diceretur tantum, In nomine Spiritus sancti ; adeoque conformiter ad ritum Graecorum non exprimeretur Trinitas. Deinde denotatio causæ principalis in formis ferè Sacramentorum non requiritur, sed potius ipsius effectus; nisi in particulari aliud conflet vel probetur.

Quod vero alii Auctores allegant, Confirmationem esse quamdam consummationem Baptismi, inde inferentes pariter in utroque exprimendam esse professionem & invocationem Trinitatis; non valet in

hac re pendente ab institutione Christi, qui id congruè requisivit in ingressu Ecclesiæ Christianæ per Baptismum, et non requisivisset in Confirmatione, quæ dictam professionem supponit & redit tribuit ad eamdem suo tempore contra hostes fidei propagandam.

QUÆSTIO IV.

De Ministro Ordinario Confirmationis.

Dico : Ordinarius minister Confirmationis non est quilibet simplex sacerdos, sed solus Episcopus. Patet ex Florentino supra. Idem expressè definit Trid. sess. 7. can. 3. de Confirm. & fest. 23. can. 7.

Colligitur etiam ex actis Apostolorum, ubi soli Apostoli leguntur contulisse hoc Sacramentum per manuum impositiopem: nam cap. 8. multis à Philippo diacono in Samaria baptizatis, missi sunt eò Apostoli ad illos confirmandum. Et quāvis inde tantum sequi videatur diaconos non esse ministros hujus Sacramenti, videtur tamen etiam sequi de simplicibus Sacerdotibus, qui tunc apparterent non deerant, adeoque mitti potuerint, si suissent ordinarii hujus Sacramenti ministri. Similiter Act. 19. foli Apostoli leguntur confirmasse; cum tamen tunc saltē alii fuerint sacerdotes. Unde Paulus, qui (ut habet 1. ad Cor. 1.) solitus erat abstinerē à collatione Baptismi, qui nimirum poterat per alios conferri, munus tamen confirmandi assumpit, velut sibi cum aliis Apostolis proprium ut patet Ad. 20. Quare ex his locis Innocentius I. Epist. 1. c. 3. Eusebius Epist. 3. ad Episc. Tusc. & Campanie, Innocentius III. cap. un. de sacra Vunctione §. penultimo, Florentinum supra colligunt solis Episcopis tamquam ordinariis ministris competere hujus Sacramenti administrationem.

Conclusio etiam patet ex Gregorio Magno Cap. Pervenit dist. 95. & Gelasio Papa c. Prelibet ead. dist. Leone Papa Epist. 86. Chrysostomo Homil. 18. in Acta & aliis Patribus. Quos secuti sunt Aelensis, D. Bonaventura, Richardus, & alii Theologi, etiam antiquiores.

Est autem hoc etiam intelligentum de necessitate Sacramenti, adeoque vi institutionis divinæ. Quod satis colligitur ex Florentino supra, ubi ipsum loqui de ordinariorum ministro ad substantiam Sacramenti necessario, omnes intellexerunt. Et clarius ex Trid. sess. 23. c. 4. docente Episcopos Sacramentum Confirmationis consarcire, ministros Ecclesiæ ordinare &c. quarum functionum potestat religi inferioris ordinis nullam habent. Ubì aperte docet, id non tantum simplicibus Sacerdotibus esse illicitum, sed insuper eos carere omni potestate. Idem clarissime docet Eusebius

37. Petrus papa suprà dicens, quod Sacramentum hoc nec ab aliis, quam illis, qui eorum (scilicet Apostolorum) tenent locum, umquam perfici posse, aut fieri debet. Nam si aliter presumptum fuerit, unum habeatur & vacuum, nec inter Ecclesiastica umquam reputabatur Sacramenta. Confirmatur: quia nusquam emanavit ordinatio Ecclesiastica, quâ simplices Sacerdotes tam universaliter suspenduntur ab exercitio potestatis, quæ eis vi ordinationis competet, ut Episcopis: sed Pontifices potius eos inhabiles supponunt: nec alioquin tam universaliter ab initio huius potestatis ordinariae exercitio caruerint simplices Sacerdotes.

Objicitur I. Ananias Act. 9. manus Pauli imponens dicit se missum ad eum, ut videat, & impleatur Spiritus sanctio: Ananias tamen non erat Episcopus, immo tunc verosimiliter nequidem Sacerdos. Resp. Ananiam non contulisse Paulo Sacramentum Confirmationis, cuius non erat capax, ut pote nondum baptizatus; sed impoluuisse solum ei manus ad faciendum miraculum seu restituendum visum. Dicit autem implementum fore Spiritu sancto per Baptismum quem statim suscepit, vel per impositionem manuum, quam postea suscepit ab Apostolis, prout est credibile: nisi forte Spiritus sanctus extraordinario modo sine Sacramento sit ei collatus, ut ceteris Apostolis & Coracio; quod est satis verosimile. Addit Suarez d. 36. sect. 1. s. Ad testimonia, haec tenus non esse satis probatum, nec forte probari posse ipsum Ananiam non fuisse Episcopum.

Objicitur II. Manus impositionis, de qua est sermo in actis Apostolorum, non fuit Confirmation cum unctione chrisinatis, ut quod. 2. dictum est: ergo ex facto Apostolorum non esse colligitur solos Episcopos esse ministros ordinarios chrisinationis. Res. Neg. Cons. nam ista manus impositionis habebat eamdem formalitatem Sacramenti, hinc eundem effectum & firmem, quem habet Confirmation cum chrismate. eti. est in ipsis symbolis quedam materialis diversitas; adeoque recte colligitur (accidente praesertim intellectu & traditione Pontifici & Patrum) ex facto Apostolorum, prout in Scriptura memoratur. solos Episcopos eorumdem successores debere esse ministros unctionis ordinariae, sicut Apololi erant ministri Confirmationis quasi extraordinariae & privilegiatae. Sicut si hi soli ordinarent Episcopos, cum exclusione aliorum, tamen per privilegium id legissent sine materia & forma ordinaria, adhuc recte colligeretur solos Episcopos esse ordinarios ministros sacrae ordinationis.

Objicitur III. Concilium Toletanum I. cap. 20. dicens: statutum est Diaconum non chrismare, sed Presbyterum absente Episcopo, presente vero non, nisi ab ipso fuerit praeceptum. Resp. Concilium non agere de Sacramento Con-

firmationis, sed de unctione baptizati in baptizato vertice. De qua loquitur Innocentius I. Epist. rum in vero i. c. 3. dicens: Presbyteris, seu extra, seu praesente Episcopo, cum baptizant chrismate baptizatos ungeri licet. De eadem agunt nonnullæ aliae auctoritatæ. Pro quo

Adverte olim non fuisse solitos Presbyters etiam baptizare praesente Episcopo, nisi de ejus licentia, immo nec alios actus sui ordinis exercere; ac proinde non fuisse solitos sine ejus licentia baptizatos chrismate ungere in vertice; ut patet ex Leon. 88. Sed neque coram Episcopo licet Presbyteris in baptisterio intrare, nec praesente Antistite, infans tingeri ac signare. Et consonat cap. Omni tempore 124. de Consecrat. dist. 4. ubi dicitur: Presbyter vero praesente Episcopo non signet infantes, nisi forte ab Episcopo ei fuerit praeceptum: nec licet Presbytero prius Episcopo intrare in baptisterium.

Objicitur IV. Hieronymus Dialog. contra Luciferianos ante med. querens, quare in Ecclesia baptizatus, nisi per manus Episcopi non accipiat Spiritum sanctum, respondet hanc observationem ex ea auctoritate descendere, quod post Ascensionem Domini Spiritus sanctus ad Apostolos descendit, & multis in locis factum reportatur ad honorem potius Sacerdotis, quam legis necessitatem. Resp. (omissa explicatione Baro. Explicatur mii interpretantis Hieronymum, quod velit locus S. Hieronymi. munus Episcopale non ita esse de essentia, quin volente Pontifice possit assumi presbyteri) postremis verbis non indicari (neque enim verba aut verborum connexio id insinuat) hoc munus posse per alios fieri, & solum honoris causâ Episcopis ab Ecclesia deferri; sed tantum quod Christus hanc potestatem ut ordinariam tradiderit solis Episcopis, potius ut hoc modo honoraretur eorum officium, quam quod illud Sacramentum ad Salutem absolute nec claram sit: cum per ipsum baptismina etiam gratia Spiritus sancti acquiri possit. Qui sensus ex antecedentibus & consequentibus clarè patet. Ibidem enim ait, alias omnino miserandos & deplorandos fore, qui Episcopum adire non possunt.

Est autem observandum quemlibet Episcopum etiam excommunicatum & haereticum validè hoc Sacramentum conferre. Ad valorem sacramenti sufficit Ordinis non requires juris Episcopalis: dictionem ut fiat validè, sed tantum ut licet ad licet citè. Unde peccaret Episcopus confirmans ministram. Etiam in propria diocesi subditum alterius dum in super Episcopi, absque hujus licentia, saltem requiritur. præsumpta: qualis quoque sufficit juxta Saa; Henriquez & alios, eti Nonnulli rigidius loquantur. Minus potest sibi non subditum confirmare in aliena dioecesi: in qua usus Pontificis nonquidem proprium subditum potest confirmare absque licentia expressa Ordinarii. Inter epis. 6. c. 5. de Reform. Diocesis in ubi prohibet Episcopo exercere pontificia iurisdictionis in alterius dioecesi sine expressa licen-

Quid no-
mine Ponti-
ficalium
intelligatur.

An collatio
prime tonsuræ
& celebra-
tio
Missa Pon-
ticalis.

tia Ordinarii. Ubi per *Pontificalia* intelliguntur ea omnia, quæ ad ordinem Episcopalem specialiter pertinent; ut ordinare, chrisma confidere, confirmare, virgines sacras benedicere, Ecclesias & altaria consecrare. Putat tamen *Henriquez* l.3. c.6. nomine Pontificalium in isto decreto non comprehendendi collationem primæ tonsuræ, utpote quæ etiam domi privatim potest conferri sine Pontificalibus. Similiter nec benedictionem a missam solemnem, ut proinde existimet Episcopum posse absque facultate Ordinarii loci dare in eo primam tonsuram vel benedictionem, aut cancre missam Pontificaler. Idem de benedictione & missâ pontificali docent plures alii. Et planè contextus verborum *Tridentini*, si recte inspicatur, adeoque jux novum, non videatur repugnare: stando autem in jure antiquo, id non fuisse inhibitum Episcopis, communiter supponitur, immo testite *Bassae in Suppl.* V. Pontificalium usus n.3. est certum ferè apud omnes Doctores. Nihilominus contrarium sive hodiè in non licere, censem *Sanchez*, *Gavantius*, *Barbosa*, *Chokier*, *Diana*, apud *Bassum sup.* finaliter concludentem, quod si alicubi sit hujusmodi consuetudo restrictiva praefata facultatis introducta, ea observanda sit.

QUÆSTIO V.

De Ministro Extraordinario Con- firmationis.

42.
Minister
extraordi-
narius ex
commissione
Pontificis est
simplex
sacerdos.
Ita prædi-
cavit Gre-
gorius,

Dico: Minister extraordinarius ex commissione summi Pontificis est simplex sacerdos. Ita communissime Theologi contra *Durandum* & paucos alios. Probatur ex voluntate Christi: de qua nobis constat ex facto Pontificis, eorumque declaratione. Nam *Gregorius Magnus* l.3. Epist. 26. Indict. 12. (& fertur c. *Pervenit*. dist. 95.) concessit sacerdotibus in Sardinia hoc Sacramentum in absentia & defectu Episcoporum ministrare. Cujus facti aut similium procul dubio mentionem facit *Florentinum in Decreto de Armenis*, ubi postquam dixisset ministrum ordinarium Confirmationis esse Episcopum, subiungit: *Legitur tamen aliquando per Apostolicæ Sedis dispensationem ex actionabili & urgente admodum causâ simplicem Sacerdotem chrismate per Episcopum consecrare* hoc administrasse Confirmationis Sacramentum.

Unde non satis cautè, ne dicam nimis irreverenter & audacter respondent, qui dicunt *Gregorium* in hoc facto errasse: neque enim solum injuriam irrogant summo Pontifici tam docto & sancto, sed etiam *Eugenio IV.* seu *Concilio Florentino*, & consequenter aliis posterioribus Pontificibus, qui id ipsum practicarunt, ut mox dicetur.

Ex quibus etiam excluditur alia responso, quæ factum *Gregorii* explicat de Unctione quadam ceremoniali. Contra quam insuper facit, quod exprefse loquatur *Gregorius* de unctione cum chrismate in fronte, quæ semper fuit sacramentalis. Deinde permittit ibi unctionem in absentia Episcoporum, quam *Epist. 9.* prohibuerat: unctione autem Baptismi aut alia ceremonialia numquam fuit prohibita sacerdotibus in absentia Episcopi.

Insuper *Gregorius III.* eamdem potestem concessit quibusdam Presbyteris, qui versabantur in remotoribus partibus interdileum. Similiter *Adrianus VI.* eamdem potestatem fecit Fratribus Minoribus in India agentibus: cuius Concessio authentica haberi dicitur in *Conventu nostro Hispanensi*. Denique *Henriquez* l.3. c.6. n.4. *Int. N.* citat etiam *Alexandrum VI.* & *Gregorium XIII.* & Nonnulli adhuc alios Pontifices.

Confirmatur ex *Florentino* & *Tridentino* super dicentibus ministrum ordinarium hoc Sacramenti esse Episcopum. Ubi aperte insinuant, extraordinarium posse esse non Episcopum. Quod expressius constat ex verbis *Florentini* relatis n. præced.

Confirmatur II. ex Declaratione Cardinalem ad Canonem tertium de Confirmatione, quæ sic habet: *Abbes ex privilegio Sedis Apostolice de consensu tamen Ordinariorum, hoc Sacramentum Confirmationis conferre possunt.*

Accedit denique, quod in tota Ecclesia Orientali sive apud Græcos ab antiquo etiam ante Schisma mos inolevit, ut similes Sacerdotes conferant hoc Sacramentum, ut ex Euchologii etiam antiquis, & Scriptoribus rerum Græcarum peritis constat. Cum enim apud illos Baptismus, Confirmatio & Eucharistia non quā separarentur, nec possent Episcopi semper esse præsentes, præsertim cum puerorum & adulorum confusa plebs non amplius certis per annum diebus solemnibus, sed indiscriminatum quovis tempore conferit cœpit, assumperunt sibi etiam parochi officium confirmandi, consentientibus totius Orientis Episcopis, atque etiam affectantibus aut saltem tolerante Pontifice. Dico saltem tolerante? nam sufficere consensum Episcoporum senset *Pontius* p. 4. c. 3. quando Pipa id sibi non reservat: prout fecisse censetur usū seu more Ecclesia Latinæ, in qua proinde loco Confirmationis Baptismo jungi solita successit vicaria ceremonialis unctionib[us] baptizati in vertice, quæ fit per Sacerdotes, ut ex *Rabano* obseruat *Arcadius* l.2. *Concord.* c. 14. addens hanc non esse neque fuisse in usu apud Græcos, utpote habentes potestatem confirmandi.

Hujus usus quoad Ægyptios meminit commentarius *Ambroso* adscriptus in cap. 4. ad *Ephes.* circa med. dicens: *Apud Egypti consignant Presbyteri, si non sit Episcopus.* *Auctor*

Quest. V. De Ministro Extraordinario Confirmationis. 231

ad hanc v. & novi Test. inter opera Augustini. 101. dicens: In Alexandria & per totam Egyptum, si deus Episcopus, consignat Presbyter. Sic solet citari. In textu tamen loco consignat habetur conservat.

De codem usu Eugenius IV. peracto Concilio Florentino proposuit Græcis quæstionem: Quare Pontifices non inungerent sacerdotem, sed Sacerdotes, cum hoc Pontificibus sit datum? & subditur: Hac à Latinis objecta Mytilenensis Presb. ex canonibus & legibus omnia John. Quāvis nō exprimatur in terminis ipsa solutio. Putat autem Arcadius sup. 125. dixisse, extraordinarie posse Presbyteros conferre Christina de commissione Episcopi, & valde vetustum esse hujusmodi morem Græcorum. Saltem Pontifex responsoni non contradixisse legitur. Quin immo Gregorius Protocynellus Confessarius Imperatoris Græcorum, & locum tenens Patriarchæ Alexandrini, qui tertio loco subscriptus Concilio, & postea fuit Patriarcha Constantinopolitanus, vir virtutis & auctoritatis spectabilis, & fidei Catholice defensor etiam scriptis adversum Marcam Ephesum & alios, is, inquam, in quadam Epistola (quæ est in latinum versa apud Bzovium T. 16. Annalum ad annum 1440. n. 52.) inter alia ait: Verum etiam Latini nostros ungebant & christmos appellabant (apparenter non probantes chrisfimationem datam à Græcis sacerdotibus) quod verò non secundum rectam rationem ista fierent, manifestum est etenim cum iniremus concordiam, nullam rationem contra nos adsereremur, sed cum Orthodoxi esse me, & recte sentimus, ab Orthodoxis Orthodoxi judicati sumus.

Nec obstat, quod Bulgari confirmati à sacerdotibus Phœsi Patriarchæ Constantinopolitani, ab Episcopis Latinis reconfituntur, ut patet ex Epistola Synodi III ad Adrianum Papam, inter Epistolas Synodicas ejusdem Concilii. Nam ut idem Adrianus Papa II. Epist. ad S. Ignatium Patriarcham (quæ est apud Baron. ad ann. 871.) scripsit, missa erant ab intruso & excommunicato, sacris omnibus in Bulgaria exercendis interdicti, confirmaverantque non subditos suos, immo subditos Ecclesiæ latine; adeoque invalidè, cùm potestas sacerdotalis per jurisdictionem à Papa datam in ordine ad Confirmandum completi debeat. Eò tamen insaniae pervenit nequam Phœsus, ut contra Nicolaum I. (cuius Legati in Bulgaria prefata Crismationes improbabaverant) pseudosynodus universalem convocaret, & in Epistola Encyclica seu Circulari conatus sit adstruere, Presbyteros esse ordinarios ministros Confirmationis. Unde Nicolaus I. Epist. ad Hinmarum (quæ est apud Baron. ad ann. 867.) scribit Græcos, Photianos scilicet accusasse Latinos, quod prohiberent Presbyteros baptizatorum frontes linire Chrismate.

Non obstat etiam, quod Innocentius III. c. Quanto, de Confusione Lucio Vicario Herinex Sum. Theol. Pars IV.

suo mandet, ut omnibus Presbyteris Constantiopolis inhibeat, ne de cetero Sacra-mentum Confirmationis ministrent. Nam ^{rit aus ratiōnē} inhibito ista dirigitur ad Latinos; qui eo ^{vocaverit} tempore Constantinopolis dominabantur, ^{innocentius} ut tradunt Historici. Videturque textus ille desumptus ex Epistola Innocentii ad Lucinum ibidem Vicarium suum, in qua ei mandat, quatenus omnibus Lazinis Presbyteris, apud Constantinopolim constitutis, districte prohibeat, ne talia de cetero suā temeritate præsumant.

Non obstat III. quod Innocentius IV. re-scribens Episcopo Tusculano, suo in regno Cypri legato, decernat: Soli autem Episcopi IV. coniugent chrismate in frontibus baptizatos &c. Litteras Apostolicas refert Bzovius ad ann. 1235. Non obstat, inquam: nam litteræ illæ solū diriguntur ad Latinos & Græcos in regno Cypri, ut planum est ex textu. Deinde, ut post Arcadium respondet Basilius Pontius parte 4. c. 5. n. 14. cùm non tantum in Cypro, sed in toto fermè Oriente hic mos eset, verisimile est legatum agnitiæ rei difficultate decretum, uti commode non poterat, executioni non mandasse; exemplo S. Gregorii, qui inhibitionem suam atten-ta postmodum difficultate temperavit pro insula Sardinia, ut patet ex dictis in principio quæstionis.

Non obstat denique, quod Clemens VIII. in Instructione super ritibus Græcorum de-cernat, ne Presbyteri baptizatos in fronte confingant; immo ut consignati ab illis re-confirmedur. Nam instructio illa dirigitur ad Episcopos Latinos, in quorum dice-cessibus Græci, vel Albanenses Græco ri-tu viventes, degunt; optimè sciente Pontifice, valde difficile fore, ut ea constitutio in Græcia acceptaretur. Ita ex Arcadio Pontius sup. n. 18. Deinde ad summum in similibus decretis continetur revocatio pri-mi motus; et si olim legitimus fuerit: quod ad intentum hujus quæstionis sufficeret. Censuit autem Clemens VIII. tutius Cur hic sub-videri, ut cum cautela & sub conditione conditione sic consignati iterum confirmedantur ab Episcopis Latinis: eò quod prudenter dubi-^{super decre-}tos censuit. ^{reconfermā-} confirmates tari posset isto tempore de valore Sacra-à Græcis menti sic collati, sive quod deficiat legitima Prebyteris.

commissio non tantum Romani Pontificis, sed & propriorum Episcoporum; veluti de quorum legitima Ordinatione dubium sit: sive quod deficiat legitimum chrisma, ut pote conjectum ab illegitimo Episcopo, vel à Presbyteris ipsis, vel sine mixtione balsami: sive quod chrisma sit apud Græcos adeo rarum, veluti à solo (ut aliqui referunt). Patriarcha hoc tempore conse-crari consuetum, neque in tanta copia, ut verosimile sit Presbyteros saltem frequenter non uti vero chrismate, aut interdum uti præ vetustate corrupto, & per simplex oleum nimis sèpè innovato. Ita Pontius sup. Addunt aliqui suis rationem dubitandi

232 Disp. VIII. De Baptismo Sanguinis seu Martyrio.

ex hoc, quod potestas confirmandi fuerit à tempore Photii omnibus aut saltem aliquibus Græcis Sacerdotibus adempta (quod tamen ex Baronio deprehendere non potui) & in Concilio Florentino dubiè restitutâ. In quo tamen non tam legitur restituta, quam co usque perseverans legitimè fuisse defensa.

sit delegare cum potestate subdelegandi, & facultas per mortem non expiret.

Q U A E S T I O . VI.

De Dispositione Suscipientis, & Obligatione suscipiendi.

Dico I. Ad Confirmationem validè suscipiendam requiritus & sufficiens Baptismus. Prima Pars patet: quia Baptismus est janua ceterorum Sacramentorum; quorum prout est incapax, qui non est baptizatus: ut de Sacramento Ordinis habetur cap. 1. & 3. de Presbytero non baptizato, & de Sacramento poenitentiae in Tridentino cap. 1. & 2. De reliquo est par ratio. Terterea pro Confirmatione specialem convenientiam allegat D. Thomas q. 72 art. 6. quod Confirmation sit quadam Baptismi perfec-
tio: unde sicut nemo potest corporaliter crescere, nisi fuerit corporaliter genitus; ita nec per Confirmationem crescere in perfectum Christianum, nisi prius fuerit in Christo genitus per Baptismum.

Nec obstat, quod Act. 10. legatur, Spiritum sanctum fuisse datum necum baptizatis: hoc enim sine Sacramento fuit datum per extraordinariam potestatem Dei independentis à sacramentalibus signis: si-
ve nilominus fuerit impressus Character Confirmationis, & tales redditii incapaces alterioris Confirmationis, sive non; quod incertum est.

Secunda pars, quod Baptismus sufficit supposito videlicet in adultis debito conser-
tu, Probatur: quia in Actis Apostolorum
legitur Apostolos baptizatis absolute im-
posuisse manus nullo alio requisito: neque
etiam Ecclesia umquam aliud præter Baptismum requisivit.

Hinc nullus sexus, status vel ætas exclu-
ditur à valida hujus Sacramenti susceptio-
ne: quandoquidem olim sit collatum etiam
parvulis (de quibus posset esse præcipue
dubitatio) ut patet ex Innocentio I. Epist. l. 4. p.
3. & Augustino Tract. 6. in primam Canoniam
Iohannis. Immo solebat statim etiam parvuli
post Baptismum conferri teste Terullianus
l. de Bapt. c. 7. & 8. Alcuinus l. de Ecclesiast. Off.
cap. de Sabbatho sancto, Baronio circa annum
371. & aliis.

Dico II. Ad licitam suscipiendam Con-
firmationem requiritur & sufficit status
gratiæ. Prima pars patet: quia Confirmatio
est Sacramentum vivorum. Secunda pars
inde probatur: quod nulla lex divina aut
Ecclesiastica plus requirat.

Nec obstat I. c. V. jejunii, de Confirma-
tione. 5. quod videatur requirere jejunium:
quia non strictè præcipit, sed tantum mo-
net; ut & moner confessionem præmit.
Quam præmitti etiam monet Catechismus
Romæ.

49.
*In sua cuius
non requi-
ritur ad va-
lorem com-
missionis
fæcunda sim-
plici facer-
e potest.*

Quamvis autem ut Pontifex committat simplici Sacerdoti hanc administrationem, congruum Ecclesiæ regimen videatur rationabilem causam exigere; tamen illa non appetat necessaria ad valorem juxta Henr. quez, Suarez, Cominek & alios communis, eti. Aliqui contradicunt: quia non est illa propriè & strictè dicta dispensatio in jure divino, sed commissio potestatis secundum Christi institutionem; ita ut Christus instituerit, quod minister hujus Sacramenti ordinarius & ex officio esset Episcopus, extraordinarius autem & ex commissione sumini Pontificis posset esse simplex Sacerdos. Quod ita esse, ex declaratione Ecclesiæ satis constat. Unde consequenter Pontifex tali commissione non mutat essentialia hujus Sacramenti, sed ea servat, juxta Christi institutionem utens potestate tibi à Christo concessâ. Appellatur autem à Florentino Dispensatio Sedis Apostolica, tum quatenus assimilatur dispensationi strictè dictæ (prout etiam vocari solet dispensatio in votis, quæ tamen non est dispensatio propriè in lege) prout est commissio superioris tribuens facultatem ad id, quod est extraordinarium, & alias simplici sacerdoti interdictum: tum quia procedit à Pontifice tamquam supremo procuratore & dispensatore jurisdictionum & facultatum.

Hanc porro facultatem potest dare Pontifex, etiam non consecratus: cum sit actus jurisdictionis. Unde si ipsemet adhuc foret simplex Sacerdos, posset illam dare sibi ipsi. Poteſt etiam commissarius hujus facultatis alii delegare v.g. Episcopis, juxta regulam communem de ordinaria potestatis delegabilitate. Tunc equidem Pontifex adhuc censcri potest hanc facultatem tribuere, quatenus delegatus illam tribuit virtute & auctoritate Pontificis, sive quatenus actiope delegati tacite & virtualiter consentit Pontifex vi ipsius delegationis. Concessio insuper semel facta non expirat morte concedentis. An autem cesset cef-
sante causâ resolvendum est ex iis, quæ tra-
di solent de cessatione privilegii gratiosi in
Tract. de Legibus. An denique Sede vacante
possit hanc facultatem tribuere collegium
Cardinalium, dubitari posset. Sed dicen-
dum, quod non: hæc enim extraordinaria
potestas sine speciali fundamento vel com-
missione pontificia (de qua non constat)
asserit nequit. Nec habet istud collegium
propriè rationem Capituli Sedis vacantis.
Putor tamen, quod Papa vivens posset colle-
gio Cardinalium id concedere; cum pos-

*Non potest
illam dare
Pontifex
dare tum
per se tum
per delegatum.*

*Posset tamen
per Pontificem*

Romanus cap. de Confirmatione §. 15. Deinde Canon ille non est alicuius Pontificis, aut Concilii generalis, sed tantum particularis, scilicet Auguſtianensis, hac in parte non recepti ab Ecclesia universalis. Unde etiam hodie solet conſerri, tam ante, quam post prandium.

Non obſtat II. quod ex moderna Ecclesia conſuetudine videatur exigi aliqualis ſaltē uſu ſationis; ideoque infantes ante ſeptennum non ſoleant conſirmari: quamvis enim hoc expedit, tum ut majori reverentiā ſuſcipiatur Sacramentum: tum ut uitetur iterationis periculum, tum ut puer poſſit aliquo modo fidem per ſe proſteri. Conſuetudo tamen illa non obligat, ut paſſim Recentores doſent, & aperte ſuſcipiant Catechismus Romanus c. de Confirmatione Sacra- mento §. 14. Idem colligi potest ex Pontiſ- tali Romano Tit. de Conſirmandis, ubi dicitur: Infantes per patrinos ante Pontiſcitem conſirmare volentem geneantur in brachiis dextris; ubi aper- te ſuſcipiuntur ante ſeptennum poſte con- ſirmari. Unde in locis remotioribus, ad qua raro veniunt Epifcopi, præstat uſum rationis prævenire, quam poſtea deſectu occaſionis debere diu diſſerre, & quandoque omnino omittere, ut recte inquit Su- rez disp. 35. ſed. 2. Quod poſtimum quadrat in loca Belgii inſecta heretici aut vicina Ha- retici: ubi neceſſitas (ut ſic loquar) hujs Sacrameti amplior eſt, & ministratio rarioſer.

Dico III. Per ſe loquendo nulla eſt obligatio ſuſcipiendi hoc Sacramentum. Ita D. Thomas q. 72. art. 1. ad 3. & alii communiter contra Nonnulos: quibus annumerari ſolent Scotus, ſive quod ceneat eſſe obliga- tionem præcepti Ecclesiasticis, ut ei tribuit Diaſillo, ſive quod divini, ut Pontius. Sed ut pateat quam recte, en verba Scotti d. 7.

q. 2. Non eſt ſimplicer necessarium ad ſalutem iuxta illud Marci ult. Qui crediderit & baptiza- tis fuerit, ſalvus erit. Et de Conſerat. dift. 5. Spiritus sanctus, ubi habetur quod baptizatus per ſolum Baptiſtum ſalvatur. Eſt tamen necessarium adultoſi, quod non contemnit: ſicut dicitur Extrav. de Sare. inſt. ubi dicitur in Glosſa quid non eſt plenus Christianus, qui contemnit. Ad ar- gumentum (deſumptum ex cap. Omnes Fideles) dico, quod loquatur de adulto, qui debet ſuſcipere, id eſt non contemnere, & pro tempore congruo ſuſcipere in effec- tū: judicaretur enim contem- nere, ſi omnimod⁹ opportunitye oblat⁹ non ſuſcipi- re. Et d. 7. q. 1. n. 1. arguello inquirens præceptum diuinum conſeffionis, contrā auſum: Quia Extrema Uincula eſt iuſtitia à Christo, & Confirmationis Sacramentum, ut di- euſ eſt ſupra: & tamen neutrū eſt ſimplicer acceſſarū, nec eſt præceptum de iſo vel de illo recipiendo.

Probatur Conclusio: quia non inveni- tur aliquod præceptum diuinum id præci- piens, ut nec Ecclesiasticum quod ſaltē ſit in uſu, Conſirmatum: quia ſi foret obli-

gatio, Ecclesia ſuos filios cogerer ad imple- tionem illius, ſicut cogit adimpletionem præcepti aliorum Sacramentorum: nec permetteret tam facile aliquem mori ſine hoc Sacramento.

Dixi per ſe loquendo: tamen per accidens ratione contemptus, aut ſcandalī, vel alte- Per ſe lo- rius circumſtantiae poſſet omittens uſu ſuſcipiendo. pere hoc Sacramentum graviter peccare. Poſſet ſimiſiter Pontiſex, immo & Epif- copus præcipere ſuis ſuſcipientiis ſuſceptionem hujuſ Sacramenti, ſi ad bonum regimē ju- dicaverint expedire. Dixi quod ſaltē ſit in Quod ſaltē uſu; Plures enim putant olim uifſe præ- ſit in uſu. ceptum Ecclesiasticum concernens adultoſ pro ſeipſis, & parentes aut curatores par- vulorum pro parvulis. Et videtur colligi ex dictis Patrum, & aliquorum Conciliorum, Elbertini can. 38. Laodicensis cap. 48. Aurelia- nenſis, & refertur c. Vi Jejuni de Conſerat. dift. 5 Indicat idem Urbanus Papa c. Omnes Fideles ead. dift. Unde olim ſolebat Baptiſmo ſemper jungi Conſirmatio.

Nihilo minus maxima eſt hujuſ Sacra- menti uilitas & efficacia. Cujuſ proinde Quod obli- ſuſcep- & fructus omnibus inculcarī de- gatio Epif- ſuſcipi- beret. Sed & Epifcopi memores eſſe debe- coporum ſuſcipi- rent ſui officii in ſollicitè ministrando hoc conſer- Confirma- ſuſcipi- tionem. Sacramento per ſe aut per Suffraganeos ſuos: quos, ſi id longo tempore ministrare intermitterent, mortaliter peccare, eſt com- munis ſententia, Angelus, Sylvester, San- Bonau- cina & aliorum: eō quod omittant in re gravi munus ſuum aliis providendi de Sa- cramento tam utili, eſto in hiſ non ſolet ſuſcipiendi obligatio. Prout & Parochi tenen- tur provide ſubditis de Sacramento Ex- tremæ Uectionis; quantumvis non ſit obli- gatio ſuſcipiendi.

Q U A E S T I O . VII.

De Effectu Sacramenti Conſirma- tionis.

Dico I. Hoc Sacramentum conſer- 56. gratiam ſanctificantem, & ſpecialem ſacramen- Spiritus ſancti protectionem ac auxiliū ad fidem fortiter profitendam. Prima pars eſt conſer- gatiam ſancti ſanctificantem, vñ Legis conſer- gratiam ſanctificantem, ut in tract. de Sacram. in gen. oſtenſum eſt. Et ſpecialiter Art. 8. & 19. dicitur per hoc Sacramentum dari Spiritum ſanctum, qui abſolute non dicitur alicui dari, niſi conſer- vatur gratia ſanctificantem. Secunda pars patet ex dictis de effectu Sacramentorum in genere, & ex fine hujuſ Sacramenti qui eſt, ne Christi nomen conſer- erubetur Christi profi- ſtantem. Armenis. Unde ibidem præmiserat: Effetus autem hujuſ Sacramenti eſt, quia in eo datur Spiritus ſanctus ad robur ſicut datus eſt Apoſtoli.

in die Pentecostes, ut Christianus andacter Christi confiteatur nomen. Et hac firmitate seu robore fidei confitenda nomen ipsum Confirmationis inventum esse nemo dubitarit, ut ait Catechismus Romanus c. de Confirmat. §. 16. Ab eo (inquit) nomen rei impostum est, quod hujus Sacramenti virtute Deus in nobis id confirmat, quod Baptismo operari cœpit, nosque ad Christianæ soliditatis perfectionem adducit.

57.

*Gratiā
Confirma-
tōnis effe-
mājōrem
baptismali
Pleras affe-
runt*

*Ob meras
et non soli-
das conje-
cturas:*

*Quare Sco-
tus et plu-
res alii cen-
seni oppo-
sum.*

Dubitant autem Theologi, an Confirmationis majorem gratiam habitualē conferat, quam Baptismus. Affirmat Suarez disp. 34. scđ. 2. Coninc. Praepostus & alii plures: tum quia Scriptura & Patres singulariter dicunt per hoc Sacramentum dari Spiritum sanctum. Tum quia per accretionem (cui assimilatur Confirmationis) plus acquiritur, quam per generationem seu nativitatē, cui comparatur Baptismus. Unde Patres subinde dicunt in Confirmatione dari plenitudinem Spiritus sancti. Tum quia Melchiades Papa Epist. ad Episcopos Hispaniae, dicit Sacramentum Confirmationis majori veneratione venerandum & tenendum esse.

Verum haec conjecturæ sunt nullius roboris, ut rectè adverterunt Lugo & Licasillo: nam in primis dicitur in hoc Sacramento specialiter dari Spiritus sanctus, non quia cum abundantiori gratia datur, quam in Baptismo, sed quia antiquitus multis conferbatur per ligna evidenter. Deinde Confirmationis est tantum partialis accretio; plus autem substantiae acquiritur generatione, quam unicâ accretione. Debet porrò vita animæ in Baptismo obtento usque in finem crescere, tum per bona opera, tum etiam per alia Sacra menta, præterim Eucharistiae. Quare gratia Confirmationis, et si sit major, quatenus conjungitur gratia Baptismi præsuppositæ; hanc tamen non necessariò se solâ excedit. Dicitur proinde in ea dari plenitudo Spiritus ob novum gratia accessum per Confirmationem causarum, per quam (ut loquuntur Patres) censetur homo fieri plenus & perfectus Christianus: quamquam non ita, quin debeat gratia & perfectio usque in finem fieri plenior & auctior. Denique Melchiades Papa docet Confirmationem majori veneratione tendam, non ratione majoris gratia, sed ratione dignioris materiae, & potissimum ratione dignioris ministri, à quo confertur, quem non decuit ita in Baptismo restringi ob summam illius necessitatem. Unde apparet, haud satis solido fundamento niti Opinione relatam. Quinimmo potius vide posset gratiam majorem conferri in Baptismo, quam in Confirmatione: utpote quia Baptismus est spiritualis regenerationis, in qua velut in primo & unico jubile adeo superabundat divina liberalitas & efficacia, ut etiam in suscipiente tantum attrito deleatur omnis culpa & poena. Quare ita censet Scotus dist. 7. q. 3. & plures alii.

Dico II. Confirmationis imprimit Charakterem. Est de fide ex Irid. sess. 7. can. 9. de Conf. Sacram. in gen. vide dicta de Charaktere in brevi Disp. de Effectu Sacramenti in commun. Specialiter autem intererabilitas, adeoque Character hujus Sacramenti colligi potest ex Apostolo ad Hebr. 6. ubi juxta Patres & Interpretes communiter de manus impositione sacramentali est sermo. In quem locum Chrysostomus: Non licet (ait) dicere: sed di- posse solute & negligenter vixerimus, rursum baptizantes, Catechesi rursus insitum senti, accipiemus rursum Spiritum &c. Errat, inquit, hac existimatus. Impossibile est enim eos, qui somel sunt illuminati &c. Ne amplius, inquit, expedit, quod non possisi fieri, non enim dixit: non decet, neque expedit, neque licet, sed est impossibile &c. Similiter loquitur Oecumenius & Theophylactus. Quare numquam legitur ab Apostolis repetita manus impositio collativa Spiritus sancti. Neque tollit infidelitas Characterem Baptismi vel Ordinis; cur ergo Confirmationis? Alioquin de his qui à fide deficientes ad dola dein redibant, extant antiquissimi Canones Concilii Nicen. Concilii Ancyren. Petri Alexandrin. Basilis Magni, Gregorii Nysseni, & aliorum, in quibus præscribitur modus eos recipiendi, & penas injungendi, ac ad Eucharistiam admittendi; at ultum est in illis silentium de Chrismatione. Immo Photius Schismatistarum antesignanus, tertius post S. Methodium Patriarcha Constantinopolitanus in Epistola Encyclica seu circulari defendens mordicus Confirmationem à presbyteris quasi ministris ordinariis dare, vehementer Latinos redarguit, quod eam iterare non horruerint, quasi iteratio sit res & insipientia inaudita. Deinde subdit: Iterata Chrismatio illorum, qui baptizati sunt, & Chrismate tinti, neque auctoritate indiget, credo, ut damnatur: cum vel ipsa sola rei narratio, super omnes impietas excessum. Idem Arcadius c. 17. testatur, esse communem omnium Graecorum sententiam, quod Confirmationis imprimit Characterem, ideoque illam ab eis vocari signaculum. De quo rectè intelligitur illud Cyrilli in Præf. Cateches. in fine dicentis: *De teobis Deus spiritus sancti signaculum in- debile in sempiternum.* Quamvis recentiores sibi Græci (ut refert idem Arcadius c. 18.) characterem hæresi ac infidelitate, cuncta sola de interliri, adeoque Sacramentum in his cassibus quibus iterari posse opinentur. Qui tamen ex præmissis sat's refutati manent. Et ex eo, quod nullus Patrum legatur Confirmationem à dolo Catholicis Episcopis datam magis quam Baptismum iterasse. Unde etiam Concilium Tarragonense c. 6. (Et habetur in Cabilonensi II. c. 17. referturque c. Dicatum est nobis, de Conf. d. 5.) declarat Confirmationem, sicut nec Baptisma, iterari minimè debere. Eamdem iterationem inhibet Gregorius III. Epist. 4. ad Bonifacium & refertur c. De homine c. id. dist. 3. da.

Contra tamen objici posset, quod Aug. lib.

de Bapt. cap. 16. dicit: *Marius autem imponens fidei nos scimus Baptismum repeti non potest. Quid est enim aliud, nisi oratio super hominem?* Verum Augustinus ibi non loquitur de hoc Sacramento, sed de reconciliatoria manus impositione, quæ penitentibus impenditur, sive pro foro externo, sive etiam pro interno per absolutionem sacramentalis. Prout apparet quoque non esse sermonem de Sacramento Confirmationis apud *Gregorium lib. 9. Epist. 6.* & resertur c. *Ab antiqua 44. de Confess. dist. 4.* dicentem, quod Ariani per manus impositionem Occidens reformat, utique sive unctione Christi, sive per quam illos reformat Oriens, ut ibidem subiungit.

Objici II. posset, quod Hæretici ad Ecclesiastem revertentes solerent recipi per sacram unctionem seu Episcopalem manus impositionem, quæ consequerentur virtutem Spiritus sancti, ut patet ex *Concilio Constantinopolitano 1. can. 7.* alias 9. & *Leone Papa Epist. 37. c. 2.* Nec responderi potest id intelligentiam de Hæreticis nequidem debite confirmatis. Nam saltem plus intendit *S. Methodius Patriarcha Constantinopolitanus* in *Canonico seu Decreto de iis, qui abnegarunt &c. & ad Orthodoxam veranquam fidem revertuntur* (quod Decretum resertur in *Euchologio Graecorum*) dicens: *Vngatur sacro Christi unguento reconciliandus, cum ad fidem regreditur baptizatorum mons.* Loquitur autem generaliter de conversione à qualibet hæresi & in quavis ætate; immo & de iis, qui prius Catholicæ, adeoque more Orientalis Ecclesiæ suscepto Baptismo mox inter Catholicos confirmati fuerant. Neque dici potest cum *Arcadio*, esse Canonem adulterinum *Methodii* junioris schismatici qui anno 1240. floruit, sed genuinum *S. Methodii* doctissimi & acerrimi fidei defensoris, qui floruit ante & post annum 840. docent omnia etiam antiquissima exemplaria, & tam Graeci quam Latini Auctores confirmant. Neque est indicium aliquod vitiacionis Canonis, qui conformiter in centenis exemplaribus reperitur expressus.

Quocirca respondet *Jacobus Goar in notis Euchologij & prefati Canonis* r̄um istum suis se usurpatum, circa non confirmatos quidem, cum animo adhibendæ sacramentalis Confirmationis, circa confirmatos vero fine hujusmodi animo iterandæ Confirmationis adeoque instar puræ ceremoniæ Ecclesiasticae & reconciliativa, quævis cum simili intentione additâ Confirmationis formâ ordinariâ. Quemadmodum noscitur esse pure ceremoniale, quod in eodem decreto *Methodii* prescribitur, ut reconciliandus post septiduanas preces *ad uno die levetur, & a levacro serat vestes novas secundum ordinem eorum qui illuminatur* sive baptizantur. Non facile tamen *Jacobus Goar* (ut addit) probaret hunc ritum chrismandi adjunctâ formâ ab aliquo alio nunc temporis observari, quantumvis cum recta intentione; ob per-

culum videlicet erroris aut mali intellectus. Neque est credibile virum sanctissimum hanc inauditam de iteratione Sacramenti novitatem introduxisse: de qua etiam à nomine Historicorum notatur. Quamvis alioquin unius *Methodii* auctoritas nequeat auctoritatib[us] universalis Ecclesiæ præjudicare.

Pariter neque præjudicare potest illorum Patrum auctoritas, qui hoc Sacramentum iterare tentarunt prætextu illo, quod foret collatum ab Hæreticis, quasi fides in ministro sit ad Sacramenti valorem requiri: quam non ita requiri postmodum Ecclesia declaravit. Vel sane loquuntur de conversis ab hæresi non usurpatum christina aut carentium veris Episcopis, adeoque de neccum confirmatis. De quibus omnino agit *Concilium II. Generale* & *Leo Papa* suprà. *Hoc tantum* (ait Leo) *quod ibi desuit confertur, ut per Episcopalem manus impositionem virtutem sancti Spiritus consequatur.* Ideoque *Theodorus I. 3. hæret. Fabul.* expressit *Novatianos* idcirco recipi cum manus impositione, quod ipsis in hæresi illa desuisset.

Sed dubium est, an sicut Confirmationis est quædam Baptismi perfectio, quatenus hominem baptizatum facit perfectum Christianum, & non addit gratiam habitualem alterius rationis, sed præhabitu solūm in distinctus ē. Ita character illius non sit perfecte baptismali distinctus (aliquo modo esse distinctum convincunt verba Conciliorum de impressione characteris per tria Sacraenta) à charactere baptismali, sed solūm hunc perficiat, sive intensive, sive extensivè.

In quo dubio communior &erior Doctrina tradit, characteres esse diversæ species quod si dicuntur, sunt diversa speciei. Tum quia per illos significantur diversi status, in quibus homo ponitur. Tum denique quia character Baptismi est capacitas quædam moralis ad reliqua Sacraenta legitimè suscipienda; Character autem Confirmationis est quædam potentia ad fidem fortiter propagandam. Aliud est de gratia habituali, quæ debet esse ejusdem speciei ex quacumque causa proferriat, cum idem semper sit principalis ejus finis & effectus formalis, scilicet constituere filios Dei. Confirmatur quia quā ratione dicitur characteres utriusque Sacramenti solūm differre secundum majorē perfectionem, consequenter etiam dicit possit ipsum Baptismum & Confirmationem non differre ut duo Sacraenta, sed ut Sacramentum & perfectionem Sacramenti.

62.
Aliis auctoritatibus
satisp[ro]t.

De Ceremoniis Sacramenti Confirmationis.

64.

O Missis Ceremoniis adhiberi solitis in confectione Chrismatis: quæ videri possunt in Pontificali Romano & apud Suarez d. 37. sct. 1. & alios.

Episcopus debet conferre hoc Sacramentum induens Pontificalibus

Cur caput confirmati vittæ ligatur.

Cur Episcopus in die alapam,

Quo loco Sacramentum sit conferendum.

Quo tempore.

65. Debet adesse patrini, si ergo unicus duos taxat,

Ritum post Tridentinum.

Prima ceremonia Confirmationis Est, quod Episcopus ob reverentiam Sacramenti debeat indui habitu Pontificali, idque sub peccato mortali, ut docet Diana p. 7. tract. 10. Resol. 31. quemadmodum sacros Ordines collaturus debet vestiri indumentis & ornamenti Pontificalibus. Secunda, quod caput confirmati circumligetur vittâ seu linteo. Quod fit ob reverentiam Chrismatis, ut paulatim exsiccatur & ne aliis rebus adhaerat. Deinde ut significetur gratiam in Confirmatione acceptam esse conservandam. Non est autem certum tempus determinatum, quo hoc linteum ferri debeat, sed spectanda est locorum consuetudo. Tertia, quod Episcopus det confirmato alapam super genam dicendo: *Pax tecum.* Tum ut confirmatus intelligat se armari hoc Sacramento ad injurias pro Christo tolerandas. Tum ut recordetur Sacramenti suscepit & militiae ad quam exercendam conscribitur. Quarta est circumstantia loci, qui tamensi deberet esse Ecclesia, quantum commodè fieri potest; simpliciter tamen potest conferri quovis loco decenti, immo ob copiam adventantium etiam sub dio, idque quāvis locus sit interdictus, ut habetur c. *Responso de Sent. excomm.* Quinta erat olim circumstantia temporis: quod scilicet solum conferretur tempore Paschæ & Pentecostes, modò tamen invaluit consuetudo conferendi illud omni tempore & die, idque tam post, quā ante prandium.

Sexta ceremonia est, quod debeat esse patrini, qui confirmandum teneat ut habetur c. *In Catechismo 100.* & duobus seqq. de Confess. dist. 4. qui non potest esse nisi unus vel una, juxta decretum Lepni Papæ c. Non plures to 1. eadem dist. An autem post Tridentinum possint assumi duo, scilicet unus & una, uti in Baptismo, est inter Theologos controversum. Et probabilius videtur, quod non: eo quod *Trid. sess. 24. cap. 2. de ref. Matrim.* id tantum statuat de Baptismo; adeoque non videatur extendendum ad Confirmationem: cum juris antiqui correctione sine urgenti fundamento non debeat admitti. Idque præsertim in hoc casu, eo quod *Tridentinum eod. cap. agens de Confirmatione expressè restringat cognationem spiritualem ex ea oriundam, ut prius restinxerat oriundam ex Baptismo, nil tamen omnino loquatur de præsenti statuto,* adeoque id studiosè omisisse

videatur. Ita *Propositus Barbosa, & plures ali apud Diana p. 10. Tract. 16. resol. 90.*

Unde consequenter ad hanc doctrinam, si ultra designatos alii teneant confirmationem, hi similiter contrahant cognitionem spiritualem: quāvis in alia sententia oppositum foret dicendum juxta ordinacionem *Tridentini sup. de Baptismo.*

Debet etiam secundum antiquam Romanam consuetudinem patrini Confirmationis extra casum necessitatis esse distinctus à patrino Baptismi c. *In Catechismo*

*Putat tamen Silvester V. Confirmationem consuetudinem jam contrarium obtinere: alii scilicet secūs facientem non peccare sicut tem mortaliter: uti nec si unus præsenteret tamquam patrini plures quam duos; aut si foemina virum, vel mas foemina præsentet, eti hoc sit minus conveniens, & contrarium utriusque præscribatur in Pontificali. Debet etiam patrini esse confirmatus, can. *In Baptismate 102. de Confess. dist. 4. & in Pontificali.* Unde non confirmatus juxta Doctores communiter illicitè hominus obiret; immo juxta plerosque etiam invalidè: eti revera textus canonis (qui defunctus est ex Concilio Moguntino) adeoque particulari tantum nec obligante universaliter, nisi quatenus est usu ab Ecclesia receptum) non contineat verba clare irritantia. Quocirca sicut patrinum omittere est gravis materia, sic etiam esse videtur, invalide illum adhibere eti nonnulli oppositum supponant probabile.*

Obligatio confirmatum instruendi non est in jure expressa ut notat Henrique & alii: quæ saltē exprimitur in Pontificali, quoad vitanda mala, & facienda bona, & quoad Pater noster, Ave Maria, & Credo: quoniam (inquit) ad hoc sunt obligati. Dato autem, quod etiam in Canonibus expressaret, tamen raro admodum haberet locum, eo quod suscipiens hoc Sacramentum, si sit adultus, præsumatur utcumque instrutus, & quāvis supponeretur esse parvulus, ad instructionem teneatur patrini Baptismi.

Contrahit autem cognatio spiritualis dirimens matrimonium inter susceptorem & confirmatum ejusque parentes, & non ultra, juxta *Tridentinum sup. restringens* in hoc iura antiqua. Reliqua de susceptoribus Confirmationis sunt ferè explicanda conformiter, ad ea quæ diximus de susceptori bus Baptismi.

Solum oblitera. Nonnullos censere, quod Monachis non sit illicitum tenere confirmandum seu esse patrinum Confirmationis: eo quod ratio prohibitionis non habeat locum in hoc Sacramento ob non annexum onus instruendi. Communiter tamen alii contradicunt. Quāvis iura ferè loquantur de Baptismo aut sint Conciliorum particularium: quæ equidem potuerunt